

Powszechny Spis Rolny 2020

Charakterystyka gospodarstw rolnych w województwie podkarpackim w 2020 r.

The Agricultural Census 2020
Characteristics of agricultural holdings in Podkarpackie Voivodship in 2020

Urząd Statystyczny w Rzeszowie Statistical Office in Rzeszów

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Podkarpacki Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Rzeszów, Podkarpackie Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem

supervised by

Marka Cierpiął-Wolana

Zespół autorski

Editorial team

Wojciech Inglot, Angelika Koprowicz, Daniel Koprowicz, Bernadeta Ziomek-Niedzielska,
Agnieszka Skarbowska, Irena Trzyna

Tłumaczenie

Translation

Mirosław Koszela

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Wojciech Inglot, Daniel Koprowicz

ISBN 978-83-7406-258-9

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

<https://rzeszow.stat.gov.pl/>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Niniejsza publikacja prezentuje wyniki Powszechnego Spisu Rolnego 2020 (PSR 2020), badania przeprowadzonego przez GUS w okresie od 1 września do 30 listopada 2020 r. PSR 2020 spełnia potrzeby informacyjne zarówno krajowe, jak i Unii Europejskiej. Podstawowym celem spisu było dostarczenie informacji o strukturze gospodarstw rolnych na potrzeby Wspólnej Polityki Rolnej oraz innych polityk unijnych i krajowych. Realizacja PSR 2020, w którym zebrano szeroki zakres informacji o polskim rolnictwie była możliwa dzięki wykorzystaniu środków z budżetu państwa oraz dofinansowaniu ze środków unijnych.

Opracowanie stanowi kontynuację publikacji „Charakterystyka gospodarstw rolnych” wydanych po Powszechnych Spisach Rolnych (PSR) 2002 i 2010 oraz reprezentacyjnych badaniach struktury gospodarstw rolnych przeprowadzonych w latach 2013 i 2016; prezentuje grupowanie i charakterystykę gospodarstw rolnych według różnorodnych kryteriów, z wykorzystaniem zbioru danych uzyskanych w PSR 2020.

Publikacja składa się z uwag metodologicznych, części analitycznej i części tabelarycznej. W uwagach metodycznych omówiono podstawowe zasady, definicje i pojęcia obowiązujące w spisie. Część tabelaryczna, która jest dostępna na stronie internetowej Urzędu Statystycznego w Rzeszowie prezentuje szeroką gamę danych liczbowych zebranych w zakresach tematycznych PSR 2020, co pozwala na dokonywanie wieloprzekrojowych analiz i dobór takich kryteriów grupowania gospodarstw, aby w jak największym stopniu zaspokoić potrzeby informacyjne odbiorców.

Publikacja obejmuje analizę informacji wynikowych pochodzących z PSR 2020 według siedziby użytkownika gospodarstwa rolnego w przekroju wojewódzkim i powiatowym, dodatkowo, w rozdziale 10. przedstawiono analizę zagadnień w przekrojach gminnych według siedziby gospodarstwa rolnego. Szczegółowe informacje wynikowe z zakresu PSR 2020 (w tym według siedziby gospodarstwa rolnego – również do poziomu gmin) dostępne są w Banku Danych Lokalnych.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Rzeszowie

dr Marek Cierpiat-Wolan

Rzeszów, 30 listopada 2022 r.

Preface

This publication presents the results of the 2020 Agricultural Census (AC 2020), a survey conducted by Statistics Poland in the period from September 1 to November 30, 2020. AC 2020 meets the information needs of both the national and the European Union purposes. The main purpose of the Census was to provide information on the structure of agricultural holdings for the purposes of the Common Agricultural Policy and other EU and national policies. The implementation of AC 2020, in which a wide range of information about Polish agriculture was collected, was possible thanks to the use of funds from the state budget and co-financing from EU funds.

The study is a continuation of the publication „Characteristics of agricultural holdings” published after the 2002 and 2010 Agricultural Censuses (AC) and sample surveys of the structure of agricultural holdings carried out in 2013 and 2016; presents the grouping and characteristics of agricultural holdings according to various criteria using a data set obtained in AC 2020.

The publication consists of methodological notes, an analytical part and a tabular part. In the methodological notes, the basic principles, definitions and concepts used in the Census were discussed. The tabular part, which is available on the website of the Statistical Office in Rzeszów; presents a wide range of numerical data collected in the thematic scopes of AC 2020, which allows for multi-sectional analyses and selection of such criteria for grouping agricultural holdings to meet the information needs of users to the greatest possible extent.

The publication includes an analysis of the resultant information from AC 2020 by the seat of the holder of an agricultural holding in voivodship and powiat cross-sections. In addition, Chapter 10 presents an analysis of the issues in gmina cross-section by the seat of an agricultural holding. Detailed outcome information from AC 2020 (including by the seat of an agricultural holding - also to the level of gminas) is available in the Local Data Bank.

Director
of the Statistical Office in Rzeszów

Marek Cierpień-Wolan, Ph.D.

Spis treści

Contents

Spis tablic	7
List of tables	7
Spis wykresów	9
List of charts	9
Spis map	12
List of maps	12
Objaśnienia znaków umownych	14
Symbols	14
Ważniejsze skróty	14
Main abbreviations	14
Synteza	15
Executive summary	17
Rozdział 1. Charakterystyka gospodarstw rolnych	19
Chapter 1. Characteristics of agricultural holdings	19
Rozdział 2. Użytkowanie gruntów	27
Chapter 2. Land use	27
Rozdział 3. Powierzchnia zasiewów	33
Chapter 3. Sown area	33
3.1. Zboża	36
3.1. Cereals	36
3.2. Kukurydza na ziarno	39
3.2. Grain maize	39
3.3. Strączkowe jadalne	40
3.3. Edible pulses	40
3.4. Strączkowe pastewne na ziarno	40
3.4. Fodder pulses for grain	40
3.5. Ziemniaki	41
3.5. Potatoes	41
3.6. Buraki cukrowe	43
3.6. Sugar beets	43
3.7. Rzepak i rzepik	44
3.7. Rape and turnip rape	44
3.8. Kukurydza na zielonkę	46
3.8. Maize for green forage	46
3.9. Warzywa gruntowe	46
3.9. Vegetables in the field	46
Rozdział 4. Zwierzęta gospodarskie	47
Chapter 4. Livestock	47
4.1. Bydło	49
4.1. Cattle	49

4.2. Świnie53
4.2. Pigs53
4.3. Owce56
4.3. Sheep56
4.4. Konie57
4.4. Horses57
4.5. Kozy57
4.5. Goats57
4.6. Drób kurzy57
4.6. Chicken poultry57
Rozdział 5. Ciągniki, maszyny i urządzenia rolnicze61
Chapter 5. Tractors, machines and agricultural equipment61
Rozdział 6. Nawożenie i ochrona roślin67
Chapter 6. Fertilization and plant protection67
Rozdział 7. Źródła dochodów gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego72
Chapter 7. Sources of income of households with a holder of an agricultural holding72
Rozdział 8. Pracujący i nakłady pracy w gospodarstwach rolnych77
Chapter 8. Employed persons and labour input in agricultural holdings77
Rozdział 9. Typologia gospodarstw rolnych82
Chapter 9. Typology of agricultural holdings82
9.1. Wielkość ekonomiczna82
9.1. Economic size.82
9.2. Typy rolnicze86
9.2. Farm types.86
Rozdział 10. Analiza gospodarstw rolnych w przekroju gminnym91
Chapter 10. Analysis of agricultural holdings by gminas91
Uwagi metodologiczne.	102
Methodological notes.	118

Spis tablic

List of tables

Tablica 1. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020	19
Table 1. Agricultural holdings by area groups of agricultural land in 2010 and 2020	19
Tablica 2. Struktura gospodarstw rolnych w 2010 r. i 2020 r.	20
Table 2. Structure of agricultural holdings in 2010 and 2020	20
Tablica 3. Gospodarstwa indywidualne powyżej 1 ha UR oraz powierzchnia użytków rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	21
Table 3. Natural person's agricultural holdings (private farms) with an area over 1 ha of agricultural land and the area of agricultural land by area groups of agricultural land in 2020	21
Tablica 4. Struktura gospodarstw indywidualnych według płci i wieku osoby kierującej w 2020 r.	24
Table 4. Structure of natural person's agricultural holdings (private farms) by sex and age of managers in 2020	24
Tablica 5. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych	28
Table 5. Land use in agricultural holdings.	28
Tablica 6. Powierzchnia łąk trwałych w gospodarstwach rolnych w 2020 r.	31
Table 6. Area of permanent meadows in agricultural holdings in 2020	31
Tablica 7. Powiaty według powierzchni zasiewów w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą w 2020 r.	33
Table 7. Powiats by sown area in agricultural holdings conducting agricultural activity in 2020.	33
Tablica 8. Powierzchnia zasiewów, liczba gospodarstw rolnych prowadzących uprawę oraz średnia powierzchnia zasiewów w 2020 r.	35
Table 8. Sown area, the number of agricultural holdings conduting cultivation and average sown area in 2020	35
Tablica 9. Gospodarstwa rolne uprawiające zboża oraz powierzchnia zasiewów zbóż w 2020 r.	37
Table 9. Agricultural holdings cultivating cereals and cultivation area of cereals in 2020.	37
Tablica 10. Gospodarstwa rolne uprawiające ziemniaki oraz powierzchnia uprawy ziemniaków w 2020 r.	42
Table 10. Agricultural holdings cultivating potatoes and cultivation area of potatoes in 2020.	42
Tablica 11. Gospodarstwa rolne uprawiające rzepak i rzepik oraz powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w 2020 r.	44
Table 11. Agricultural holdings cultivating rape and turnip rape and cultivation area of rape and turnip rape in 2020	44
Tablica 12. Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych/gruntów ornych w latach 2010 i 2020	47
Table 12. Livestock density per 100 ha of agricultural land/arable land in 2010 and 2020	47
Tablica 13. Pogłowie zwierząt w gospodarstwach rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	48
Table 13. Livestock in agricultural holdings by area groups of agricultural land in 2020.	48
Tablica 14. Gospodarstwa rolne i pogłowie świń według skali chowu świń w 2020 r.	54
Table 14. Agricultural holdings and the pig stock by the pig breeding scale in 2020	54
Tablica 15. Ciągniki według grup obszarowych użytków rolnych w 2010 i 2020 r.	61
Table 15. Tractors by area groups of agricultural land in 2010 and 2020	61

Tablica 16. Wyposażenie gospodarstw rolnych w wybrane maszyny w latach 2010 i 2020.....	64
Table 16. Agricultural holdings equipped with selected machines in 2010 and 2020.....	64
Tablica 17. Maszyny w gospodarstwach rolnych w przeliczeniu na 100 ha powierzchni upraw w latach 2010 i 2020.....	65
Table 17. Machines in agricultural holdings in terms of 100 ha sown area in 2010 and 2020.....	65
Tablica 18. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w latach 2010 i 2020.....	67
Table 18. Consumption of mineral and lime fertilizers in 2010 and 2020.....	67
Tablica 19. Gospodarstwa rolne stosujące nawozy mineralne i wapniowe oraz zużycie nawozów mineralnych i wapniowych (w przeliczeniu na czysty składnik) w roku gospodarczym 2019/2020.....	69
Table 19. Agricultural holdings using mineral and lime fertilizers and consumption of mineral and lime fertilizers (in terms of pure ingredient) in the farming year 2019/2020.....	69
Tablica 20. Wybrane wskaźniki dla gospodarstw indywidualnych według głównego źródła dochodu gospodarstwa domowego w 2020 r.	73
Table 20. Selected indicators for natural person's agricultural holdings (private farms) by main source of household income in 2020.....	73
Tablica 21. Rodzinna siła robocza w gospodarstwach indywidualnych według czasu pracy i płci w 2020 r.	78
Table 21. Family labour force in natural person's agricultural holdings (private farms) by working time and sex in 2020.....	78
Tablica 22. Pracujący i nakłady pracy rodzinnej siły roboczej w ciągu 12 miesięcy poprzedzających dzień referencyjny w 2020 r.	78
Table 22. Employed persons and family labour input during 12 months preceding the reference day in 2020.....	78
Tablica 23. Pracujący wyłącznie lub głównie w gospodarstwach indywidualnych w tygodniu 26 maja – 1 czerwca 2020 r. (wg aktywności bieżącej).....	81
Table 23. Persons employed exclusively or mainly in natural person's agricultural holdings (private farms) during the week May 26 - June 1, 2020 (by the current activity).....	81
Tablica 24. Wybrane wskaźniki dla gospodarstw rolnych według klas wielkości ekonomicznej w 2020 r.	83
Table 24. Selected indicators for natural person's agricultural holdings (private farms) by economic size classes in 2020.....	83
Tablica 25. Wybrane wskaźniki dla gospodarstw rolnych według typów rolniczych w 2020 r.....	87
Table 25. Selected indicators for agricultural holdings by farm types in 2020.....	87

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1.	Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie rolnym według województw w 2020 r.	20
Chart 1.	Average area of agricultural land by voivodship in 2020.	20
Wykres 2.	Gospodarstwa rolne według rodzaju prowadzonej produkcji rolniczej	22
Chart 2.	Agricultural holdings by type of agricultural production	22
Wykres 3.	Liczba gospodarstw rolnych z użytkami rolnymi w dobrej kulturze i powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	27
Chart 3.	Number of agricultural holdings with agricultural land in good condition and the area of agricultural land in good condition by area groups of agricultural land in 2020	27
Wykres 4.	Struktura użytkowania użytków rolnych w dobrej kulturze w gospodarstwach rolnych w 2020 r.	30
Chart 4.	Structure of the use of agricultural land in good condition in agricultural holdings in 2020.	30
Wykres 5.	Udział powierzchni uprawy drzew owocowych, krzewów owocowych oraz szkółek drzew i krzewów owocowych w ogólnej powierzchni sadów w 2020 r.	32
Chart 5.	Share of area under fruit trees, bushes and fruit trees and bushes nurseries in the total area of orchards in 2020	32
Wykres 6.	Udział powierzchni poszczególnych grup upraw w ogólnej powierzchni zasiewów	34
Chart 6.	Share of the area of individual crop groups in the total sown area	34
Wykres 7.	Powierzchnia zasiewów ogółem i liczba gospodarstw rolnych posiadających zasiewy według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	36
Chart 7.	Total sown area and the number of agricultural holdings with sown crops by area groups of agricultural land in 2020.	36
Wykres 8.	Powierzchnia uprawy zbóż oraz liczba gospodarstw rolnych prowadzących uprawę zbóż według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	37
Chart 8.	Percentage of the cultivation area of cereals and the number of agricultural holdings cultivating cereals by area groups of agricultural land in 2020.	37
Wykres 9.	Powierzchnia uprawy kukurydzy na ziarno oraz liczba gospodarstw rolnych prowadzących uprawę kukurydzy na ziarno według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r. ...	39
Chart 9.	Percentage of the cultivation area of grain maize and the number of agricultural holdings cultivating grain maize by area groups of agricultural land in 2020	39
Wykres 10.	Powierzchnia uprawy strączkowych jadalnych oraz liczba gospodarstw rolnych prowadzących uprawę strączkowych jadalnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	40
Chart 10.	Percentage of edible pulses cultivation area and the number of agricultural holdings cultivating edible pulses by area groups of agricultural land in 2020	40
Wykres 11.	Powierzchnia uprawy strączkowych pastewnych na ziarno oraz liczba gospodarstw rolnych prowadzących uprawę strączkowych pastewnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	41
Chart 11.	Percentage of fodder pulses cultivation area for grain and the number of agricultural holdings cultivating fodder pulses by area groups of agricultural land in 2020	41
Wykres 12.	Powierzchnia uprawy ziemniaków oraz liczba gospodarstw rolnych prowadzących uprawę ziemniaków według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	43
Chart 12.	Percentage of potatoes cultivation area and the number of agricultural holdings cultivating potatoes by area groups of agricultural land in 2020	43

Wykres 13.	Powierzchnia uprawy buraków cukrowych oraz liczba gospodarstw rolnych prowadzących uprawę buraków cukrowych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	44
Chart 13.	Percentage of sugar beet cultivation area and the number of agricultural holdings cultivating sugar beet by area groups of agricultural land in 2020	44
Wykres 14.	Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku oraz liczba gospodarstw rolnych prowadzących uprawę rzepaku i rzepiku według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	45
Chart 14.	Percentage of rape and turnip rape cultivation area and the number of agricultural holdings cultivating rape and turnip rape by area groups of agricultural land in 2020	45
Wykres 15.	Struktura liczby gospodarstw rolnych i pogłowia bydła według skali chowu bydła w 2020 r.	50
Chart 15.	Structure of the number of agricultural holdings and cattle stock by the cattle breeding scale in 2020	50
Wykres 16.	Struktura gospodarstw rolnych według skali chowu bydła i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	50
Chart 16.	Structure of agricultural holdings by the cattle breeding scale and area groups of agricultural land in 2020	50
Wykres 17.	Struktura pogłowia bydła według skali chowu bydła i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	51
Chart 17.	Structure of cattle stock by the cattle breeding scale and area groups of agricultural land in 2020	51
Wykres 18.	Struktura gospodarstw rolnych według skali chowu krów i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	52
Chart 18.	Structure of agricultural holdings by the cow breeding scale and area groups of agricultural land in 2020	52
Wykres 19.	Struktura pogłowia krów według skali chowu krów i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	52
Chart 19.	Structure of the cow stock by the cow breeding scale and groups of agricultural land area in 2020	52
Wykres 20.	Struktura liczby gospodarstw rolnych i pogłowia świń według skali chowu świń w 2020 r.	53
Chart 20.	Structure of the number of agricultural holdings and the pig stock by the pig breeding scale in 2020	53
Wykres 21.	Struktura gospodarstw rolnych według skali chowu świń i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	54
Chart 21.	Structure of agricultural holdings by the pig breeding scale and area groups of agricultural land in 2020	54
Wykres 22.	Struktura pogłowia świń według skali chowu świń i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	55
Chart 22.	Structure of the pig stock by the pig breeding scale and area groups of agricultural land in 2020	55
Wykres 23.	Struktura liczby gospodarstw rolnych i pogłowia loch według skali chowu loch w 2020 r.	56
Chart 23.	Structure of the number of agricultural holdings and the sow stock by the sow breeding scale in 2020	56
Wykres 24.	Struktura liczby gospodarstw rolnych i pogłowia kur niosek według skali chowu niosek w 2020 r.	59
Chart 24.	Structure of the number of agricultural holdings and the laying hen stock by the laying hen breeding scale in 2020	59
Wykres 25.	Struktura liczby gospodarstw rolnych i pogłowia brojlerów kurzych według skali chowu brojlerów w 2020 r.	60
Chart 25.	Structure of the number of agricultural holdings and the broiler stock by the broiler breeding scale in 2020	60

Wykres 26.	Struktura liczby ciągników według mocy silnika	62
Chart 26.	Structure of the number of tractors by engine power	62
Wykres 27.	Wybrane maszyny i urządzenia rolnicze przypadające na 100 gospodarstw rolnych	66
Chart 27.	Selected machines and agricultural equipment per 100 agricultural holdings	66
Wykres 28.	Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych w latach 2010 i 2020	68
Chart 28.	Consumption of mineral and lime fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha agriculture land in 2010 and 2020	68
Wykres 29.	Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	68
Chart 29.	Consumption of mineral and lime fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha agriculture land by area groups of agricultural land in 2020	68
Wykres 30.	Struktura liczby gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według głównego źródła dochodów w latach 2010 i 2020	72
Chart 30.	Structure of the number of households with a holder of an agricultural holding by the main source of income in 2010 and 2020	72
Wykres 31.	Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych według głównego źródła dochodów gospodarstwa domowego w 2020 r.	75
Chart 31.	Average area of agricultural land in natural person's agricultural holdings by the main source of household income 2020	75
Wykres 32.	Nakłady pracy nierodzinnej siły roboczej (tys. AWU) w 2020 r.	79
Chart 32.	Non-family labour input (in thousand AWU) in 2020	79
Wykres 33.	Nakłady pracy w rodzinie użytkownika (tys. AWU) według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	79
Chart 33.	Labour input in the holder's family (in thousand AWU) by area groups of agricultural land in 2020	79
Wykres 34.	Przeciętna liczba AWU przypadająca na jedną osobę pracującą z rodziny użytkownika gospodarstwa rolnego według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	80
Chart 34.	Average number of AWU per one employed person of the agricultural holding holder's family by area groups of agricultural land in 2020	80
Wykres 35.	Użytkownicy gospodarstw indywidualnych pracujący w swoim gospodarstwie rolnym według płci i wieku w 2020 r.	80
Chart 35.	Holders of natural person's agricultural holdings (private farms) employed on their own agricultural holdings by sex and age in 2020	80
Wykres 36.	Struktura gospodarstw rolnych według klas wielkości ekonomicznej w 2020 r.	82
Chart 36.	Structure of agricultural holdings by economic size classes in 2020	82
Wykres 37.	Struktura gospodarstw rolnych według typu rolniczego w 2020 r.	86
Chart 37.	Structure of agricultural holdings by farm types in 2020	86
Wykres 38.	Średnia wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego według typów rolniczych w 2020 r.	87
Chart 38.	Average economic size of an agricultural holding by farm types in 2020	87
Wykres 39.	Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według typów rolniczych w 2020 r.	89
Chart 39.	Average area of agricultural land in agricultural holdings by farm types in 2020	89

Spis map

List of maps

Mapa 1.	Średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne w 2020 r. .	21
Map 1.	Average area of agricultural land per 1 agricultural holding in 2020	21
Mapa 2.	Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych o powierzchni powyżej 1 ha UR w 2020 r.	22
Map 2.	Average area of agricultural land in natural person's agricultural holdings (private farms) with area over 1 ha of agricultural land in 2020	22
Mapa 3.	Udział osób kierujących gospodarstwem rolnym z wykształceniem rolniczym w ogólnej liczbie osób kierujących gospodarstwem rolnym w 2020 r.....	25
Map 3.	Share of managers of agricultural holdings with agricultural education in total managers of agricultural holdings in 2020	25
Mapa 4.	Udział powierzchni zasiewów w powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze w 2020 r.	30
Map 4.	Share of sown area in area of agricultural land in good condition in 2020.....	30
Mapa 5.	Udział powierzchni zasiewów zbóż w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.....	38
Map 5.	Share of sown area under cereals in total sown area in 2020	38
Mapa 6.	Udział powierzchni uprawy ziemniaków w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.	42
Map 6.	Share of area under potatoes in total sown area in 2020	42
Mapa 7.	Udział powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r. .	45
Map 7.	Share of sown area of rape and turnip rape in total sown area in 2020.....	45
Mapa 8.	Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w gospodarstwach rolnych prowadzących chów/ hodowlę bydła w 2020 r.....	51
Map 8.	Cattle density per 100 ha of agricultural land in agricultural holdings breeding/rearing cattle in 2020.....	51
Mapa 9.	Obsada świń na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów/hodowlę świń w 2020 r.	55
Map 9.	Number of pigs per 1 agricultural holding breeding/rearing pigs in 2020.....	55
Mapa 10.	Obsada drobiu kurzego na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów/hodowlę drobiu kurzego w 2020 r.....	58
Map 10.	Number of chickens per 1 agricultural holding breeding/rearing chickens in 2020.....	58
Mapa 11.	Powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 ciągnik w 2020 r.	63
Map 11.	Area of agricultural land per 1 tractor in 2020.....	63
Mapa 12.	Zużycie nawozów mineralnych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze w 2020 r.....	70
Map 12.	Consumption of mineral fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land in good condition in 2020.....	70
Mapa 13.	Średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne w 2020 r. .	91
Map 13.	Average area of agricultural land per 1 agricultural holding in 2020.....	91
Mapa 14.	Udział gospodarstw rolnych o powierzchni 15 ha i więcej użytków rolnych w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych w 2020 r.....	92
Map 14.	Share of agricultural holdings with an area over 15 ha of agricultural land in total number of agricultural holdings in 2020	92
Mapa 15.	Udział gospodarstw rolnych prowadzących sprzedaż własnych produktów rolnych w 2020 r.	92
Map 15.	Share of agricultural holdings selling their own agricultural products in 2020.....	92

Mapa 16.	Udział gospodarstw indywidualnych, gdzie końcowa produkcja rolnicza przeznaczona była głównie (w tym wyłącznie) na samozaopatrzenie w 2020 r.	93
Map 16.	Share of the individual holdings producing mainly (of which exclusively) for self-consumption in 2020.	93
Mapa 17.	Udział powierzchni zasiewów w powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w 2020 r.	94
Map 17.	Share of sown area in area of agricultural land in good agricultural condition in 2020.	94
Mapa 18.	Udział powierzchni zasiewów zbóż w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.	94
Map 18.	Share of sown area under cereals in total sown area in 2020.	94
Mapa 19.	Udział powierzchni uprawy ziemniaków w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.	95
Map 19.	Share of area under potatoes in total sown area in 2020.	95
Mapa 20.	Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w 2020 r.	96
Map 20.	Number of cattle per 100 ha of agricultural land in 2020.	96
Mapa 21.	Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych w 2020 r.	96
Map 21.	Number of pigs per 100 ha of agricultural land in 2020.	96
Mapa 22.	Obsada drobiu kurzego na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów/hodowlę drobiu kurzego w 2020 r.	97
Map 22.	Number of chickens per 1 agricultural holding breeding/rearing chickens in 2020.	97
Mapa 23.	Udział gospodarstw z ciągnikami w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych w 2020 r.	98
Map 23.	Share of agricultural holdings with tractors in total number of agricultural holdings in 2020.	98
Mapa 24.	Powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 ciągnik w 2020 r.	98
Map 24.	Area of agricultural land per 1 tractor in 2020.	98
Mapa 25.	Udział gospodarstw rolnych stosujących nawożenie mineralne w 2020 r.	99
Map 25.	Share of agricultural holdings using mineral fertilizers in 2020.	99
Mapa 26.	Udział gospodarstw rolnych stosujących nawożenie wapniowe w 2020 r.	100
Map 26.	Share of agricultural holdings using lime fertilizers in 2020.	100
Mapa 27.	Zużycie nawozów mineralnych w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych w 2020 r. ...	100
Map 27.	Consumption of mineral fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land in 2020.	100
Mapa 28.	Zużycie nawozów wapniowych w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych w 2020 r. ...	101
Map 28.	Consumption of lime fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land in 2020.	101
Mapa 29.	Udział gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego, w których dochody z prowadzenia działalności rolniczej przekroczyły 50% dochodów ogółem w 2020 r. ...	101
Map 29.	Share of households with the holder of an agricultural holding whose income from agricultural activity exceeding 50% total income in 2020.	101

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit
Zero (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Full name	Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Full name
PSR AC	Powszechny Spis Rolny Agricultural Census	szt. hd. pcs	sztuka head piece
UR AL	użytki rolne agricultural land	kg	kilogram kilogramme
SD LSU	sztuki duże livestock units	tys.	tysiąc
ASF	afrykański pomór świń African Swine Fever	mln	milion
AWU	nakłady pracy wyrażone w umownych rocznych jednostkach pracy labour input expressed in conventional annual work units	t	tona tonne
ha	hektar hectare	p.proc. pp	punkt procentowy percentage point

Synteza

Rolnictwo podlega zmianom związanym z biologicznym charakterem produkcji rolniczej, w tym wpływowi warunków atmosferycznych. Zmiany klimatyczne przyczyniają się do dostosowania sposobu użytkowania gruntów, doboru uprawianych gatunków i odmian. Natomiast gwałtowne zjawiska pogodowe mogą powodować trwałe lub czasowe wyłączenia gruntów z użytkowania rolniczego. Wśród innych czynników, wpływających na przeobrażenia rolnictwa należy wymienić zmiany nawyków żywieniowych społeczeństwa, przechodzenie na inne metody chowu zwierząt gospodarskich, poszukiwanie nowych źródeł energii, jak również wprowadzanie instrumentów Wspólnej Polityki Rolnej UE.

Wyniki Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2020 r. w porównaniu z Powszechnym Spisem Rolnym z 2010 r. wskazują na:

- zmniejszenie liczby gospodarstw rolnych (o 18,9%), przy jednoczesnym spadku ogólnej powierzchni gruntów w użytkowaniu gospodarstw rolnych o 48,3 tys. ha (tj. o 6,7%);
- zmniejszenie powierzchni użytków rolnych z 609,6 tys. ha do 573,1 tys. ha o 36,5 tys. ha (tj. o 6,0%);
- wzrost powierzchni łąk trwałych (o 11,5%) przy jednoczesnym zmniejszeniu areału pastwisk (o 29,5%), co wynika ze zmiany w sposobie żywienia zwierząt gospodarskich i ograniczeniu wypasu pastwiskowego w gospodarstwach rolnych;
- zwiększenie powierzchni zasiewów (o 4,1%) przede wszystkim kosztem gruntów ugorowanych i przywróconych do produkcji pozostałych użytków rolnych, które do tej pory z różnych powodów nie były wykorzystywane rolniczo;
- zmiany w strukturze gospodarstw rolnych, a mianowicie spadek w porównaniu z 2010 r. liczby gospodarstw najmniejszych, o powierzchni 1–2 ha użytków rolnych o ponad 15 tys. Natomiast zwiększyła się o 1,5 tys. liczba gospodarstw w przedziale 15 ha i więcej UR, w tym o ponad 400 gospodarstw o powierzchni 50 ha i więcej UR;
- w strukturze gospodarstw rolnych nadal najwyższy odsetek (79,2%) stanowiły gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych do 5 ha, prawie 17% ogólnej liczby gospodarstw stanowiły gospodarstwa o powierzchni 5–15 ha, a 4,1% to gospodarstwa o powierzchni 15 ha i więcej;
- wzrost średniej powierzchni użytków rolnych gospodarstwa z 4,34 ha do 5,03 ha, tj. o 0,69 ha, przy jednoczesnym zmniejszeniu o 26,6 tys. liczby gospodarstw rolnych posiadających użytki rolne;
- wzrost udziału gospodarstw rolnych prowadzących wyłącznie produkcję roślinną, kosztem gospodarstw z produkcją mieszaną (roślinną i zwierzęcą), przy utrzymaniu się odsetka gospodarstw prowadzących wyłącznie produkcję zwierzęcą;
- utrzymująca się znaczna, pomimo tendencji spadkowej, liczba gospodarstw domowych (39,3%) z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego przeznaczających wytworzone produkty rolnicze głównie na samozaopatrzenie żywnościowe gospodarstwa domowego. Wśród gospodarstw rolnych znalazły się m.in. takie, w których działalność rolnicza ograniczona była tylko i wyłącznie do utrzymywania gruntów w dobrej kulturze rolnej;
- zwiększenie średniej powierzchni zasiewów w gospodarstwach rolnych posiadających zasiewy z 2,57 ha do 3,66 ha (tj. o 42,4%);
- wzrost udziału zbóż ogółem (o 1,7 p.proc.) i roślin przemysłowych (o 3,2 p.proc.) przy mniejszym udziale ziemniaków (o 5,6 p.proc.) i roślin pastewnych (o 0,8 p.proc.). W strukturze zasiewów zbóż ogółem wzrósł udział powierzchni uprawy kukurydzy na ziarno (o 13,2 p.proc.);

- wzrost o 62,5% powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku wynikający ze wzrostu popytu na surowce do produkcji biopaliw i atrakcyjne na nie ceny zarówno na rynku krajowym, jak i międzynarodowym;
- spadek o ponad 50% powierzchni uprawy ziemniaków, związany ze zmianami w żywieniu zwierząt gospodarskich;
- wzrost 3,5-krotny powierzchni zasiewów kukurydzy uprawianej na ziarno. Wynika to z rosnącego wykorzystania kukurydzy do produkcji pasz;
- zmniejszenie o 35,8% liczby gospodarstw prowadzących chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, których udział w ogólnej liczbie gospodarstw obniżył się do poziomu 53,1%;
- spadek liczby gospodarstw rolnych utrzymujących bydło (o 69,0%) i zmniejszenie stanu pogłowia bydła (o 29,8%), przy jednoczesnym wzroście przeciętnej obsady bydła przypadająca na jedno gospodarstwo prowadzące chów bydła do poziomu 6,6 sztuk;
- zmniejszenie pogłowia świń (o 54,3%), przy dużym spadku liczby gospodarstw rolnych (o 82,9%), które je utrzymywały. Obsada świń na jedno gospodarstwo utrzymujące ten gatunek znacznie wzrosła z 9,4 do 25,3 sztuk;
- spadek pogłowia owiec (o 14,2%) oraz liczby gospodarstw (o 26,6%) posiadających ten gatunek będący efektem malejącego zainteresowania rolników produkcją żywca baraniego i jagnięcego;
- przy utrzymującej się od lat przewadze zbóż w strukturze powierzchni zasiewów i wzroście powierzchni uprawy rzepaku, wzrosła liczba kombajnów do zbioru tych ziemiopłodów (o 27,3%). Odnotowano zmniejszenie liczby kombajnów do zbioru buraków cukrowych (o 58,7%), silosokombajnów (o 50,5%) oraz kombajnów ziemniaczanych (o 0,3%);
- wzrost zużycia nawozów mineralnych NPK na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze (o 23,9%). Na wzrost zużycia nawozów mineralnych miał głównie wpływ wzrost zużycia o prawie 60% nawozów potasowych;
- prawie 4-krotny wzrost zużycia nawozów wapniowych z 18,3 kg do 72,0 kg na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze. Pomimo wzrostu nawożenia wapniowego jest ono nadal niewystarczające z uwagi na utrzymujący się od wielu lat znaczny udział (w powierzchni użytków rolnych ogółem) gleb o odczynie kwaśnym i bardzo kwaśnym wymagających wapnowania, jak również areału upraw, na którym wapnowanie jest wskazane;
- spadek liczby gospodarstw rolnych stosujących nawożenie obornikiem (o 58,0%), co związane jest bezpośrednio ze zmniejszeniem się pogłowia zwierząt gospodarskich;
- utrzymujący się niski udział w ogólnej liczbie gospodarstw indywidualnych gospodarstw domowych, dla których głównym źródłem utrzymania jest działalność rolnicza (11,7%). Średnia wielkość użytków rolnych w omawianych gospodarstwach była prawie 3-krotnie wyższa niż dla ogółu gospodarstw indywidualnych;
- zmniejszenie liczby osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w ciągu roku przy produkcji rolniczej w przeliczeniu na pełnozatrudnionych (o 37,2%);
- wzrost średniej wielkości ekonomicznej gospodarstwa rolnego z 4,3 tys. euro w 2010 r. do 6,2 tys. euro w 2020 r., w tym w gospodarstwach indywidualnych o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych, średnia ta wyniosła 5,9 tys. euro.

Executive summary

Agriculture is subject to changes related to the biological nature of agricultural production, including the impact of weather conditions. Climate change contributes to adjustments in land use, selection of cultivated species and varieties. On the other hand, violent weather events can cause permanent or temporary exclusion of land from agricultural use. Other factors influencing the transformation of agriculture include changes in society's eating habits, a shift to other methods of livestock breeding, the search for new sources of energy as well as the introduction of instruments of the EU's Common Agricultural Policy.

The results of the 2020 Agriculture Census, compared to the 2010 Agriculture Census, indicate:

- a decrease in the number of agricultural holdings (by 18.9%), with a decrease in the total area of land in agricultural holding use by 48.3 thousand hectares (i.e. by 6.7%);
- a decrease in the area of agricultural land from 609.6 thousand hectares to 573.1 thousand hectares by 36.5 thousand hectares (i.e. by 6.0%);
- an increase in the area of permanent meadows (by 11.5%) with a decrease in the acreage of pastures (by 29.5%), which is due to a change in the way livestock is fed and a reduction in pasture grazing on agricultural holdings;
- an increase in the area sown (by 4.1%) primarily at the expense of fallow land and restored to production the remaining farmland, which until now has not been used for agriculture for various reasons;
- changes in the structure of farms, namely a decrease compared to 2010 in the number of the smallest agricultural holdings, with an area of 1-2 hectares of arable land, by more than 15 thousand. The number of agricultural holdings in the range of 15 hectares and more of arable land increased by 1.5 thousand, including more than 400 agricultural holdings with an area of 50 hectares and more of arable land;
- in the structure of agricultural holdings, agricultural holdings with up to 5 hectares of arable land still accounted for the highest percentage (79.2%), almost 17% of the total number of agricultural holdings were agricultural holdings with 5-15 hectares, and 4.1% were agricultural holdings with 15 hectares and more of arable land;
- an increase in the average area of an agricultural holding's arable land from 4.34 hectares to 5.03 hectares, i.e. by 0.69 hectares, with a decrease in the number of agricultural holdings with arable land of 26.6 thousand;
- an increase in the share of agricultural holdings engaged exclusively in crop production, at the expense of agricultural holdings with mixed production (crop and livestock), with the percentage of agricultural holdings engaged exclusively in livestock production remaining stable;
- the persistence of a significant number of households (39.3%) with a holder of a private farm allocating produced agricultural products mainly for household self-supply of food, despite the downward trend. Among agricultural holdings were those in which agricultural activities were limited only to maintaining land in a good agricultural condition;
- an increase in the average sown area in agricultural holdings from 2.57 hectares to 3.66 hectares, i.e. by 1.09 hectares (i.e. by 42.4%);
- an increase in the share of total cereals (by 1.7 pp) and industrial crops (by 3.2 pp) with a smaller share of potatoes (by 5.6 pp) and fodder crops (by 0.8 pp). In the structure of total cereal sown area, the share of grain maize area increased (by 13.2 pp);

- an increase of 62.5% in the area under rape and turnip rape, resulting from an increase in demand for raw materials for biofuel production and attractive prices for them on both the domestic and international markets;
- a decrease of more than 50% in the area under potatoes, related to changes in livestock nutrition;
- a 3.5-fold increase in the area under grain maize. This is due to the increasing use of corn for feed production;
- a 35.8% decrease in the number of farms raising livestock, whose share of the total number of farms fell to 53.1%;
- a decrease (by 69.0%) in the number of farms keeping cattle and a decrease in the stock of cattle (by 29.8%), with an increase in the average stocking rate per agricultural holding rearing cattle to 6.6 head;
- a decrease in the pig population (by 54.3%), with a large decrease in the number of farms (by 82.9%) that kept them. The density of pigs per farm keeping this species increased significantly from 9.4 to 25.3 head;
- a decrease in the number of sheep (by 14.2%) and the number of farms (by 26.6%) holding this species being the result of farmers' declining interest in sheep and lamb livestock production;
- with the predominance of cereals in the structure of the sown area, which has been maintained for years, and an increase in the area under rape, the number of combines for harvesting these crops increased (by 27.3%). There was a decrease in the number of sugar beet harvesters (by 58.7%), forage harvesters (by 50.5%) and potato harvesters (by 0.3%);
- an increase in the consumption of NPK mineral fertilizers per hectare of agricultural land in good condition (by 23.9%). The increase in mineral fertilizer consumption was mainly influenced by an increase of almost 60% in potassium fertilizers;
- an almost 4-fold increase in calcium fertilizer consumption from 18.3 kg to 72.0 kg per hectare of farmland in good condition. Despite the increase in calcium fertilization is still inadequate due to the persistence for many years of a significant share (in total arable land) of acid and very acid soils requiring liming, as well as the acreage of crops on which liming is advisable;
- a decrease in the number of agricultural holdings applying manure fertilization (by 58.0%), which is directly related to the decrease in livestock;
- a persistently low share in the total number of private farms, households for which the main source of livelihood is agricultural activity (11.7%). The average size of agricultural land in the farms in question was almost 3 times higher than for the total number of individual households;
- the number of people working on individual farms during the year in agricultural production per full-time employees decreased (by 37.2%);
- an increase in the average economic size of a farm from 4.3 thousand euros in 2010 to 6.2 thousand euros in 2020, of which in private farms with more than 1 hectare of agricultural land this average amounted to 5.9 thousand euros.

Rozdział 1

Chapter 1

Charakterystyka gospodarstw rolnych

Characteristics of agricultural holdings

W odniesieniu do Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r., zmniejszyła się o 18,9% liczba gospodarstw rolnych, co przełożyło się na wzrost o 0,69 ha średniej powierzchni użytków rolnych gospodarstwa rolnego. W strukturze gospodarstw rolnych przeważają gospodarstwa do 5 ha UR (79,2%). Ponad połowa gospodarstw rolnych prowadziła zarówno uprawę roślin, jak i chów zwierząt. Gospodarstwa indywidualne sprzedające swoje produkty stanowiły 40,3%.

Według wyników Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2020 r. liczba gospodarstw rolnych w województwie podkarpackim wyniosła 113,9 tys. W porównaniu z wynikami Powszechnego Spisu Rolnego 2010 liczba gospodarstw rolnych zmniejszyła się o 26,6 tys., tj. o 18,9% (w kraju odnotowano spadek o 12,7%). Gospodarstwa z terenu województwa podkarpackiego stanowiły 8,6% gospodarstw rolnych w kraju. W rolnictwie województwa podkarpackiego, podobnie jak i w kraju, dominowały gospodarstwa indywidualne, które w 2020 r. stanowiły 99,5% ogółu gospodarstw rolnych (w kraju 99,4%). Najwyższy udział gospodarstw indywidualnych w rolnictwie ogółem odnotowano w województwach: świętokrzyskim i lubelskim (po 99,8%), a najniższy w województwie zachodniopomorskim (97,5%).

Tablica 1. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020

Table 1. Agricultural holdings by area groups of agricultural land in 2010 and 2020

Grupy obszarowe użytków rolnych w ha Area groups of agricultural land in ha	Ogółem Total			W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms		
	2010	2020	2010=100	2010	2020	2010=100
Ogółem Total	140 465	113 873	81,1	140 293	113 326	80,8
do 1 ha up to 1 ha	2 470	2 630	106,5	2 466	2 610	105,8
1–2	49 453	34 161	69,1	49 453	34 125	69,0
2–3	31 189	27 509	88,2	31 183	27 464	88,1
3–5	31 844	25 900	81,3	31 837	25 805	81,1
5–10	19 128	15 674	81,9	19 116	15 565	81,4
10–15	3 219	3 369	104,7	3 205	3 309	103,2
15–20	1 075	1 310	121,9	1 070	1 289	120,5
20–30	857	1 195	139,4	844	1 158	137,2
30–50	567	1 053	185,7	557	1 022	183,5
50–100	394	717	182,0	369	686	185,9
100 ha i więcej 100 ha and more	269	355	132,0	193	293	151,8

Największą dynamikę spadku liczby gospodarstw rolnych w odniesieniu do 2010 r. odnotowano w grupie obszarowej 1–2 ha UR, gdzie liczba ta zmniejszyła się o 30,9%. Największy wzrost liczby gospodarstw wystąpił w grupie obszarowej 30–50 ha UR – o 85,7%.

Struktura gospodarstw rolnych województwa podkarpackiego nadal pozostaje rozdrobniona. Dużą grupę stanowią gospodarstwa małe, prowadzące ekstensywną produkcję. W 2020 r. w województwie podkarpackim przeważały gospodarstwa o powierzchni 1–2 ha użytków rolnych, które stanowiły 30,0% wszystkich gospodarstw. W porównaniu z 2010 r. ich udział zmniejszył się o 5,2 p.proc.

Tablica 2. Struktura gospodarstw rolnych w 2010 r. i 2020 r.

Table 2. Structure of agricultural holdings in 2010 and 2020

Lata Years	Grupy obszarowe użytków rolnych w ha Area groups of agricultural land in ha											
	ogółem total	do 1 ha up to 1 ha	1–2	2–3	3–5	5–10	10–15	15–20	20–30	30–50	50–100	100 ha i więcej 100 ha and more
	w odsetkach in percentages											
2010	100,0	1,8	35,2	22,2	22,7	13,6	2,3	0,8	0,6	0,4	0,3	0,2
2020	100,0	2,3	30,0	24,2	22,7	13,8	3,0	1,2	1,0	0,9	0,6	0,3

Można jednak zaobserwować nieznaczną poprawę struktury gospodarstw rolnych wynikającą ze zwiększenia udziału największych gospodarstw (powyżej 15 ha UR) z 2,3% w 2010 r. do 4,0% w 2020 r.

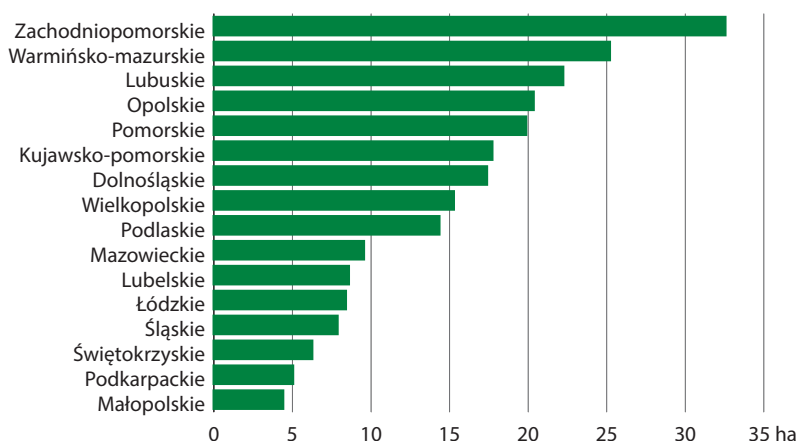
Najliczniejsza grupa gospodarstw (w grupie obszarowej 1–2 ha UR) miała w posiadaniu 8,5% areálu użytków rolnych w województwie, a 36,7% areálu użytków rolnych należało do gospodarstw w grupie obszarowej powyżej 15 ha UR. Wyniki PSR 2020 r. wykazały, że w województwie podkarpackim było 355 (w 2010 r. – 269) gospodarstw rolnych w grupie obszarowej 100 ha i więcej UR, które posiadały 12,2% powierzchni użytków rolnych w województwie. Gospodarstw indywidualnych w tej grupie obszarowej było 293 (w 2010 r. – 193) i użytkowały 9,4% ogólnej powierzchni użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych.

Najwyższy udział gospodarstw powyżej 15 ha UR w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych odnotowano w powiecie bieszczadzkim (10,5%) oraz w powiatach jarosławskim (7,9%) i lubaczowskim (7,4%).

Obserwowany trend spadku liczby gospodarstw znalazł swoje odzwierciedlenie we wzroście (o 0,69 ha) średniej powierzchni użytków rolnych przypadającej na jedno gospodarstwo – z 4,34 ha w 2010 r. do 5,03 ha w 2020 r. W Polsce przeciętna powierzchnia jednego gospodarstwa była ponad dwa razy większa i wyniosła 11,35 ha użytków rolnych (wobec 9,85 ha w 2010 r.). Największe obszarowo gospodarstwa odnotowano w województwie zachodniopomorskim (32,54 ha), a najmniejsze w województwie małopolskim (4,40 ha).

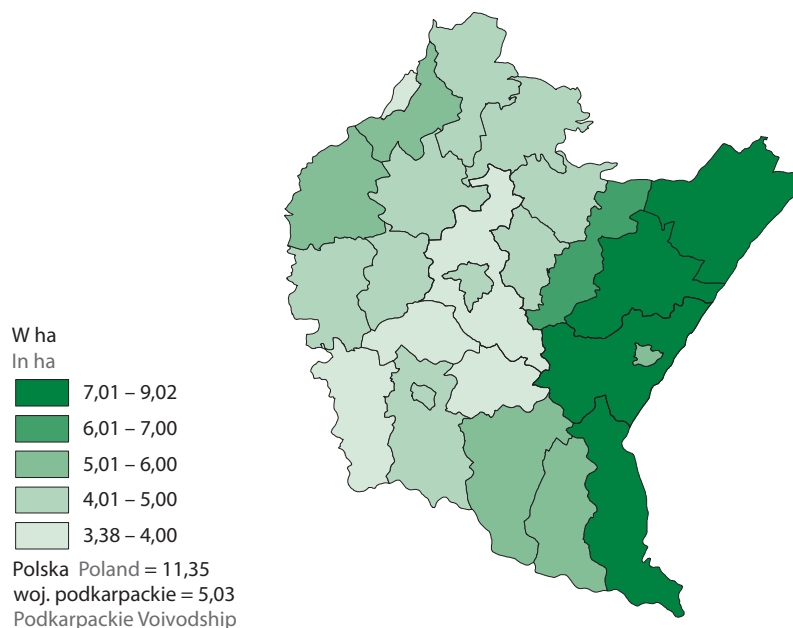
Wykres 1. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie rolnym według województw w 2020 r.

Chart 1. Average area of agricultural land by voivodship in 2020

Średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na gospodarstwo była najwyższa w powiecie bieszczadzkim (9,02 ha). W trzech powiatach średnia powierzchnia gospodarstwa wynosiła powyżej 7 ha użytków rolnych: jarosławskim (7,65 ha), lubaczowskim (7,59 ha) i przemyskim (7,06 ha). Najniższą średnią powierzchnię użytków rolnych przypadającą na gospodarstwo odnotowano w powiecie brzozowskim (3,38 ha).

Mapa 1. Średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne w 2020 r.
Map 1. Average area of agricultural land per 1 agricultural holding in 2020

W ogólnej liczbie gospodarstw rolnych w województwie podkarpackim było 110,7 tys. gospodarstw indywidualnych powyżej 1 ha użytków rolnych (97,2% ogółu gospodarstw rolnych). Średnia powierzchnia użytków rolnych w tych gospodarstwach była nieco niższa niż w gospodarstwach ogółem w województwie i wyniosła 4,92 ha (w kraju 10,61 ha).

Tablica 3. Gospodarstwa indywidualne powyżej 1 ha UR oraz powierzchnia użytków rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

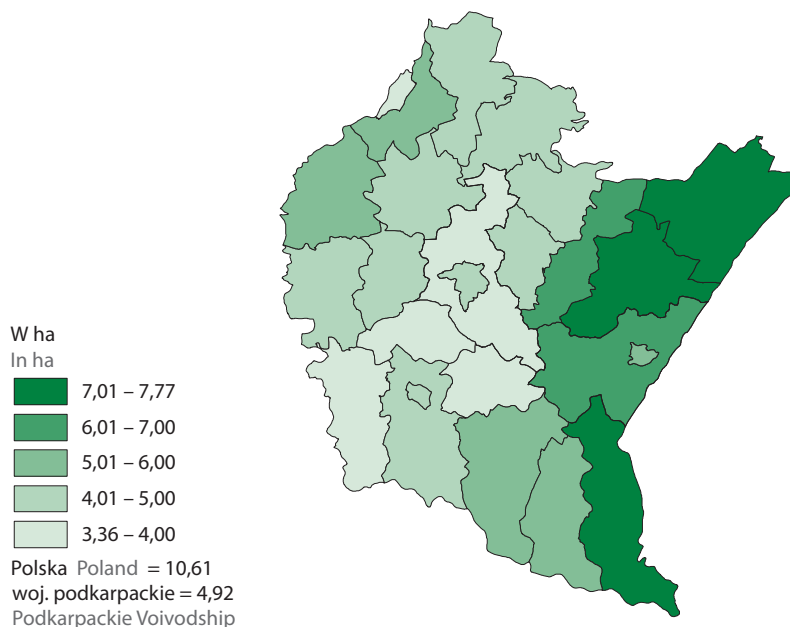
Table 3. Natural person's agricultural holdings (private farms) with an area over 1 ha of agricultural land and the area of agricultural land by area groups of agricultural land in 2020

Grupy obszarowe użytków rolnych Area groups of agricultural land	Gospodarstwa Holdings		Powierzchnia użytków rolnych Area of agricultural land		Średnia powierzchnia użytków rolnych na 1 gospodarstwo w ha Average area of agricultural land per 1 agricultural holding in ha
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	ogółem=100 total=100	w ha in ha	ogółem=100 total=100	
Ogółem Total	11 0716	100,0	545 011	100,0	4,92
1–2 ha	34 125	30,8	48 930	9,0	1,43
2–3	27 464	24,8	667 93	12,3	2,43
3–5	25 805	23,3	98 317	18,0	3,81
5–10	15 565	14,1	103 878	19,1	6,67
10–15	3 309	3,0	39 752	7,3	12,01
15–20	1 289	1,2	22 034	4,0	17,09
20–30	1 158	1,0	28 031	5,1	24,21
30–50	1 022	0,9	397 18	7,3	38,86
50–100	686	0,6	46 386	8,5	67,62
100 ha i więcej 100 ha and more	293	0,3	51 172	9,4	174,65

Biorąc pod uwagę powiaty województwa podkarpackiego, średnia powierzchnia gospodarstwa indywidualnego powyżej 1 ha użytków rolnych zawierała się w przedziale od 3,36 ha w Tarnobrzegu do 7,77 ha w powiecie bieszczadzkim. W dziesięciu powiatach średnia powierzchnia omawianych gospodarstw była powyżej 5 ha.

Mapa 2. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych o powierzchni powyżej 1 ha UR w 2020 r.

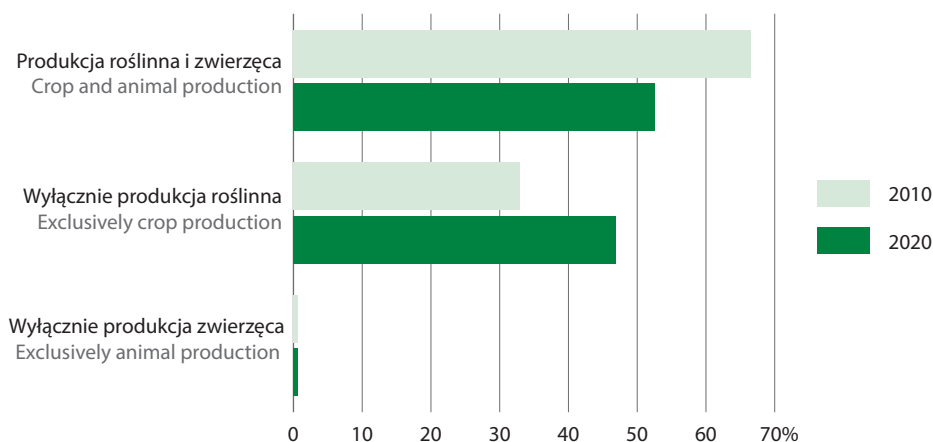
Map 2. Average area of agricultural land in natural person's agricultural holdings (private farms) with area over 1 ha of agricultural land in 2020

W 2020 r. wśród ogółu gospodarstw województwa podkarpackiego dominowały gospodarstwa z produkcją mieszaną (prowadzące zarówno uprawę roślin, jak i chów zwierząt) – 52,6% (66,5% w 2010 r.). Wyłącznie produkcję roślinną prowadziło 46,9% gospodarstw (32,9% w 2010 r.), a niespełna 0,6% gospodarstw, tak jak i dziesięć lat temu, prowadziło tylko produkcję zwierzęcą. Inaczej przedstawiała się struktura w kraju, gdzie dominowały gospodarstwa prowadzące wyłącznie produkcję roślinną – 55,8%, gospodarstwa z produkcją mieszaną stanowiły 43,6%, a prowadzące wyłącznie produkcję zwierzęcą, podobnie jak w województwie podkarpackim – 0,6%.

Wykres 2. Gospodarstwa rolne według rodzaju prowadzonej produkcji rolniczej

Chart 2. Agricultural holdings by type of agricultural production

W części gospodarstw rolnych województwa podkarpackiego nastąpiło zintensyfikowanie procesu specjalizacji i modernizacji. Dzięki temu są one w stanie konkurować na rynku. Wiele gospodarstw, szczególnie najmniejszych, wytwarzało produkty rolne tylko na potrzeby gospodarstwa domowego. Była też grupa gospodarstw rolnych, w których działalność rolnicza sprowadzała się przede wszystkim do utrzymywania gruntów w dobrej kulturze rolnej, a uzyskane dopłaty stanowiły uzupełnienie dochodów gospodarstwa domowego z pracy najemnej czy działalności pozarolniczej.

Wyniki PSR 2020 wykazały, że w przypadku 44,5 tys. gospodarstw indywidualnych (39,3% ogółu gospodarstw indywidualnych) gospodarstwo domowe użytkownika zużywało więcej niż 50% wartości wytworzonej w końcowej produkcji rolniczej, a więc produkowało głównie (w tym wyłącznie) na samozaopatrzenie żywieniowe. W porównaniu z 2010 r. znacznie zmniejszył się odsetek takich gospodarstw (o 31,7 p.proc.). W ponad 86% tych gospodarstw powierzchnia nie przekraczała 5 ha UR. W grupie gospodarstw produkujących na samozaopatrzenie prawie 80% produkowało wyłącznie na samozaopatrzenie gospodarstwa domowego użytkownika (31,3% ogółu gospodarstw indywidualnych, w kraju 9,9%).

W 2020 r. w województwie podkarpackim 45,7 tys. gospodarstw indywidualnych (40,3% ogółu gospodarstw indywidualnych) prowadziło sprzedaż swoich produktów. W kraju odsetek gospodarstw indywidualnych produkujących na sprzedaż był znacznie wyższy i wynosił 70,7%. W odniesieniu do spisu z 2010 r. udział gospodarstw indywidualnych produkujących na sprzedaż w województwie podkarpackim zmniejszył się o 9,0 p.proc. (w kraju o 11,4 p.proc.). Odsetek gospodarstw towarowych rósł wraz z rosnącą powierzchnią użytków rolnych z 29,0% w grupie obszarowej 0–1 ha UR do 89,6% wśród gospodarstw o powierzchni 15 ha i więcej.

W przekroju terytorialnym znaczący udział gospodarstw indywidualnych produkujących na sprzedaż odnotowano w pięciu powiatach: jarosławskim (73,2%), przeworskim (65,4%), lubaczowskim (64,6%), mieleckim (56,1%) i przemyskim (51,1%). Najmniejszy odsetek gospodarstw towarowych odnotowano w powiecie leskim (13,7%).

W 2020 r. 1,7 tys. gospodarstw rolnych, tj. 1,5% ogółu gospodarstw prowadzących działalność rolniczą, prowadziło dodatkowo działalność gospodarczą inną niż rolnicza, ale związaną z gospodarstwem rolnym. Gospodarstwa te prowadziły:

- agroturystykę – 29,4%,
- rolnicze prace kontraktowe – 19,5%,
- nierolnicze prace kontraktowe – 12,4%,
- przetwórstwo produktów rolnych – 11,6%,
- rękodzieło – 9,1%,
- przetwarzanie surowego drewna w gospodarstwie – 3,1%,
- leśnictwo – 2,9%,
- akwakulturę (uprawa roślin i hodowla zwierząt w środowisku wodnym) – 2,3%,
- świadczenie usług zdrowotnych, socjalnych lub edukacyjnych – 1,6%,
- produkcję energii odnawialnej – 0,7%,
- inną działalność (np. prowadzenie sklepu, w którym sprzedawane są produkty gospodarstwa rolnego, chów i hodowla jedwabników, ptaków ozdobnych, psów, kotów) – 17,3%.

Udział przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług z działalności gospodarczej innej niż rolnicza, bezpośrednio związanej z gospodarstwem rolnym, w ogólnej sprzedaży gospodarstwa rolnego:

- nie przekraczał 10% w przypadku 38,0% ogółu gospodarstw prowadzących działalność inną niż rolnicza,
- mieścił się w przedziale 11–50% dla 30,1% omawianych gospodarstw,
- wynosił ponad 50% w przypadku 31,9% gospodarstw prowadzących działalność inną niż rolnicza, bezpośrednio związaną z gospodarstwem rolnym.

Osobami kierującymi gospodarstwem rolnym byli przede wszystkim mężczyźni, którzy stanowili 62,4% ogółu kierujących. Gospodarstwa rolne o powierzchni powyżej 20 ha UR prowadzone były w zdecydowanej większości (79,8%) przez mężczyzn. Najwyższy odsetek kierujących kobiet odnotowano w grupach obszarowych 1–2 ha UR (43,5%) oraz do 1 ha UR (40,4%).

Tablica 4. Struktura gospodarstw indywidualnych według płci i wieku osoby kierującej w 2020 r.
Table 4. Structure of natural person's agricultural holdings (private farms) by sex and age of managers in 2020

Grupy obszarowe użytków rolnych Area groups of agricultural land	Kierujący według płci i wieku Managers by sex and age				
	ogółem total			mężczyźni men	kobiety women
	poniżej 40 lat up to 40 years	40–64 lat 40–64 years	65 lat i więcej 65 years and more		
Ogółem Total	15,4	63,6	21,0	62,2	37,8
do 1 ha up to 1 ha	14,3	59,5	26,2	59,4	40,6
1–2	12,2	62,8	24,9	56,5	43,5
2–3	13,7	62,5	23,8	60,7	39,3
3–5	14,9	65,2	19,9	63,5	36,5
5–10	18,4	67,3	14,4	68,8	31,2
10–15	26,4	63,6	9,9	74,6	25,4
15–20	33,4	56,5	10,2	74,7	25,3
20–30	36,0	56,4	7,6	78,3	21,7
30–50	38,1	56,2	5,8	79,5	20,5
50–100	39,4	55,0	5,7	81,8	18,2
100 ha i więcej 100 ha and more	30,4	59,0	10,6	77,1	22,9

Większość kierujących gospodarstwem rolnym mieściła się w grupie wiekowej 40–64 lata (63,6% ogółu kierujących). Co piąty kierujący gospodarstwem rolnym przekroczył 65 lat, a w 15,4% gospodarstw rolnych osoby kierujące były w wieku poniżej 40 lat.

Najwięcej osób do 40 roku życia kierujących gospodarstwem rolnym odnotowano wśród gospodarstw rolnych o powierzchni 50–100 ha UR (38,2% ogółu kierujących w tej grupie obszarowej). Co czwarty kierujący gospodarstwem o powierzchni do 1 ha UR włącznie i 1–2 ha miał 65 i więcej lat.

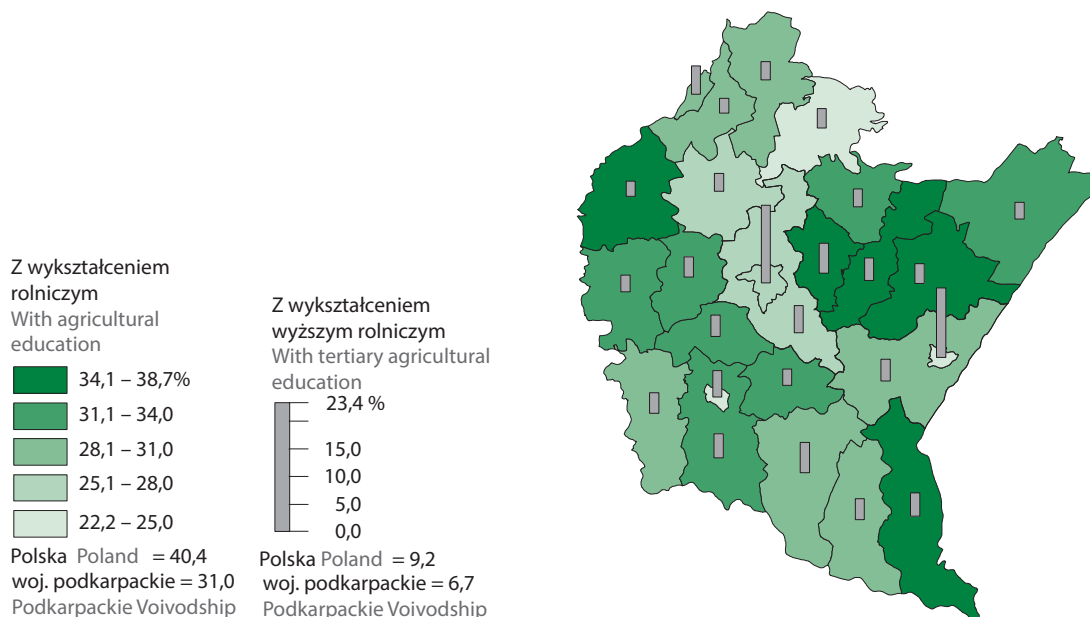
W większości gospodarstw indywidualnych (77,5% ogółu) użytkownik był jednocześnie osobą kierującą gospodarstwem, a w 17,9% gospodarstw indywidualnych osobą kierującą był współmałżonek lub partner użytkownika. Członkowie rodziny użytkownika deklarowali kierowanie gospodarstwem w przypadku 4,5% jednostek. Tylko w 60 przypadkach (0,1%) osobą kierującą gospodarstwem indywidualnym był pracownik najemny. Większość osób kierujących gospodarstwem indywidualnym (75,4%) posiadała ponad 10-letnie doświadczenie w prowadzeniu gospodarstwa rolnego, w tym 48,3% stanowiły osoby prowadzące gospodarstwo ponad 20 lat.

Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia i kwalifikacje rolnicze osób kierujących gospodarstwem rolnym można stwierdzić, że 31,0% z nich posiadało wykształcenie rolnicze. Z tej liczby najliczniejszą grupę (51,0%) stanowiły osoby posiadające świadectwo ukończenia kursu rolniczego. Mniej liczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim rolniczym – 22,7% oraz zasadniczym zawodowym – 18,8%. Osoby z wykształceniem wyższym rolniczym stanowiły 6,7% ogółu kierujących gospodarstwem, a z policealnym rolniczym – 0,8%.

W przekroju terytorialnym najwięcej osób kierujących gospodarstwem z wykształceniem rolniczym odnotowano w powiatach łańcuckim (38,7%) oraz w przeworskim (35,8%) i mieleckim (35,1%), a najmniej w powiecie nizańskim (22,2%).

Mapa 3. Udział osób kierujących gospodarstwem rolnym z wykształceniem rolniczym w ogólnej liczbie osób kierujących gospodarstwem rolnym w 2020 r.

Mapa 3. Share of managers of agricultural holdings with agricultural education in total managers of agricultural holdings in 2020

Wśród ogółu gospodarstw województwa podkarpackiego 113,2 tys. (99,4%) posiadało użytki rolne w dobrej kulturze rolnej. Powierzchnię pod zasiewami posiadało 84,3 tys. gospodarstw (74,0% ogółu gospodarstw rolnych). Spośród gospodarstw z powierzchnią zasiewów 87,1% uprawiało zboża.

Ponad 53% gospodarstw (60,5 tys.) wykazało chów i hodowlę zwierząt gospodarskich. Bydło utrzymywało 10,7% gospodarstw rolnych, 4,7% posiadało świnie, a 47,8% gospodarstw prowadziło chów i hodowlę drobiu.

Według wyników PSR 2020 9,7 tys. gospodarstw rolnych (0,8% ogółu gospodarstw) posiadało certyfikat rolnictwa ekologicznego nadany przez jednostkę certyfikującą lub było w trakcie przestawiania na ekologiczne metody produkcji rolniczej. Odsetek gospodarstw ekologicznych wzrastał wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych z 0,1% w grupie 0–2 ha do 11,0% w grupie obszarowej 50 ha i więcej. Znalazło to swoje odzwierciedlenie w średniej powierzchni użytków rolnych w gospodarstwie ekologicznym, która wynosiła 24,37 ha (była prawie 5-krotnie wyższa niż średnia dla gospodarstw ogółem).

Większość omawianych gospodarstw stosowała ekologiczne metody produkcji wyłącznie w uprawie roślin (53,2% ogółu gospodarstw ekologicznych), a pozostałe zarówno w produkcji roślinnej, jak i zwierzęcej. Żadne gospodarstwo nie stosowało ekologicznych metod produkcji w chowie zwierząt gospodarskich.

W przekroju terytorialnym, wysoki udział gospodarstw ekologicznych w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych w województwie odnotowano w trzech powiatach: przeworskim (21,2%), przemyskim (14,0%) i jarosławskim (13,8%).

Prawie 49% użytkowników gospodarstw rolnych w okresie ostatnich trzech lat korzystało ze środków wsparcia w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW). Średnia wielkość użytków rolnych w omawianych jednostkach była o 1,51 ha wyższa niż w gospodarstwach ogółem i wynosiła 6,54 ha.

Odsetek gospodarstw korzystających z PROW wzrastał wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych od 25,8% w grupie obszarowej do 1 ha i 36,1% w grupie 1–2 ha do 81,7% wśród gospodarstw o powierzchni 100 ha i więcej użytków rolnych.

W przekroju terytorialnym największy udział gospodarstw korzystających z PROW w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych odnotowano w powiatach bieszczadzkim (93,0%) oraz leskim (89,1%), a najniższy w powiecie dębickim (19,7%).

Z ogólnej liczby 114,2 tys. gospodarstw rolnych (według siedziby gospodarstwa) ponad 70% należało do najniższych klas wielkości ekonomicznej (0–2 tys. euro – 46,6% oraz 2–4 tys. euro – 25,3%). Zaledwie 3,6% gospodarstw osiągnęło wielkość ekonomiczną 25 tys. euro i więcej. Gospodarstwa najślabsze ekonomicznie w większości należały do najniższych grup obszarowych użytków rolnych. Ponad 80% gospodarstw zakwalifikowanych do klasy wielkości ekonomicznej 0–2 tys. euro posiadało powierzchnię użytków rolnych poniżej 3 ha. W grupie gospodarstw największych (o powierzchni 50 ha i więcej UR), 37,9% zakwalifikowano do klasy wielkości ekonomicznej 50–100 tys. euro, a 35,1% gospodarstw osiągnęło wielkości 100 tys. euro i więcej.

Uwzględniając typy rolnicze gospodarstw rolnych (według siedziby gospodarstwa), największą grupę stanowiły gospodarstwa specjalizujące się w uprawach polowych (58,9%). Co szóste gospodarstwo rolne zostało zakwalifikowane do typu „mieszane różne uprawy i zwierzęta”. Do typu „mieszane różne uprawy” należało 4,6% gospodarstw, a gospodarstw „specjalizujących się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” oraz „specjalizujących się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” było odpowiednio 3,7% i 3,1%. Nieco mniej gospodarstw (2,7%) zakwalifikowano do typu „specjalizujące się w uprawach trwałych”. Najniższy odsetek gospodarstw odnotowano w typie „specjalizujące się w uprawach ogrodniczych” i „mieszane różne zwierzęta” – po 1,7%.

Rozdział 2

Chapter 2

Użytkowanie gruntów

Land use

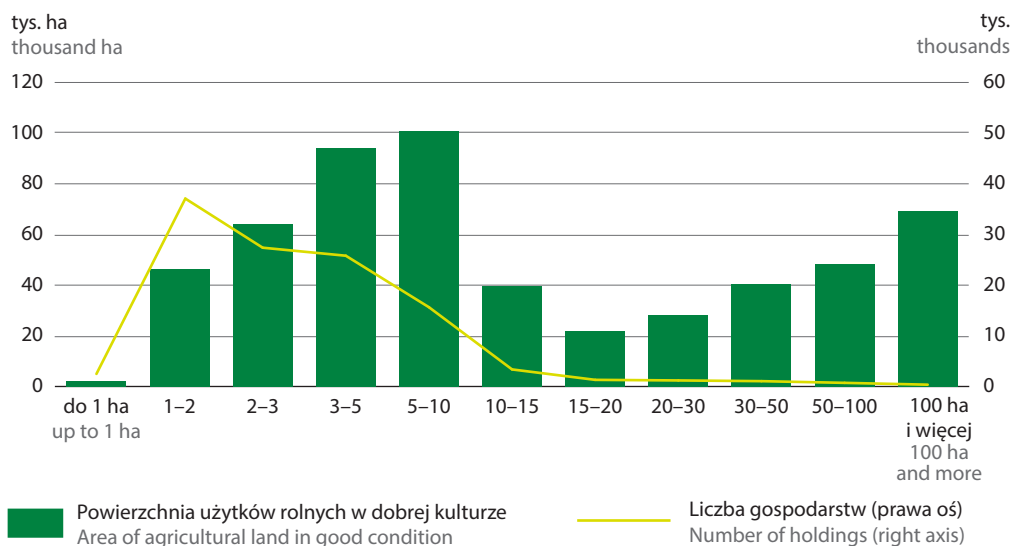
W 2020 r., w porównaniu z 2010 r., zmniejszyła się ogólna powierzchnia gruntów w użytkowaniu gospodarstw rolnych (o 6,7%), mniejsza była również powierzchnia użytków rolnych (o 6,0%). W ogólnej powierzchni użytków rolnych dominował udział zasiewów (53,8%). Powierzchnia łąk trwałych była większa niż w 2010 r. (o 11,5%), natomiast powierzchnia pastwisk trwałych zmniejszyła się (o 29,5%). Zmniejszyła się powierzchnia gruntów ugorowanych (o 63,3%).

Wyniki Powszechnego Spisu Rolnego 2020 r. wskazują na zmiany zachodzące w strukturze użytkowania gruntów, jakie zaszły od poprzedniego spisu rolnego w 2010 r. Według danych PSR 2020 zmniejszyła się powierzchnia gruntów należących do gospodarstw rolnych, które są przeznaczane na inny rodzaj działalności gospodarczej niezwiązanej z rolnictwem lub są zalesiane. W 2020 r. powierzchnia ogólna gospodarstw rolnych w województwie podkarpackim wyniosła 675,3 tys. ha i w porównaniu z 2010 r. była mniejsza o 48,3 tys. ha, tj. o 6,7% (w kraju w tym okresie areał gospodarstw rolnych zmniejszył się o 1,9%). Średnia powierzchnia ogólna gospodarstwa rolnego wyniosła 5,93 ha i w porównaniu z 2010 r. zwiększyła się o 0,78 ha.

W strukturze użytkowania gruntów ogółem w gospodarstwach rolnych największy udział stanowiły użytki rolne – 84,9%. Lasy i grunty leśne zajmowały – 8,3%, a pozostałe grunty – 6,8% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych. W odniesieniu do 2010 r. zwiększył się udział użytków rolnych (o 0,7 p.proc.), natomiast zmniejszył udział lasów i gruntów leśnych (o 0,4 p.proc.) oraz pozostałych gruntów (o 0,3 p.proc.). W porównaniu ze strukturą użytkowania ziemi w kraju, w województwie podkarpackim mniejszy był odsetek użytków rolnych o 4,8 p.proc., a wyższy był udział lasów i gruntów leśnych oraz pozostałych gruntów (odpowiednio o 2,5 p.proc. i 2,3 p.proc.).

Wykres 3. Liczba gospodarstw rolnych z użytkami rolnymi w dobrej kulturze i powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 3. Number of agricultural holdings with agricultural land in good condition and the area of agricultural land in good condition by area groups of agricultural land in 2020

Powierzchnia użytków rolnych zajmowała 573,1 tys. ha i w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się o 36,5 tys. ha, tj. o 6,0% (w kraju przybyło 0,6% powierzchni użytków rolnych). Gospodarstwa indywidualne posiadały 95,5% powierzchni użytków rolnych w województwie.

Użytki rolne w dobrej kulturze utrzymywane zgodnie z normami zajmowały 555,5 tys. ha, tj. 82,3% powierzchni ogólnej i 96,9% powierzchni użytków rolnych. W porównaniu z 2010 r. powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze była niższa o 8,8 tys. ha (o 1,6%). Powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej wykazało 113,2 tys. gospodarstw, tj. 99,4% ogółu gospodarstw rolnych.

Z ogólnej powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze ponad 37% znajdowało się w gospodarstwach rolnych o powierzchni powyżej 15 ha UR, choć gospodarstwa te stanowiły 4,1% ogólnej liczby gospodarstw. W grupie obszarowej 100 ha i więcej UR znajdowało się 12,5% ogólnej powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze i zaledwie 0,3% ogólnej liczby gospodarstw. Średnia powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej przypadająca na gospodarstwo wynosiła w województwie podkarpackim 4,88 ha (w 2010 r. – 4,02 ha), a w kraju 11,20 ha (w 2010 r. – 9,57 ha).

Tablica 5. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych

Table 5. Land use in agricultural holdings

Wyszczególnienie Specification	2010		2020		
	w ha in ha	w odsetkach in percentages	w ha in ha	w odsetkach in percentages	2010=100
Gospodarstwa ogółem Total holdings					
Powierzchnia ogółem Total area	723 600	100,0	675 284	100,0	93,3
Użytki rolne Agricultural land	609 565	84,2	573 055	84,9	94,0
użytki rolne w dobrej kulturze agricultural land in good condition	564 225	78,0	555 462	82,3	98,4
grunty orne arable land	343 409	47,5	325 607	48,2	94,8
powierzchnia zasiewów sown area	296 266	40,9	308 327	45,7	104,1
grunty ugorowane fallow land	47 143	6,5	17 280	2,6	36,7
ogrody przydomowe kitchen gardens	4 110	0,6	3 754	0,6	91,3
łąki trwałe grassland	170 135	23,5	189 621	28,1	111,5
pastwiska trwałe permanent pastures	31 734	4,4	22 380	3,3	70,5
uprawy trwałe permanent crops	14 836	2,1	14 100	2,1	95,0
w tym sady of which orchards	12 279	1,7	12 043	1,8	98,1
użytki rolne pozostałe other agricultural land	45 340	6,3	17 593	2,6	38,8
Lasy i grunty leśne Forests and forest land	62 721	8,7	56 288	8,3	89,7
Pozostałe grunty Other land	51 315	7,1	45 941	6,8	89,5

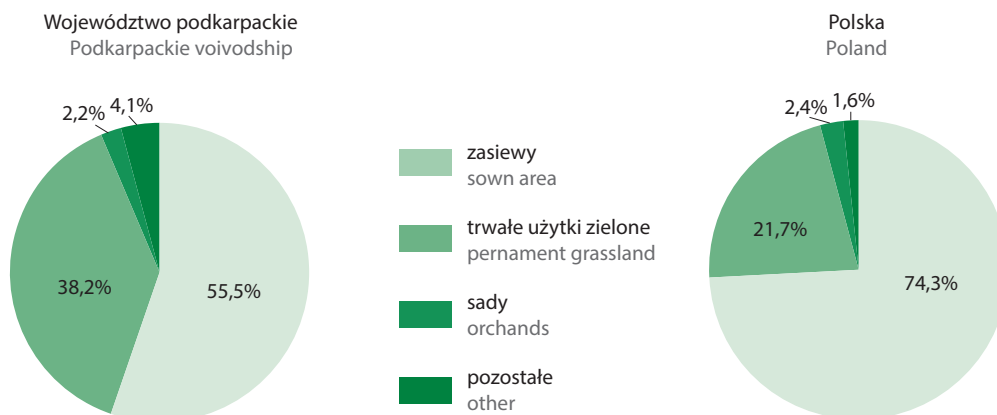
Tablica 5. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych (dok.)
 Table 5. Land use in agricultural holdings (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010		2020		
	w ha in ha	w odsetkach in percentages	w ha in ha	w odsetkach in percentages	2010=100
W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms					
Powierzchnia ogółem Total area	683 136	100,0	643 911	100,0	94,3
Użytki rolne Agricultural land	575 912	84,3	547 271	85,0	95,0
użytki rolne w dobrej kulturze agricultural land in good condition	537 197	78,6	530 014	82,3	98,7
grunty orne arable land	328 857	48,1	314 799	48,9	95,7
powierzchnia zasiewów sown area	284 204	41,6	298 354	46,3	105,0
grunty ugorowane fallow land	44 653	6,5	16 445	2,6	36,8
ogrody przydomowe kitchen gardens	4 095	0,6	3 748	0,6	91,5
łąki trwałe grassland	163 592	23,9	179 906	27,9	110,0
pastwiska trwałe permanent pastures	26 074	3,8	17 675	2,7	67,8
uprawy trwałe permanent crops	14 579	2,1	13 885	2,2	95,2
w tym sady of which orchards	12 079	1,8	11 833	1,8	98,0
użytki rolne pozostałe other agricultural land	38 715	5,7	17 257	2,7	44,6
Lasy i grunty leśne Forests and forest land	61 869	9,1	54 270	8,4	87,7
Pozostałe grunty Other land	45 355	6,6	42 370	6,6	93,4

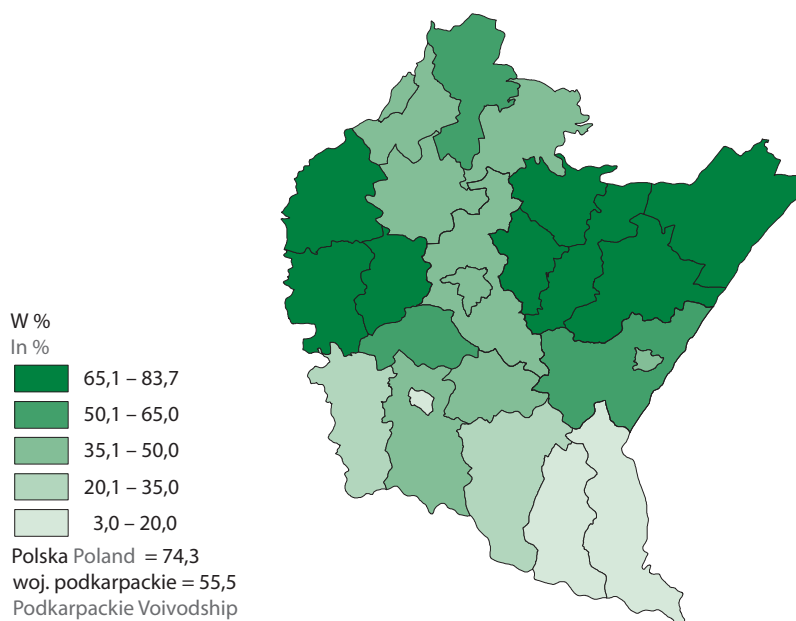
W powierzchni użytków rolnych będących w dobrej kulturze rolnej dominowała powierzchnia zasiewów, która stanowiła 55,5% (w 2010 r. – 52,5%). Trwałe użytki zielone (łąki i pastwiska trwałe) zajmowały 38,2% (w 2010 r. – 35,8%), grunty ugorowane stanowiły 3,1% (8,4% w 2010 r.). Uprawy trwałe zajmowały 2,5% (2,6% – w 2010 r.) powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej, w tym powierzchnia sadów stanowiła 2,2%, a powierzchnia ogrodów przydomowych – 0,7% powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej (tyle co w 2010 r.).

Udział powierzchni zasiewów w powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze wynoszący ponad 70% odnotowano w pięciu powiatach: jarosławskim (83,7%), mieleckim (78,0%), przeworskim (75,1%), leżajskim (71,5%) i lubaczowskim (70,3%). Najniższy udział nieprzekraczający 10% był w powiatach bieszczadzkim i leskim (odpowiednio 3,0% i 6,0%)

Wykres 4. Struktura użytkowania użytków rolnych w dobrej kulturze w gospodarstwach rolnych w 2020 r.
 Chart 4. Structure of the use of agricultural land in good condition in agricultural holdings in 2020

Mapa 4. Udział powierzchni zasiewów w powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze w 2020 r.
 Map 4. Share of sown area in area of agricultural land in good condition in 2020

Powierzchnia łąk trwałych w gospodarstwach rolnych wyniosła 189,6 tys. ha i w porównaniu z 2010 r. była większa o 19,5 tys. ha (tj. o 11,5%). Łąki trwałe użytkowało 80,8 tys. gospodarstw rolnych. Średnia powierzchnia łąk trwałych przypadająca na jedno gospodarstwo rolne wyniosła 2,35 ha (w 2010 r. – 1,63 ha). Prawie 40% ogólnej powierzchni łąk trwałych znajdowało się w gospodarstwach w grupie obszarowej 3–10 ha użytków rolnych.

Tablica 6. Powierzchnia łąk trwałych w gospodarstwach rolnych w 2020 r.
 Table 6. Area of permanent meadows in agricultural holdings in 2020

Grupy obszarowe użytków rolnych Area groups of agricultural land	Powierzchnia łąk trwałych w ha Area of permanent meadows in ha	Udział w powierzchni łąk trwałych ogółem w % Share of area of permanent meadows in %	Gospodarstwa posiadające łąki trwałe Holdings with permanent meadows	Udział w ogólnej liczbie gospodarstw posiadających łąki trwałe w % Share in the total number of holdings with permanent meadows in %	Średnia powierzchnia łąk trwałych w gospodarstwie w ha Average area of permanent meadows in holding in ha
Ogółem Total	189 621	100,0	80 829	100,0	2,35
do 1 ha up to 1 ha	881	0,5	1 318	1,6	0,67
1–2	23 303	12,3	24 625	30,5	0,95
2–3	23 655	12,5	17 509	21,7	1,35
3–5	37 445	19,7	19 664	24,3	1,90
5–10	37 506	19,8	12 085	15,0	3,10
10–15	12 548	6,6	2 483	3,1	5,05
15–20	6 553	3,5	936	1,2	7,00
20–30	8 123	4,3	821	1,0	9,89
30–50	11 057	5,8	691	0,9	16,00
50–100	12 925	6,8	479	0,6	26,98
100 ha i więcej 100 ha and more	15 623	8,2	218	0,3	71,67

Największy udział powierzchni łąk trwałych w województwie podkarpackim odnotowano w powiecie sanockim – 10,4%, a najmniejszy (bez miast na prawach powiatu) w powiecie łańcuckim – 1,8%.

Pastwiska trwałe posiadało 7,6 tys. gospodarstw rolnych o łącznej powierzchni 22,4 tys. ha. Powierzchnia pastwisk w 2020 r. była o 29,5% mniejsza niż w 2010 r. Średnia powierzchnia pastwisk trwałych przypadająca na jedno gospodarstwo rolne wynosiła 2,94 ha.

Łączna powierzchnia upraw trwałych (plantacji drzew i krzewów owocowych, szkółek drzew i krzewów owocowych oraz ozdobnych, szkółek drzew i krzewów leśnych do celów handlowych, plantacji wikliny, innych gruntowych upraw trwałych oraz upraw trwałych pod osłonami) wyniosła w województwie podkarpackim 14,1 tys. ha. Największą grupę tych upraw stanowiły sady. W 2020 r. zajmowały one w województwie 12,0 tys. ha (3,4% powierzchni sadów w kraju), co stanowiło 85,4% ogólnej powierzchni upraw trwałych i 2,2% powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze. W gospodarstwach indywidualnych znajdowało się 11,8 tys. ha sadów (tj. 98,3%) ogólnej powierzchni w województwie.

Największy udział powierzchni sadów w województwie podkarpackim odnotowano w powiatach przemyskim (17,2%) oraz przeworskim (14,1%).

W ogólnej powierzchni sadów:

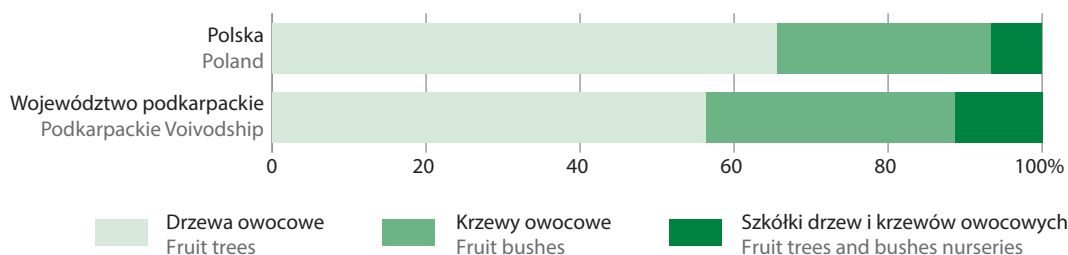
- plantacje drzew owocowych zajmowały 56,3%,
- plantacje krzewów owocowych zajmowały 32,4%,
- szkółki drzew i krzewów owocowych zajmowały 11,3%.

Sady w województwie podkarpackim posiadało 12,9 tys. gospodarstw rolnych, tj. 11,4% ogólnej liczby gospodarstw (8,3% gospodarstw sadowniczych w kraju). W ogólnej liczbie gospodarstw posiadających sady gospodarstwa w grupie obszarowej 0–3 ha UR stanowiły ponad 50%, a areał w nich uprawiany zajmował prawie 24% powierzchni. Wśród gospodarstw rolnych posiadających sady w województwie aż 82,9% posiadało plantacje o powierzchni poniżej 1 ha. W gospodarstwach, w których sady zajmowały

areal 20 ha i więcej, znajdowało się 23,4% całkowitej powierzchni sadów, a tych gospodarstw w województwie było zaledwie 0,5%. Średnia powierzchnia plantacji w jednym gospodarstwie z sadami wynosiła w województwie podkarpackim 0,93 ha (w Polsce – 2,28 ha).

Wykres 5. Udział powierzchni uprawy drzew owocowych, krzewów owocowych oraz szkółek drzew i krzewów owocowych w ogólnej powierzchni sadów w 2020 r.

Chart 5. Share of area under fruit trees, bushes and fruit trees and bushes nurseries in the total area of orchards in 2020

Drzewa owocowe w sadach uprawiało 8,7 tys. gospodarstw rolnych, a krzewy owocowe 4,1 tys. gospodarstw (odpowiednio 7,6% i 3,6% ogółu gospodarstw rolnych). Średnia powierzchnia uprawy drzew owocowych w sadach wyniosła 0,78 ha, a krzewów owocowych w sadach 0,94 ha.

Wyniki spisu wykazały, że w województwie podkarpackim 12,3 tys. (tj. 10,9% ogółu gospodarstw rolnych) posiadało grunty ugorowane łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych w plonie głównym, a powierzchnia tych gruntów stanowiła 3,1% ogólnej powierzchni użytków rolnych utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej. W porównaniu z 2010 r. powierzchnia gruntów ugorowanych zmniejszyła się o 29,9 tys. ha, tj. o 63,3% (w kraju zmniejszyła się o 56,5%).

Do powierzchni użytków rolnych wlicza się również powierzchnię użytków rolnych wyłączonych z produkcji, tzn. takich, które nie są utrzymywane według zasad dobrej kultury rolnej, uprzednio użytkowane jako tereny rolnicze. Grunty te są wyłączone z płodozmianu i nie przewiduje się dla nich wykorzystania rolniczego, ale znajdują się w kondycji pozwalającej na ich przywrócenie do produkcji rolniczej. Grunty te w 2020 r. stanowiły 2,6% (17,6 tys. ha) powierzchni ogólnej gospodarstw, a w strukturze użytków – 3,1%.

Według wyników PSR 2020, powierzchnia lasów i gruntów leśnych w gospodarstwach rolnych wyniosła 56,3 tys. ha i zmniejszyła się o 6,4 tys. ha (tj. o 10,3%) w porównaniu z 2010 r. Ponad 50 tys. gospodarstw rolnych posiadało w użytkowaniu lasy i grunty leśne, co stanowiło 44,0% ogólnej liczby gospodarstw rolnych. Średnia powierzchnia lasów i gruntów leśnych przypadająca na jedno gospodarstwo rolne w 2020 r. wynosiła 1,12 ha.

Powierzchnia pozostałych gruntów w gospodarstwach rolnych (tj. pod zabudowaniami, podwórzami, placami i ogrodami ozdobnymi, parkami, powierzchnia wód śródlądowych, rowy melioracyjne, powierzchnia porośnięta wikliną w stanie naturalnym, powierzchnia innych gruntów użytkowych – torfowiska, żwirownie oraz powierzchnia nieużytków) wynosiła 45,9 tys. ha, tj. 6,8% ogólnej powierzchni gruntów znajdujących się w użytkowaniu gospodarstw rolnych. W 2020 r. powierzchnia pozostałych gruntów w gospodarstwach rolnych zmniejszyła się w porównaniu z 2010 r. o 5,4 tys. ha (tj. o 10,5%). Średnia powierzchnia pozostałych gruntów przypadająca na jedno gospodarstwo rolne w 2020 r. wynosiła 0,44 ha.

Rozdział 3

Chapter 3

Powierzchnia zasiewów

Sown area

W porównaniu z 2010 r. powierzchnia zasiewów wzrosła o 4,1%, a w jej strukturze dominowały zboża, których udział w ogólnej powierzchni zasiewów był o 1,7 p.proc. wyższy niż w poprzednim spisie. Odnotowano wzrost powierzchni uprawy kukurydzy na ziarno (3,5-krotny), jak i powierzchni rzepaku i rzepiku (o 62,5%). Natomiast o ponad 50% zmniejszyła się powierzchnia uprawy ziemniaków, mniejsza niż w 2010 r. była też powierzchnia buraków cukrowych.

Wyniki PSR 2020 w województwie podkarpackim wykazały, że od 2010 r. zwiększyła się powierzchnia zasiewów i zmieniła się jej struktura. Ogólna powierzchnia zasiewów w 2020 r. w województwie podkarpackim wyniosła 308,3 tys. ha, co stanowiło 2,8% powierzchni zasiewów w kraju. W odniesieniu do PSR 2010 powierzchnia zasiewów zwiększyła się o 12,1 tys. ha, tj. o 4,1% (w kraju wzrosła o 5,7%). Dominujące w rolnictwie gospodarstwa indywidualne użytkowały 96,8% ogólnej powierzchni zasiewów (w 2010 r. 95,9%), w kraju 90,3% (w 2010 r. – 87,9%).

Tablica 7. Powiaty według powierzchni zasiewów w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą w 2020 r.
Table 7. Powiats by sown area in agricultural holdings conducting agricultural activity in 2020

Wyszczególnienie Specification		Powierzchnia zasiewów ogółem w ha Total sown area in ha	Województwo=100 Voivodship=100	Udział powierzchni zasiewów w powierzchni użytków rolnych w % Share of the sown area in agricultural land in %
Województwo powiaty	Voivodship powiats	308 327	100,0	53,8
	bieszczadzki	382	0,1	2,9
	brzozowski	5 019	1,6	34,5
	dębicki	19 772	6,4	67,2
	jarosławski	44 936	14,6	83,0
	jasielski	8 353	2,7	32,8
	kolbuszowski	7 120	2,3	33,1
	krośnieński	11 093	3,6	38,3
	leski	683	0,2	5,5
	leżajski	15 319	5,0	69,4
	lubaczowski	28 399	9,2	69,1
	łańcucki	13 029	4,2	67,7
	mielecki	30 265	9,8	76,6
	niżański	6 392	2,1	33,9
	przemyski	25 731	8,3	61,1
	przeworski	24 571	8,0	74,3
	ropczycko-sędziszowski	12 706	4,1	65,8
	rzeszowski	17 273	5,6	44,1
	sanocki	9 185	3,0	27,7
	stalowowolski	6 525	2,1	47,6
	strzyżowski	7 856	2,5	49,3
	tarnobrzeski	6 853	2,2	42,0
	Krosno	395	0,1	15,3
	Przemyśl	1 592	0,5	43,5
	Rzeszów	3 292	1,1	35,4
	Tarnobrzeg	1 585	0,5	37,2

Największy udział w wojewódzkiej powierzchni zasiewów odnotowano w powiecie jarosławskim (14,6%) oraz w powiatach mieleckim i lubaczowskim – odpowiednio 9,8% i 9,2%, a najmniejszy udział w powiecie bieszczadzkiem i Krośnie (po 0,1%).

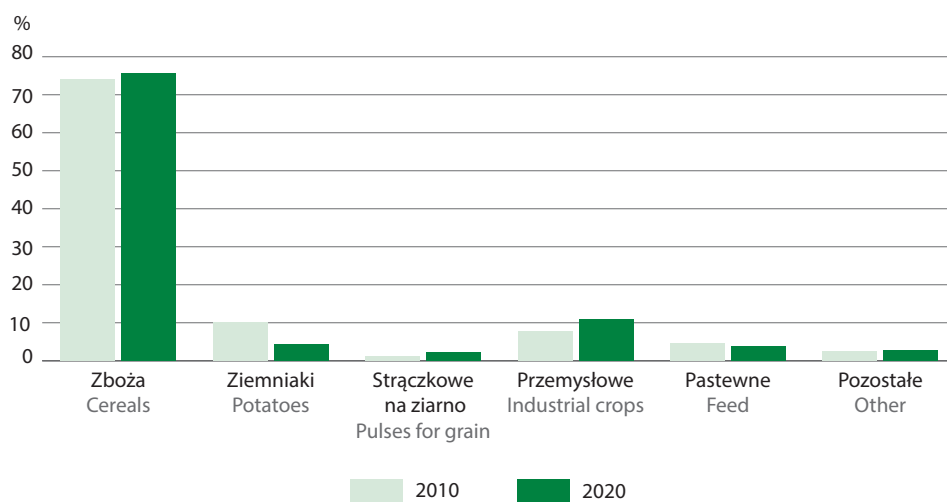
Analizując gospodarstwa w poszczególnych grupach obszarowych użytków rolnych, zauważa się, że najniższy odsetek gospodarstw posiadających zasiewy odnotowano w gospodarstwach rolnych należących do grupy obszarowej do 1 ha UR – 55,6%, a największy w gospodarstwach o powierzchni 20–30 ha UR (85,1% ogółu gospodarstw tej grupy posiadało grunty pod zasiewami).

W strukturze zasiewów w 2020 r. dominowały zboża (zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi oraz gryka, proso i inne zbożowe, łącznie z kukurydzą na ziarno), które zajmowały powierzchnię 233,4 tys. ha, i stanowiły 75,7% (w 2010 r. – 74,0%) ogólnej powierzchni zasiewów. W następnej kolejności znalazły się:

- grupa roślin przemysłowych – 33,9 tys. ha, tj. 11,0% (w 2010 r. – 7,8%) ogólnej powierzchni zasiewów,
- ziemniaki – 13,7 tys. ha, tj. 4,4% (w 2010 r. – 10,0%),
- rośliny pastewne, łącznie z kukurydzą na zielonkę – 11,9 tys. ha, tj. 3,9% (w 2010 r. – 4,7%),
- pozostałe uprawy – 8,7 tys. ha, tj. 2,8% (w 2010 r. – 2,4%),
- strączkowe na ziarno – 6,8 tys. ha, tj. 2,2% (w 2010 r. – 1,1%) ogólnej powierzchni zasiewów.

Wykres 6. Udział powierzchni poszczególnych grup upraw w ogólnej powierzchni zasiewów

Chart 6. Share of the area of individual crop groups in the total sown area

W odniesieniu do wyników PSR 2010 najwyższy wzrost udziału w strukturze zasiewów odnotowano w uprawie grupy roślin przemysłowych o 3,2 p.proc. Natomiast największy spadek na przestrzeni ostatniej dekady wystąpił w przypadku uprawy ziemniaków o 5,6 p.proc.

Tablica 8. Powierzchnia zasiewów, liczba gospodarstw rolnych prowadzących uprawę oraz średnia powierzchnia zasiewów w 2020 r.

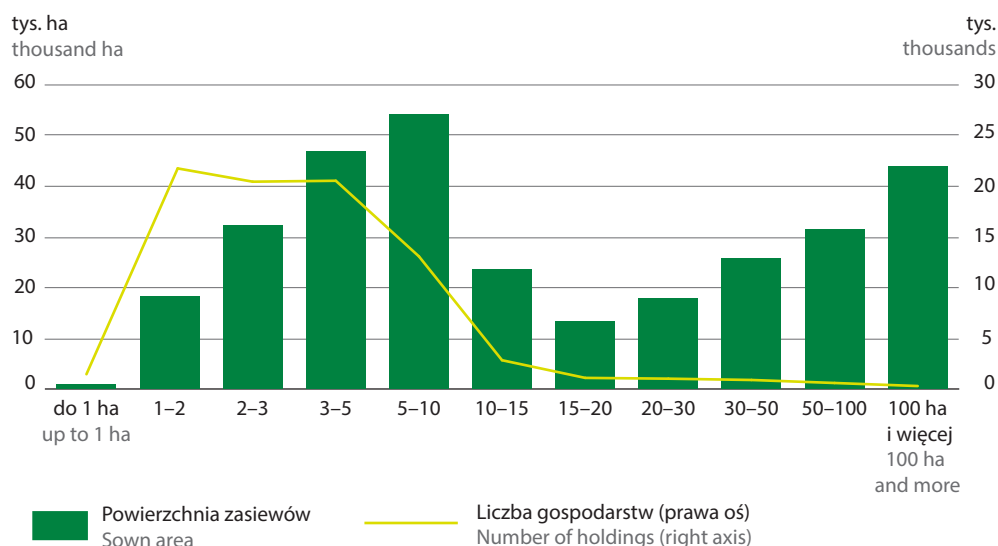
Table 8. Sown area, the number of agricultural holdings conducting cultivation and average sown area in 2020

Grupy obszarowe użytków rolnych Area groups of agricultural land	Powierzchnia zasiewów w ha Sown area in ha	Udział w ogólnej powierzchni zasiewów w % Share in total sown area in %	Gospodarstwa prowadzące uprawę Agricultural holdings conducting cultivation	Udział w ogólnej liczbie gospodarstw prowadzących uprawę w % Share in total number of agricultural holdings conducting cultivation in %	Średnia powierzchnia zasiewów w 1 gospodarstwie w ha Average sown area in 1 agricultural holding in ha
Gospodarstwa ogółem Total holdings					
Ogółem Total	308 327	100,0	84 257	100,0	3,66
do 1 ha up to 1 ha	932	0,3	1 457	1,7	0,64
1–2	18 340	5,9	21 996	26,1	0,83
2–3	32 226	10,5	20 456	24,3	1,58
3–5	46 808	15,2	20 547	24,4	2,28
5–10	54 141	17,6	13 084	15,5	4,14
10–15	23 517	7,6	2 837	3,4	8,29
15–20	13 292	4,3	1 094	1,3	12,15
20–30	17 809	5,8	1 017	1,2	17,51
30–50	25 850	8,4	888	1,1	29,11
50–100	31 474	10,2	591	0,7	53,26
100 ha i więcej 100 ha and more	43 937	14,3	290	0,3	151,51
w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms					
Ogółem Total	298 354	100,0	84 000	100,0	3,55
do 1 ha up to 1 ha	931	0,3	1 452	1,7	0,64
1–2	18 328	6,1	21 985	26,2	0,83
2–3	32 190	10,8	20 437	24,3	1,58
3–5	46 691	15,6	20 499	24,4	2,28
5–10	53 947	18,1	13 039	15,5	4,14
10–15	23 349	7,8	2 808	3,3	8,32
15–20	13 182	4,4	1 080	1,3	12,21
20–30	17 625	5,9	996	1,2	17,70
30–50	25 644	8,6	873	1,0	29,37
50–100	30 812	10,3	579	0,7	53,22
100 ha i więcej 100 ha and more	35 655	12,0	252	0,3	141,49

W 2020 r. uprawą roślin zajmowało się 84,3 tys. gospodarstw rolnych, co stanowiło 74,0% (w 2010 r. – 82,2%) ogółu gospodarstw rolnych w województwie podkarpackim. Średnia powierzchnia zasiewów w gospodarstwie rolnym wyniosła 3,66 ha (w 2010 r. – 2,57 ha), w kraju była ona znacznie wyższa i kształtowała się na poziomie 10,06 ha (w 2010 r. – 8,05 ha).

Wykres 7. Powierzchnia zasiewów ogółem i liczba gospodarstw rolnych posiadających zasiewy według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 7. Total sown area and the number of agricultural holdings with sown crops by area groups of agricultural land in 2020

3.1. Zboża

3.1. Cereals

Zboża zajmowały największą powierzchnię zasiewów w województwie. Uprawiano je w 73,4 tys. gospodarstw, czyli 87,1% ogółu gospodarstw posiadających grunty pod zasiewami.

Udział powierzchni zasiewów zbóż w ogólnej powierzchni zasiewów w poszczególnych grupach obszarowych użytków rolnych wahał się od 67,7% w grupie 0–1 ha UR do 81,6% w grupie 2–3 ha.

Średnia powierzchnia zasiewów zbóż ogółem w gospodarstwie rolnym wynosiła 3,18 ha (w 2010 r. – 2,12 ha) i była jedną z najniższych w kraju. Najniższą średnią odnotowano w województwie małopolskim – 3,06 ha, a najwyższą w województwie zachodniopomorskim – 23,98 ha (w kraju wyniosła 7,76 ha).

Na Podkarpaciu uprawę zbóż zajmowały się głównie gospodarstwa do 5 ha użytków rolnych, które stanowiły 74,9% ogólnej liczby gospodarstw uprawiających zboża. Powierzchnia pod zasiewami zbóż w tych gospodarstwach stanowiła 33,6% zasiewów zbóż w województwie. Gospodarstwa duże, powyżej 50 ha użytków rolnych, stanowiły zaledwie 1,1% ogólnej liczby gospodarstw uprawiających zboża, ale ich udział w powierzchni zasiewów zbóż wynosił 22,3%.

W prawie 32% gospodarstw zasiewy zbóż nie przekraczały powierzchni 1 ha, natomiast w 26,0% gospodarstw obejmowały powierzchnię 1–2 ha. Tylko w 4,4% gospodarstw uprawa zbóż miała charakter towarowy, a ich powierzchnia uprawy przekraczała 10 ha.

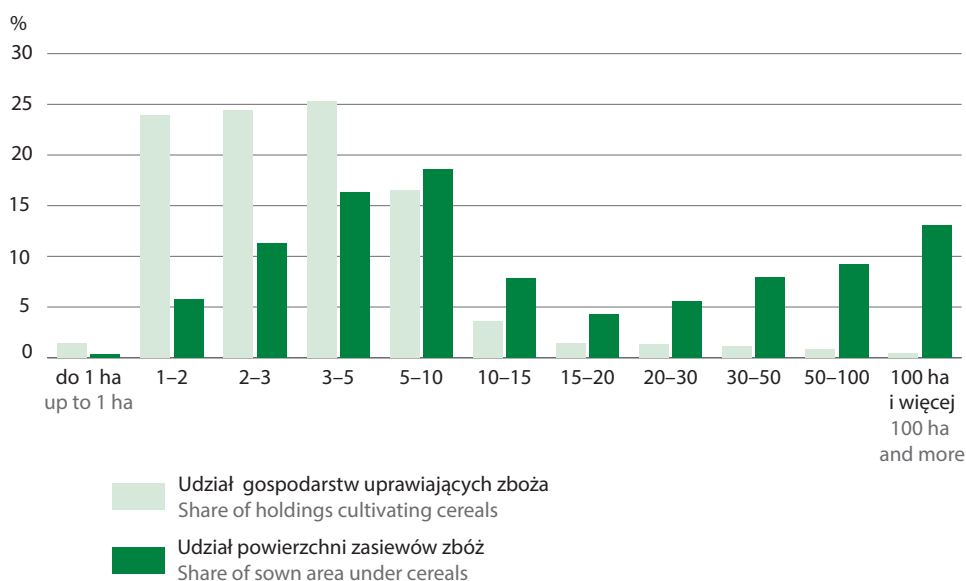
Wśród gospodarstw z zasiewami odsetek gospodarstw uprawiających zboża wahał się od 70,6% w grupie obszarowej do 1 ha UR do 94,7% wśród gospodarstw o powierzchni 30–50 ha UR.

Tablica 9. Gospodarstwa rolne uprawiające zboża oraz powierzchnia zasiewów zbóż w 2020 r.
Table 9. Agricultural holdings cultivating cereals and cultivation area of cereals in 2020

Grupy obszarowe użytków rolnych Area groups of agricultural land	Gospodarstwa Holdings		Powierzchnia zasiewów zbóż Cultivation area of cereals		
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w odsetkach in percentages	w ha in ha	w odsetkach in percentages	średnio na jedno gospodarstwo w ha average per one holding in ha
Ogółem Total	73 371	100,0	233 354	100,0	3,18
do 1 ha up to 1 ha	1 028	1,4	631	0,3	0,61
1–2	17 502	23,9	13 464	5,8	0,77
2–3	17 867	24,4	26 303	11,3	1,47
3–5	18 545	25,3	37 953	16,3	2,05
5–10	12 098	16,5	43 452	18,6	3,59
10–15	2 668	3,6	18 156	7,8	6,80
15–20	1 033	1,4	10 053	4,3	9,73
20–30	962	1,3	12 953	5,6	13,46
30–50	841	1,1	18 444	7,9	21,93
50–100	556	0,8	21 401	9,2	38,49
100 ha i więcej 100 ha and more	271	0,4	30 545	13,1	112,71

Wykres 8. Powierzchnia uprawy zbóż oraz liczba gospodarstw rolnych prowadzących uprawę zbóż według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 8. Percentage of the cultivation area of cereals and the number of agricultural holdings cultivating cereals by area groups of agricultural land in 2020

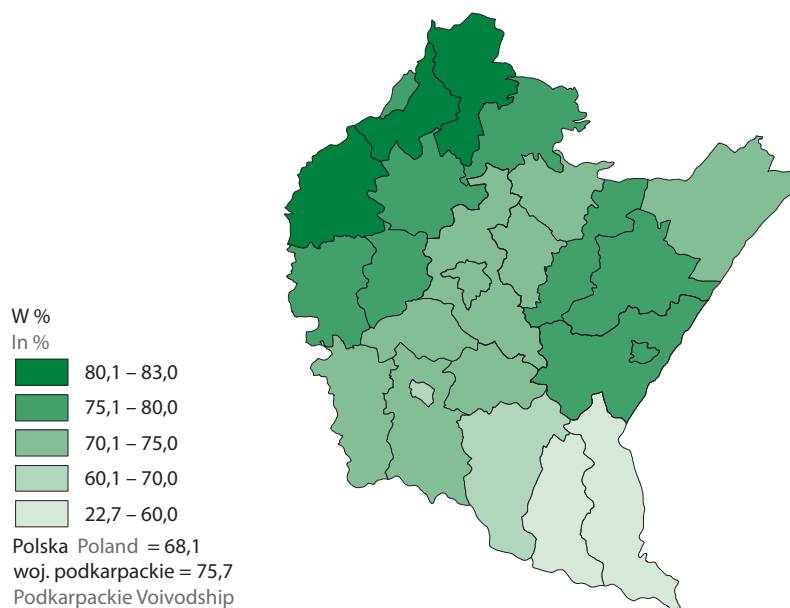
Z ogólnej liczby gospodarstw rolnych posiadających zboża:

- pszenicę uprawiało 53,5 tys. gospodarstw rolnych, tj. 73,0%,
- żyto – 5,2 tys. gospodarstw, tj. 7,0%,
- jęczmień – 8,9 tys. gospodarstw, tj. 12,2%,
- owies – 22,6 tys. gospodarstw, tj. 30,7%,
- pszenżyto – 14,7 tys. gospodarstw, tj. 20,0%,
- mieszanki zbożowe – 10,5 tys. gospodarstw, tj. 14,3%,
- kukurydzę na ziarno – 12,5 tys. gospodarstw, tj. 17,1%,
- grykę – 2,4 tys. gospodarstw, tj. 3,2%.

W strukturze uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi utrzymuje się pozytywna tendencja wzrostu udziału powierzchni zasiewów zbóż intensywnych (pszenicy, jęczmienia, pszenżyta). W porównaniu z 2010 r. udział zbóż intensywnych wzrósł o 14,6 p.proc., zmniejszył się natomiast udział mieszanek zbożowych (o 8,2 p.proc.), żyta (o 4,0 p.proc.) oraz owsa (o 2,4 p.proc.). W uprawie zbóż ogółem największą powierzchnię zajmowała pszenica (103,7 tys. ha), tj. 44,4% ogólnej powierzchni uprawy zbóż (w 2010 r. – 40,5%).

Mapa 5. Udział powierzchni zasiewów zbóż w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.

Map 5. Share of sown area under cereals in total sown area in 2020

W 2020 r. największym udziałem w wojewódzkiej powierzchni zasiewów zbóż ogółem charakteryzowały się powiat jarosławski – 14,8%, następnie mielecki – 10,8% oraz lubaczowski – 8,5%. W jedenastu powiatach udział zasiewów zbóż w ogólnej powierzchni zasiewów był wyższy niż średnio w województwie, przy czym w trzech powiatach przekroczył 80% (mieleckim, tarnobrzeskim i stalowowolskim). Natomiast najmniejszym udziałem (poniżej 50%) powierzchni zasiewów zbóż charakteryzowały się powiaty bieszczadzki i leski (odpowiednio 22,7% i 46,3%).

3.2. Kukurydza na ziarno

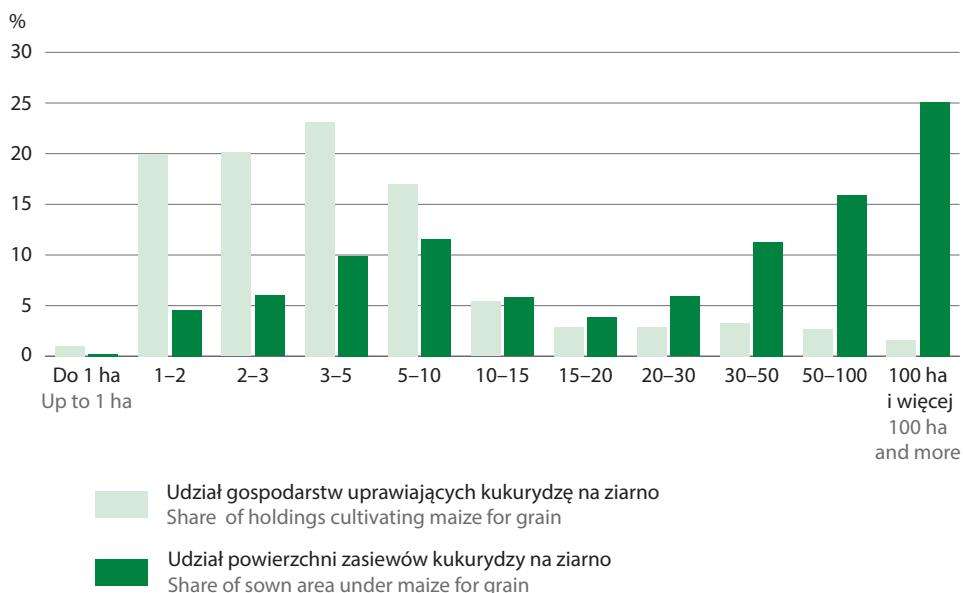
3.2. Grain maize

Według wyników PSR 2020 uprawa kukurydzy na ziarno zajmowała powierzchnię 44,0 tys. ha, tj. o 31,5 tys. ha (3,5-krotnie) większą niż w 2010 roku. Udział powierzchni kukurydzy w powierzchni zasiewów zbóż ogółem zwiększył się z 5,7% w 2010 r. do 18,9% w 2020 r. Liczba gospodarstw rolnych zajmujących się uprawą kukurydzy na ziarno wyniosła 12,5 tys., tj. 14,9% ogólnej liczby gospodarstw rolnych posiadających grunty pod zasiewami (w 2010 r. – 5,8%). Analiza liczby gospodarstw uprawiających kukurydź na ziarno wykazała, że 63,2% gospodarstw znajdowało się w grupie obszarowej 1–5 ha UR, 17,0% w grupie obszarowej 5–10 ha, natomiast najmniej gospodarstw uprawiających kukurydź na ziarno odnotowano w grupie obszarowej do 1 ha UR – 1,0% oraz w grupie obszarowej 100 ha i więcej UR – 1,6%. W gospodarstwach rolnych posiadających 30 ha i więcej użytków rolnych znajdowało się 52,2% areалу uprawy kukurydzy na ziarno w województwie, a gospodarstwa te stanowiły 7,6% ogółu gospodarstw prowadzących tę uprawę.

Średnio jedno gospodarstwo prowadziło uprawę kukurydzy na ziarno na powierzchni 3,51 ha (w kraju – 7,31 ha). Najwięcej gospodarstw rolnych uprawiających kukurydź na ziarno w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych z uprawą kukurydzy na ziarno w województwie zanotowano w powiecie jarosławskim – 22,6%, oraz przeworskim – 13,5% i przemyskim – 13,1%.

Wykres 9. Powierzchnia uprawy kukurydzy na ziarno oraz liczba gospodarstw rolnych prowadzących uprawę kukurydzy na ziarno według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 9. Percentage of the cultivation area of grain maize and the number of agricultural holdings cultivating grain maize by area groups of agricultural land in 2020

3.3. Strączkowe jadalne

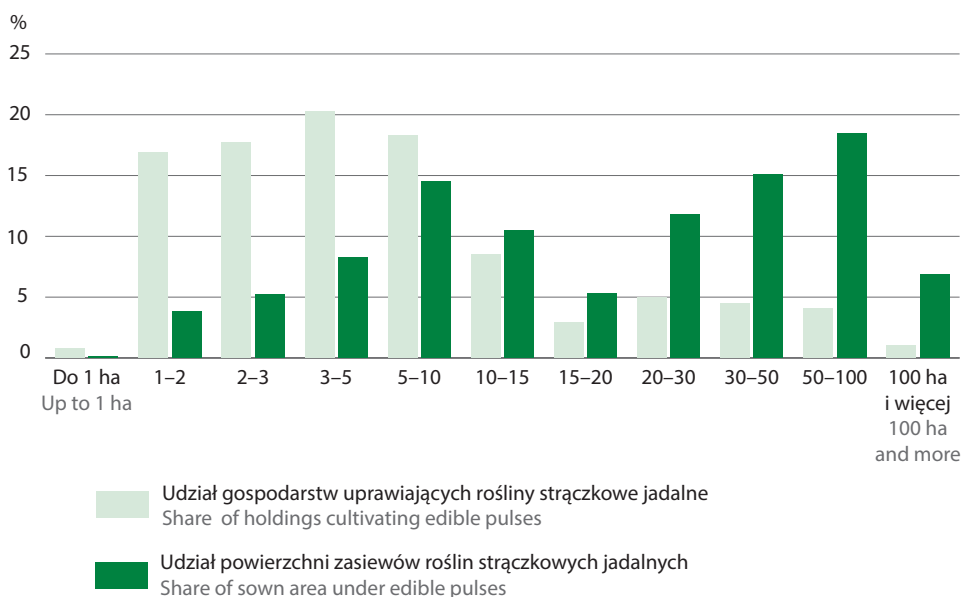
3.3. Edible pulses

Powierzchnia uprawy roślin strączkowych jadalnych w 2020 r. wynosiła 1,7 tys. ha, co stanowiło 0,5% ogólnej powierzchni zasiewów (1,4% powierzchni uprawy strączkowych jadalnych w Polsce). W porównaniu z 2010 r. powierzchnia ta była prawie 2-krotnie większa. Uprawą strączkowych jadalnych zajmowało się 1,2 tys. gospodarstw rolnych, tj. 1,4% gospodarstw mających zasiewy na gruntach ornych. Średnia powierzchnia zasiewów roślin strączkowych jadalnych w gospodarstwie zajmującym się ich uprawą wynosiła w województwie 1,47 ha (w kraju 5,04 ha).

Powierzchnia uprawy strączkowych jadalnych w prawie 63% gospodarstw nie przekraczała 1 ha, w 18,3% gospodarstw obejmowało powierzchnię 1–2 ha. Tylko w 6,7% gospodarstw uprawa tych roślin przekraczała 5 ha.

Wykres 10. Powierzchnia uprawy strączkowych jadalnych oraz liczba gospodarstw rolnych prowadzących uprawę strączkowych jadalnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 10. Percentage of edible pulses cultivation area and the number of agricultural holdings cultivating edible pulses by area groups of agricultural land in 2020

W gospodarstwach rolnych o powierzchni powyżej 20 ha UR znajdowało się 52,3% wojewódzkiego arealu uprawy roślin strączkowych jadalnych, a gospodarstwa te stanowiły 14,6% ogółu gospodarstw prowadzących tę uprawę. Najwięcej gospodarstw uprawiających strączkowe jadalne, tj. 73,2% wszystkich gospodarstw uprawiających rośliny strączkowe jadalne posiadało od 1 do 10 ha UR, jednak w gospodarstwach tych znajdowało się tylko 31,9% zasiewów strączkowych jadalnych.

3.4. Strączkowe pastewne na ziarno

3.4. Fodder pulses for grain

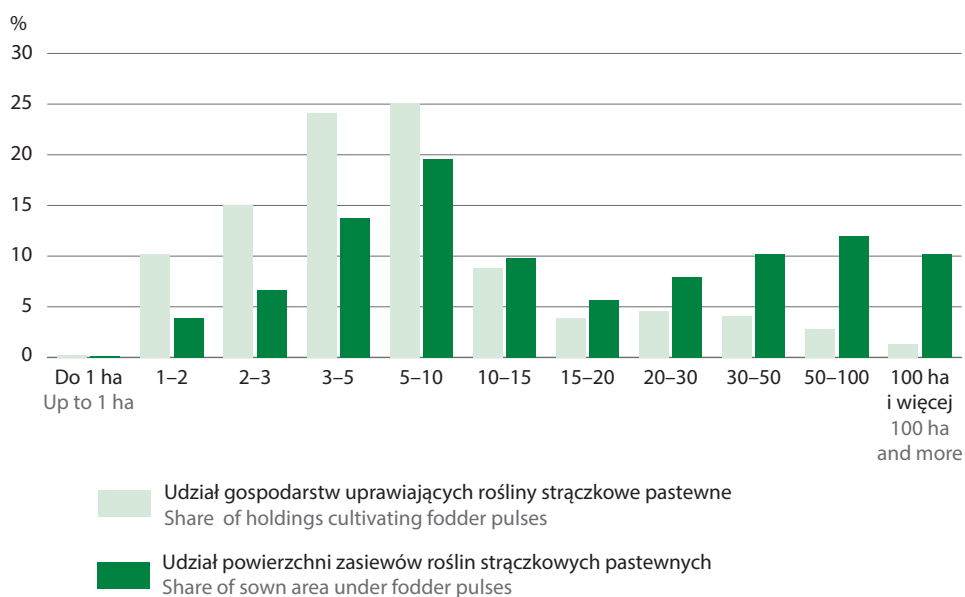
W 2020 r. rośliny strączkowe pastewne na ziarno (łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi) zajmowały powierzchnię 5,1 tys. ha, tj. ponad 2-krotnie wyższą niż w 2010 r. Liczba gospodarstw rolnych zajmujących się uprawą tych roślin wyniosła 3,3 tys., tj. 4,0% ogólnej liczby gospodarstw rolnych z powierzchnią zasiewów.

Najwyższy udział gospodarstw uprawiających rośliny strączkowe pastewne na ziarno w ogólnej liczbie gospodarstw z tymi uprawami odnotowano w grupie obszarowej 2–10 ha UR – 64,2%. W grupie obszarowej 1–2 ha udział ten wynosił 10,2%, a najniższą wartość wśród gospodarstw uprawiających rośliny strączkowe pastewne na ziarno zanotowano w grupie obszarowej o powierzchni do 1 ha UR – 0,2%.

W gospodarstwach rolnych posiadających od 2 do 15 ha UR znajdowało się 50,0% całego arealu uprawy roślin strączkowych pastewnych na ziarno. Ponad 40% powierzchni strączkowych pastewnych na ziarno było w grupie gospodarstw 20 ha i więcej UR, a gospodarstwa te stanowiły 12,8% ogółu gospodarstw prowadzących tę uprawę. Na jedno gospodarstwo uprawiające strączkowe pastewne na ziarno przypadało średnio 1,54 ha powierzchni tych upraw (w kraju 4,23 ha).

Wykres 11. Powierzchnia uprawy strączkowych pastewnych na ziarno oraz liczba gospodarstw rolnych prowadzących uprawę strączkowych pastewnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 11. Percentage of fodder pulses cultivation area for grain and the number of agricultural holdings cultivating fodder pulses by area groups of agricultural land in 2020

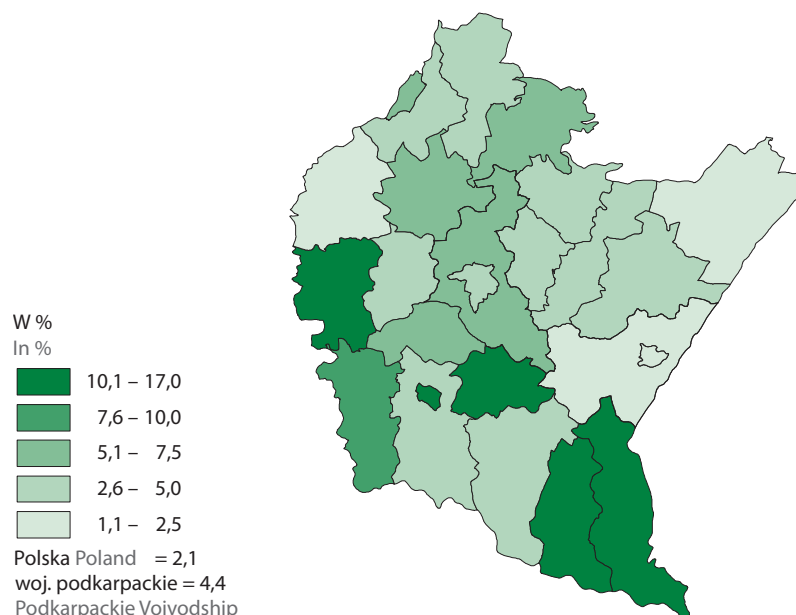
3.5. Ziemniaki

3.5. Potatoes

Powierzchnia uprawy ziemniaków wyniosła 13,7 tys. ha i na przestrzeni ostatniej dekady zmniejszyła się o 16,1 tys. ha, tj. o 54,1%. Zmniejszenie powierzchni uprawy ziemniaków było skutkiem spadku pogłowia zwierząt gospodarskich, jak również zmian systemu żywienia zwierząt (przechodzenie na żywienie zbóżami i mieszankami przemysłowymi).

Niemal cały areal ziemniaków znajdował się w gospodarstwach indywidualnych. Udział powierzchni ziemniaków w zasiewach ogółem wynosił w województwie podkarpackim 4,4% i był jednym z najwyższych w kraju (najwyższy odnotowano w województwie małopolskim – 5,7%). W kraju udział powierzchni ziemniaków stanowił 2,1% powierzchni zasiewów. Udział uprawy ziemniaków w strukturze zasiewów w gospodarstwach rolnych w poszczególnych powiatach wykazywał duże zróżnicowanie (bez miast na prawach powiatu) – od 1,4% w powiecie lubaczowskim do 17,0% w powiecie leskim.

Mapa 6. Udział powierzchni uprawy ziemniaków w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.
Map 6. Share of area under potatoes in total sown area in 2020

W 2020 r. uprawą ziemniaków zajmowało się 44,9 tys. gospodarstw rolnych, tj. 53,3% ogólnej liczby gospodarstw posiadających grunty pod zasiewami. Przeciętnie na jedno gospodarstwo uprawiające ziemniaki przypadało 0,30 ha uprawy (w kraju – 0,86 ha), przy czym najmniejsza średnia wystąpiła w grupie obszarowej 1–2 ha UR – 0,19 ha, a największa w grupie obszarowej powyżej 100 ha UR – 6,32 ha.

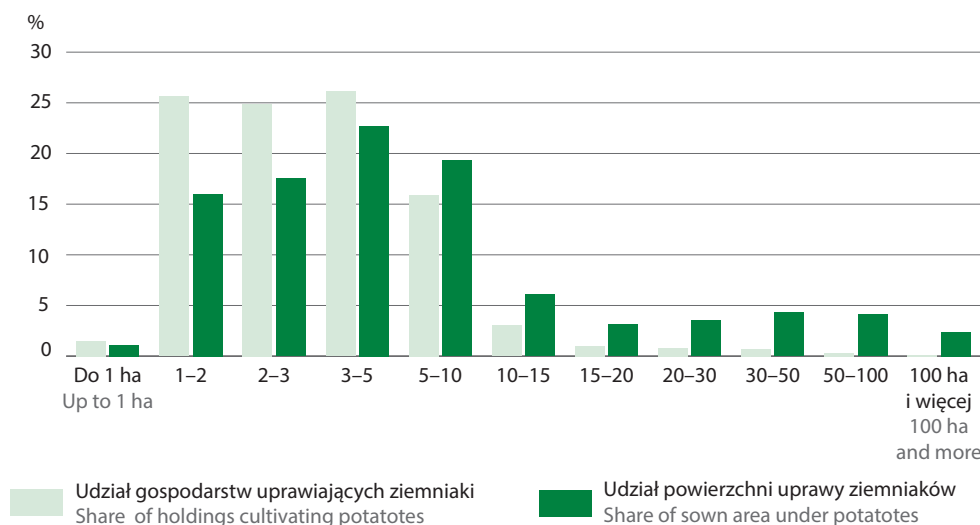
Tablica 10. Gospodarstwa rolne uprawiające ziemniaki oraz powierzchnia uprawy ziemniaków w 2020 r.
Table 10. Agricultural holdings cultivating potatoes and cultivation area of potatoes in 2020

Grupy obszarowe użytków rolnych Area groups of agricultural land	Gospodarstwa Holdings		Powierzchnia uprawy ziemniaków Cultivation area of potatoes		
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w odsetkach in percentages	w ha in ha	w odsetkach in percentages	średnio na jedno gospodarstwo w ha average per one holding in ha
Ogółem Total	44 947	100,0	13 659	100,0	0,30
do 1 ha up to 1 ha	679	1,5	147	1,1	0,22
1–2	11 512	25,6	2 183	16,0	0,19
2–3	11 200	24,9	2 387	17,5	0,21
3–5	11 725	26,1	3 107	22,7	0,27
5–10	7 141	15,9	2 637	19,3	0,37
10–15	1 368	3,0	830	6,1	0,61
15–20	468	1,0	429	3,1	0,92
20–30	380	0,8	479	3,5	1,26
30–50	293	0,7	583	4,3	1,99
50–100	130	0,3	554	4,1	4,26
100 ha i więcej 100 ha and more	51	0,1	322	2,4	6,31

Uprawą ziemniaków zajmowały się głównie gospodarstwa małe i średnie, o powierzchni użytków rolnych do 5 ha, które stanowiły 78,1% ogólnej liczby gospodarstw posiadających tę uprawę. Powierzchnia uprawy ziemniaków w tych gospodarstwach stanowiła 57,3% ogólnej powierzchni uprawy ziemniaków. Na gospodarstwa największe, powyżej 50 ha UR, przypadało 6,4% powierzchni uprawy ziemniaków w województwie. W większości gospodarstw (96,5%) plantacja ziemniaków nie przekroczyła 1 ha, w 2,1% gospodarstw obejmowała powierzchnię 1–2 ha, a tylko w 0,3% gospodarstw powierzchnia uprawy przekroczyła 5 ha.

Wykres 12. Powierzchnia uprawy ziemniaków oraz liczba gospodarstw rolnych prowadzących uprawę ziemniaków według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 12. Percentage of potatoes cultivation area and the number of agricultural holdings cultivating potatoes by area groups of agricultural land in 2020

Pod względem powierzchni przeznaczanej pod uprawę ziemniaków w 2020 r. najczęściej uprawiano ich w powiecie dębickim – 19,3% ogólnej powierzchni uprawy ziemniaków w województwie, następnie w powiatach jarosławskim i rzeszowskim – odpowiednio 11,1% i 7,9%.

3.6. Buraki cukrowe

3.6. Sugar beets

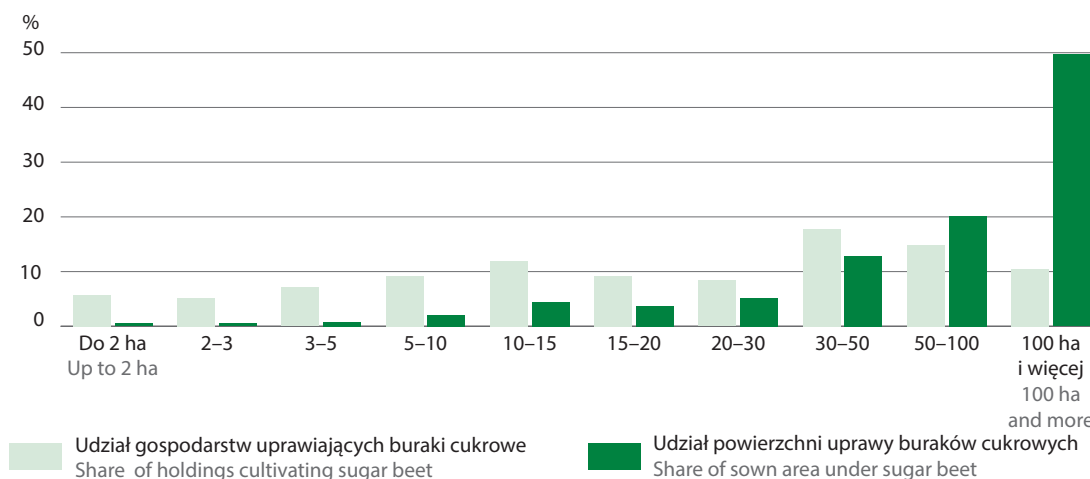
W latach 2010–2020 powierzchnia uprawy buraków cukrowych uległa zmniejszeniu o 22,3%. Uprawą buraków cukrowych w 2020 r. zajmowało się 0,5 tys. gospodarstw rolnych, tj. 0,6% ogólnej liczby gospodarstw posiadających grunty pod zasiewami. Największy areał uprawy buraków cukrowych (82,6%) był w użytkowaniu gospodarstw powyżej 30 ha użytków rolnych. Gospodarstwa te stanowiły 43,2% ogółu gospodarstw uprawiających buraki cukrowe. Prawie 50% powierzchni uprawy buraków cukrowych znajdowało się w gospodarstwach 100 ha i więcej UR.

W co trzecim gospodarstwie uprawa buraków cukrowych wystąpiła na powierzchni 2–5 ha. Na powierzchni 5–10 ha buraki cukrowe uprawiało 22,6% gospodarstw, na powierzchni poniżej 1 ha – 15,9%, a 15,1% gospodarstw uprawiało je na powierzchni 1–2 ha. Buraki cukrowe na powierzchni powyżej 10 ha uprawiało 16,4% gospodarstw. Średnio na jedno gospodarstwo uprawiające buraki cukrowe przypadało 7,38 ha powierzchni tej uprawy (w kraju 8,23 ha).

Ponad 50% wojewódzkiej powierzchni uprawy buraków cukrowych skoncentrowanych było w trzech powiatach: sanockim (21,2%), lubaczowskim (18,1%) i przemyskim (14,0%).

Wykres 13. Powierzchnia uprawy buraków cukrowych oraz liczba gospodarstw rolnych prowadzących uprawę buraków cukrowych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 13. Percentage of sugar beet cultivation area and the number of agricultural holdings cultivating sugar beet by area groups of agricultural land in 2020

3.7. Rzepak i rzepik

3.7. Rape and turnip rape

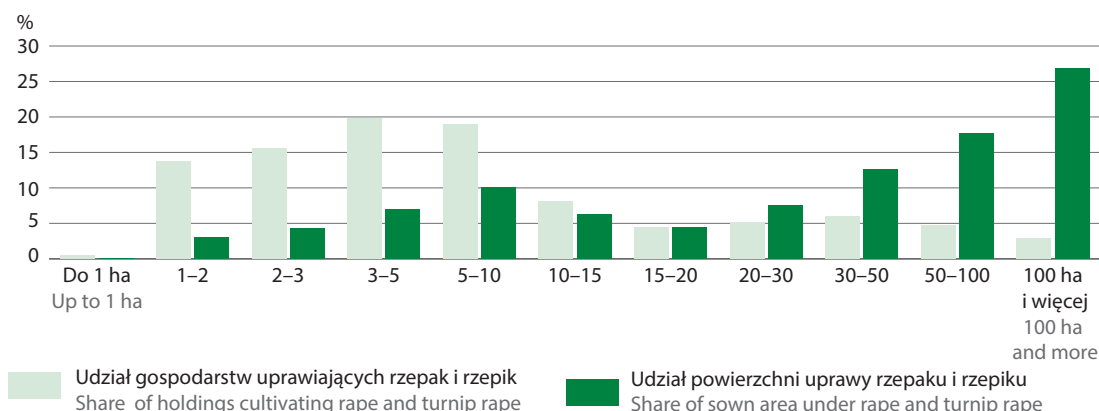
W latach 2010–2020 odnotowano znaczący wzrost (o 62,5%) powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku. Ich uprawa zajmowała w 2020 r. powierzchnię 26,2 tys. ha, co stanowiło 2,7% powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku w kraju. W gospodarstwach indywidualnych uprawiano 24,7 tys. ha, tj. 94,6% ogólnego areału rzepaku i rzepiku w województwie.

Tablica 11. Gospodarstwa rolne uprawiające rzepak i rzepik oraz powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w 2020 r.
Table 11. Agricultural holdings cultivating rape and turnip rape and cultivation area of rape and turnip rape in 2020

Grupy obszarowe użytków rolnych Area groups of agricultural land	Gospodarstwa Holdings		Powierzchnia zasiewów rzepaku i rzepiku Cultivation area of rape and turnip rape		
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w odsetkach in percentages	w ha in ha	w odsetkach in percentages	średnio na jedno gospodarstwo w ha average per one holding in ha
Ogółem Total	6 412	100,0	26 156	100,0	4,08
do 1 ha up to 1 ha	32	0,5	25	0,1	0,78
1-2	887	13,8	794	3,0	0,90
2-3	1 002	15,6	1 118	4,3	1,12
3-5	1 271	19,8	18 43	7,0	1,45
5-10	1 221	19,0	2 653	10,1	2,17
10-15	520	8,1	16 35	6,3	3,14
15-20	282	4,4	1 140	4,4	4,04
20-30	329	5,1	1 975	7,6	6,00
30-50	383	6,0	3 302	12,6	8,62
50-100	302	4,7	4 626	17,7	15,32
100 ha i więcej 100 ha and more	183	2,9	7 044	26,9	38,49

Wykres 14. Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku oraz liczba gospodarstw rolnych prowadzących uprawę rzepaku i rzepiku według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

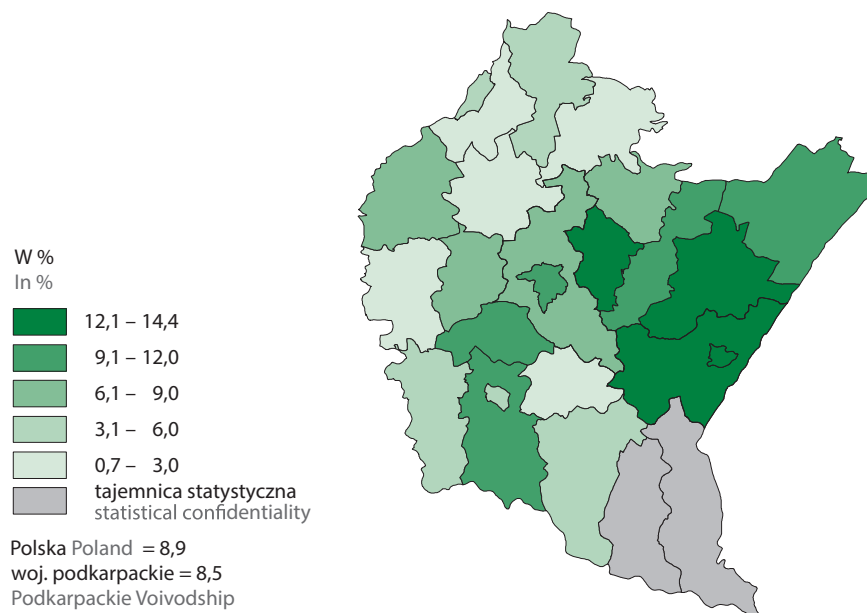
Chart 14. Percentage of rape and turnip rape cultivation area and the number of agricultural holdings cultivating rape and turnip rape by area groups of agricultural land in 2020

Uprawę rzepaku i rzepiku zajmowało się 6,4 tys. gospodarstw. Średnio na jedno gospodarstwo przypadało 4,08 ha (w kraju 9,67 ha). Uprawę rzepaku i rzepiku zajmowały się głównie gospodarstwa powyżej 20 ha użytków rolnych, które posiadały 64,8% (w tym 26,9% w grupie gospodarstw 100 i więcej UR) ogólnej powierzchni rzepaku i rzepiku w województwie. Gospodarstwa te stanowiły 18,7% ogólnej liczby gospodarstw zajmujących się tą uprawą. Ponad połowa gospodarstw (56,9%) uprawiała rzepak i rzepik na plantacjach o areale 1–5 ha, a 18,8% gospodarstw na plantacjach o powierzchni 5 ha i więcej. W uprawie rzepaku i rzepiku dominowały powiaty: jarosławski, przemyski, lubaczowski i przeworski, które łącznie zajmowały 55,3% wojewódzkiego areалу tej uprawy.

Mapa 7. Udział powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.

Map 7. Share of sown area of rape and turnip rape in total sown area in 2020

3.8. Kukurydza na zielonkę

3.8. Maize for green forage

W porównaniu z 2010 r. zwiększyła się powierzchnia uprawy kukurydzy na zielonkę o 1,0 tys. ha, tj. o 40,1%, i w 2020 r. wyniosła 3,5 tys. ha. Uprawą kukurydzy na zielonkę zajmowało się 1,5 tys. gospodarstw rolnych, co stanowiło 1,7% ogólnej liczby gospodarstw rolnych posiadających grunty pod zasiewami. Analiza liczby gospodarstw uprawiających kukurydzę na zielonkę w porównaniu z ogólną liczbą gospodarstw zajmujących się tą uprawą wykazała, że 41,9% gospodarstw znajdowało się w grupie obszarowej 5–15 ha UR, 29,8% gospodarstw znajdowało się w grupie obszarowej UR 1–5 ha, a 28,0% w grupie obszarowej 15 ha i więcej.

W gospodarstwach rolnych posiadających 50 ha i więcej użytków rolnych znajdowało się 45,0% całego arealu uprawy kukurydzy na zielonkę. Gospodarstwa te stanowiły 7,4% ogółu gospodarstw uprawiających kukurydzę na zielonkę.

Na jedno gospodarstwo prowadzące uprawę kukurydzy na zielonkę przypadało średnio 2,43 ha powierzchni tych upraw (w kraju 4,88 ha).

3.9. Warzywa gruntowe

3.9. Vegetables in the field

Warzywa gruntowe uprawiało 3,6 tys. gospodarstw, tj. 4,2% ogólnej liczby gospodarstw posiadających grunty pod zasiewami. Uprawą warzyw zajmowały się głównie gospodarstwa małe i średnie do 5 ha użytków rolnych, które stanowiły 69,2% gospodarstw uprawiających warzywa gruntowe. W 36,0% gospodarstw warzywa gruntowe były uprawiane na plantacjach mniejszych niż 0,1 ha, w 39,2% – na plantacjach 0,1–0,5 ha, w 9,0% – na plantacjach 0,5–1 ha, a w 15,9% gospodarstw na plantacjach 1 ha i więcej. Średnia powierzchnia uprawy warzyw gruntowych w gospodarstwie zajmującym się ich uprawą wynosiła w województwie 0,93 ha (w kraju – 3,00 ha).

Rozdział 4

Chapter 4

Zwierzęta gospodarskie

Livestock

W porównaniu z danymi uzyskanymi ze spisu rolnego 2010 odnotowano spadek pogłowia wszystkich gatunków zwierząt gospodarskich, w tym znacznie zmniejszyło się pogłowienie kóz, świń i bydła.

Wyniki Powszechnego Spisu Rolnego 2020 r. w zakresie pogłowia zwierząt pozwoliły na określenie skali i natężenia chowu zwierząt gospodarskich. W województwie podkarpackim 60,5 tys. gospodarstw rolnych, tj. 53,2% ogółu gospodarstw rolnych utrzymywało zwierzęta gospodarskie (w kraju – 44,2%). Zdecydowana większość poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich utrzymywana była w gospodarstwach indywidualnych, które posiadały: 95,5% pogłowia bydła (w 2010 r. – 95,2%), w tym 96,2% krów (w 2010 r. – 96,9%), 98,7% świń (w 2010 r. – 98,0%), 98,9% pogłowia owiec (w 2010 r. – 94,7%), 97,2% kóz (w 2010 r. – 97,2%), 98,0% drobiu kurzego (w 2010 r. – 96,4%).

Pogłowia poszczególnych gatunków zwierząt w gospodarstwach rolnych w 2020 r. wynosiło:

- bydło – 79,9 tys. szt. (w 2010 r. – 113,8 tys. szt.), w tym krowy – 43,2 tys. szt. (w 2010 r. – 72,1 tys. szt.),
- świnie – 135,4 tys. szt. (w 2010 r. – 296,3 tys. szt.), w tym lochy – 12,4 tys. szt. (w 2010 r. – 27,5 tys. szt.),
- owce – 16,3 tys. szt. (w 2010 r. – 19,0 tys. szt.),
- konie – 9,3 tys. szt. (w 2010 r. – 16,8 tys. szt.),
- kozy – 3,6 tys. szt. (w 2010 r. – 13,6 tys. szt.),
- drób ogółem – 5774,5 tys. szt. (w 2010 r. – 6660,6 tys. szt.),
- króliki (utrzymywane na mięso) – 102,8 tys. szt.,
- pozostałe zwierzęta futerkowe (łącznie z królikami na futra) – 15,6 tys. szt.,
- pozostałe zwierzęta – 15,3 tys. szt.

Ponadto spisano 62,9 tys. pni pszczelich.

W porównaniu z danymi uzyskanymi ze spisu w 2010 r. zmniejszyło się pogłowienie: kóz – o 73,3%, świń – o 54,3%; w tym loch na chów – o 54,9%, koni – o 44,6%, bydła – o 29,8% (przy czym liczba krów zmniejszyła się w tym czasie o 40,1%), owiec – o 14,2%, drobiu ogółem – o 13,3% oraz liczba pni pszczelich o 1,6%.

Tablica 12. Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych/gruntów ornych^a w latach 2010 i 2020
Table 12. Livestock density per 100 ha of agricultural land/arable land^a in 2010 and 2020

Wyszczególnienie Specification	Bydło Cattle	Owce Sheep	Konie Horses	Kozy Goats	Świnie Pigs	
	na 100 ha użytków rolnych w sztukach per 100 ha of agricultural land in heads					na 100 ha gruntów ornych ^a w sztukach per 100 ha of arable land ^a in heads
2010	18,7	3,1	2,8	2,2	48,6	86,3
2020	13,9	2,8	1,6	0,6	23,6	41,6

^a Obejmują powierzchnię zasiewów i gruntów ugorowanych.
^a Include sown area and fallow land.

Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w 2020 r. wynosiła 13,9 szt. i była mniejsza o 4,8 szt. (o 25,7%) od notowanej w 2010 r. Mniejsza o 25 szt. (o 51,4%) była również obsada świń na 100 ha użytków rolnych i wynosiła 23,6 szt.

Średnio w województwie podkarpackim na jedno gospodarstwo rolne utrzymujące poszczególne gatunki zwierząt przypadało:

- bydła – 6,6 szt. (w 2010 r. – 2,9 szt.),
- świń – 25,3 szt. (w 2010 r. – 9,4 szt.),
- owiec – 28,3 szt. (w 2010 r. – 24,2 szt.),
- kóz – 5,4 szt. (w 2010 r. – 4,7 szt.),
- koni – 3,5 szt. (w 2010 r. – 1,8 szt.),
- drobiu kurzego – 97,9 szt. (w 2010 r. – 71,1 szt.).

Największy odsetek pogłowia bydła (22,1%) i świń (27,0%) odnotowano w gospodarstwach w grupie obszarowej 5–10 ha użytków rolnych. Najwięcej owiec (17,6%) utrzymywanych było w gospodarstwach o powierzchni 100 ha i więcej UR. Pogłowie koni dominowało w gospodarstwach o powierzchni 3–5 ha i 5–10 ha UR. Łącznie w tych gospodarstwach spisano 40,8% wojewódzkiego pogłowia koni. Największy odsetek kóz (34,6%) występował w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych 2–5 ha, a drobiu kurzego (22,4%) w gospodarstwach do 1 ha UR.

W gospodarstwach rolnych w 2020 r. pogłowie zwierząt gospodarskich (bydło, świnie, owce, kozy, konie, drób ogółem oraz króliki) w przeliczeniowych sztukach dużych (SD) wynosiło 158,7 tys. szt., tj. o 39,9% mniej niż w 2010 r. Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych wynosiła 27,7 SD (w 2010 r. – 43,3 SD). Na jedno gospodarstwo rolne ogółem przypadało 1,4 SD (w 2010 r. – 1,9 SD), a na jedno gospodarstwo prowadzące chów zwierząt gospodarskich – 2,6 SD (w 2010 r. – 2,8 SD).

Tablica 13. Pogłowie zwierząt w gospodarstwach rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.
Table 13. Livestock in agricultural holdings by area groups of agricultural land in 2020

Grupy obszarowe użytków rolnych Area groups of agricultural land	Bydło Cattle	Owce Sheep	Konie Horses	Kozy Goats	Świnie Pigs	Drób kurzy Hens		
							W sztukach	In heads
Ogółem Total	79 928	135 389	16 278	9 286	3 635	5 278 396		
do 1 ha up to 1 ha	342	632	91	370	91	1 182 681		
1–2	2 115	2 230	567	909	558	672 072		
2–3	3 230	3 679	926	1 121	643	580 671		
3–5	9 021	12 641	1 676	1 979	616	839 758		
5–10	17 657	36 583	2 458	1 813	542	904 374		
10–15	10 593	18 580	1 802	863	179	209 486		
15–20	6 124	9 069	1 647	432	277	198 572		
20–30	6 335	10 293	1 054	423	64	170 151		
30–50	8 892	15 491	1 876	467	138	113 214		
50–100	7 651	19 790	1 310	291	424	121 772		
100 ha i więcej 100 ha and more	7 968	6 401	2 871	618	103	285 645		

Tablica 13. Pogłowie zwierząt w gospodarstwach rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r. (dok.)

Table 13. Livestock in agricultural holdings by area groups of agricultural land in 2020 (cont.)

Grupy obszarowe użytków rolnych Area groups of agricultural land	Bydło Cattle	Owce Sheep	Konie Horses	Kozy Goats	Świnie Pigs	Drób kurzy Hens
	W odsetkach		In percentages			
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
do 1 ha up to 1 ha	0,4	0,5	0,6	4,0	2,5	22,4
1–2	2,6	1,6	3,5	9,8	15,4	12,7
2–3	4,0	2,7	5,7	12,1	17,7	11,0
3–5	11,3	9,3	10,3	21,3	16,9	15,9
5–10	22,1	27,0	15,1	19,5	14,9	17,1
10–15	13,3	13,7	11,1	9,3	4,9	4,0
15–20	7,7	6,7	10,1	4,7	7,6	3,8
20–30	7,9	7,6	6,5	4,6	1,8	3,2
30–50	11,1	11,4	11,5	5,0	3,8	2,1
50–100	9,6	14,6	8,0	3,1	11,7	2,3
100 ha i więcej 100 ha and more	10,0	4,7	17,6	6,7	2,8	5,4

4.1. Bydło

4.1. Cattle

W strukturze pogłowia bydła w porównaniu z 2010 r. wzrósł udział młodego bydła w wieku 1–2 lat (o 6,5 p.proc.), pozostałego bydła dorosłego (bez krów) – o 1,5 p.proc. i cieląt w wieku poniżej 1 roku – o 1,4 p.proc., natomiast zmniejszył się udział krów o 9,3 p.proc.

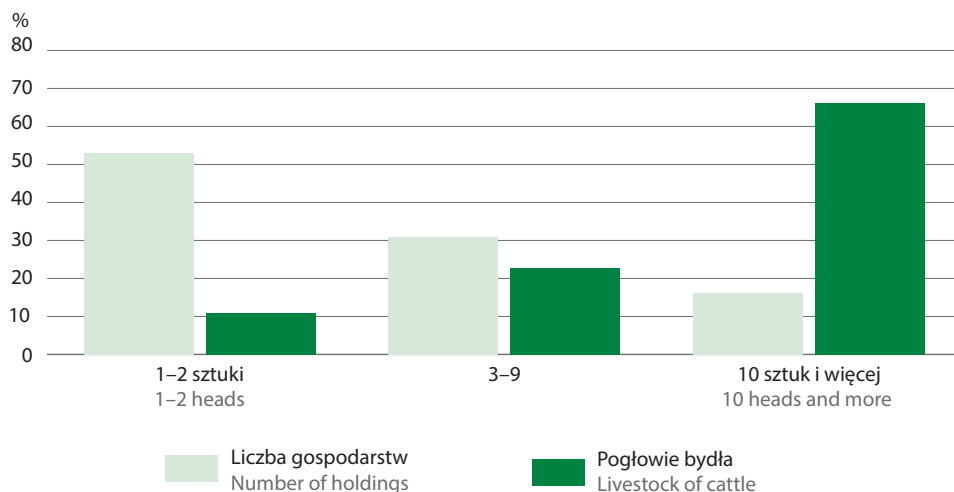
W 2020 r. chów i hodowlę bydła prowadziło 12,2 tys. gospodarstw rolnych (w 2010 r. – 39,3 tys.), tj. 10,7% ogółu gospodarstw rolnych w województwie, a 20,2% gospodarstw rolnych prowadzących produkcję zwierzęcą. Analiza liczby gospodarstw rolnych utrzymujących bydło w poszczególnych grupach obszarowych użytków rolnych wykazała, że ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw posiadających zwierzęta był największy w grupie obszarowej 50–100 ha, gdzie wynosił 59,5%, a najniższy wśród gospodarstw należących do grupy o areale do 1 ha UR (6,9%) oraz 1–2 ha (7,4%).

Przeciętnie w województwie podkarpackim spośród gospodarstw rolnych utrzymujących bydło:

- 53,0% posiadało 1–2 szt.,
- 30,8% posiadało 3–9 szt.,
- 16,2% posiadało 10 szt. i więcej.

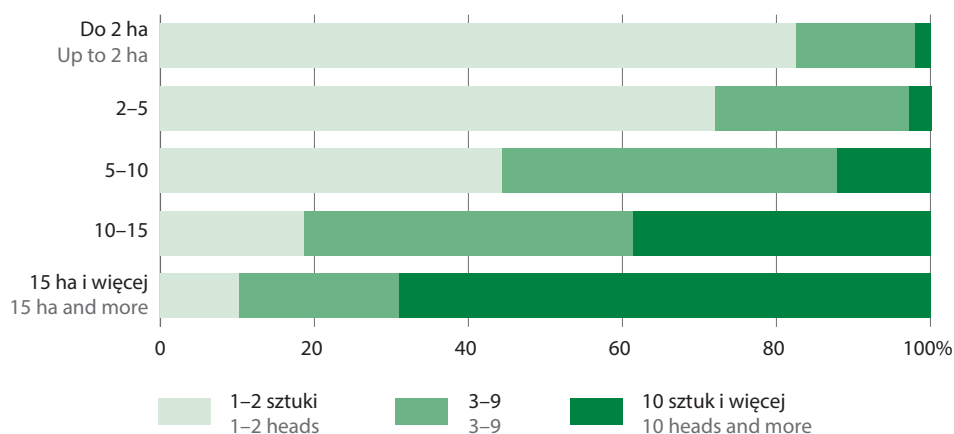
Wśród gospodarstw utrzymujących bydło najwyższy odsetek (30,4%) stanowiły gospodarstwa w grupie obszarowej 5–10 ha użytków rolnych i w grupie obszarowej 3–5 ha (27,1%).

Wykres 15. Struktura liczby gospodarstw rolnych i pogłowia bydła według skali chowu bydła w 2020 r.
 Chart 15. Structure of the number of agricultural holdings and cattle stock by the cattle breeding scale in 2020

Ponad 80% gospodarstw o powierzchni do 2 ha UR posiadało 1-2 szt. bydła. W grupie obszarowej 10-15 ha UR najwięcej było gospodarstw z 3-9 szt. bydła – 42,7%, a w grupie obszarowej 15 ha i więcej największy odsetek stanowiły gospodarstwa utrzymujące 10 i więcej szt. bydła – 69,2%.

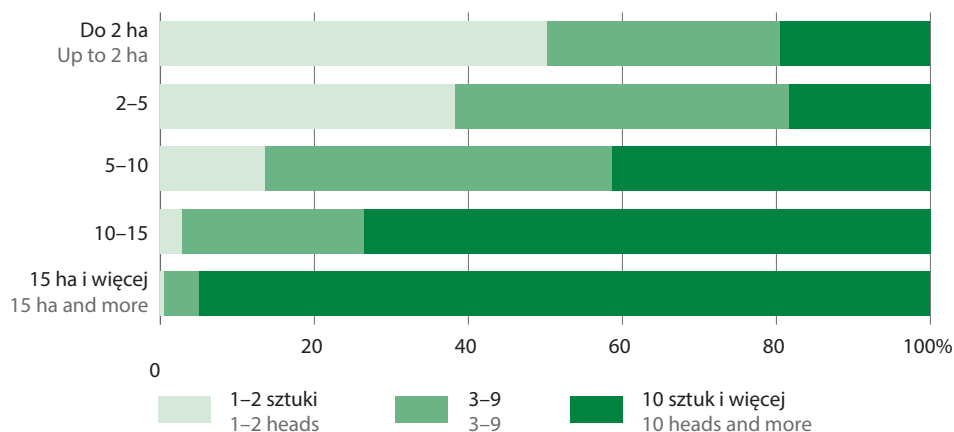
Wykres 16. Struktura gospodarstw rolnych według skali chowu bydła i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.
 Chart 16. Structure of agricultural holdings by the cattle breeding scale and area groups of agricultural land in 2020

W 2020 r. w województwie podkarpackim 11,0% pogłowia bydła utrzymywanych było w gospodarstwach posiadających 1-2 szt., 22,7% w gospodarstwach z 3-9 szt. bydła, a 66,2% zarejestrowano w jednostkach utrzymujących 10 i więcej szt. bydła.

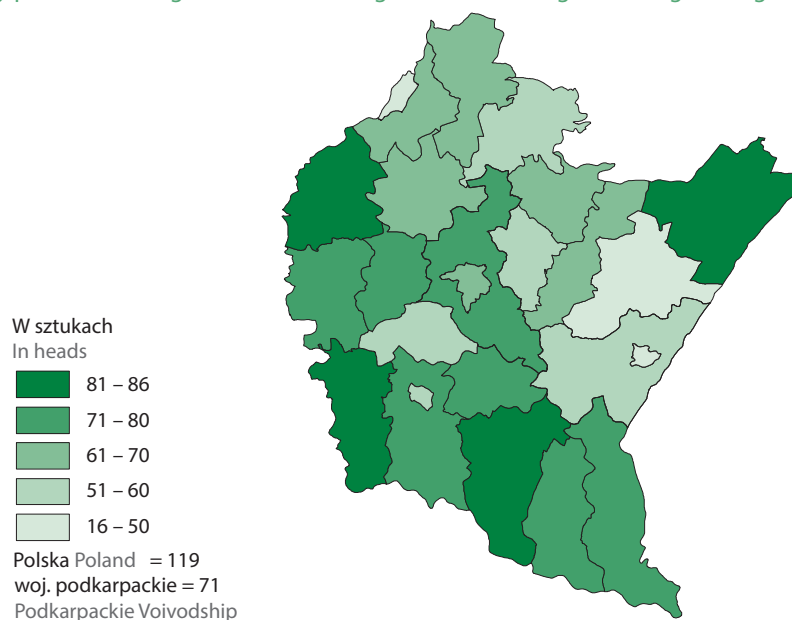
Odsetek pogłowia bydła utrzymywanego w gospodarstwach o najmniejszej skali chowu, tj. posiadających od 1 do 2 szt. bydła, wyraźnie zmniejszała się wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych. W gospodarstwach od 1 do 5 ha UR wynosił 40,7%, w jednostkach o powierzchni 5-10 ha – 13,6%, w gospodarstwach z grupy obszarowej 10-15 ha – 2,8%, a w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych 15 ha i więcej – już tylko 0,5%.

Wykres 17. Struktura pogłowia bydła według skali chowu bydła i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.
 Chart 17. Structure of cattle stock by the cattle breeding scale and area groups of agricultural land in 2020

Mapa 8. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w gospodarstwach rolnych prowadzących chów/ hodowlę bydła w 2020 r.

Map 8. Cattle density per 100 ha of agricultural land in agricultural holdings breeding/rearing cattle in 2020

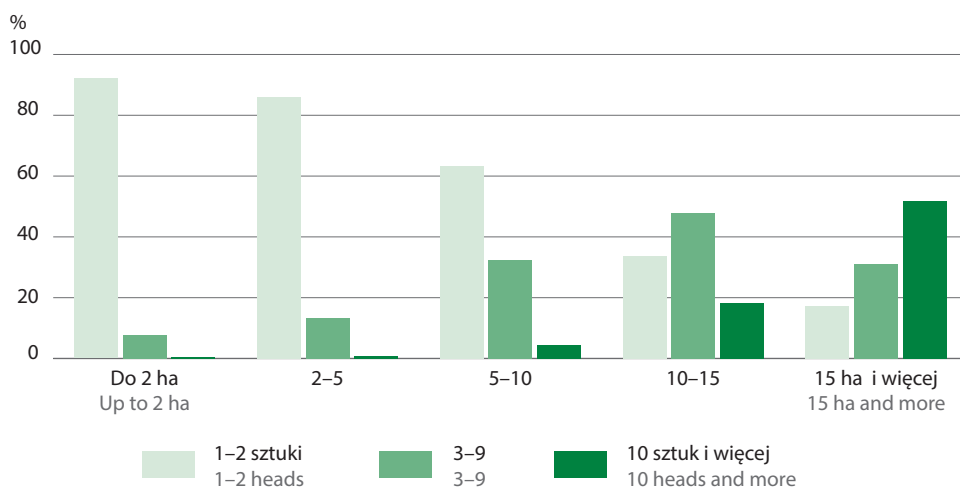

W gospodarstwach rolnych o największej skali chowu bydła, tj. utrzymujących 10 i więcej sztuk, odsetek pogłowia bydła kształtował się na poziomie 17,9% w jednostkach od 1 do 5 ha UR, a w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych 15 ha i więcej wynosił 94,9%. Na jedno gospodarstwo prowadzące produkcję zwierzęcą średnio w województwie podkarpackim przypadało 1,3 szt. bydła (w 2010 r. – 1,2 szt.), a na jedno gospodarstwo utrzymujące bydło przypadało 6,6 szt. (w 2010 r. – 2,9 szt.). W gospodarstwach rolnych utrzymujących bydło obsada tego gatunku zwierząt na 100 ha UR wynosiła 71,4 szt. (w kraju – 119,4 szt.). Wyższą obsadę od średniej wojewódzkiej odnotowano w jedenastu powiatach, w tym najwyższą w powiecie sanockim – 86,3 szt.

W 2020 r. chowem i hodowlą krów zajmowało się 11,2 tys. gospodarstw rolnych (18,5% gospodarstw posiadających zwierzęta). W okresie ostatnich dziesięciu lat (2010–2020) pogłowiu krów zmniejszyło się o 28,9 tys. szt., tj. o 40,1%.

Wykres 18. Struktura gospodarstw rolnych według skali chowu krów i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

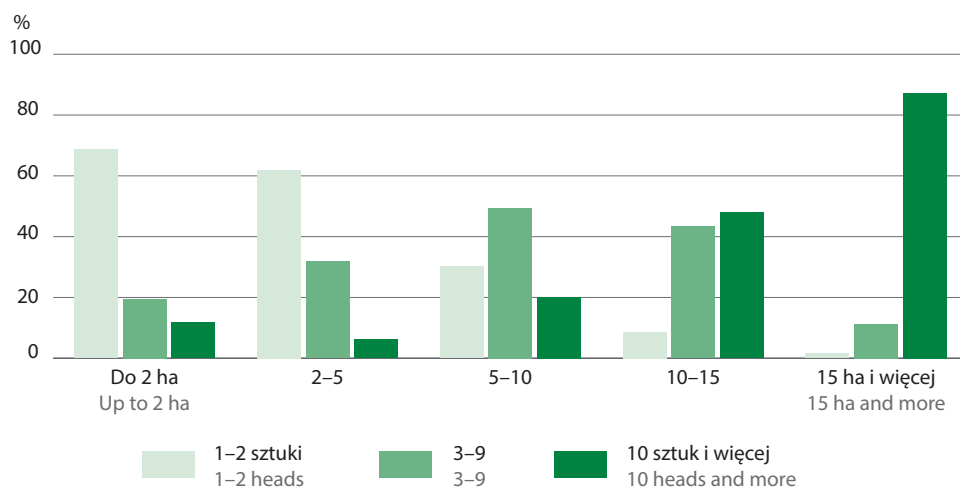
Chart 18. Structure of agricultural holdings by the cow breeding scale and area groups of agricultural land in 2020

Przeciętnie wśród gospodarstw utrzymujących krowy 67,3% posiadało 1 do 2 szt. krów, 23,6% – 3–9 szt., a w 9,1% gospodarstw znajdowało się 10 i więcej szt. krów.

Wykres 19. Struktura pogłowia krów według skali chowu krów i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 19. Structure of the cow stock by the cow breeding scale and groups of agricultural land area in 2020

Odsetek pogłowia krów utrzymywanego w gospodarstwach o najmniejszej skali chowu, tj. posiadających od 1 do 2 szt. krów, wyraźnie zmniejszał się wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych. W gospodarstwach od 1 do 5 ha UR wynosił 64,2%, w jednostkach o powierzchni 5–10 ha – 30,2%, w gospodarstwach z grupy obszarowej 10–15 ha – 8,7%, a w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych 15 ha i więcej – już tylko 1,6%.

W gospodarstwach rolnych o największej skali chowu krów, tj. utrzymujących 10 i więcej sztuk, odsetek pogłowia krów zdecydowanie wzrastał wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych z 5,6% w jednostkach o powierzchni od 1 do 5 ha UR do 87,2% w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych 15 ha i więcej.

Na jedno gospodarstwo prowadzące produkcję zwierzęcą średnio w województwie podkarpackim przypadało 0,7 szt. krów, (0,8 szt. w 2010 r.), a na jedno gospodarstwo utrzymujące bydło przypadało 3,5 szt. krów (1,8 szt. w 2010 r.).

4.2. Świnie

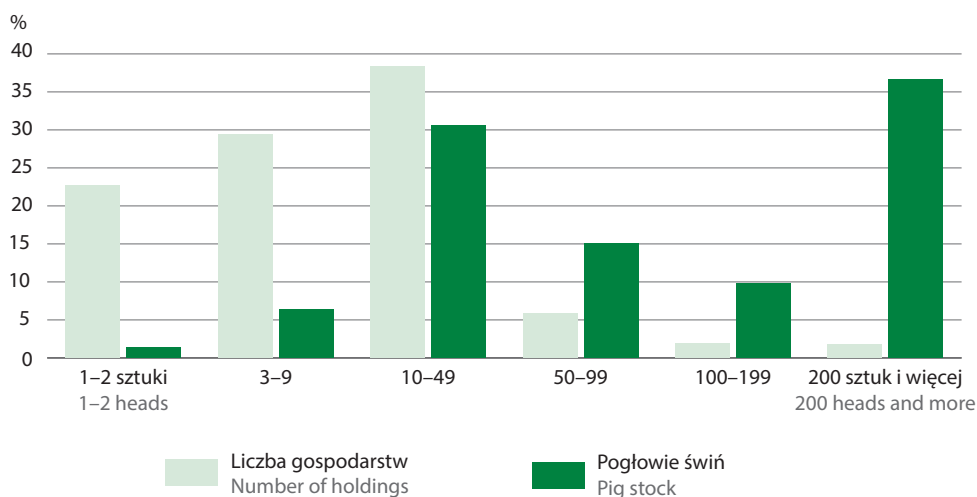
4.2. Pigs

W 2020 r. w gospodarstwach województwa podkarpackiego znajdowało się 135,4 tys. szt. świń i w porównaniu z 2010 r. ich liczba zmniejszyła się o 160,9 tys. szt. Spadek pogłowia świń wynika głównie z niskiej opłacalności tuczu i występowania ognisk afrykańskiego pomoru świń (ASF).

W stadzie świń w porównaniu z wynikami spisu rolnego z 2010 r. odnotowano spadek udziału prosiąt (o 2,0 p.proc.) i loch na chów (o 0,2 p.proc.), natomiast wzrost udziału warchlaków (o 1,4 p.proc.) i tuczników (o 0,7 p.proc.).

Chowem i hodowlą świń zajmowało się 5,4 tys. gospodarstw rolnych, tj. 4,7% ogółu gospodarstw rolnych. W porównaniu z 2010 r. liczba gospodarstw zmniejszyła się o 26,0 tys. (o 82,9%).

Wykres 20. Struktura liczby gospodarstw rolnych i pogłowia świń według skali chowu świń w 2020 r.
Chart 20. Structure of the number of agricultural holdings and the pig stock by the pig breeding scale in 2020

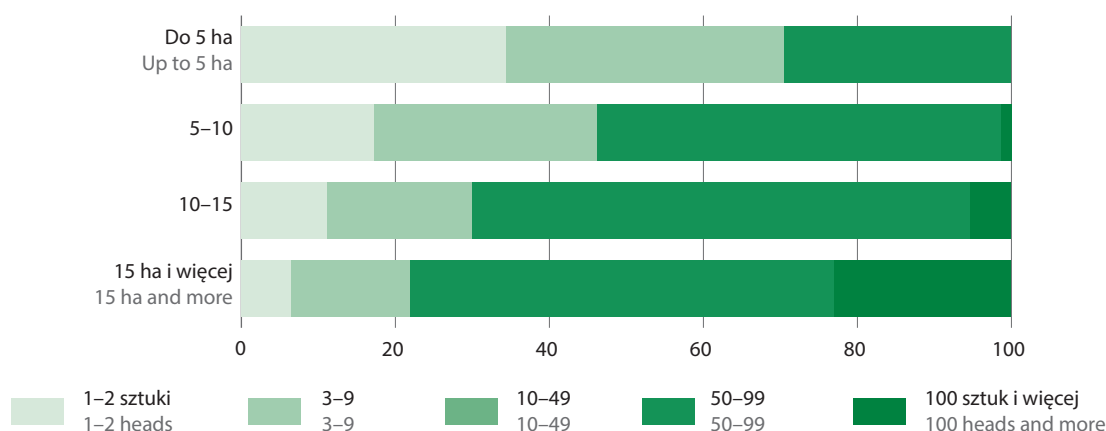
Wśród gospodarstw utrzymujących zwierzęta gospodarskie 8,9% prowadziło chów i hodowlę świń. Najwyższy odsetek gospodarstw posiadających świnie odnotowano w grupie gospodarstw o areale 10–15 ha oraz 20–30 ha UR (odpowiednio 27,8% i 25,9% ogółu gospodarstw posiadających zwierzęta w danej grupie obszarowej). Chów świń był najmniej popularny wśród gospodarstw o powierzchni od 1 do 2 ha UR, gdzie omawiany odsetek wyniósł 2,2%.

Przeciętnie w województwie podkarpackim, wśród gospodarstw utrzymujących świnie: 22,7% posiadało 1–2 szt., 29,4% — 3–9 szt., 38,3% – 10–49 szt., 5,9% – 50–99 szt. i 3,7% gospodarstw posiadało 100 i więcej szt.

W grupie gospodarstw o powierzchni użytków rolnych od 1 do 2 ha 47,2% posiadało 1 do 2 szt. świń, w grupie obszarowej 5–10 ha, 10–15 ha i ponad 15 ha UR najwięcej było gospodarstw z 10–49 szt. świń (odpowiednio 47,8%, 48,8 i 38,0%).

Wykres 21. Struktura gospodarstw rolnych według skali chowu świń i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 21. Structure of agricultural holdings by the pig breeding scale and area groups of agricultural land in 2020

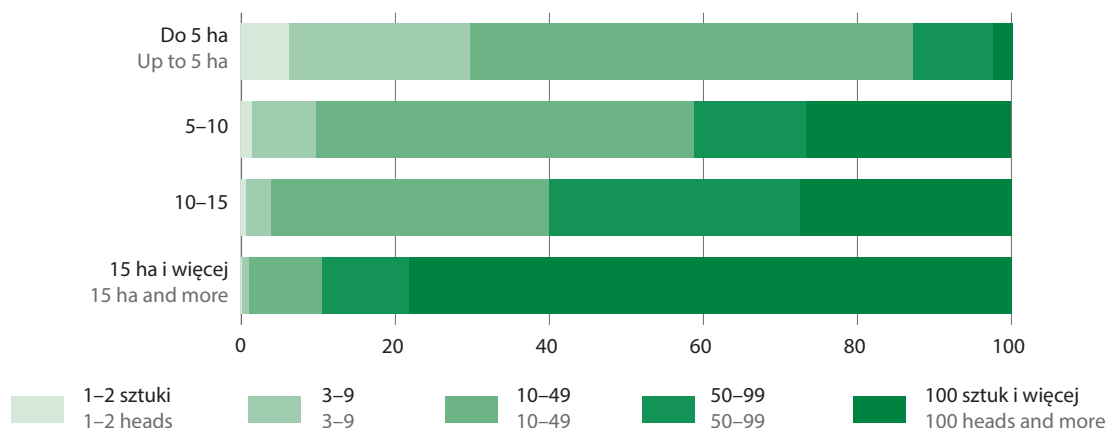
Tablica 14. Gospodarstwa rolne i pogłowia świń według skali chowu świń w 2020 r.

Table 14. Agricultural holdings and the pig stock by the pig breeding scale in 2020

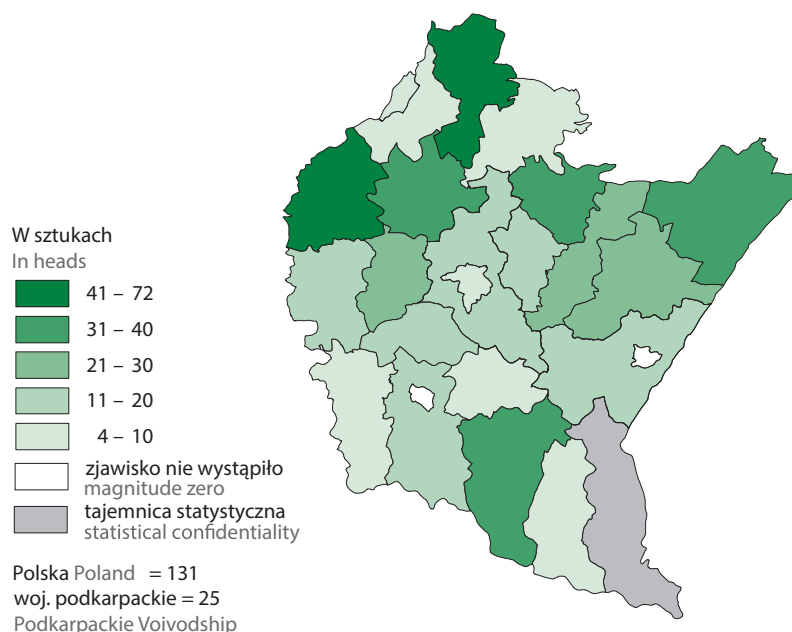
Skala chowu świń Pig breeding scale	Gospodarstwa posiadające świnie Holdings with pigs		Pogłowia świń Pigs stock	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w odsetkach in percentages	w sztukach in heads	w odsetkach in percentages
Ogółem Total	5 357	100,0	135 389	100,0
1–2 sztuki heads	1 217	22,7	1 848	1,4
3–9	1 577	29,4	8 677	6,4
10–49	2 051	38,3	41 495	30,6
50–99	314	5,9	20 344	15,0
100–199	102	1,9	13 317	9,8
200 sztuk i więcej 200 heads and more	96	1,8	49 708	36,7

Wyniki spisu z 2020 r. wykazały, że 1,4% pogłowia świń w województwie podkarpackim znajdowało się w gospodarstwach posiadających tylko 1–2 szt. świń, 6,4% pozostawało w posiadaniu 3–9 szt. świń, 30,6% – w gospodarstwach posiadających 10–49 świń, 15,0% w jednostkach utrzymujących 50–99 sztuk, a 46,5% pogłowia było w gospodarstwach utrzymujących 100 i więcej szt. świń.

Wykres 22. Struktura pogłowia świń według skali chowu świń i grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.
Chart 22. Structure of the pig stock by the pig breeding scale and area groups of agricultural land in 2020

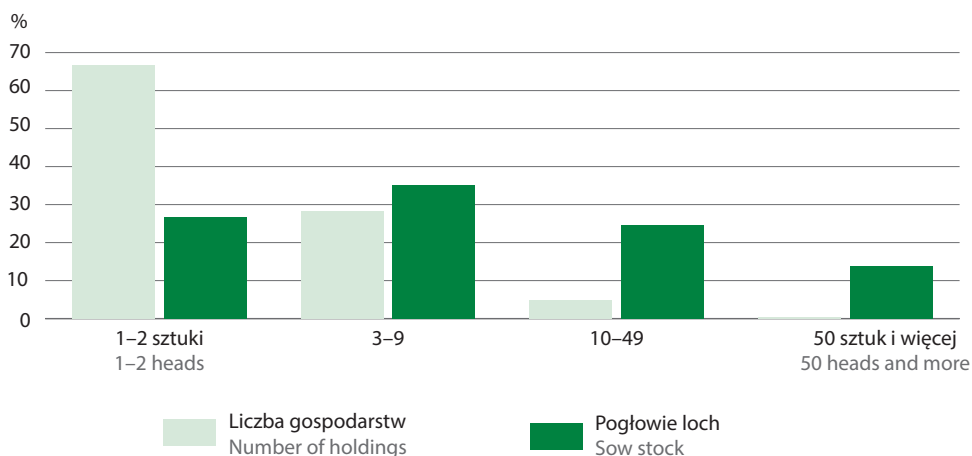
Mapa 9. Obsada świń na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów/hodowlę świń w 2020 r.
Map 9. Number of pigs per 1 agricultural holding breeding/rearing pigs in 2020

Odsetek pogłowia świń w grupie chowu 100 i więcej szt. w poszczególnych grupach obszarowych UR kształtował się od 14,6% w gospodarstwach o wielkości 1–2 ha, do 96,6% w gospodarstwach o powierzchni 100 ha i więcej UR. W gospodarstwach rolnych utrzymujących świnie obsada tego gatunku na 100 ha użytków rolnych wyniosła w województwie podkarpackim 276 szt. Średnio na jedno gospodarstwo utrzymujące trzodę chlewną przypadało 25 szt. świń, wobec 9 szt. w 2010 r. Najwyższą obsadę zanotowano w powiecie stalowowolskim (72 szt.).

W 2020 r. chowem loch zajmowało się 3,5 tys. (w 2010 r. – 10,5 tys.), tj. 65,4% gospodarstw utrzymujących świnie ogółem (w 2010 r. – 33,6% gospodarstw utrzymujących świnie).

Wykres 23. Struktura liczby gospodarstw rolnych i pogłowia loch według skali chowu loch w 2020 r.
 Chart 23. Structure of the number of agricultural holdings and the sow stock by the sow breeding scale in 2020

Przeciętnie, wśród gospodarstw utrzymujących lochy: 66,6% posiadało 1–2 szt., 28,2% – 3–9 szt., a 5,3% gospodarstw utrzymywało więcej niż 10 szt. loch.

Na jedno gospodarstwo prowadzące chów i hodowlę świń przypadało 2,3 szt. lochy (w 2010 r. – 0,9 lochy), a na jedno gospodarstwo rolne utrzymujące lochy przypadało ich 3,5 (w 2010 r. – 2,6 szt.).

4.3. Owce

4.3. Sheep

Wyniki spisu wykazały, że w 2020 r. chów i hodowlę owiec prowadziło 0,6 tys. gospodarstw (w 2010 r. – 0,8 tys. gospodarstw). W skali województwa podkarpackiego zaledwie 1,0% gospodarstw prowadzących produkcję zwierzęcą posiadało owce. Analiza liczby gospodarstw rolnych utrzymujących owce w poszczególnych grupach obszarowych UR wykazała, że ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw posiadających zwierzęta był najwyższy w gospodarstwach największych, o powierzchni UR powyżej 100 ha i więcej, gdzie wyniósł 8,9%, a najniższy wśród gospodarstw należących do grupy 1–2 ha UR (0,5%).

Przeciętnie w województwie podkarpackim wśród gospodarstw utrzymujących owce:

- 31,0% posiadało 1–4 szt.,
- 19,0% – 5–9 szt.,
- 18,4% – 10–19 szt.,
- 18,4% – 20–49 szt.,
- 13,2% – 50 szt. i więcej.

W 2020 r. 53,8% pogłowia owiec znajdowało się w gospodarstwach o powierzchni 15 ha i więcej UR (najwięcej w gospodarstwach 100 ha i więcej UR – 17,6%), a najmniej w grupie obszarowej 1–2 ha UR – 3,5%.

W gospodarstwach posiadających 1–4 szt. znajdowało się 2,8% wojewódzkiego pogłowia owiec; 4,2% pozostawało w posiadaniu jednostek z 5–9 sztukami, 28,0% – w gospodarstwach posiadających 10–49 szt., a 65,0% w gospodarstwach utrzymujących 50 i więcej szt.

Na jedno gospodarstwo prowadzące chów i hodowlę owiec przypadało 28,3 szt. (w 2010 r. – 24,2 szt.).

4.4. Konie

4.4. Horses

W 2020 r. chowem i hodowlą koni (rzeźnych, roboczych, wyścigowych oraz użytkowanych rekreacyjnie) zajmowało się 2,7 tys. gospodarstw rolnych (w 2010 r. – 9,4 tys. gospodarstw). Ponad 4% gospodarstw prowadzących chów i hodowlę zwierząt gospodarskich posiadało konie. Omawiany odsetek był najwyższy wśród gospodarstw o powierzchni 100 ha i więcej UR (18,7%), a najniższy w grupie gospodarstw o powierzchni 1–2 ha UR – 2,4%.

Przeciętnie w województwie podkarpackim wśród gospodarstw utrzymujących konie:

- 47,4% posiadało 1 szt.,
- 21,1% – 2 szt.,
- 23,9% – 3–9 szt.,
- 7,6% – 10 i więcej szt.

Odsetek gospodarstw utrzymujących konie zmniejszał się wraz ze wzrostem posiadanej powierzchni UR. W jednostkach o powierzchni użytków rolnych 1–5 ha wynosił 57,8%, 5–10 ha – 22,9%, 10–15 ha – 6,1%, a w gospodarstwach w grupie obszarowej 100 ha i więcej UR wynosił 0,9%.

Według wyników spisu 43,4% ogólnego pogłowia koni znajdowało się w gospodarstwach posiadających 10 i więcej koni, 30,8% pozostawało w posiadaniu jednostek o skali chowu 3–9 koni, 13,7% pogłowia utrzymywały gospodarstwa z 1 koniem, a 12,1% pozostawało w gospodarstwach posiadających 2 konie.

Na jedno gospodarstwo prowadzące chów i hodowlę koni przypadało 3,5 szt. (w 2010 r. – 1,8 szt.).

4.5. Kozy

4.5. Goats

W 2020 r. chów i hodowlę kóz prowadziło 0,7 tys. gospodarstw rolnych, tj. mniej o 76,9% niż w 2010 r. W skali województwa podkarpackiego 1,1% gospodarstw posiadających zwierzęta zajmowało się chowem kóz.

Przeciętnie w województwie podkarpackim wśród gospodarstw utrzymujących kozy:

- 75,1% posiadało 1–4 szt.,
- 15,4% – 5–9 szt.,
- 9,6% – 10 i więcej szt.

Z ogólnego pogłowia kóz 54,8% znajdowało się w gospodarstwach posiadających 10 i więcej kóz, 27,1% pozostawało w posiadaniu jednostek z 1–4 kóz, a 18,1% utrzymywały gospodarstwa o skali chowu 5–9 kóz. Na jedno gospodarstwo prowadzące chów i hodowlę kóz przypadało 5,4 szt. (w 2010 r. – 4,7 szt.).

4.6. Drób kurzy

4.6. Chicken poultry

Chowem drobiu kurzego w 2020 r. zajmowało się 59,3 tys. gospodarstw rolnych, tj. 47,4% gospodarstw ogółem i 89,1% gospodarstw prowadzących produkcję zwierzęcą. W porównaniu z 2010 r. liczba gospodarstw utrzymujących drób kurzy zmniejszyła się o 35,4%. Najczęściej chowem drobiu kurzego zajmowały się gospodarstwa z grup obszarowych UR 2–3 ha, 1–2 ha i 3–5 ha (odpowiednio 93,6%, 93,2% i 91,5%

ogółu gospodarstw ze zwierzętami w tych grupach obszarowych), a najrzadziej gospodarstwa największe o powierzchni 100 ha i więcej UR (34,1%).

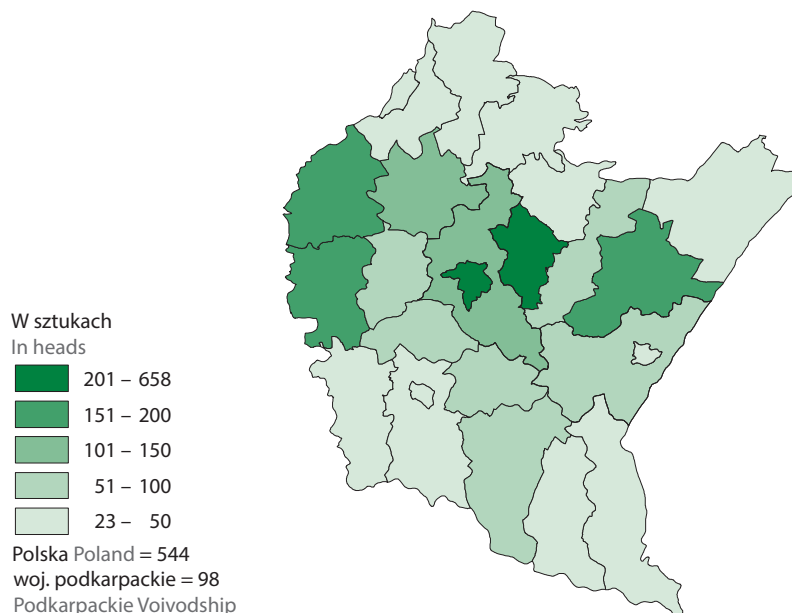
Spośród gospodarstw rolnych utrzymujących drób kurzy:

- 89,6% posiadało 1–49 szt. drobiu kurzego,
- 9,8% – 50–149 szt.,
- 0,2% – 150–499 szt.,
- 0,4% – 500 i więcej szt.

Pogłowie drobiu kurzego w 2020 r. wyniosło 5,3 mln szt. i w porównaniu z 2010 r. zmniejszyło się o 11,1%. Ponad 74% pogłowia drobiu kurzego utrzymywane było w gospodarstwach posiadających 500 i więcej szt. drobiu kurzego. Biorąc pod uwagę grupy obszarowe użytków rolnych, to największy udział pogłowia drobiu kurzego odnotowano w grupie do 1 ha UR łącznie – 22,4%, a następnie w grupie 5–10 ha – 17,1%. Średnio na jedno gospodarstwo przypadało 98 szt. drobiu kurzego (w 2010 r. – 71 szt.), w kraju 544 szt. (w 2010 r. – 230 szt.).

W przekroju terytorialnym najwyższą obsadę drobiu kurzego na jedno gospodarstwo prowadzące chów i hodowlę drobiu kurzego (z wyłączeniem miast na prawach powiatu) odnotowano w powiecie łańcuckim (267 szt.), a najniższą w powiecie leżajskim (23 szt.).

Mapa 10. Obsada drobiu kurzego na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów/hodowlę drobiu kurzego w 2020 r.
Map 10. Number of chickens per 1 agricultural holding breeding/rearing chickens in 2020

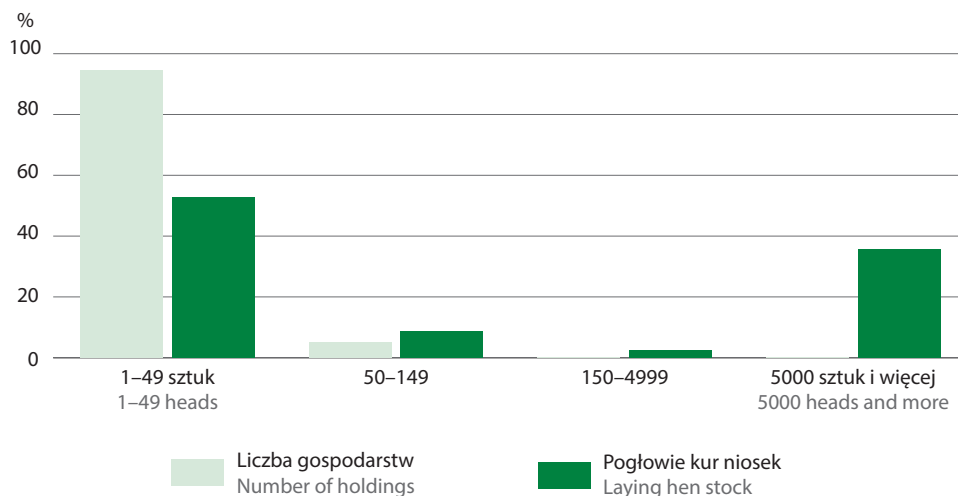

Chowem i hodowlą niosek kurzych (utrzymywanych w celu pozyskania jaj konsumpcyjnych i wylęgowych) zajmowało się 53,0 tys. gospodarstw rolnych (w 2010 r. – 73,8 tys.), tj. 87,5% ogółu gospodarstw utrzymujących zwierzęta gospodarskie.

Z ogólnego pogłowia kur niosek:

- 62,5% znajdowało się w gospodarstwach posiadających 1–499 szt.,
- 1,7% pozostawało w jednostkach o skali chowu 500–4999 szt.,
- 4,8% utrzymywały gospodarstwa o skali chowu 5000–9999 szt.,
- 31,0% w gospodarstwach utrzymujących 10 000 i więcej szt.

Wykres 24. Struktura liczby gospodarstw rolnych i pogłowia kur niosek według skali chowu niosek w 2020 r.
 Chart 24. Structure of the number of agricultural holdings and the laying hen stock by the laying hen breeding scale in 2020

W gospodarstwach o najmniejszej skali chowu kur niosek, tj. posiadających 1–499 sztuk, największy odsetek pogłowia niosek znajdował się w gospodarstwach z grup obszarowych 2–3 ha oraz 3–5 ha UR (odpowiednio 92,4% i 88,7%), a najmniejszy (0,5%) w gospodarstwach powyżej 100 ha użytków rolnych.

W gospodarstwach rolnych o skali chowu niosek kurzych 10 tys. i więcej sztuk, największy odsetek pogłowia niosek znajdował się w gospodarstwach z grupy obszarowej 15 ha i więcej UR, w których spisano łącznie 82,3% pogłowia kur niosek w tej grupie obszarowej.

Przeciętnie w województwie podkarpackim na jedno gospodarstwo rolne prowadzące chów i hodowlę niosek kurzych przypadało 34,9 szt. (w 2010 r. – 25,9 szt.).

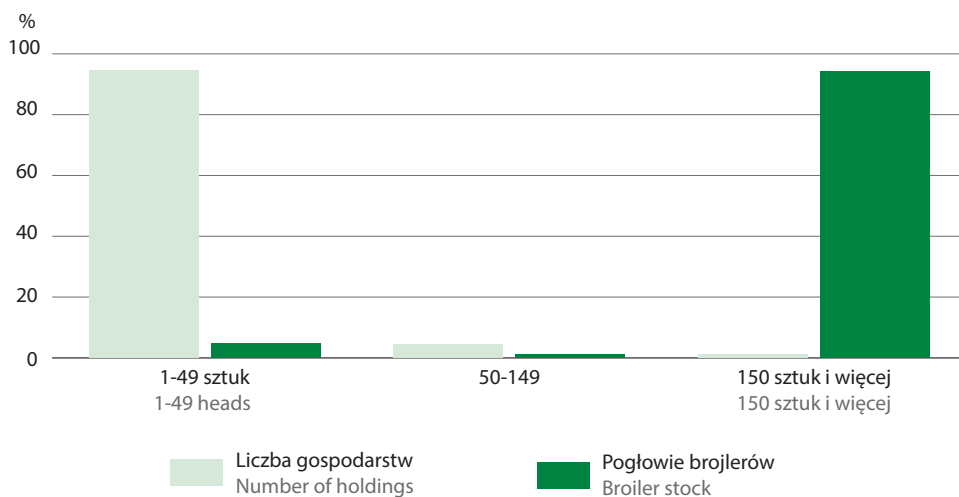
Chowem brojlerów kurzych zajmowało się 13,4 tys. gospodarstw rolnych, tj. 22,2% ogółu gospodarstw posiadających zwierzęta gospodarskie.

Z ogólnego pogłowia brojlerów:

- 5,9% znajdowało się w gospodarstwach posiadających 1–499 brojlerów,
- 1,0% pozostawało w jednostkach o skali chowu 500–4999 szt.,
- 3,7% utrzymywały gospodarstwa o skali chowu 5000–9999 brojlerów,
- 89,5% było w gospodarstwach utrzymujących 10 000 szt. i więcej brojlerów kurzych.

Wykres 25. Struktura liczby gospodarstw rolnych i pogłowia brojlerów kurzych według skali chowu brojlerów w 2020 r.

Chart 25. Structure of the number of agricultural holdings and the broiler stock by the broiler breeding scale in 2020

W gospodarstwach posiadających 1–499 brojlerów największy odsetek pogłowia (13,1%) znajdował się w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych 1–5 ha, w grupie o areale 10–15 ha UR wynosił 6,7%, a najmniejszy (0,1%) w gospodarstwach o areale 100 ha i więcej UR.

Gospodarstwa rolne o skali chowu brojlerów kurzych 10 000 i więcej sztuk, niezależnie od posiadanej powierzchni użytków rolnych, utrzymywały największy odsetek pogłowia brojlerów. W jednostkach o powierzchni użytków rolnych 100 ha i więcej odsetek ten kształtował się na poziomie 99,9%, a najmniejszy (54,6%) wystąpił w gospodarstwach o areale 30–50 ha UR.

W 2020 r. spisano 3,4 mln szt. pogłowia brojlerów kurzych, co stanowiło 2,4% pogłowia brojlerów kurzych w kraju. W porównaniu z 2010 r. pogłowie to było mniejsze o 6,1%. Przeciętnie na jedno gospodarstwo rolne prowadzące chów brojlerów kurzych przypadało 255,6 szt.

Rozdział 5

Chapter 5

Ciągniki, maszyny i urządzenia rolnicze

Tractors, machines and agricultural equipment

W 2020 r. w porównaniu z 2010 r. mniej było ciągników (o 4,9%), a w ogólnej ich liczbie przeważały ciągniki o mocy 15–25 kW. Średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 ciągnik wyniosła 6,3 ha. Najwięcej gospodarstw, które posiadały maszyny i urządzenia rolnicze było w grupie obszarowej 2–5 ha. W porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się liczba kombajnów ziemniaczanych i buraczanych, wzrosła liczba kombajnów zbożowych.

W województwie podkarpackim według danych PSR 2020 w ciągniki wyposażonych było 72,8 tys., tj. 63,9% (w 2010 r. – 58,1%) gospodarstw rolnych. W gospodarstwach tych spisano 91,3 tys. ciągników, w tym w gospodarstwach indywidualnych było 90,8 tys. szt., co stanowiło 99,4% ogólnej liczby ciągników w województwie. W porównaniu z wynikami PSR 2010, liczba ciągników była o 4,7 tys. (o 4,9%) mniejsza.

Udział gospodarstw z ciągnikami w ogólnej liczbie gospodarstw był zróżnicowany w zależności od powierzchni użytkowanych gruntów i wyniósł od 38,6% w grupie gospodarstw o powierzchni do 1 ha UR włącznie; 44,2% w grupie 1–2 ha UR i 88,2% w grupie 15–20 ha UR. W gospodarstwach największych (100 ha i więcej UR) wyniósł 87,0%.

Tablica 15. Ciągniki według grup obszarowych użytków rolnych w 2010 i 2020 r.

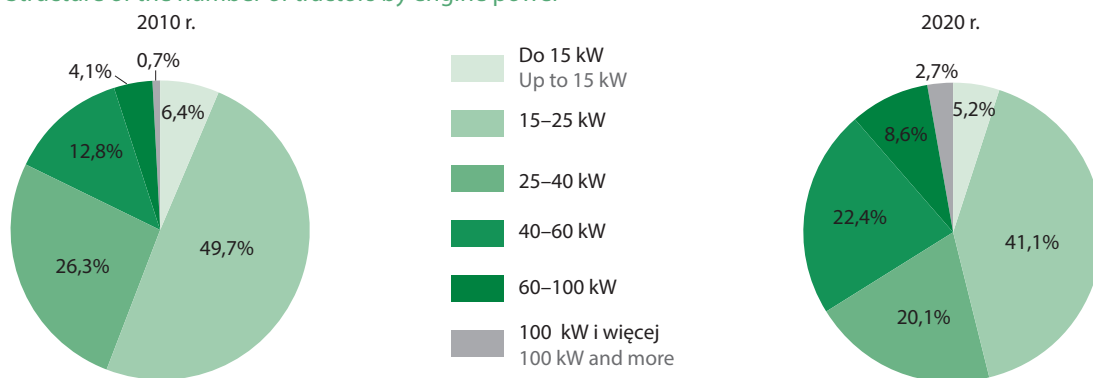
Table 15. Tractors by area groups of agricultural land in 2010 and 2020

Grupy obszarowe użytków rolnych Area groups of agricultural land	Gospodarstwa z ciągnikami Agricultural holdings with tractors			Liczba ciągników Number of tractors		
	2010	2020	2010=100	2010	2020	2010=100
Ogółem Total	81 618	72 797	89,2	96 023	91 308	95,1
do 1 ha up to 1 ha	680	1 015	149,3	740	1 089	147,2
1–2	18 609	15 098	81,1	19 852	15 713	79,2
2–3	17 370	16 883	97,2	18 683	18 033	96,5
3–5	22 904	19 500	85,1	25 290	22 220	87,9
5–10	16 365	13 354	81,6	20 344	18 513	91,0
10–15	2 898	2 928	101,0	4 641	5 541	119,4
15–20	965	1 156	119,8	1 787	2 405	134,6
20–30	760	1 034	136,1	1 588	2 415	152,1
30–50	503	912	181,3	1 194	2 352	197,0
50–100	331	608	183,7	892	1 755	196,7
100 ha i więcej 100 ha and more	233	309	132,6	1 012	1 272	125,7

Analizując wyposażenie gospodarstw rolnych w ciągniki pod względem mocy silnika, należy zauważyć, że ponad połowa gospodarstw prowadzących działalność rolniczą wyposażona była w ciągniki o mocy silnika 15–25 kW. Mniej gospodarstw wyposażonych było w ciągniki o mocy 25–40 kW i 40–60 kW – stanowiły one odpowiednio 24,1% i 25,7%. Najmniej było gospodarstw z ciągnikami zarówno o najmniejszej (do 15 kW), jak i o największej mocy (powyżej 100 kW). Ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw prowadzących działalność rolniczą wynosił odpowiednio 6,4% i 2,7%. Odsetek gospodarstw z ciągnikami o mocy 60–100 kW wynosił 9,2%.

W strukturze ciągników według mocy silnika przeważały ciągniki o mocy 15–25 kW – 41,1% (w 2010 r. – 49,7%), a w następnej kolejności były ciągniki o mocy 40–60 kW – 22,4% (w 2010 r. – 12,8%) oraz ciągniki o mocy 25–40 kW – 20,1% (w 2010 r. – 26,3%). Łącznie stanowiły one w ogólnej liczbie ciągników 83,5% (w 2010 r. – 88,8%). Udział ciągników o dużej mocy 60 kW i więcej i wynosił 11,3% (w 2010 r. – 4,8%). Ciągniki do 15 kW stanowiły 5,2% (w 2010 r. – 6,4%).

Wykres 26. Struktura liczby ciągników według mocy silnika
Chart 26. Structure of the number of tractors by engine power

W gospodarstwach rolnych występuje zróżnicowanie liczby posiadanych ciągników oraz ich mocy, przede wszystkim w zależności od powierzchni użytkowanych gruntów oraz rodzaju prowadzonej produkcji rolniczej. Udział ciągników o mocy ponad 100 kW w ogólnej liczbie ciągników był niewielki (2,7%) i wzrastał proporcjonalnie do wzrostu powierzchni użytkowanych gruntów od 0,4% w grupie gospodarstw 1–2 ha do 38,5% w gospodarstwach użytkujących ponad 100 ha użytków. W gospodarstwach o powierzchni 30 ha UR i więcej znajdowało się ponad 50% tego typu ciągników w województwie.

Ciągniki do 15 kW najczęściej występowały w gospodarstwach najmniejszych. W ogólnej liczbie ciągników spisanych w gospodarstwach o powierzchni do 1 ha użytków rolnych łącznie, ciągniki o mocy do 15 kW stanowiły 11,6% i był to najwyższy ich udział. Na kolejnym miejscu znalazły się gospodarstwa w grupie obszarowej 1–2 ha UR, w których tego typu ciągniki stanowiły 10,6%. Największym odsetkiem ciągników o mocy 15–25 kW (powyżej 50%) charakteryzowały się gospodarstwa o powierzchni 1–2 ha i 2–3 ha użytków rolnych. Natomiast ciągniki o mocy 25–40 kW najliczniej wystąpiły w grupach gospodarstw rolnych o powierzchni UR 3–5 ha i 5–10 ha, a ich udział w liczbie ciągników w omawianych grupach obszarowych gospodarstw wynosił ponad 22%. Ciągniki o mocy 40–60 kW najliczniejszą grupę stanowiły w gospodarstwach o powierzchni UR 15–20 ha i 10–15 ha (odpowiednio 32,8% i 32,6%). Ciągniki o mocy 60–100 kW zdecydowanie dominowały w gospodarstwach w grupie obszarowej 50–100 ha UR, w której stanowiły 34,1% ogólnej liczby ciągników w tej grupie.

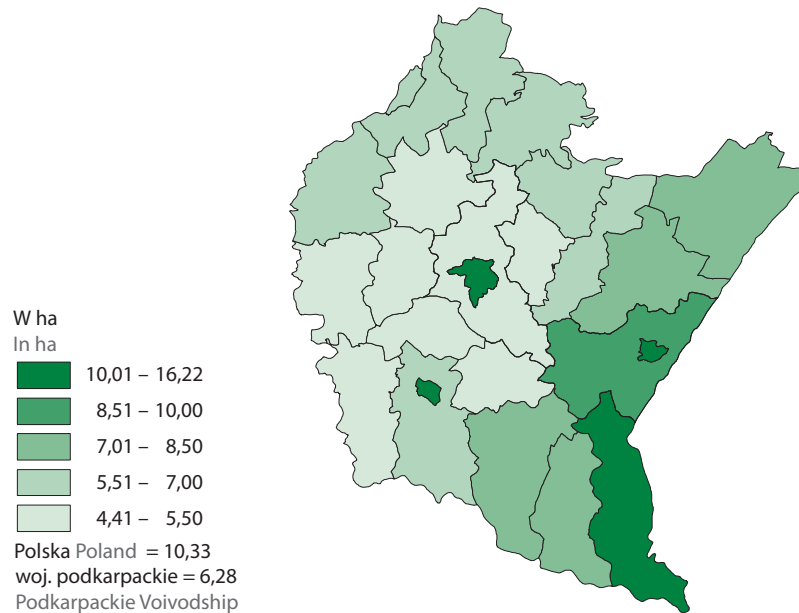
Średnio w województwie podkarpackim na jedno gospodarstwo rolne posiadające ciągniki przypadało 1,3 ciągnika (w 2010 r. – 1,2 szt.). Omawiany wskaźnik systematycznie wzrastał od 1,0 szt. wśród gospodarstw o powierzchni 1–2 ha UR do 4,1 szt. w grupie gospodarstw o powierzchni 100 ha i więcej UR.

Na 100 spisanych gospodarstw rolnych przypadało 80 ciągników (w 2010 r. – 68). Równocześnie ze wzrostem powierzchni użytków rolnych gospodarstw zwiększała się liczba ciągników przypadająca na 100 gospodarstw. Podczas gdy liczba ciągników w gospodarstwach o powierzchni do 1 ha UR wynosiła

41 szt., w grupie gospodarstw 5–10 ha UR – 118 szt., to w grupie 100 ha i więcej UR przypadało 358 ciągników na 100 gospodarstw.

Prawie 82% użytkowników gospodarstw rolnych wyposażonych w ciągniki posiadało jeden ciągnik. Dwa ciągniki spisano w 14% gospodarstw rolnych, a trzy sztuki w ponad 3% gospodarstw. Ponad 1% gospodarstw posiadało cztery i więcej ciągników. Średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 ciągnik w 2020 r. wyniosła 6,3 ha, tj. tyle samo co w 2010 r.

Mapa 11. Powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 ciągnik w 2020 r.
Map 11. Area of agricultural land per 1 tractor in 2020

W układzie powiatów największą powierzchnią użytków rolnych przypadającą na 1 ciągnik (z wyłączeniem miast na prawach powiatu) charakteryzował się powiat bieszczadzki (13,96 ha), a następnie przemyski oraz leski (odpowiednio 8,71 ha i 8,45 ha). Z kolei najmniejszą powierzchnię UR w przeliczeniu na 1 ciągnik odnotowano w powiatach: brzozowskim (4,41 ha), następnie w strzyżowskim (4,52 ha) i ropczycko-sędziszowskim (4,63 ha).

W 2020 r. najczęściej gospodarstw rolnych miało na stanie kosiarki polowe, siewniki oraz kopaczki do ziemniaków. Udział tych gospodarstw w ogólnej liczbie gospodarstw prowadzących działalność rolniczą wynosił odpowiednio: 35,3%, 31,5% oraz 29,3%.

Biorąc pod uwagę grupy obszarowe użytków rolnych, można zaobserwować, że najczęściej gospodarstw, które posiadały maszyny i urządzenia rolnicze było w grupie obszarowej 2–5 ha. W grupie tej 52,0% gospodarstw posiadało kopaczki do ziemniaków, 49,3% – sadzarki do ziemniaków, 48,5% – siewniki, 47,9% – kosiarki polowe, 42,8% – polowe opryskiwacze ciągnikowe, 41,7% – rozsiewacze nawozów i wapna oraz 41,6% – sadownicze opryskiwacze ciągnikowe. W grupie obszarowej 5–10 ha UR najczęściej gospodarstw (35,2%) wyposażonych było w przyczepy zbierające, 32,4% – prasy zbierające i 32,2% – kombajny ziemniaczane. Najwięcej gospodarstw posiadających kombajny buraczane (18,8%) znajdowało się w grupie o powierzchni 10–15 ha użytków rolnych.

Tablica 16. Wyposażenie gospodarstw rolnych w wybrane maszyny w latach 2010 i 2020
 Table 16. Agricultural holdings equipped with selected machines in 2010 and 2020

Wyszczególnienie Specification	Gospodarstwa posiadające maszyny Agricultural holdings with machines			Liczba maszyn Number of machines		
	2010	2020	2010=100	2010	2020	2010=100
Kombajny zbożowe Combine harvesters	4 981	6 361	127,7	5 192	6 609	127,3
Kombajny ziemniaczane Potato harvesters	2301	2 286	99,3	2 346	2 338	99,7
Kombajny buraczane Beet harvesters	575	239	41,6	586	242	41,3
Silosokombajny Forage harvesters	183	94	51,4	206	102	49,5
Rozsiewacze nawozów i wapna Fertilizer and lime spreaders	17 863	23 393	131,0	18 255	23 993	131,4
Rozrzutniki obornika Manure spreaders	18 427	16 791	91,1	18 570	16 960	91,3
Kosiarki polowe Field mowers	36 223	40 176	110,9	37 027	41 100	111,0
Ładowacze chwytakowe Grab loaders	5 377	5 834	108,5	5 814	6 184	106,4
Sadzarki do ziemniaków Potato planters	27 648	26 832	97,0	27 755	26898	96,9
Przyczepy zbierające Collection trailers	3 122	2 337	74,9	3 263	2 349	72,0
Prasy zbierające Collecting pressers	5 825	5 582	95,8	5 989	5 822	97,2
Polowe opryskiwacze Field sprayers	23 926	22 151	92,6	24 253	22 629	93,3
Sadownicze opryskiwacze Orchard sprayers	1 059	736	69,5	1 107	802	72,4

Przy utrzymującej się od lat przewadze zbóż w strukturze powierzchni zasiewów (75,7%) i jednoczesnym znacznym wzroście powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku (wzrost o 62,5% w porównaniu z 2010 r.) liczba kombajnów do zbioru tych upraw w stosunku do poprzedniego spisu zwiększyła się o 27,3%. W 2020 r. w 6,4 tys. gospodarstw znajdowało się 6,6 tys. kombajnów zbożowych. Udział gospodarstw posiadających kombajny zbożowe w gospodarstwach ogółem wynosił 5,6%, przy czym największy (56,6%) był wśród gospodarstw o powierzchni 100 ha i więcej UR. Na 100 gospodarstw przypadało średnio w województwie podkarpackim prawie 6 kombajnów. W kombajny najlepiej wyposażone były gospodarstwa duże, o powierzchni 100 ha i więcej UR, gdzie na 100 gospodarstw przypadało 71 kombajnów zbożowych oraz w gospodarstwach w grupie obszarowej 50–100 ha UR – 54 szt. Najwięcej kombajnów z ogólnej liczby spisanych znajdowało się w gospodarstwach o powierzchni 5–10 ha UR (28,6%) i 2–5 ha UR (22,3%). Przeciętnie na 100 ha powierzchni zasiewów zbóż, rzepaku i rzepiku przypadało 2,5 maszyny tego typu.

Tablica 17. Maszyny w gospodarstwach rolnych w przeliczeniu na 100 ha powierzchni upraw w latach 2010 i 2020
Table 17. Machines in agricultural holdings in terms of 100 ha sown area in 2010 and 2020

Maszyny Machines	Maszyny na 100 ha poszczególnych upraw w sztukach Machines per 100 ha cultivation area in units		Rodzaj uprawy Type of cultivation areas
	2010	2020	
Kombajny zbożowe Combine harvesters	2,2	2,5	Zboża, rzepak i rzepik Cereals, rape and turnip rape
Kombajny ziemniaczane Potato harvesters	7,9	17,1	Ziemniaki Potatoes
Kombajny buraczane Beet harvesters	12,9	6,9	Buraki cukrowe Sugar beets
Kosiarki polowe Field mowers	21,8	21,7	Łąki Grassland
Sadzarki do ziemniaków Potato planters	93,3	196,9	Ziemniaki Potatoes
Rozrzutniki obornika Manure spreaders	6,3	5,5	Zasiewy Sown crops

Spadkowa tendencja powierzchni uprawy buraków cukrowych (o 22,3% w porównaniu z 2010 r.) i ziemniaków (o 54,1%) w gospodarstwach rolnych, miała wpływ na zmniejszenie liczby kombajnów do zbioru tych ziemiołódów. Kombajny ziemniaczane w ilości 2,3 tys. szt. spisano w 2,3 tys. gospodarstw, tj. w 2,0% ogółu gospodarstw rolnych. Najwięcej gospodarstw z kombajnami ziemniaczanymi odnotowano w gospodarstwach o powierzchni 20–30 ha i 15–20 ha UR (odpowiednio 12,4% i 11,7%). W tych gospodarstwach spisano łącznie 13,8% tych maszyn. Gospodarstwa dysponujące kombajnami ziemniaczanymi stanowiły tylko 5,1% gospodarstw zajmujących się uprawą ziemniaków, co było spowodowane tym, że jedno gospodarstwo uprawiało przeciętnie 0,30 ha ziemniaków. W 2020 r. średnio na 100 ha uprawy ziemniaków w gospodarstwach przypadało 17,1 szt. kombajnów ziemniaczanych wobec 7,9 szt. w 2010 r. Przeciętnie na 100 gospodarstw przypadały 2 kombajny, przy czym najczęściej – 13 szt. w grupie gospodarstw o powierzchni 20–30 ha użytków rolnych.

W 2020 r. spisano 0,2 tys. kombajnów buraczanych, tj. o 58,7% mniej niż w 2010 r. Tego typu maszyny posiadało 0,2 tys. gospodarstw rolnych (0,2% ogółu gospodarstw), przy czym uprawę buraków cukrowych prowadziło 0,5 tys. gospodarstw. Prawie co drugie gospodarstwo zajmujące się produkcją buraków cukrowych wyposażone było w specjalistyczny sprzęt do zbioru tych roślin. Wśród gospodarstw prowadzących uprawę buraków cukrowych najlepiej wyposażone w maszyny specjalistyczne służące do ich zbioru były gospodarstwa znajdujące się w grupie obszarowej 15–20 ha i 5–10 ha UR. Gospodarstwa te bowiem w 88,6% oraz 79,5% dysponowały kombajnami buraczanymi.

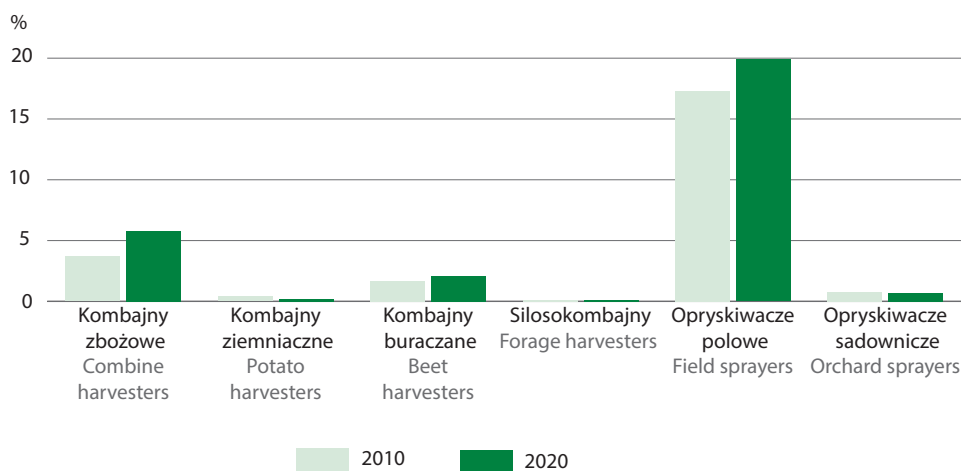
Do zbioru ziemniaków i innych roślin korzeniowych 33,3 tys. gospodarstw (29,3% ogółu gospodarstw) wykorzystywało kopaczki, przy czym najczęściej tych maszyn znajdowało się w gospodarstwach o powierzchni 2–5 ha UR (ponad połowa z ogółu spisanych kopaczek). W 2020 r. na 100 gospodarstw przypadało 29 kopaczek, najczęściej – 42 szt. w gospodarstwach w grupie obszarowej 5–10 ha użytków rolnych. W gospodarstwach największych (o powierzchni powyżej 100 ha UR) na 100 gospodarstw przypadało 11 kopaczek. W 2020 r. średnio na 100 ha uprawy ziemniaków przypadało 245 kopaczek do ziemniaków.

Według danych PSR 2020 w 22,2 tys. gospodarstw (19,5% ogółu gospodarstw) spisano 22,6 tys. polowych opryskiwaczy ciągnikowych (o 6,7% mniej niż w 2010 r.). We wszystkich grupach obszarowych od 10 ha UR wzwyż ponad 50% gospodarstw wyposażonych było w opryskiwacze polowe, a najwyższy odsetek wystąpił w grupie o powierzchni 100 ha i więcej UR (65,9%). W gospodarstwach o powierzchni 5–10 ha UR znajdowało się 27,1% wszystkich tego rodzaju maszyn. W przeliczeniu na 100 gospodarstw przypadało 20 opryskiwaczy polowych, a najczęściej 91 szt. przypadało w gospodarstwach największych – 100 ha i więcej UR.

W 0,7 tys. gospodarstw rolnych (0,6% ogółu) odnotowano 0,8 tys. szt. opryskiwaczy sadowniczych (o 27,6% mniej niż w 2010 r.). Jedynie 5,7% gospodarstw z powierzchnią sadów wyposażonych było w specjalistyczny sprzęt do wykonywania zabiegów środkami ochrony roślin. Prawie 80% tego sprzętu odnotowano w gospodarstwach o powierzchni 1–10 ha użytków rolnych. Powierzchnia sadów w tych gospodarstwach stanowiła ponad 52% powierzchni sadów w województwie.

PSR 2020 wykazał, że 40,2 tys. gospodarstw posiadało kosiarki polowe, 23,4 tys. – rozsiewacze nawozów i wapna oraz 16,8 tys. gospodarstw posiadało rozrzutniki obornika, tj. odpowiednio: 35,3%, 20,5% i 14,7% ogółu gospodarstw rolnych. Gospodarstwa posiadające kosiarki polowe najliczniej wystąpiły w grupach obszarowych 15–20 ha UR – 64,6%, a następnie 10–15 ha – 63,7% i 20–30 ha UR – 62,4%. We wszystkich grupach gospodarstw od 10 ha UR wzwyż, ponad połowa jednostek wyposażonych była w rozsiewacze nawozów i wapna, a najwyższy odsetek wystąpił w grupie 30–50 ha UR (66,0%). Najwięcej gospodarstw z rozrzutnikami obornika znajdowało się w grupie gospodarstw o powierzchni 15–20 ha UR (51,0%). Najwięcej rozrzutników obornika oraz rozsiewaczy nawozów i wapna spisano w gospodarstwach o powierzchni 5–10 ha użytków rolnych. Stanowiły one w ogólnej liczbie każdego wymienionego rodzaju maszyny odpowiednio 33,3% i 28,0%. Natomiast najwięcej kosiarek polowych było w gospodarstwach o powierzchni 2–5 ha UR – 46,9%.

Wykres 27. Wybrane maszyny i urządzenia rolnicze przypadające na 100 gospodarstw rolnych
Chart 27. Selected machines and agricultural equipment per 100 agricultural holdings

Na 100 gospodarstw rolnych przypadało średnio w województwie:

- 36,1 szt. kosiarek polowych – najwięcej w grupie obszarowej 100 ha i więcej UR – 87,6 szt.,
- 21,1 szt. rozsiewaczy nawozów i wapna – najwięcej w grupie obszarowej 100 ha i więcej UR – 98,3 szt.,
- 14,9 szt. rozrzutników obornika – najwięcej w grupie obszarowej 15–20 ha UR – 52,3 szt.

Według wyników PSR 2020 ponad 69% użytkowników gospodarstw rolnych zadeklarowało korzystanie przy pracach rolniczych w gospodarstwie z maszyn lub urządzeń będących własnością innych gospodarstw, spółdzielni lub firm usługowych.

Rozdział 6

Chapter 6

Nawożenie i ochrona roślin

Fertilization and plant protection

W 2020 r. na 1 ha użytków rolnych zużyto przeciętnie 84,4 kg nawozów mineralnych NPK i zużycie to było wyższe (o 29,6%) w porównaniu z poprzednim spisem, chociaż i tak było jednym z najniższych w kraju. Ponad 4-krotnie wzrosło zużycie nawozów wapniowych (69,8 kg/ha), mniejsze było zużycie nawozów naturalnych.

Wyniki PSR 2020 wykazały, że w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r. 69,5 tys. gospodarstw rolnych (61,0% ogółu gospodarstw) stosowało nawozy mineralne lub wapniowe, a 52,0 tys. gospodarstw stosowało nawozy naturalne (45,7% ogółu gospodarstw). W ogólnej liczbie gospodarstw rolnych 59,8% stosowało nawozy mineralne, a 15,6% gospodarstw rolnych stosowało nawozy wapniowe.

Rolnicy w województwie podkarpackim często wykorzystywali nawozy wieloskładnikowe, które znalazły zastosowanie w 45,5% gospodarstw rolnych. Nawozy azotowe stosowało 42,2% gospodarstw. Nawożenie gleb fosforem i potasem w badanym okresie było niewielkie. Stosowało je odpowiednio 2,2% i 1,5% gospodarstw rolnych.

Wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych wzrastał odsetek gospodarstw rolnych stosujących:

- nawożenie mineralne – od 38,1% w gospodarstwach o powierzchni do 1 ha UR włącznie do 74,4% w grupie gospodarstw o powierzchni 20–30 ha UR. W grupie gospodarstw o powierzchni 100 ha i więcej UR udział gospodarstw stosujących nawożenie mineralne wynosił 74,1%,
- nawożenie wapniowe – od 6,5% w grupie gospodarstw o powierzchni do 1 ha UR włącznie do 47,6% w gospodarstwach o powierzchni 100 ha i więcej użytków rolnych.

Tablica 18. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w latach 2010 i 2020

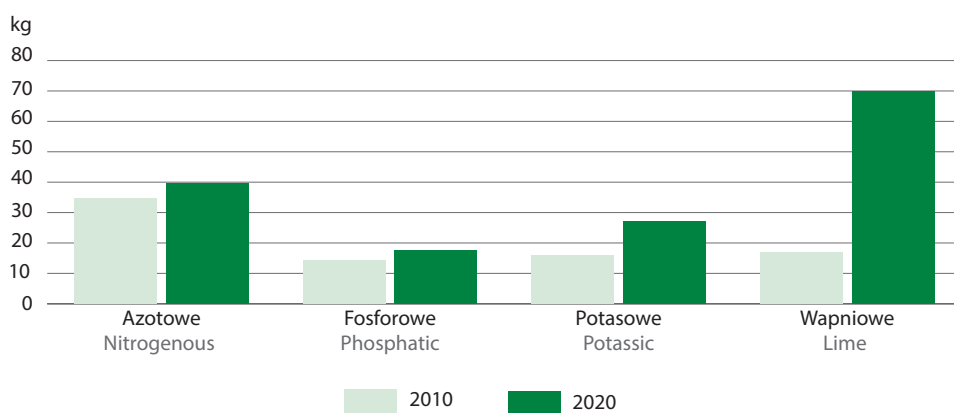
Table 18. Consumption of mineral and lime fertilizers in 2010 and 2020

Lata Years	Nawozy w przeliczeniu na czysty składnik Fertilizers in terms of pure ingredient				
	mineralne mineral				wapniowe lime
	ogółem total	azotowe nitrogenous	fosforowe phosphatic	potasowe potassic	
W tonach In tonnes					
2010	39 670	21 123	8 743	9 804	10 341
2020	48 350	22 786	10 117	15 448	39 972
2010=100					
2020	121,9	107,9	115,7	157,6	386,5
Na 1 ha użytków rolnych w kg Per 1 ha of agricultural land in kg					
2010	65,1	34,7	14,3	16,1	17,0
2020	84,4	39,8	17,7	27,0	69,8

Zużycie nawozów mineralnych w przeliczeniu na czysty składnik, łącznie azotowych, fosforowych i potasowych (NPK), wyniosło 48,4 tys. ton i było o 21,9% wyższe niż w 2010 r. W 2020 r. na 1 ha użytków rolnych zużyto przeciętnie 84,4 kg, w tym w gospodarstwach indywidualnych 84,7 kg NPK. Należy nadmienić, że zużycie nawozów mineralnych województwa podkarpackiego w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych było jednym z najniższych w kraju (najniższe odnotowano w województwie małopolskim 84,3 kg). W stosunku do 2010 r. w największym stopniu zwiększyło się zużycie nawozów potasowych (K₂O) – o 57,6% i wyniosło 15,4 tys. ton, co w przeliczeniu na 1 ha UR dało wynik 27,0 kg (w 2010 r. – 16,1 kg). Pod uprawy zastosowano 22,8 tys. ton nawozów azotowych (N) – o 7,9% więcej niż w 2010 r. i 10,1 tys. ton nawozów fosforowych (P₂O₅) – o 15,7% więcej niż w 2010 r. W przeliczeniu na 1 ha UR ich zużycie wyniosło odpowiednio 39,8 kg (w 2010 r. – 34,7 kg) i 17,7 kg (w 2010 r. – 14,3 kg).

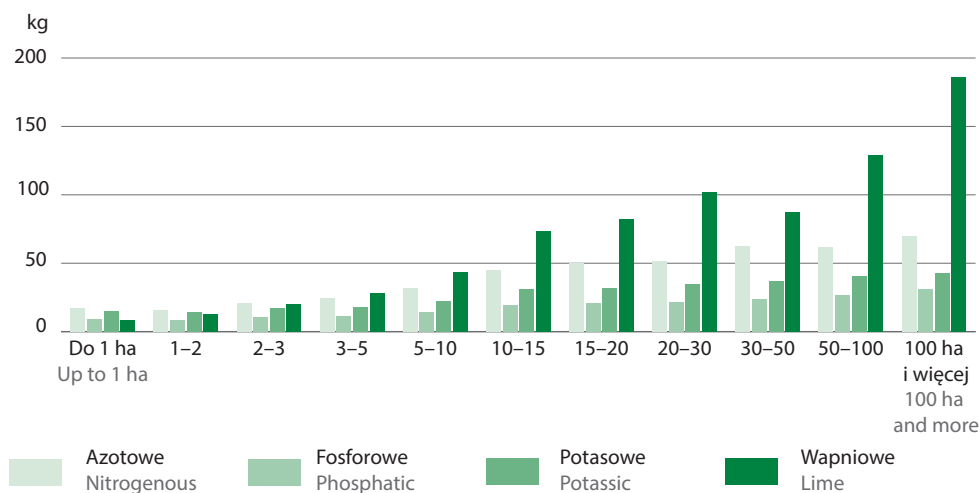
Wykres 28. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych w latach 2010 i 2020

Chart 28. Consumption of mineral and lime fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha agriculture land in 2010 and 2020

Wykres 29. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 29. Consumption of mineral and lime fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha agriculture land by area groups of agricultural land in 2020

Tablica 19. Gospodarstwa rolne stosujące nawozy mineralne i wapniowe oraz zużycie nawozów mineralnych i wapniowych (w przeliczeniu na czysty składnik) w roku gospodarczym 2019/2020

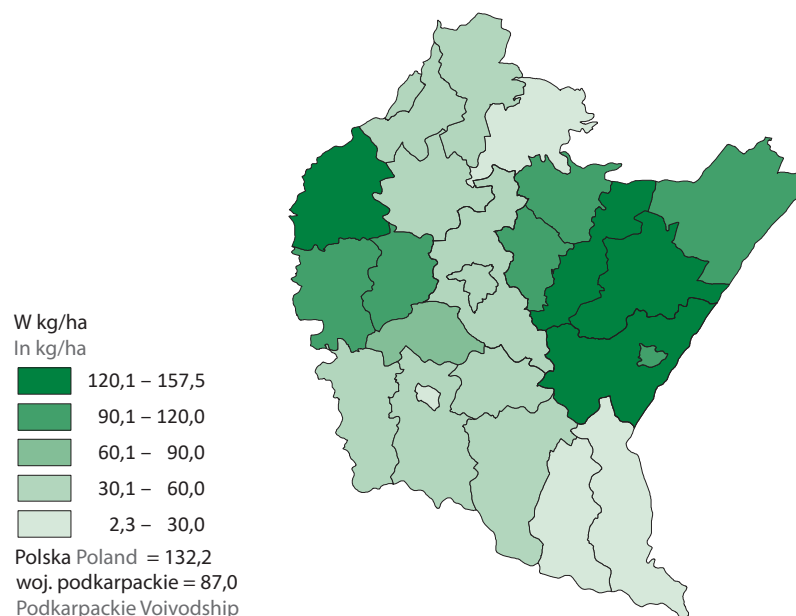
Table 19. Agricultural holdings using mineral and lime fertilizers and consumption of mineral and lime fertilizers (in terms of pure ingredient) in the farming year 2019/2020

Grupy obszarowe użytków rolnych Area groups of agricultural land	Gospodarstwa stosujące nawozy Agricultural holdings using fertilizers				Zużycie NPK w kg na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze NPK consumption in kg per 1 ha of agricultural land in good condition	Zużycie nawozów wapniowych w kg na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze Consumption of lime fertilizers in kg per 1 ha of agricultural land in good condition
	mineralne mineral	udział w ogólnej liczbie gospodarstw posiadających użytki rolne w dobrej kulturze w % share in total number of agricultural holdings with agricultural land in good condition in %	wapniowe lime	udział w ogólnej liczbie gospodarstw posiadających użytki rolne w dobrej kulturze w % share in total number of agricultural holdings with agricultural land in good condition in %		
Ogółem Total	68 045	60,1	17 776	15,7	87,1	72,0
do 1 ha up to 1 ha	1 003	40,4	170	6,8	43,5	8,9
1–2	16 619	49,0	2 986	8,8	40,7	13,4
2–3	16 588	60,6	3 656	13,3	50,6	20,8
3–5	17 021	66,0	4 392	17,0	56,5	29,5
5–10	10 935	69,9	3 715	23,7	70,6	45,3
10–15	2462	73,1	1 092	32,4	97,3	75,3
15–20	956	73,0	427	32,6	104,9	83,7
20–30	889	74,5	448	37,6	109,7	103,8
30–50	781	74,2	415	39,4	124,3	88,0
50–100	528	73,7	306	42,7	129,7	129,9
100 ha i więcej 100 ha and more	263	74,1	169	47,6	146,3	188,7

Zużycie nawozów mineralnych pod zbiory w 2020 r. w przeliczeniu na 1 ha UR w dobrej kulturze osiągnęło poziom 87,1 kg czystego składnika. Wraz ze wzrostem powierzchni użytkowanych gruntów wzrastało zużycie nawozów – od 40,7 kg na 1 ha UR w dobrej kulturze w grupie gospodarstw o powierzchni 1–2 ha UR do 146,3 kg w gospodarstwach największych (100 ha i więcej UR). Intensywne nawożenie, wyższe od średniej wojewódzkiej, odnotowano w gospodarstwach o powierzchni 10 ha i więcej użytków rolnych.

Mapa 12. Zużycie nawozów mineralnych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze w 2020 r.

Map 12. Consumption of mineral fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land in good condition in 2020

W dziesięciu powiatach województwa podkarpackiego nawożenie nawozami mineralnymi było wyższe od średniego ich zużycia w województwie. Najwyższe zużycie odnotowano w powiecie jarosławskim 157,5 kg NPK/ha UR w dobrej kulturze, następnie w powiatach przemyskim i przeworskim (odpowiednio 135,9 kg i 134,0 kg NPK/ha), a najniższe w powiecie bieszczadzkiem 2,3 kg NPK/ha użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej, następnie w leskim 2,8 NPK/ha.

Wapnowanie stanowi istotny element nawożenia. Do czynników wpływających na zakwaszanie gleb, oprócz naturalnych warunków glebowo-klimatycznych można zaliczyć przede wszystkim zanieczyszczenia przemysłowe i komunikacyjne sprzyjające wymywaniu wapnia i magnezu z gleby, jak również działanie nawozów mineralnych. Zakwaszenie gleb oddziałuje przede wszystkim na ograniczenie plonowania upraw. Wpływa również niekorzystnie na środowisko poprzez zwiększenie emisji NO₂ do atmosfery oraz wymywanie azotu do wód. Stymuluje również dostępność metali ciężkich z gleby i gromadzenie ich w roślinach. Wapnowanie wpływa na poprawę urodzajności gleby i zwiększenie przyswajalności, m.in.: fosforu, potasu i magnezu oraz mikroelementów przez rośliny.

Wyniki spisu PSR 2020 wykazały, że 17,8 tys. (w 2010 r. – 8,0 tys.) gospodarstw rolnych stosowało nawożenie wapniowe, tj. 25,6% ogółu gospodarstw stosujących nawożenie mineralne lub wapniowe. W gospodarstwach tych zastosowano 40,0 tys. ton nawozów wapniowych. Zużycie nawozów wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik, w odniesieniu do 2010 r., wzrosło prawie 4-krotnie. Średnio na 1 ha UR w województwie podkarpackim zużyto 69,8 kg nawozów wapniowych (w 2010 r. – 17,0 kg). Najwyższy poziom wapnowania odnotowano w gospodarstwach dużych, 100 ha i więcej użytków rolnych – 186,1 kg na 1 ha UR, a najniższy w gospodarstwach do 1 ha UR – 8,5 kg.

W 2020 r. nawozy naturalne stosowało 52,0 tys. gospodarstw, wśród nich 61,0% stosowało nawożenie obornikiem, 48,5% – pomiotem ptasim, 12,0% – gnojówką i 4,3% – gnojowicą.

Analizując liczbę gospodarstw stosujących nawozy naturalne w poszczególnych grupach obszarowych UR, należy zauważyć, że najwyższy odsetek (56,6%) odnotowano w grupach 15–20 ha, a najniższy w grupie 100 ha i więcej UR (26,6%).

Do nawożenia zużyto 580,3 tys. ton obornika, 36,0 tys. ton pomiotu ptasiego oraz 236,0 tys. m³ gnojówki i 105,5 tys. m³ gnojowicy. W odniesieniu do wyników PSR 2010 mniejsze było zużycie obornika o 42,1%, gnojówki o 67,6% i gnojowicy o 34,7%.

Zdecydowana większość gospodarstw (60,2%) stosowała nawozy naturalne rozrzutowo przyorane w ciągu 4 godzin od aplikacji, a w 33,0% gospodarstw nawozy zostały przyorane po 4 godzinach (ale do 24 godzin). W ponad 10% gospodarstw, po rozrzutowym zastosowaniu nawozów, nie zostały one przyorane (np. na użytkach zielonych) lub przyorane po 24 godzinach od aplikacji. Pasmową i doglebową metodę aplikacji nawozów naturalnych ograniczającą emisję amoniaku stosowało niewiele gospodarstw. Metodę pasmową z użyciem węzy włączonych wykorzystało 0,7 tys. gospodarstw, a przy użyciu rozlewaczy z redlicami lub płozami – 0,4 tys. gospodarstw. Aplikację doglebową przez dozowanie płytkie nawozów naturalnych zastosowało 0,9 tys. gospodarstw. Tylko 102 gospodarstwa zastosowały nawozy naturalne przez dozowanie głębokie.

W 2020 r. zabiegi środkami ochrony roślin stosowało 70,5 tys., tj. 61,9% użytkowników gospodarstw rolnych. Najwięcej zabiegów wykonano w celu ochrony zbóż – 105,0 tys., których udział w powierzchni zasiewów był dominujący oraz warzyw – 35,6 tys., co z kolei związane jest z większą niż w innych uprawach częstotliwością i różnorodnością występowania patogenów. Zabiegi środkami ochrony roślin wykorzystywane były najczęściej w gospodarstwach o powierzchni 20-30 ha UR (75,6%), nieznacznie mniej przez użytkowników gospodarstw o powierzchni 15-20 ha UR (74,4%). Najmniej, bo 44,4% użytkowników gospodarstw wykonujących zabiegi środkami ochrony roślin należało do grupy o powierzchni do 1 ha UR.

W okresie wegetacji przeciętnie w gospodarstwie rolnym wykonano po 2 zabiegi na zboża i warzywa oraz 4 zabiegi w sadach i innych uprawach trwałych. Wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych w gospodarstwach rolnych wykazywano przeciętnie większą liczbę zabiegów. Na zboża wykonano od 1 zabiegu w grupie gospodarstw rolnych o powierzchni 1-2 ha UR do 5 zabiegów w grupie gospodarstw rolnych 100 ha i więcej użytków rolnych, w przypadku zabiegów na warzywa od 2 w grupach 0-15 ha UR do 4 w gospodarstwach powyżej 100 ha UR. W sadach i innych uprawach trwałych przeciętnie największą liczbę zabiegów wykonano w gospodarstwach rolnych w grupie obszarowej 50-100 ha UR, tj. 9 zabiegów.

Niespełna 5% użytkowników gospodarstw rolnych korzystało ze wsparcia w podejmowaniu decyzji w zakresie stosowania środków ochrony roślin. Najczęściej wykorzystywano w tym celu personalne doradztwo rolnicze (68,9%) oraz uwzględnienie progów ekonomicznej szkodliwości (61,0%). Udział gospodarstw rolnych korzystających ze wsparcia wzrastał proporcjonalnie do wzrostu powierzchni użytkowanych gruntów – od 4,1% w grupie gospodarstw rolnych 1-2 ha UR do 61,6% w gospodarstwach rolnych użytkujących 100 ha i więcej UR.

Znajomość zasad integrowanej ochrony roślin rolnicy najczęściej ocenili na poziomie średnim – 73,2 tys. rolników (64,3%) lub niskim – 20,5 tys. (18,0%). Wysoką znajomość zasad integrowanej ochrony roślin deklarowało 12,5 tys. rolników (11,0%), a nieznaną 7,6 tys. rolników (6,7%).

Rozdział 7

Chapter 7

Źródła dochodów gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego

Sources of income of households with a holder of an agricultural holding

W 2020 r. działalność rolnicza była głównym źródłem utrzymania jedynie w co ósmym gospodarstwie domowym z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego. Najczęściej użytkownicy gospodarstw indywidualnych jako główne źródło utrzymania wskazywali pracę najemną (ponad 40%) oraz emerytury i renty (ponad 26%).

W okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r. 113,3 tys. gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego uzyskiwało dochody z prowadzonej działalności rolniczej. Oprócz działalności rolniczej źródłami dochodów były także:

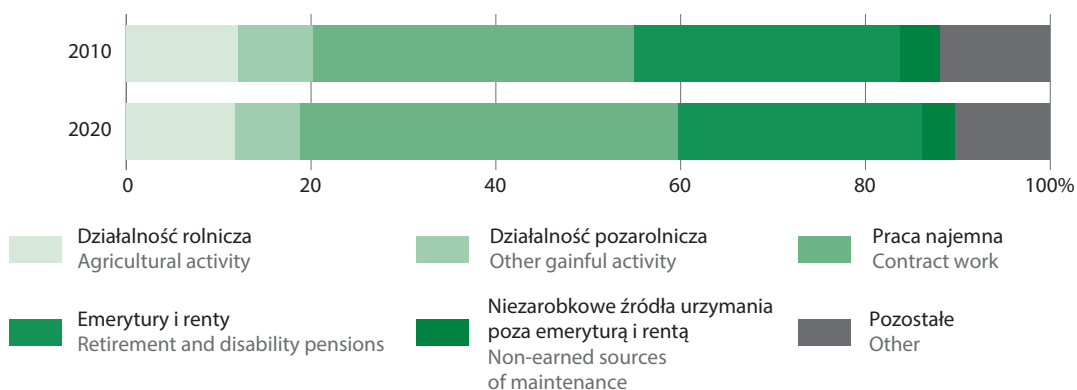
- praca najemna – dla 51,2% ogółu omawianych gospodarstw domowych (w 2010 r. – 54,8%),
- emerytury i renty – dla 42,3% (w 2010 r. – 48,6%),
- działalność pozarolnicza – dla 13,4% (w 2010 r. – 21,9%),
- inne niezarobkowe źródła utrzymania (poza emeryturą i rentą) – dla 17,1% (w 2010 r. – 10,4%).

W porównaniu z 2010 r. zmniejszył się odsetek gospodarstw domowych uzyskujących dochody z działalności pozarolniczej (o 8,5 p.proc.), z emerytury i renty (o 6,3 p.proc.) oraz z pracy najemnej (o 3,6 p.proc.). Zwiększył się odsetek gospodarstw domowych utrzymujących się z innych niezarobkowych źródeł (o 6,7 p.proc.), do czego przyczynił się w znacznym stopniu m.in. program Rodzina 500 Plus.

Działalność rolnicza stanowiła główne źródło utrzymania, czyli źródło dochodów przekraczające 50% dochodów ogółem dla 11,7% gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego. W odniesieniu do 2010 r. odsetek gospodarstw domowych utrzymujących się głównie z rolnictwa zmniejszył się o 0,4 p.proc.

Wykres 30. Struktura liczby gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według głównego źródła dochodów w latach 2010 i 2020

Chart 30. Structure of the number of households with a holder of an agricultural holding by the main source of income in 2010 and 2020

W przypadku pozostałych gospodarstw domowych użytkujących gospodarstwa rolne, głównymi źródłami dochodów były:

- praca najemna – dla 40,9% omawianych gospodarstw domowych (w 2010 r. – 34,7%),
- emerytury i renty - dla 26,4% (w 2010 r. – 28,8%),
- działalność pozarolnicza - dla 7,1% (w 2010 r. – 8,1%),
- inne niezarobkowe źródła utrzymania (poza emeryturą i rentą) – dla 3,5% (w 2010 r. – 4,3%).

W 2020 r. głównym źródłem utrzymania gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego była praca najemna, a odsetek tych gospodarstw w odniesieniu do 2010 r. zwiększył się o 6,2 p.proc. Jednocześnie odnotowano spadek odsetka gospodarstw domowych uzyskujących główne dochody z emerytur i rent (o 2,4 p.proc.), z działalności pozarolniczej (o 1,0 p.proc.) oraz z innych niezarobkowych źródeł utrzymania (o 0,8 p.proc.).

Tablica 20. Wybrane wskaźniki dla gospodarstw indywidualnych według głównego źródła dochodu gospodarstwa domowego w 2020 r.

Table 20. Selected indicators for natural person's agricultural holdings (private farms) by main source of household income in 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym, z głównym źródłem dochodów gospodarstwa domowego z: Of which with the main source of household income from:			
		działalności activity		pracy najemnej contract work	emerytury i renty retirement and disabil- ity pensions
		rolniczej agricultural activity	pozarolniczej other gain- ful activity		
Struktura liczby gospodarstw w % Structure of the number of agricultural holdings in %	100,0	11,7	7,1	40,9	26,4
Odsetek kierujących w wieku do 40 lat Percentage of managers up to 40 years old	15,4	23,9	18,9	19,6	3,0
Odsetek kierujących kobiet Percentage of women managers	37,8	28,7	31,2	35,4	47,3
Odsetek kierujących z wykształceniem rolniczym Percentage of managers with agricultural education	31,0	42,6	24,0	24,0	38,2
Odsetek gospodarstw domowych produkujących głównie na samozaopatrzenie Percentage of households producing mainly for self-consumption	39,3	21,2	31,3	41,2	46,4
Odsetek gospodarstw z działalnością inną niż rolnicza Percentage of agricultural holdings conducting other gainful activity	1,4	2,0	6,5	0,6	0,5
Wielkość ekonomiczna gospodarstwa w tys. euro Economic size of an agricultural holding in thousand euro	6,0	23,6	4,7	3,2	2,7
Powierzchnia UR na 1 gospodarstwo w ha Area of agricultural land per 1 agricultural holding in ha	4,83	13,82	5,03	3,36	2,90
Obsada zwierząt na 1 gospodarstwo w SD Livestock density per 1 agricultural holding in LSU	1,4	7,0	0,6	0,5	0,5
Obsada zwierząt na 100 ha UR w SD Livestock density per 100 ha of agricultural land in LSU	24,0	46,2	10,3	12,3	12,8
Liczba ciągników na 1 gospodarstwo w szt. Number of tractors per 1 agricultural holding in units	0,8	1,4	0,7	0,7	0,6
Powierzchnia UR na 1 ciągnik w ha Area of agricultural land per 1 tractor in ha	6,03	9,79	7,09	4,64	4,72
Zużycie NPK w kg na 1 ha UR w dobrej kulturze NPK consumption in kg per 1 ha of agricultural land in good condition	87,4	139,8	55,1	61,8	45,3

Wśród omawianych gospodarstw domowych wyodrębniono również gospodarstwa uzyskujące główne dochody z dwóch rodzajów, tj. źródła mieszane. Odsetek gospodarstw domowych, dla których łączne dochody z działalności rolniczej i pracy najemnej (z przewagą dochodów z działalności rolniczej) przekraczały 50% dochodów ogółem wyniósł 0,5%. Odsetek gospodarstw domowych, dla których łączne dochody z pracy najemnej i działalności rolniczej (z przewagą dochodów z pracy najemnej) przekraczały 50% dochodów ogółem wyniósł 3,7%.

Dla 6,2% ogółu gospodarstw domowych użytkujących gospodarstwo indywidualne żadne z wyżej wymienionych źródeł dochodów nie przekroczyło 50% dochodów ogółem.

Analizując główne źródła utrzymania gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego, należy zauważyć, że wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych:

- wzrastał odsetek gospodarstw domowych, w których dochody z działalności rolniczej przekraczały 50% ogółu dochodów – z 4,6% ogółu gospodarstw należących do grupy obszarowej 1-2 ha UR do 81,2% wśród gospodarstw o powierzchni 100 ha i więcej użytków rolnych. W gospodarstwach najmniejszych (do 1 ha UR włącznie) omawiany odsetek wyniósł 7,0%;
- odsetek gospodarstw domowych, w których dochody z pracy najemnej przekraczały 50% ogółu dochodów – malał z 45,1% w grupie obszarowej 1-2 ha UR do 2,4% w grupie obszarowej 100 ha i więcej użytków rolnych;
- odsetek gospodarstw domowych, w których dochody z emerytur i rent przekraczały 50% ogółu dochodów – malał z 32,1% w grupie obszarowej 1-2 ha UR do 1,7% w grupie obszarowej 100 ha i więcej użytków rolnych. W gospodarstwach najmniejszych (do 1 ha UR włącznie) omawiany odsetek wyniósł 33,0%;
- odsetek gospodarstw domowych, w których dochody z działalności pozarolniczej przekraczały 50% ogółu dochodów był najwyższy w grupie gospodarstw rolnych o powierzchni 10-15 ha UR (8,6%), a najniższy w grupie gospodarstw o powierzchni 100 ha i więcej UR (4,8%).

Wśród ogółu gospodarstw rolnych, których gospodarstwa domowe uzyskiwały ponad 50% dochodów z działalności rolniczej dominowały gospodarstwa 5-10 ha UR (24,2%). Praca najemna, działalność pozarolnicza oraz emerytury i renty przeważały w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych 1-2 ha UR (odpowiednio: 33,2%, 28,5% i 36,6%).

Średnia wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego, gdzie głównym źródłem utrzymania gospodarstwa domowego była działalność rolnicza, wynosiła 23,6 tys. euro standardowej produkcji i była prawie 4-krotnie wyższa od średniej wielkości ekonomicznej gospodarstwa indywidualnego ogółem.

Ekologiczne metody produkcji były najczęściej stosowane w grupie gospodarstw, gdzie głównym dochodem gospodarstwa domowego była działalność rolnicza (3,0% ogółu gospodarstw tej grupy), a najrzadziej wśród gospodarstw rolnych, gdzie główne dochody gospodarstwa domowego pochodziły z emerytur i rent (0,2%).

W grupie gospodarstw indywidualnych, dla których głównym źródłem dochodów gospodarstwa domowego była działalność rolnicza, odnotowano najwyższy odsetek osób kierujących gospodarstwem rolnym posiadających wykształcenie rolnicze (42,6%). Najmniej kierujących posiadało wykształcenie rolnicze wśród gospodarstw, gdzie głównym źródłem utrzymania gospodarstwa domowego były niezarobkowe źródła utrzymania (21,9%). Najwyższy odsetek osób kierujących z wykształceniem wyższym rolniczym (3,3%) wystąpił również w grupie gospodarstw indywidualnych, gdzie głównym źródłem utrzymania gospodarstwa domowego była działalność rolnicza, a najniższy (1,2%) wśród gospodarstw utrzymujących się głównie z emerytur i rent.

Wśród gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania były dochody z działalności rolniczej, odnotowano najniższy odsetek tych gospodarstw, które zużywały więcej niż 50% wartości

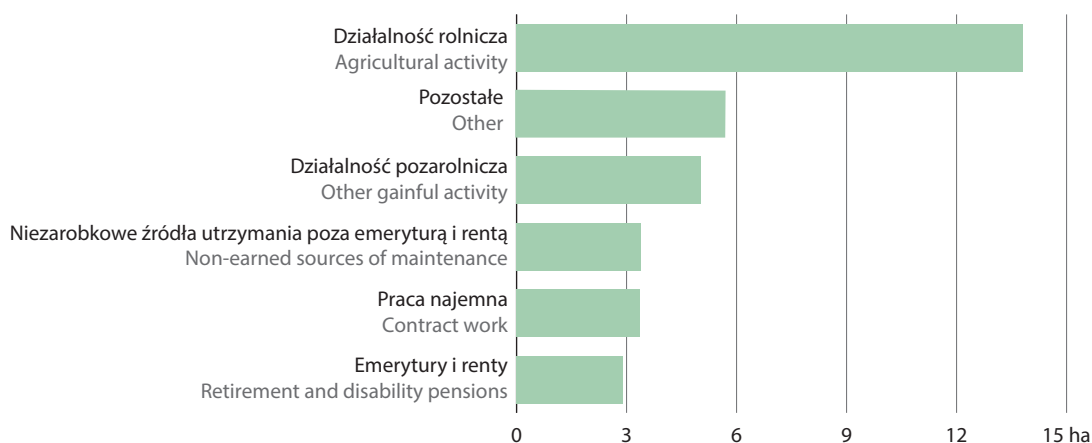
końcowej produkcji rolniczej wytworzonej w gospodarstwie rolnym na potrzeby żywieniowe – 21,2%. Omawiany odsetek osiągnął najwyższą wartość – 46,4% - w grupie gospodarstw domowych, które utrzymywały się głównie z emerytur i rent.

Gospodarstwa domowe z mieszanymi głównymi źródłami dochodów (działalność rolnicza i praca najemna oraz praca najemna i działalność rolnicza), a także z głównym dochodem z działalności rolniczej charakteryzował najwyższy odsetek gospodarstw rolnych z powierzchnią pod zasiewami (odpowiednio 88,8%, 86,3% oraz 85,9%).

Gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania była działalność rolnicza posiadały największe obszarowo gospodarstwa rolne. Średnia powierzchnia użytków rolnych w tych gospodarstwach wynosiła 13,82 ha i była prawie 3-krotnie wyższa od średniej wojewódzkiej. Najmniejsze obszarowo gospodarstwa rolne były użytkowane przez gospodarstwa domowe, gdzie głównym źródłem utrzymania były emerytury i renty (2,90 ha).

Wykres 31. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych według głównego źródła dochodów gospodarstwa domowego w 2020 r.

Chart 31. Average area of agricultural land in natural person's agricultural holdings by the main source of household income 2020

Najpowszechniejszą uprawą były zboża, których powierzchnię wykazało 83,4% gospodarstw domowych z głównym mieszanym źródłem dochodu działalność rolnicza i praca najemna oraz 78,4% gospodarstw domowych z głównym mieszanym źródłem dochodu praca najemna i działalność rolnicza. W gospodarstwach rolnych użytkowanych przez rolników, których gospodarstwa domowe uzyskiwały ponad 50% dochodów z działalności rolniczej uprawą zbóż zajmowało się 77,7% gospodarstw.

Wśród gospodarstw domowych, dla których głównym źródłem utrzymania była praca najemna i działalność rolnicza oraz działalność rolnicza i praca najemna odnotowano najwyższy odsetek gospodarstw rolnych uprawiających ziemniaki (odpowiednio 54,6% i 47,7%).

W 2020 r. zwierzęta gospodarskie posiadało 53,3% gospodarstw indywidualnych, z tego 71,2% gospodarstw rolnych z grupy gospodarstw domowych, dla których głównym źródłem utrzymania było źródło mieszane – praca najemna i działalność rolnicza. Najniższy odsetek gospodarstw rolnych (35,4%) prowadzących chów zwierząt odnotowano wśród gospodarstw domowych, dla których głównym źródłem utrzymania była działalność pozarolnicza.

W grupie gospodarstw domowych, dla których 50% dochodów ogółem stanowiły dochody z działalności rolniczej odnotowano najwyższy odsetek gospodarstw rolnych posiadających bydło (28,1% ogółu gospodarstw posiadających zwierzęta w omawianej grupie gospodarstw domowych) oraz świnie (13,6%). Omawiany odsetek był najniższy w przypadku gospodarstw domowych utrzymujących się głównie z działalności pozarolniczej i wynosił dla bydła 4,6% oraz dla świń 1,6%.

Najwyższą obsadą zwierząt na 1 gospodarstwo posiadające zwierzęta cechowały się gospodarstwa rolne, gdzie gospodarstwa domowe utrzymywały się głównie z działalności rolniczej (11,4 SD). Omawiany wskaźnik był najniższy w grupie gospodarstw rolnych, których gospodarstwa domowe uzyskiwały główne dochody z emerytury i renty (0,8 SD).

Wyniki PSR 2020 wykazały, że 64,1% ogółu gospodarstw indywidualnych wyposażonych było w ciągniki. Wskaźnik ten był znacznie wyższy (86,5%) w przypadku gospodarstw domowych, dla których głównym źródłem utrzymania było źródło mieszane (działalność rolnicza i praca najemna) oraz z działalności rolniczej (81,6%). Dla porównania – najmniej ciągników posiadały gospodarstwa domowe uzyskujące ponad 50% dochodów z niezarobkowych źródeł utrzymania (55,5%) oraz z działalności pozarolniczej (55,9%).

W 2020 r. ponad 61% ogółu gospodarstw indywidualnych stosowało nawozy mineralne lub wapniowe. Najwyższy odsetek gospodarstw stosujących nawożenie mineralne i wapniowe odnotowano w grupie gospodarstw domowych, dla których głównym źródłem utrzymania była działalność rolnicza i praca najemna – 82,8%, a najniższy wśród gospodarstw, gdzie głównym źródłem dochodów były niezarobkowe źródła utrzymania – 45,3%.

Zużycie NPK na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze było najwyższe wśród gospodarstw, dla których głównym źródłem utrzymania była działalność rolnicza – 139,8 kg, a najniższe wśród gospodarstw, gdzie głównym źródłem dochodów były niezarobkowe źródła utrzymania – 38,8 kg.

W przekroju terytorialnym najwyższy odsetek gospodarstw domowych, dla których głównym źródłem utrzymania były dochody z działalności rolniczej odnotowano w powiecie lubaczowskim (23,0% ogółu gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego), a najniższy (z wyłączeniem miast na prawach powiatu) w powiecie brzozowskim (5,7%).

Odsetek gospodarstw domowych, w których dochody z pracy najemnej przekraczały 50% dochodów ogółem był najwyższy w powiecie mieleckim (45,7%), najniższy w powiecie leskim (6,8%). Z kolei dochody z emerytur i rent jako główne źródło utrzymania najwięcej gospodarstw domowych z użytkownikiem wskazało (z wyłączeniem miast na prawach powiatu) w powiecie krośnieńskim (33,9%), a najmniej w powiecie jarosławskim (19,9%).

Rozdział 8

Chapter 8

Pracujący i nakłady pracy w gospodarstwach rolnych

Employed persons and labour input in agricultural holdings

W porównaniu z wynikami PSR 2010, w 2020 r. zmniejszyła się o 37,2% liczba osób pracujących w ciągu roku w gospodarstwach rolnych przy produkcji rolniczej w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Działalność rolnicza prowadzona w gospodarstwach rolnych wymaga udziału i wkładu pracy człowieka. Indywidualne gospodarstwa rolne prowadzone są głównie siłami użytkownika gospodarstwa i członków jego rodziny, których łącznie określamy mianem rodzinnej siły roboczej. W spisie uwzględniono również członków rodziny użytkownika wnoszących swój wkład pracy w ciągu roku, ale z nim niemieszkających, jak również zamieszkujących, ale nietworzących z nim wspólnego gospodarstwa domowego. Pracujący w gospodarstwach indywidualnych wspomagani byli przez opłacanych pracowników najemnych lub pracowników kontraktowych (tj. osoby zatrudnione przy świadczeniu zakontraktowanych usług), a także bezpłatną pomoc sąsiedzką. W pozostałych gospodarstwach rolnych, w zależności od formy własności, siłę roboczą stanowią pracownicy najemni lub inne osoby pracujące bez wynagrodzenia (członkowie spółdzielni, zakonów, uczniowie szkół, itp.). Osobą zarządzającą, podejmującą decyzje co do kierunku i rozmiarów prowadzonej w gospodarstwie produkcji, jest osoba kierująca gospodarstwem rolnym. W gospodarstwach indywidualnych w przeważającej części jest to sam użytkownik, w gospodarstwach pozostałych – najczęściej zatrudniony do tego celu pracownik najemny.

Wiele osób pracuje w gospodarstwach rolnych w niepełnym wymiarze czasu pracy. Poza rodzinną siłą roboczą są to również pracownicy najemni, pracownicy dorywczy, czy też pracujący w ramach pomocy sąsiedzkiej. Ponadto w przypadku pracowników dorywczych, kontraktowych istotny jest łączny wkład pracy mierzony w godzinach, niż sama liczba osób pracujących (tym bardziej że najczęściej jest to praca zadaniowa; poszczególne osoby wymieniają się w ciągu roku, a wkład pracy każdej z tych osób może być różny). Aby określić nakłady pracy w rolnictwie, należy przeliczyć czas pracy stanowiącej wkład w prowadzenie gospodarstwa przez wszystkie osoby w nim pracujące w ciągu roku na tzw. pełne etaty, czyli podzielić liczbę godzin przepracowaną w ciągu roku przez roczną liczbę godzin odpowiadającą pełnemu etatowi. W Polsce jako ekwiwalent pełnego etatu przyjęto 2120 godzin pracy w roku, tzn. 265 dni roboczych po 8 godzin pracy dziennie. Tak wyliczony odpowiednik pełnego etatu, to roczna jednostka pracy nazywana w skrócie AWU, przy czym zachowano warunek, że na jedną osobę nie może przypadać więcej niż 1 AWU, nawet jeżeli w rzeczywistości osoba pracowała dłużej.

Według danych PSR 2020 w 111,7 tys. gospodarstw indywidualnych pracowali użytkownicy, w 79,4 tys. gospodarstw pracowała rodzina użytkownika, a 15,4 tys. gospodarstw indywidualnych zatrudniało pracowników najemnych, głównie dorywczych/sezonowych. Ponadto 33,9 tys. gospodarstw indywidualnych korzystało z usług rolniczych, a 28,0 tys. gospodarstw z pomocy sąsiedzkiej (była to praca okazjonalna wykonywana sporadycznie). Wyłącznie siłami użytkownika i jego rodziny prowadzonych było 45,4 tys. (40,1%) gospodarstw indywidualnych. Gospodarstwa osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej (0,5 tys.) zatrudniały pracowników najemnych.

Liczba gospodarstw zatrudniających pracowników na stałe była niewielka (0,7% ogółu gospodarstw indywidualnych), jednak w porównaniu z 2010 r. zwiększyła się ponad 2-krotnie. Udział gospodarstw zatrudniających pracowników dorywczych zmniejszył się i wyniósł 12,9% (w stosunku do 17,8% w 2010 r.). Znacznie wzrosła liczba gospodarstw korzystających przy produkcji rolniczej z usług firm zewnętrznych i osób w nich zatrudnionych (tzw. pracowników kontraktowych) – skorzystało z tego rodzaju siły roboczej 29,9% gospodarstw indywidualnych (w 2010 r. – 8,7%). Co czwarte gospodarstwo korzystało z formy nieodpłatnej wymiany nakładów pracy w ramach pomocy sąsiedzkiej i był to udział większy w stosunku do 2010 r. o prawie 12,4 p.proc.

W okresie 12 miesięcy poprzedzających spis w gospodarstwach indywidualnych pracowało w różnym wymiarze czasu 237,6 tys. osób stanowiących rodzinną siłę roboczą, w tym 47,0% stanowili użytkownicy (111,7 tys.). Byli oni wspierani przez 1,7 tys. stałych pracowników najemnych oraz pozostałe grupy pracowników angażowanych do pracy w gospodarstwie rolnym dorywczo, w miarę potrzeb. W przypadku gospodarstw osób prawnych przy produkcji rolniczej pracowało 1,4 tys. stałych pracowników najemnych (nakład pracy pozostałych osób podawany jest tylko po przeliczeniu na pełnozatrudnionych).

Wśród ogólnej liczby pracowników najemnych stałych ponad 50,9% stanowili pracujący w wymiarze co najmniej $\frac{3}{4}$ etatu. Natomiast w przypadku rodzinnej siły roboczej zdecydowana większość osób (70,6%) pracowała przy produkcji rolniczej w wymiarze mniejszym niż $\frac{1}{2}$ etatu.

Tablica 21. Rodzinna siła robocza w gospodarstwach indywidualnych według czasu pracy i płci w 2020 r.
Table 21. Family labour force in natural person's agricultural holdings (private farms) by working time and sex in 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Wymiar rocznego czasu pracy w godzinach The volume of annual working time in hours				
		0-530	531-1060	1061-1590	1591-2119	2120 i więcej and more
	w tysiącach osób in thousand persons					
Ogółem Total	237,6	117,0	50,7	25,8	12,4	31,6
Mężczyźni Men	131,4	60,3	29,6	15,9	7,4	18,2
Kobiety Women	106,2	56,7	21,1	9,9	5,0	13,4

Po przeliczeniu na pełne etaty w roku, nakłady pracy na prowadzenie działalności rolniczej we wszystkich gospodarstwach rolnych województwa podkarpackiego wyniosły 96,1 tys. AWU, z tego w gospodarstwach indywidualnych 94,9 tys. AWU. W porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się liczba pracujących w przeliczeniu na pełne etaty w rolnictwie ogółem o 37,2%, w tym w gospodarstwach indywidualnych o 37,5%.

Nakłady pracy rodzinnej siły roboczej łącznie z użytkownikiem wyniosły 92,2 tys. AWU i były o 38,6% niższe niż w 2010 r. Największy udział miała praca użytkowników – 49,0 tys. AWU (53,1%), następnie praca małżonków użytkowników – 24,0 tys. AWU, tj. 26,0% oraz praca pozostałych członków rodziny – 19,2 tys. AWU, tj. 20,9%.

Tablica 22. Pracujący i nakłady pracy rodzinnej siły roboczej w ciągu 12 miesięcy poprzedzających dzień referencyjny w 2020 r.

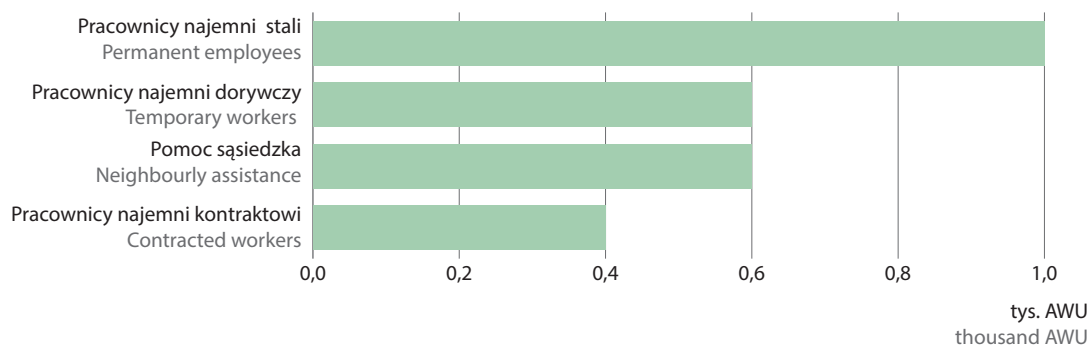
Table 22. Employed persons and family labour input during 12 months preceding the reference day in 2020

Wyszczególnienie Specification	Pracujący w tysiącach osób Employed persons in thousands	Nakłady pracy w tysiącach AWU Labour input in thousand AWU
Rodzina ogółem Total families	237,6	92,2
Użytkownicy i ich współmałżonkowie Holders and their spouses	170,9	73,0
Pozostali członkowie rodziny użytkownika Other members of holder's family	66,6	19,2

W 2020 r. w gospodarstwach indywidualnych było 1,0 tys. pełnozatrudnionych pracowników najemnych stałych, 0,6 tys. pełnozatrudnionych pracowników dorywczych, 0,4 tys. – kontraktowych i 0,6 tys. pełnoetatowej wymiany pracy w ramach usług sąsiedzkich. Zatrudnianie osób spoza rodziny do pracy w gospodarstwie indywidualnym było wyraźnie widoczne w gospodarstwach o areale 5–10 ha UR i w gospodarstwach największych – 50 ha i więcej UR (po 0,5 tys. AWU).

Wykres 32. Nakłady pracy nierodzinnej siły roboczej (tys. AWU) w 2020 r.

Chart 32. Non-family labour input (in thousand AWU) in 2020

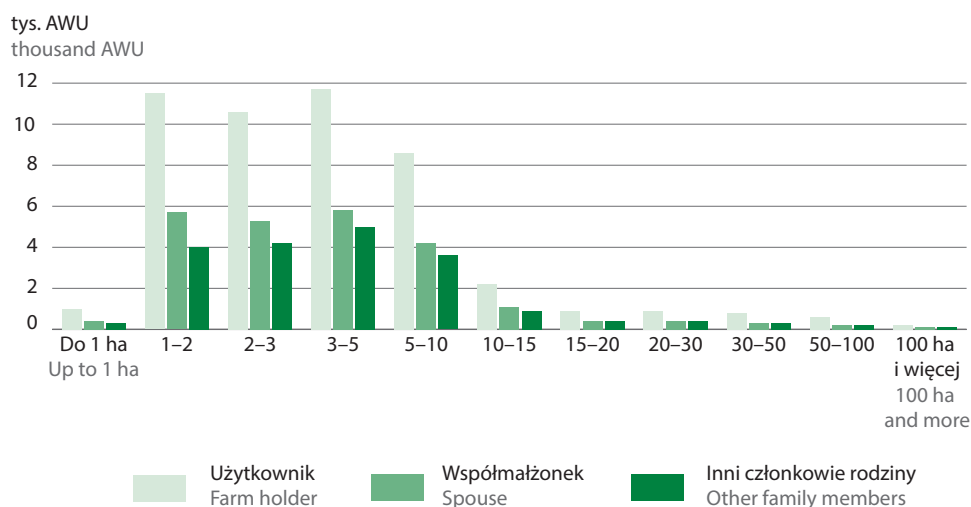

Prowadzenie produkcji rolniczej w gospodarstwach osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej wymagało zaangażowania 1,2 tys. osób w przeliczeniu na pełnozatrudnionych, z czego 78,2% stanowili pracownicy najemni stali (0,9 tys. AWU).

Ze względu na bardzo rozdrobnioną strukturę agrarną, szczególnie gospodarstw indywidualnych (rodzinnych), 77,6% ogólnej liczby pracujących w ciągu roku (70,3% w przeliczeniu na pełnozatrudnionych) ulokowana była w gospodarstwach o powierzchni do 5 ha UR. Była to praca przede wszystkim użytkownika, współmałżonka, ale także innych członków rodziny użytkownika.

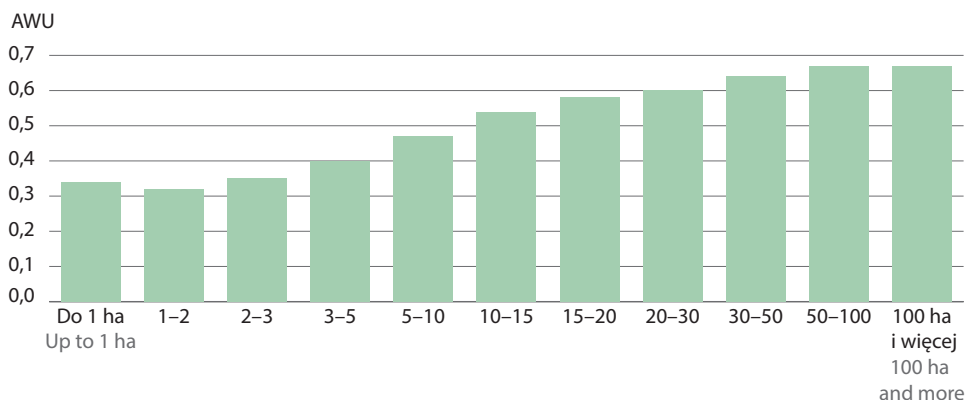
Wykres 33. Nakłady pracy w rodzinie użytkownika (tys. AWU) według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 33. Labour input in the holder's family (in thousand AWU) by area groups of agricultural land in 2020

Wykres 34. Przeciętna liczba AWU przypadająca na jedną osobę pracującą z rodziny użytkownika gospodarstwa rolnego według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 34. Average number of AWU per one employed person of the agricultural holding holder's family by area groups of agricultural land in 2020

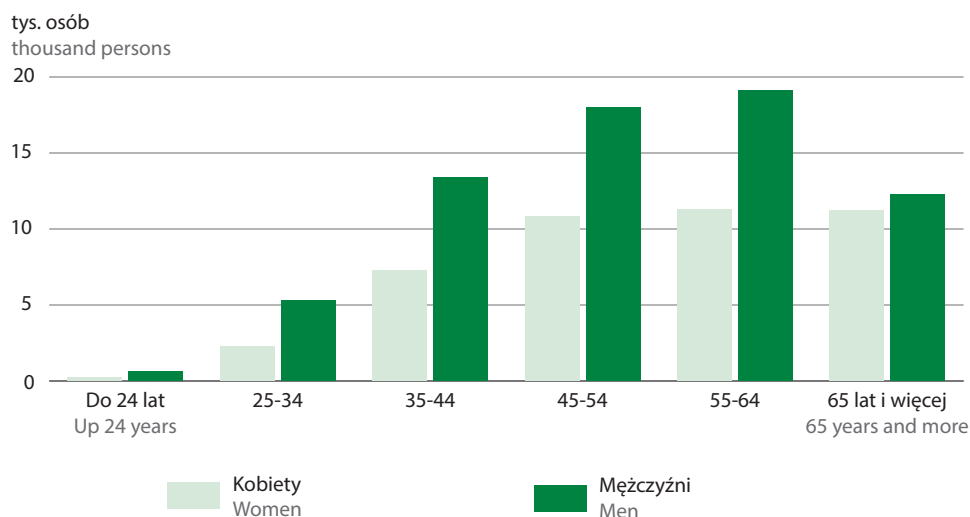
Zdecydowana większość (98,5%) użytkowników gospodarstw indywidualnych zadeklarowała pracę przy produkcji rolnej w ciągu roku, chociaż praca ta może być wykonywana także przez innego z członków rodziny. Ponad 60% ogółu pracujących użytkowników gospodarstw indywidualnych to mężczyźni.

Kobiety w porównaniu z mężczyznami użytkowały mniejsze obszary gospodarstwa rolne. Na ogólną liczbę 43,0 tys. gospodarstw, w których pracującym użytkownikiem była kobieta – 37,1 tys. to gospodarstwa do 5 ha powierzchni użytków rolnych (86,1%).

Struktura wieku użytkowników gospodarstw indywidualnych była niekorzystna, bowiem 73,9% pracujących użytkowników gospodarstw było w wieku 45 lat i więcej (w tym 21,0% w wieku 65 lat i więcej), a tylko 7,6% nie przekroczyło 34. roku życia.

Wykres 35. Użytkownicy gospodarstw indywidualnych pracujący w swoim gospodarstwie rolnym według płci i wieku w 2020 r.

Chart 35. Holders of natural person's agricultural holdings (private farms) employed on their own agricultural holdings by sex and age in 2020

W odniesieniu do 2010 roku struktura wieku użytkowników gospodarstw indywidualnych uległa przesunięciu w stronę starszych grup wiekowych. Zwiększył się udział użytkowników w wieku 45 lat i więcej o 7,7 p.proc., a zmniejszył się udział osób w wieku do 34 lat o 4,4 p.proc. Wśród kobiet-użytkowników udział osób w wieku 45 lat i więcej wyniósł 77,3%, dla mężczyzn odsetek ten ukształtował się na poziomie 71,8%.

Udział małżonków w wieku 45 lat i więcej wyniósł 74,4%. Młodszy od użytkowników, a także ich współmałżonków, byli pozostali członkowie rodzin pracujący w gospodarstwach indywidualnych, wśród których 57,2% nie przekroczyło wieku 45 lat.

W zbiorowości użytkowników gospodarstw indywidualnych wraz z pracującymi członkami ich rodzin wyróżnić możemy osoby, dla których praca w swoich gospodarstwach była pracą wyłączną, a także osoby, które głównie pracowały w swoim gospodarstwie i dodatkowo poza gospodarstwem, bądź głównie poza swoim gospodarstwem, a tylko dodatkowo w swoim gospodarstwie. Z ogólnej liczby 237,6 tys. członków rodziny pracujących w swoich rodzinnych gospodarstwach rolnych – 45,3% łączyło pracę przy produkcji rolniczej z inną działalnością zarobkową. Spośród 107,7 tys. osób pracujących w gospodarstwie i posiadających inną pracę ponad 95% wykonywało pracę w gospodarstwie jako dodatkową. Częściej pracę w gospodarstwie z inną pracą łączyli mężczyźni niż kobiety. Praca w gospodarstwie rolnym stanowiła wyłączone lub główne miejsce pracy w ciągu 12 miesięcy poprzedzających dzień referencyjny PSR 2020 dla 56,8% ogółu rodzinnej siły roboczej.

W PSR 2020 zebrano dodatkowe informacje o wykonywaniu pracy w gospodarstwach indywidualnych w tygodniu od 26 maja do 1 czerwca 2020 r. przez użytkownika gospodarstwa rolnego oraz wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej mieszkające z użytkownikiem. Celem było określenie liczby pracujących w gospodarstwach indywidualnych zgodnie z definicją aktywności bieżącej, uwzględnianej w wynikach prezentowanych dla gospodarki narodowej wg stanu na dany moment (gdzie dane z PSR są sumowane z wynikami innych badań dotyczących sektorów pozarolniczych). Ważne było tu uwzględnienie tylko tej części pracujących, dla których praca w rolnictwie – przede wszystkim w rodzinnych gospodarstwach rolnych – była wyłącznym lub głównym zajęciem w wybranym tygodniu. Uzupełnienie zbiorowości pracujących w gospodarstwach indywidualnych wg aktywności ekonomicznej bieżącej (w badanym tygodniu) stanowią pracownicy najemni zatrudnieni na stałe w gospodarstwach indywidualnych, pracujący wyłącznie lub głównie przy produkcji rolniczej.

Tablica 23. Pracujący wyłącznie lub głównie w gospodarstwach indywidualnych w tygodniu 26 maja – 1 czerwca 2020 r. (wg aktywności bieżącej)

Table 23. Persons employed exclusively or mainly in natural person's agricultural holdings (private farms) during the week May 26 - June 1, 2020 (by the current activity)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Pracujący członkowie rodziny Employed family members			Pracownicy najemni stali Permanent employees		
		razem total	wyłącznie w gospodarstwie exclusively in holding	głównie w gospodarstwie mainly in holding	razem total	wyłącznie w gospodarstwie exclusively in holding	głównie w gospodarstwie mainly in holding
		w tysiącach osób in thousand persons					
Ogółem Total	79,9	78,2	73,4	4,8	1,6	1,6	0,0
Mężczyźni Men	40,0	38,8	35,6	3,3	1,2	1,2	0,0
Kobiety Women	39,9	39,4	37,8	1,6	0,5	0,5	0,0

Wyniki spisu rolnego z 2020 r. wykazały, że użytkownicy wraz z rodziną, pracujący wyłącznie lub głównie w gospodarstwach indywidualnych w ostatnim tygodniu maja stanowili populację liczącą 78,2 tys. osób. Wraz z pracownikami najemnymi zatrudnionymi na stałe w gospodarstwie rolnym (1,6 tys. osób) ogólna populacja pracujących w gospodarstwach indywidualnych w badanym tygodniu wyniosła 79,9 tys. osób.

Rozdział 9

Chapter 9

Typologia gospodarstw rolnych

Typology of agricultural holdings

W 2020 r. odnotowano wzrost średniej wielkości ekonomicznej gospodarstwa rolnego z 4,3 tys. euro w 2010 r. do 6,2 tys. euro w 2020 r. Najwyższą średnią wartość ekonomiczną odnotowano w gospodarstwach rolnych „specjalizujących się w uprawach ogrodniczych” (32,9 tys. euro) oraz „specjalizujących się w chowie zwierząt żywnościowych paszami treściwymi” (19,0 tys. euro). Ponad 60% wojewódzkiej wielkości ekonomicznej wytwarzały gospodarstwa rolne o powierzchni 1–15 ha użytków rolnych.

Prezentowana w niniejszej publikacji typologia gospodarstw rolnych została przygotowana z wykorzystaniem wyników PSR 2020 oraz zestawów współczynników standardowych produkcji (SP „2017”) opracowanych przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy. W ramach typologii gospodarstw rolnych dla każdego gospodarstwa rolnego została obliczona wielkość ekonomiczna i określony typ rolniczy.

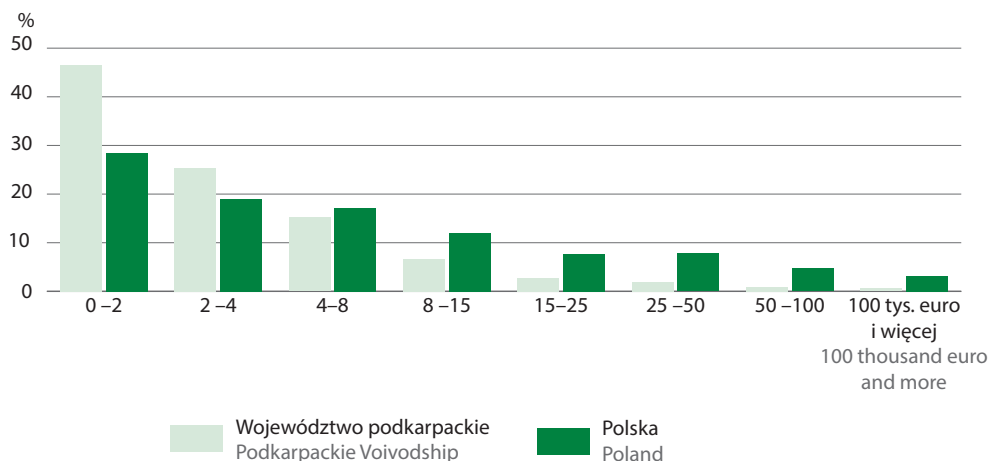
9.1. Wielkość ekonomiczna

9.1. Economic size

Z ogólnej liczby 114,2 tys. gospodarstw rolnych (według siedziby gospodarstwa) prawie 72% należało do najniższych klas wielkości ekonomicznej 0–2 tys. euro (46,5%) oraz 2–4 tys. euro (25,3%). W odniesieniu do 2010 r. udział gospodarstw należących do najniższych klas wielkości ekonomicznej zmniejszył się o 2,7 p.proc. Zaledwie 1,5% gospodarstw charakteryzowało się wielkością ekonomiczną 50 tys. euro i więcej (w tym 100 tys. euro i więcej – 0,7%). Dla porównania w kraju w 2020 r. 28,5% gospodarstw posiadało wielkość ekonomiczną poniżej 2 tys. euro, 19,0% w przedziale 2–4 tys. euro, natomiast 3,2% charakteryzowała wielkość ekonomiczna 100 tys. euro i więcej.

Wykres 36. Struktura gospodarstw rolnych według klas wielkości ekonomicznej w 2020 r.

Chart 36. Structure of agricultural holdings by economic size classes in 2020

W województwie podkarpackim w 2020 r. ogólna wielkość ekonomiczna gospodarstw rolnych wynosiła 702,7 mln euro. Udział gospodarstw najłabszych ekonomicznie (do 2 tys. euro) i najsilniejszych (100 tys. euro i więcej) w omawianej wielkości wynosił odpowiednio 6,8% i 26,3%. Ponad 52% wojewódzkiej wielkości ekonomicznej wytwarzały gospodarstwa o powierzchni od 1 do 10 ha użytków rolnych.

Średnia wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego wynosiła w 2020 r. 6,2 tys. euro (w 2010 – 4,3 tys. euro), w tym gospodarstwa indywidualnego o powierzchni powyżej 1 ha UR – 5,9 tys. euro. W kraju średnia wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego wynosiła 20,3 tys. euro (w 2010 r. – 12,6 tys. euro).

Tablica 24. Wybrane wskaźniki dla gospodarstw rolnych według klas wielkości ekonomicznej w 2020 r.
 Table 24. Selected indicators for natural person's agricultural holdings (private farms) by economic size classes in 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Klasy wielkości ekonomicznej w tys. euro Economic size classes in thousand euro							
		0–2	2–4	4–8	8–15	15–25	25–50	50–100	>=100
Struktura liczby gospodarstw w % Structure of the number of agricultural holdings in %	100,0	46,5	25,3	15,2	6,6	2,8	2,0	0,9	0,7
Odsetek kierujących w wieku do 40 lat Percentage of managers up to 40 years old	15,4	12,7	14,2	16,8	21,0	27,1	32,5	34,9	29,3
Odsetek kierujących kobiet Percentage of women managers	37,6	42,4	37,0	32,9	28,8	26,8	24,3	24,4	24,3
Odsetek kierujących z wykształceniem rolniczym Percentage of managers with agricultural education	30,9	24,0	31,3	36,2	42,5	51,1	57,1	60,9	59,0
Odsetek gospodarstw domowych, gdzie działalność rolnicza jest głównym źródłem utrzymania Percentage of households where agricultural activity is the main source of income	11,6	4,3	7,4	13,9	27,4	48,3	63,2	76,1	74,2
Odsetek gospodarstw domowych produkujących głównie na samozaopatrzenie Percentage of households producing mainly for self-consumption	39,0	40,8	49,7	39,4	18,5	6,9	2,8	2,3	0,8
Powierzchnia UR na 1 gospodarstwo w ha Area of agricultural land per 1 holding in ha	5,07	2,35	3,24	4,78	7,83	13,40	24,40	46,13	95,90
Obsada zwierząt na 1 gospodarstwo w SD Livestock density per 1 holding in LSU	1,4	0,1	0,4	1,0	2,6	4,9	8,6	15,5	78,4
Obsada zwierząt na 100 ha UR w SD Livestock density per 100 ha of agricultural land in LSU	28,2	3,8	11,1	21,3	33,1	36,8	35,4	33,5	81,7
Liczba ciągników na 1 gospodarstwo w szt. Number of tractors per 1 holding in units	0,8	0,5	0,8	1,0	1,4	1,7	2,1	2,4	2,8
Powierzchnia UR na 1 ciągnik w ha Area of agricultural land per 1 tractor in ha	6,35	5,06	3,99	4,61	5,76	7,87	11,75	19,40	34,69
Zużycie NPK w kg na 1 ha UR w dobrej kulturze NPK consumption in kg per 1 ha of agricultural land in good condition	86,6	22,8	57,5	74,6	89,6	104,8	117,3	140,2	166,6

W województwie podkarpackim 53,4% gospodarstw zakwalifikowanych do klasy wielkości ekonomicznej 0–2 tys. euro posiadało powierzchnię użytków rolnych poniżej 2 ha. W grupie gospodarstw o wielkości ekonomicznej 50–100 tys. euro, 33,7% miało powierzchnię 50–100 ha UR, a 34,1% gospodarstw o wielkości 100 tys. euro i więcej stanowiły gospodarstwa największe, powyżej 100 ha UR.

Analiza gospodarstw rolnych zakwalifikowanych do określonego typu rolniczego w poszczególnych klasach wielkości ekonomicznej wykazała, że:

- w przedziale do 8 tys. euro najwyższy odsetek gospodarstw (62,2%) zanotowano dla typu „specjalizujące się w uprawach polowych”, a najniższy dla typu „specjalizujące się w uprawach ogrodniczych” (0,7%);
- w klasie 8–25 tys. euro najwyższy odsetek stanowiły gospodarstwa typu „specjalizujące się w uprawach polowych” oraz „mieszane – różne uprawy i zwierzęta” (odpowiednio 35,9% i 26,2%), a najniższy w gospodarstwach typu „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” – 2,1%; w klasach: 25–50 tys. euro, 50–100 tys. euro i powyżej 100 euro najwyższy odsetek stanowiły gospodarstwa typu „specjalizujące się w uprawach polowych” – odpowiednio: 39,0%, 41,6% i 33,2%, a najniższy – w gospodarstwach „mieszane – różne zwierzęta” odpowiednio: 2,7%, 0,9% i 0,5%.

Udział gospodarstw rolnych posiadających użytki rolne w dobrej kulturze rolnej w ogólnej liczbie gospodarstw należących do danej klasy ekonomicznej był najwyższy w klasie 2–4 tys. euro i wynosił 99,9%.

Najwyższy odsetek gospodarstw rolnych posiadających:

- zasiewy – odnotowano w klasie wielkości ekonomicznej 4–8 tys. euro (92,5% ogółu gospodarstw w tej klasie),
- grunty ugorowane (12,7%), łąki trwałe (75,7%) – w klasie 0–2 tys. euro,
- pastwiska (18,1%) – w klasie 25–50 tys. euro,
- uprawy trwałe (29,2%) – w klasie 50–100 tys. euro.

Średnia powierzchnia użytków rolnych rosła w miarę wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa rolnego od 2,35 ha w klasie 0–2 tys. euro oraz 3,24 ha w klasie 2–4 tys. euro do 95,90 ha w klasie 100 i więcej tys. euro.

We wszystkich klasach wielkości ekonomicznej dominowały gospodarstwa uprawiające zboża, przy czym największy odsetek odnotowano w klasie ekonomicznej 4–8 tys. euro – 84,6%, a najniższy w klasie 0–2 tys. euro w której omawiany odsetek wyniósł 43,4%. Oprócz zbóż, również często, we wszystkich klasach wielkości ekonomicznej, uprawiane były ziemniaki. Najwyższy odsetek omawianych gospodarstw wystąpił w klasie wielkości ekonomicznej 4–8 tys. euro (60,4% ogółu gospodarstw w tej klasie), następnie w klasie 2–4 tys. euro (55,5%).

Analiza gospodarstw utrzymujących zwierzęta gospodarskie wykazała, że we wszystkich klasach wielkości ekonomicznych przeważały gospodarstwa prowadzące chów drobiu kurzego. W przypadku bydła największy odsetek dotyczył gospodarstw należących do klasy 15–25 tys. euro i 8–15 tys. euro (odpowiednio 38,2% i 37,7%), podobną sytuację obserwujemy w przypadku pogłowia świń – odpowiednio 23,4% w gospodarstwach należących do klasy 15–25 tys. euro i 20,9% dla gospodarstw w klasie 8–15 tys. euro.

Wśród gospodarstw posiadających zwierzęta gospodarskie najwyższy odsetek gospodarstw prowadzących chów:

- bydła – odnotowano w klasie wielkości ekonomicznej 25–50 tys. euro i 50–100 tys. euro (odpowiednio 60,1% i 58,5% ogółu gospodarstw w tej klasie),
- świń – w przedziałach 15–25 tys. euro (33,8%) oraz 25–50 tys. euro (29,2%),
- owiec – w klasie 15–25 tys. euro (3,3%),
- kóz – w klasie 4–8 tys. euro (1,5%),

- koni – w klasie 8–15 tys. euro i więcej (6,5%),
- drobiu kurzego – w klasie 0–2 tys. euro (94,1%) i 2–4 tys. euro (93,1%).

Ponad 44% gospodarstw o wielkości ekonomicznej 0–2 tys. euro, i ponad 74% gospodarstw o wielkości ekonomicznej 2–4 tys. euro posiadało ciągniki. W pozostałych klasach wielkości ekonomicznej omawianych odsetek wynosił ponad 83%, osiągając najwyższą wartość (90,0%) w klasie 25–50 tys. euro.

Wśród ogółu gospodarstw o wielkości ekonomicznej do 8 tys. euro najpopularniejsze były ciągniki o mocy 15–25 kW, o wielkości od 15 do 50 tys. euro – o mocy 40–60 kW. Gospodarstwa o wielkości ekonomicznej 100 tys. euro i więcej najczęściej posiadały ciągniki o mocy 60–100 kW.

Gospodarstwa o wielkości ekonomicznej do 8 tys. euro posiadające ciągniki użytkowały średnio 1,1 ciągnika. Omawiany wskaźnik zwiększał się wraz ze wzrostem wielkości ekonomicznej i w poniższych klasach wynosił:

- 8–15 tys. euro – 1,6 ciągnika,
- 15–25 tys. euro – 1,9 ciągnika,
- 25–50 tys. euro – 2,3 ciągnika,
- 50–100 tys. euro – 2,6 ciągnika
- 100 tys. euro i więcej – 3,3 ciągnika.

Wraz ze wzrostem wielkości ekonomicznej wzrastała powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 ciągnik. Dla gospodarstw o wielkości ekonomicznej 0–4 tys. euro wynosiła 4,54 ha, osiągając średnią powierzchnię 5,76 ha w klasie 8–15 tys. euro. Największą powierzchnię użytków rolnych przypadającą na 1 ciągnik odnotowano w klasie 100 tys. euro i więcej (34,69 ha).

Udział osób kierujących gospodarstwami posiadających wykształcenie rolnicze w ogólnej liczbie omawianych osób w danej klasie wielkości ekonomicznej systematycznie wzrastał – od 24,0% w klasie 0–2 tys. euro do 60,9% w klasie 50–100 tys. euro. W klasie wielkości ekonomicznej 100 tys. euro i więcej omawiany wskaźnik wynosił 59,0%.

Najwyższy odsetek osób kierujących, które posiadały wyższe wykształcenie rolnicze odnotowano w klasie największej ekonomicznie – 100 tys. euro i więcej (21,4%). Kurs rolniczy był najwyższym poziomem wykształcenia rolniczego wśród gospodarstw o wielkości ekonomicznej 2–4 tys. euro (54,8%).

Spośród gospodarstw, w których gospodarstwa domowe zużywały więcej niż 50% wartości produkcji rolniczej, 49,7% charakteryzowała wielkość ekonomiczna 2–4 tys. euro, a 39,4% – wielkość ekonomiczna 4–8 tys. euro.

Odsetek gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego, których dochody z działalności rolniczej przekraczały 50% dochodów ogółem osiągnął najwyższe wartości (75,3%) wśród gospodarstw o wielkości ekonomicznej co najmniej 50 tys. euro. Omawiany odsetek był najniższy w klasach wielkości ekonomicznej: 0–2 tys. euro (4,3%) oraz 2–4 tys. euro (7,4%).

W miarę wzrostu wielkości ekonomicznej malał odsetek gospodarstw domowych uzyskujących główne dochody z pracy najemnej (z 44,8% w klasie 0–2 tys. euro do 4,0% w klasie 100 tys. euro i więcej).

Ponad 56% osób pełnozatrudnionych w rolnictwie liczonych w AWU odnotowano w gospodarstwach o wielkości ekonomicznej nieprzekraczającej 4 tys. euro. W przeliczeniu na jedno gospodarstwo, AWU wzrastało wraz z wielkością ekonomiczną od 0,5 AWU w gospodarstwach o wielkości ekonomicznej 0–2 tys. euro do 3,4 AWU na jedno gospodarstwo o wielkości ekonomicznej 100 tys. i więcej euro.

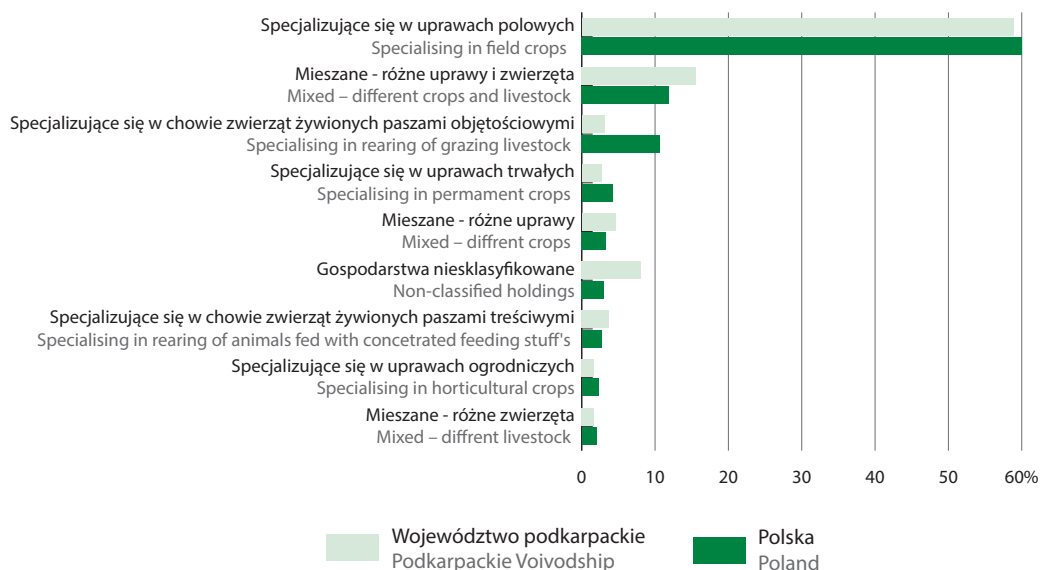
9.2. Typy rolnicze

9.2. Farm types

W 2020 r. do gospodarstw specjalistycznych¹ (z dominującą grupą upraw/chowem) należało 70,0% gospodarstw rolnych (w 2010 r. – 53,0%). W 58,9% gospodarstwach rolnych dominowały uprawy polowe (w 2010 r.– 40,4%), a 3,7% (w 2010 r. – 4,1%) gospodarstw zostało zakwalifikowanych do typu „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi”. Udział gospodarstw „specjalizujących się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” i „specjalizujących się w uprawach trwałych” stanowił odpowiednio 3,1% i 2,7% ogółu gospodarstw rolnych (w 2010 r. odpowiednio 4,9% i 2,4%). Najniższy odsetek gospodarstw rolnych, analogicznie jak w 2010 r. (1,1%), odnotowano w typie „specjalizujące się w uprawach ogrodniczych” (1,7%). Dla porównania, w Polsce do gospodarstw specjalistycznych należało 79,8%, a „specjalizujących się w uprawach polowych” – 59,9%.

Gospodarstwa „mieszane – różne uprawy i zwierzęta” stanowiły 15,6% (w 2010 r. – 28,7%), natomiast „mieszane – różne uprawy” i „mieszane – różne zwierzęta” odpowiednio 4,6% i 1,7% (w 2010 r – 5,5% i 7,3%). Odsetek gospodarstw niesklasyfikowanych wynosił 8,1% (w 2010 r. – 5,5%).

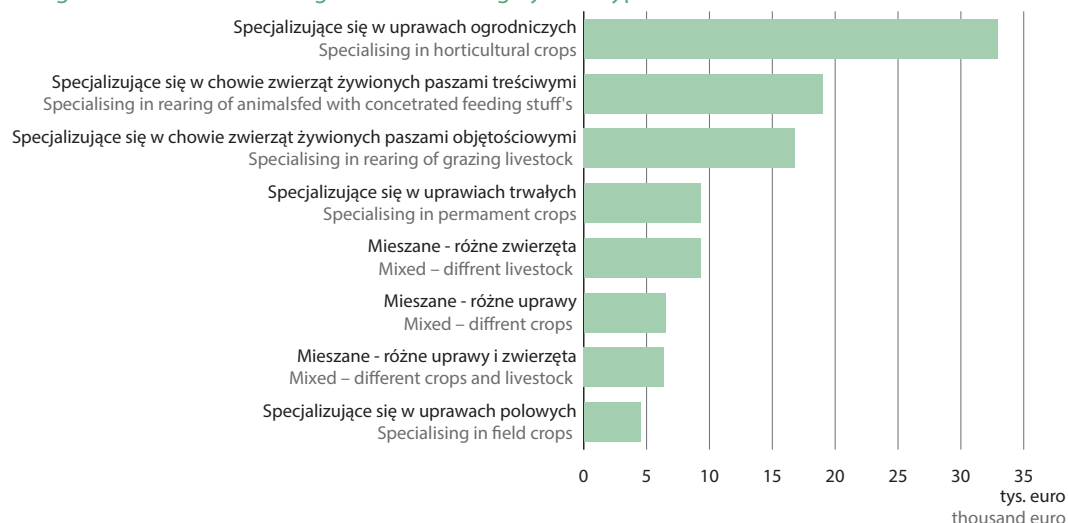
Wykres 37. Struktura gospodarstw rolnych według typu rolniczego w 2020 r.
 Chart 37. Structure of agricultural holdings by farm types in 2020

Gospodarstwa specjalistyczne wytwarzały 76,5% wojewódzkiej wielkości ekonomicznej (w 2010 r. – 54,9%). Średnia wielkość ekonomiczna w poszczególnych typach rolniczych wahała się w zakresie od 4,2 tys. euro dla gospodarstw rolnych typu „specjalizujące się w uprawach polowych”, poprzez 19,0 tys. euro dla typu „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” do 32,9 tys. euro dla typu „specjalizujące się w uprawach ogrodniczych”.

¹ Obejmują gospodarstwa specjalizujące się w uprawach polowych, uprawach ogrodniczych, uprawach trwałych oraz gospodarstwa specjalizujących się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi i treściwymi.

Wykres 38. Średnia wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego według typów rolniczych w 2020 r.
 Chart 38. Average economic size of an agricultural holding by farm types in 2020

Działalność inną niż rolnicza, bezpośrednio związaną z gospodarstwem rolnym, najchętniej podejmowały gospodarstwa typu „specjalizujące się w uprawach trwałych” – 4,6% ogółu gospodarstw tego typu.

Tablica 25. Wybrane wskaźniki dla gospodarstw rolnych według typów rolniczych w 2020 r.
 Table 25. Selected indicators for agricultural holdings by farm types in 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Typy rolnicze Farm types								
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Struktura liczby gospodarstw w % Structure of the number of agricultural holdings in %	100,0	58,9	1,7	2,7	3,1	3,7	4,6	1,7	15,6	8,1
Odsetek kierujących w wieku do 40 lat Percentage of managers up to 40 years old	15,4	16,1	18,8	15,3	19,4	12,4	15,3	14,4	13,6	13,0
Odsetek kierujących kobiet Percentage of women managers	37,6	37,3	39,3	37,8	31,7	43,5	38,9	34,4	35,5	42,9
Odsetek kierujących z wykształceniem rolniczym Percentage of managers with agricultural education	30,9	29,7	32,4	31,4	43,9	29,2	34,9	39,6	36,6	20,5
Odsetek gospodarstw domowych, gdzie działalność rolnicza jest głównym źródłem utrzymania Percentage of households where agricultural activity is the main source of income	11,6	10,1	21,4	11,0	42,4	12,0	10,7	22,5	13,4	3,3
Odsetek gospodarstw domowych produkujących głównie na samoopatrzenie Percentage of households producing mainly for self-consumption	39,0	37,4	31,9	22,9	30,2	56,5	40,2	49,9	57,9	13,7
Odsetek gospodarstw z działalnością inną niż rolnicza Percentage of agricultural holdings conducting other gainful activity	1,5	1,2	2,9	4,6	3,3	1,5	1,7	1,4	1,3	1,4

Tablica 25. Wybrane wskaźniki dla gospodarstw rolnych według typów rolniczych w 2020 r. (dok.)
 Table 25. Selected indicators for agricultural holdings by farm types in 2020 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Typy rolnicze Farm types								
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Średnia wielkość ekonomiczna gospodarstwa w tys. euro Average economic size of an agricultural holding in thousand euro	6,2	4,5	32,9	9,3	16,8	19,0	6,5	9,3	6,4	0,0
Powierzchnia UR na 1 gospodarstwo w ha Area of agricultural land per 1 agricultural holding in ha	5,07	5,25	3,74	4,41	12,13	3,85	3,87	5,58	4,76	3,22
Obsada zwierząt na 1 gospodarstwo w SD Livestock density per 1 holding in LSU	1,4	0,2	0,2	0,2	10,6	13,5	0,4	5,4	2,3	0,0
Obsada zwierząt na 100 ha UR w SD Livestock density per 100 ha of agricultural land in LSU	28,2	4,1	5,8	4,2	87,0	350,2	10,2	96,7	47,8	0,0
Liczba ciągników na 1 gospodarstwo w szt. Number of tractors per 1 agricultural holding in units	0,8	0,8	0,8	0,6	1,6	0,7	0,8	1,3	1,1	0,3
Powierzchnia UR na 1 ciągnik w ha Area of agricultural land per 1 tractor in ha	6,35	6,97	4,86	6,86	7,68	5,23	4,66	4,25	4,52	11,36
Zużycie NPK w kg na 1 ha UR w dobrej kulturze NPK consumption in kg per 1 ha of agricultural land in good condition	86,6	103,0	80,8	31,0	46,1	88,7	63,8	79,5	83,1	0,7

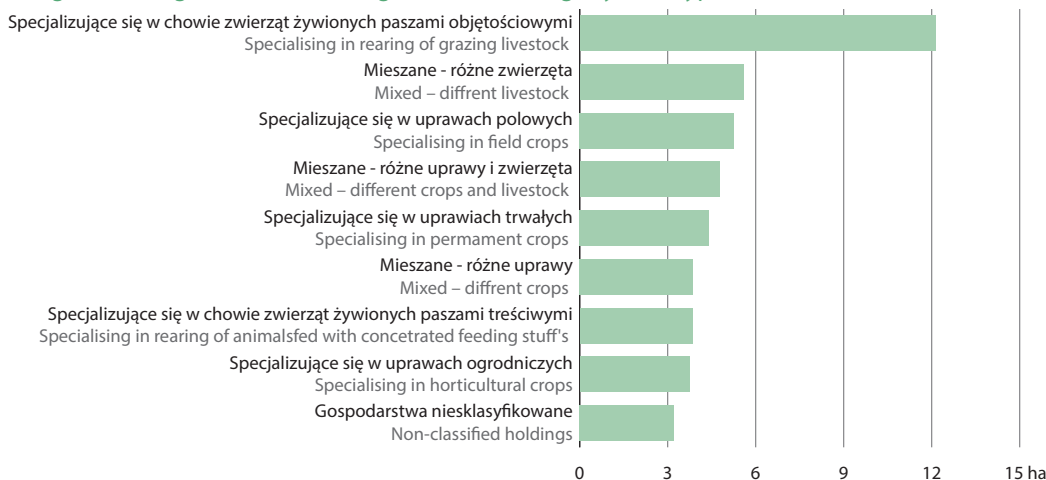
Uwaga: Typy rolnicze: I specjalizujące się w uprawach polowych, II specjalizujące się w uprawach ogrodniczych, III specjalizujące się w uprawach trwałych, IV specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi, V specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi, VI mieszane – różne uprawy, VII mieszane – różne zwierzęta, VIII mieszane – różne uprawy i zwierzęta, IX gospodarstwa niesklasyfikowane.

Największe obszarowo gospodarstwa odnotowano w typie „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi”, gdzie średnia powierzchnia użytków rolnych wynosiła 12,13 ha. Najmniejsze gospodarstwa wystąpiły w grupie gospodarstw niesklasyfikowanych (3,22 ha).

Średnia powierzchnia UR w gospodarstwach „specjalizujących się w uprawach polowych” i „specjalizujących się w uprawach trwałych” wynosiła odpowiednio 5,25 ha i 4,41 ha, natomiast „specjalizujących się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi”, „specjalizujących się w uprawach ogrodniczych” – 3,85 ha i 3,74 ha.

Wykres 39. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według typów rolniczych w 2020 r.

Chart 39. Average area of agricultural land in agricultural holdings by farm types in 2020

Najwyższy odsetek gospodarstw posiadających grunty pod zasiewami odnotowano w typie „mieszane – różne zwierzęta” (96,5%), a najniższy w typie „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” (31,1%). Grunty ugorowało 19,2% gospodarstw „specjalizujących się w uprawach ogrodnich” oraz 17,2% gospodarstwa „specjalizujące się w uprawach trwałych”. Najmniejszą liczbę gospodarstw z ugorami stanowią gospodarstwa „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” (5,4%).

Gospodarstwa należące do typu „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” oraz gospodarstwa należące do typu „mieszane – różne zwierzęta” charakteryzowały się największym udziałem łąk trwałych, posiadała je odpowiednio 88,3% i 88,1% gospodarstw. Wśród gospodarstw omawianych typów odnotowano także najwyższy odsetek jednostek z pastwiskami (odpowiednio 35,1% i 23,5%).

Najwyższy odsetek gospodarstw z sadami wystąpił w typie „mieszane – różne uprawy” (82,3% ogółu gospodarstw tego typu), ale wysoki był także w typie „specjalizujące się w uprawach trwałych” (72,5%). Najrzadziej sady występowały w gospodarstwach typu „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” oraz „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” (odsetek omawianych gospodarstw wyniósł odpowiednio 0,7% i 3,2%).

Analiza poszczególnych typów gospodarstw rolnych prowadzących podstawowe grupy upraw wykazała, że najwyższy odsetek gospodarstw:

- produkujących zboża i ziemniaki wystąpił dla typów „mieszane – różne zwierzęta” i „mieszane – różne uprawy i zwierzęta” (odpowiednio 92,3% i 85,5% gospodarstw uprawiających zboża oraz 64,6% i 60,8% gospodarstw uprawiających ziemniaki),
- uprawiających rośliny strączkowe jadalne – w typie „mieszane – różne uprawy” (2,7%),
- uprawiających rośliny przemysłowe – w typie „specjalizujące się w uprawach polowych” (9,6%) oraz „mieszane – różne uprawy” (9,1%),
- zajmujących się uprawą warzyw gruntowych – w typie „mieszane – różne uprawy” (13,5%), a zajmujących się uprawą warzyw pod osłonami – w typie „specjalizujące się w uprawach ogrodnich” (7,2%).

Jednocześnie należy zauważyć, że w typie „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” odnotowano najwyższe średnie powierzchnie upraw zbóż i roślin przemysłowych przypadających na jedno gospodarstwo posiadające wymienione uprawy (odpowiednio 5,28 ha i 8,21 ha). Najwyższą średnią powierzchnię uprawy ziemniaków odnotowano w typie „specjalizujące się w uprawach polowych” (0,35 ha). Warzyw gruntowych w typie „specjalizujące się w uprawach polowych” – 1,53 ha, a pod osłonami w typie „specjalizujące się w uprawach ogrodnich” – 0,42 ha.

Najwyższy odsetek gospodarstw prowadzących chów poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich odnotowano dla gospodarstw utrzymujących:

- bydło, świnie, kozy w typie „mieszane – różne zwierzęta” odpowiednio: 93,5%, 30,6% i 5,2%,
- owce w typie „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” – 5,5%,
- konie w gospodarstwach niesklasyfikowanych – 63,6%,
- drób kurzy w typach: „specjalizujące się w uprawach polowych” oraz „mieszane – różne uprawy” (po 93,9% ogółu gospodarstw omawianego typu).

Liczba poszczególnych gatunków zwierząt przypadająca na jedno gospodarstwo rolne była zdecydowanie największa w typie „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” (w przypadku bydła) oraz w typie „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” (w przypadku świń, kóz i drobiu kurzego).

W gospodarstwach należących do typu „mieszane – różne zwierzęta” 92,0% posiadało ciągniki rolnicze. W typie „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” takich gospodarstw było 87,1%. Najniższy odsetek gospodarstw z ciągnikami, spośród gospodarstw sklasyfikowanych, odnotowano w typie „specjalizujących się w uprawach trwałych” (54,0%), a w gospodarstwach niesklasyfikowanych 26,7%.

Największą powierzchnię użytków rolnych przypadającą na jeden ciągnik odnotowano w gospodarstwach niesklasyfikowanych (11,36 ha), a wśród sklasyfikowanych w typie „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” (7,68 ha). Najniższe wartości omawiany wskaźnik przyjmował w gospodarstwach o typie „mieszane – różne zwierzęta” (4,25 ha).

Najwyższe zużycie nawozów mineralnych w przeliczeniu na 1 ha UR w dobrej kulturze obserwowane było w gospodarstwach rolnych o typie „specjalizujące się w uprawach polowych” (103,0 kg), o typie „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” (88,7 kg). Najmniejsze zużycie nawozów odnotowano natomiast w gospodarstwach niesklasyfikowanych (0,7 kg) oraz wśród gospodarstw „specjalizujące się w uprawach trwałych” (31,0 kg).

Najwyższy odsetek osób, w których osoba kierująca posiadała wyższe wykształcenie rolnicze dotyczył gospodarstw rolnych należących do typu „specjalizujące się w uprawach ogrodnich” (4,4%) oraz zaklasyfikowanych do typu „specjalizujące się w uprawach trwałych” (3,9%). Omawiany odsetek osiągnął najniższą wartość w typie „mieszane – różne zwierzęta” (1,1%).

Liczba pełnozatrudnionych liczona w AWU była najwyższa w gospodarstwach o typie „specjalizujące się w uprawach polowych” oraz „mieszane – różne uprawy i zwierzęta” i stanowiła odpowiednio 52,7% i 21,5% ogólnego AWU. Omawiana liczba była najniższa dla gospodarstw „specjalizujących się w uprawach ogrodnich” – 2,3% ogólnego AWU.

Najniższą średnią wartość AWU przypadającą na 1 gospodarstwo odnotowano wśród gospodarstw niesklasyfikowanych (0,3 AWU), a najwyższą wśród gospodarstw typu „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” i „mieszane – różne zwierzęta” (po 1,5 AWU).

Rozdział 10

Chapter 10

Analiza gospodarstw rolnych w przekroju gminnym

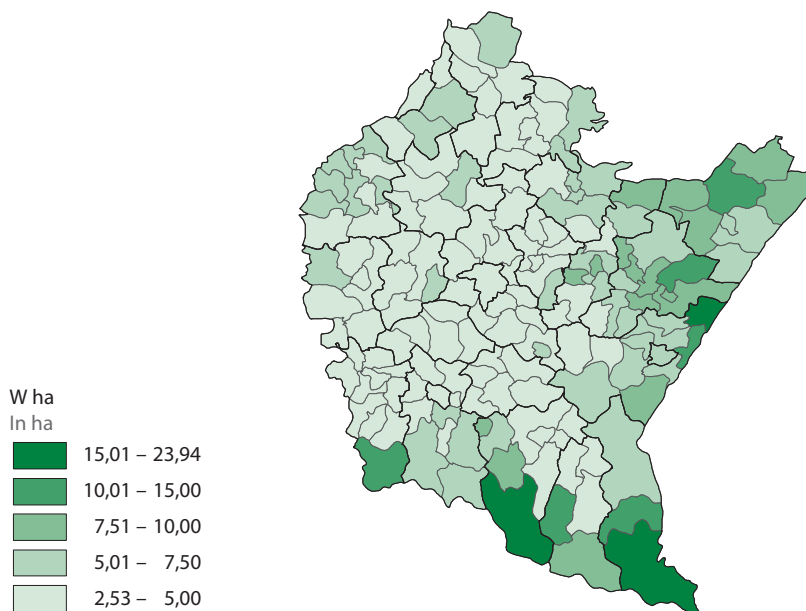
Analysis of agricultural holdings by gmina

Dane z PSR 2020 w przekroju gminnym województwa podkarpackiego przedstawione są według siedziby gospodarstwa.

W 2020 r. średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na gospodarstwo była najwyższa w gminie Lutowiska (23,94 ha) oraz w gminach Komańcza (17,12 ha) i Stubno (15,75 ha). Tylko w dziewięciu gminach województwa podkarpackiego średnia powierzchnia gospodarstwa wynosiła powyżej 10 ha użytków rolnych. W ponad połowie gmin Podkarpacia średnia powierzchnia gospodarstwa była mniejsza niż 5 ha. Najniższą średnią powierzchnię użytków rolnych przypadającą na gospodarstwo odnotowano w gminie Brzyska (2,53 ha). Warto zauważyć, że w ośmiu gminach województwa podkarpackiego średnia powierzchnia gospodarstwa była wyższa niż średnia w kraju (11,35 ha). W kraju najmniejsze gospodarstwa ze średnią 1,97 ha UR wystąpiły w gminie Łękawica w województwie śląskim, a największe (nie uwzględniając miast) w gminie Lichnowy w województwie pomorskim – 114,76 ha.

Mapa 13. Średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne w 2020 r.

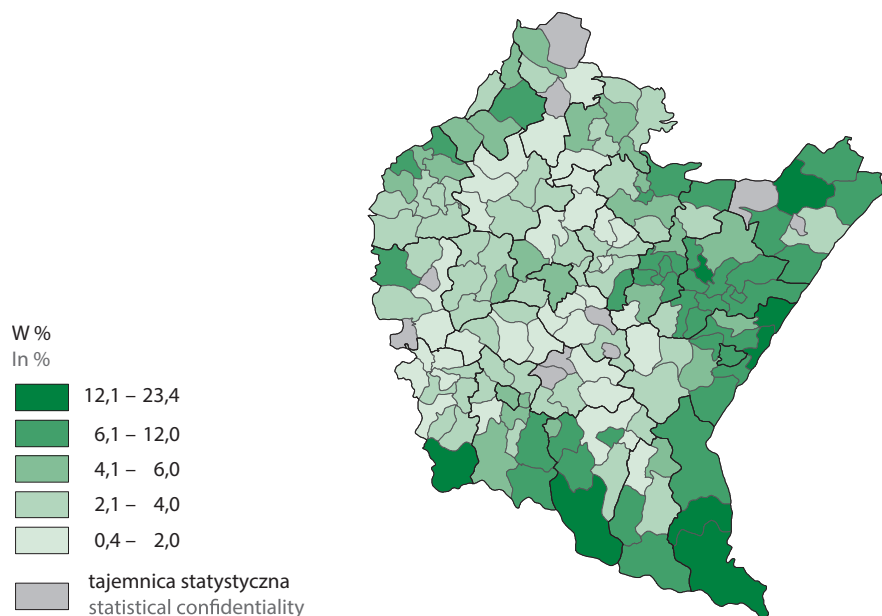
Map 13. Average area of agricultural land per 1 agricultural holding in 2020

Według wyników PSR 2020 w dwunastu gminach województwa podkarpackiego udział gospodarstw o powierzchni 15 ha i więcej użytków rolnych przekroczył 10% w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych, w tym największy odnotowano w gminie Lutowiska (23,4%) oraz Komańcza (21,4%). Najmniej takich gospodarstw było w gminie Majdan Królewski (0,4%), następnie w gminie Kołaczyce (0,5%). W kraju gospodarstwa powyżej 15 ha UR stanowiły 16,1% w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych.

Mapa 14. Udział gospodarstw rolnych o powierzchni 15 ha i więcej użytków rolnych w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych w 2020 r.

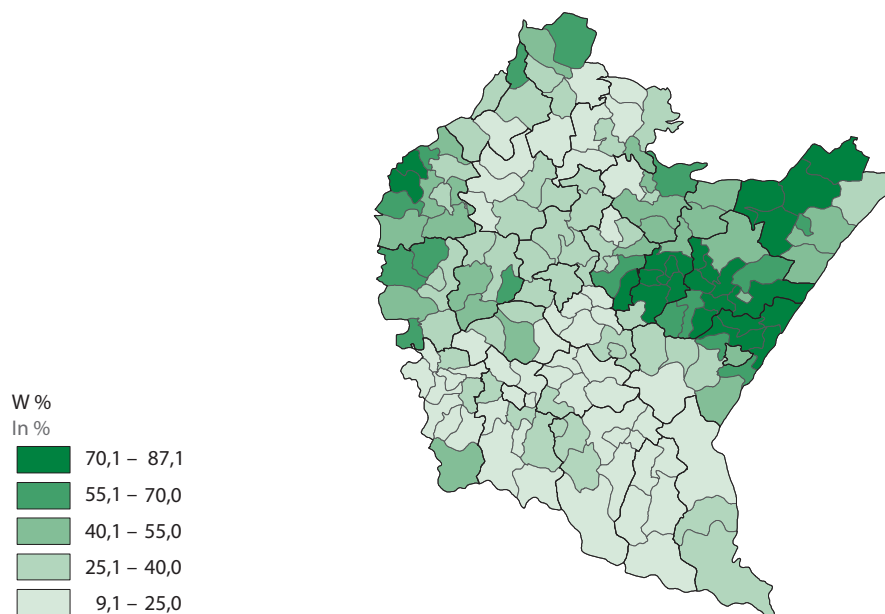
Map 14. Share of agricultural holdings with an area over 15 ha of agricultural land in total number of agricultural holdings in 2020

Najwięcej gospodarstw towarowych, sprzedających wytworzone produkty, których udział przekroczył 80% w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych odnotowano w dziesięciu gminach (najwyższy w gminie Radymno – 87,1%) i było to więcej niż w kraju, gdzie gospodarstwa rolne prowadzące sprzedaż własnych produktów rolnych stanowiły 70,8%. Najmniej takich gospodarstw było w gminie Lesko (9,1%).

Mapa 15. Udział gospodarstw rolnych prowadzących sprzedaż własnych produktów rolnych w 2020 r.

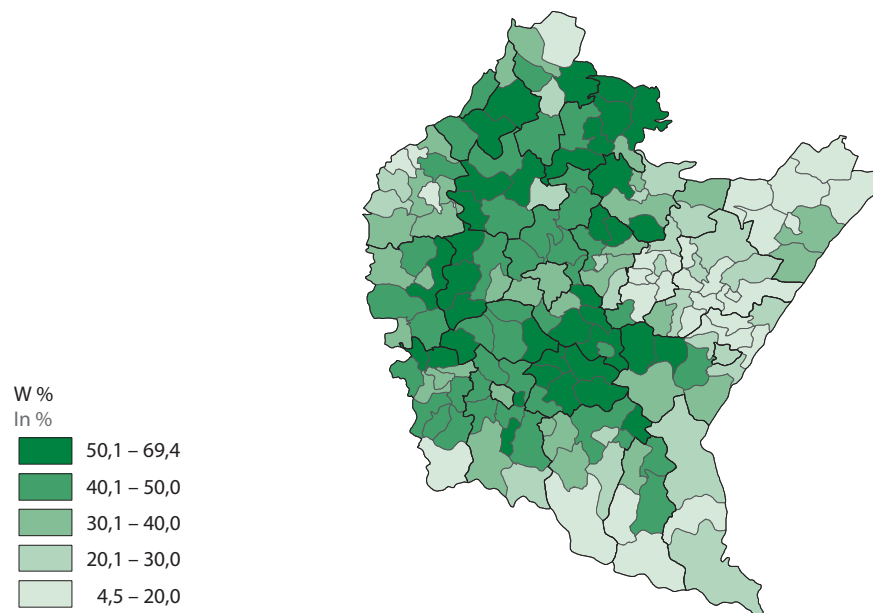
Map 15. Share of agricultural holdings selling their own agricultural products in 2020

Wyniki PSR 2020 wykazały, że w siedemdziesięciu ośmiu gminach województwa podkarpackiego ponad 40% gospodarstw indywidualnych produkowało głównie (w tym wyłącznie) na samozaopatrzenie żywniowe gospodarstwa domowego. Najwięcej takich gospodarstw było w gminach Domaradz i Jasienica Rosielna (po 69,4%) następnie w gminie Nozdrzec (67,9%). W kraju gospodarstw produkujących na samozaopatrzenie było znacznie mniej – 15,8%. Mniejszy udział omawianych gospodarstw niż w kraju odnotowano w czternastu gminach Podkarpacia, a najniższy (nie uwzględniając miast) był w gminie Krempna (8,6%).

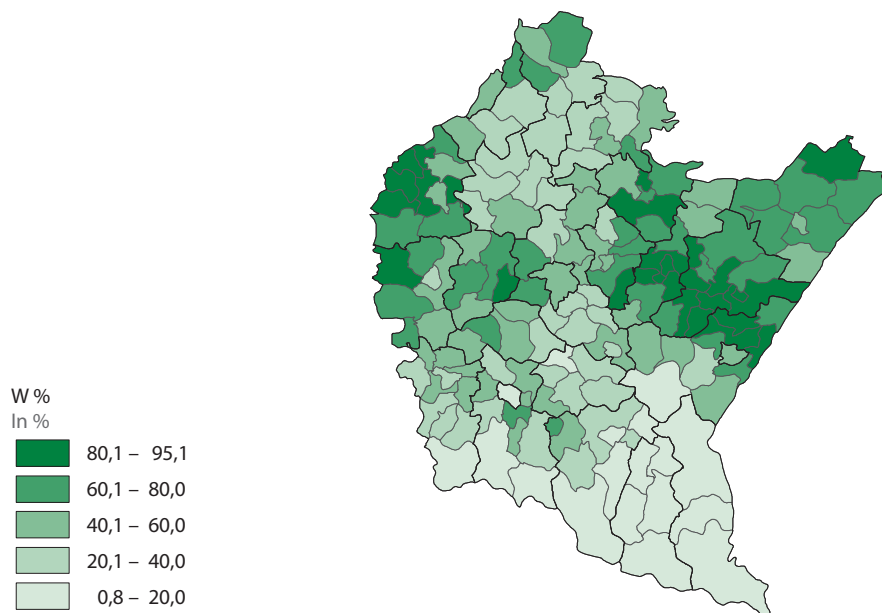
Mapa 16. Udział gospodarstw indywidualnych, gdzie końcowa produkcja rolnicza przeznaczona była głównie (w tym wyłącznie) na samozaopatrzenie w 2020 r.

Map 16. Share of the individual holdings producing mainly (of which exclusively) for self-consumption in 2020

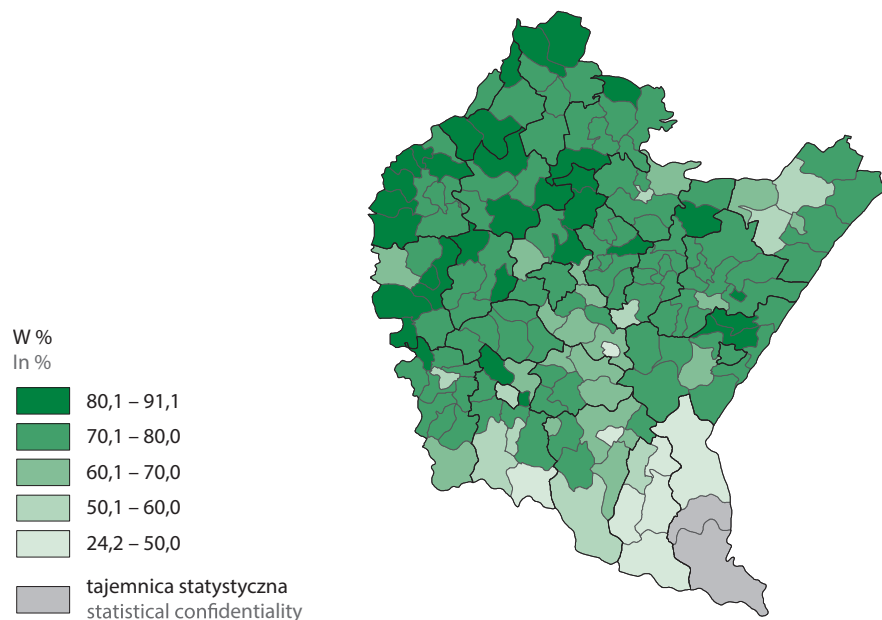
Biorąc pod uwagę udział powierzchni zasiewów w ogólnej powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze, obserwuje się duże zróżnicowanie terytorialne, które wahało się od 0,8% w gminie Czarna (w powiecie bieszczadzkim) do 95,1% w gminie Chłopice. W trzydziestu dwóch gminach województwa podkarpackiego udział powierzchni zasiewów w powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze był wyższy niż przeciętnie w kraju (74,3%). Najwyższy udział w kraju – 99,6% odnotowano w gminie Udanin w województwie dolnośląskim.

Mapa 17. Udział powierzchni zasiewów w powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w 2020 r.
Map 17. Share of sown area in area of agricultural land in good agricultural condition in 2020

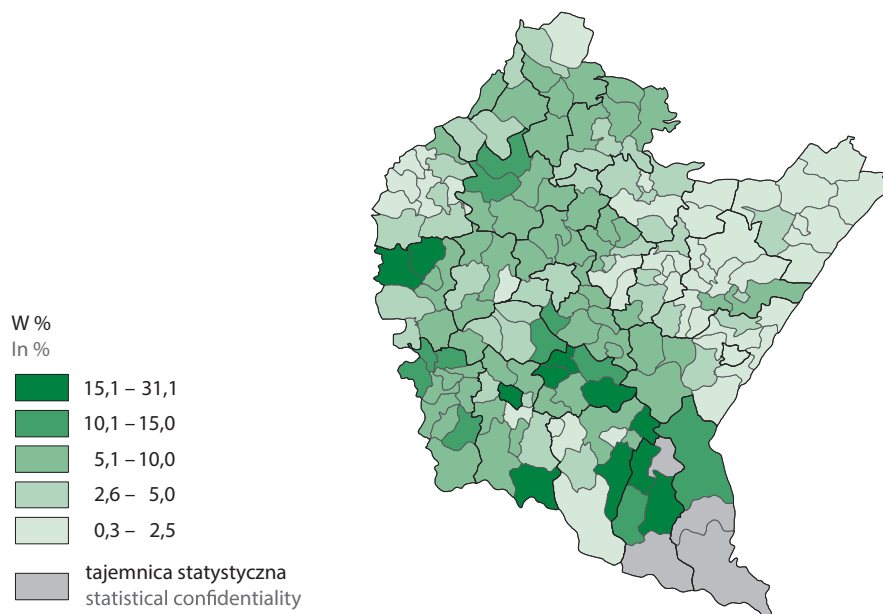
Zboża są najchętniej uprawianą grupą roślin. W skali województwa największy udział zbóż w powierzchni zasiewów odnotowano w gminie Wadowice Górne (91,1%), następnie w gminie Radomyśl Wielki (90,3%) i w gminie Pilzno (88,7%). Najmniej zbóż uprawiano w gminie Ustrzyki Dolne (24,2%) oraz w gminie Baligród (24,5%). W Polsce zboża stanowiły 68,1% powierzchni zasiewów, a gmina z największym udziałem zbóż (z pominięciem miast) wystąpiła w województwie śląskim – Świerklaniec (93,1%).

Mapa 18. Udział powierzchni zasiewów zbóż w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.
Map 18. Share of sown area under cereals in total sown area in 2020

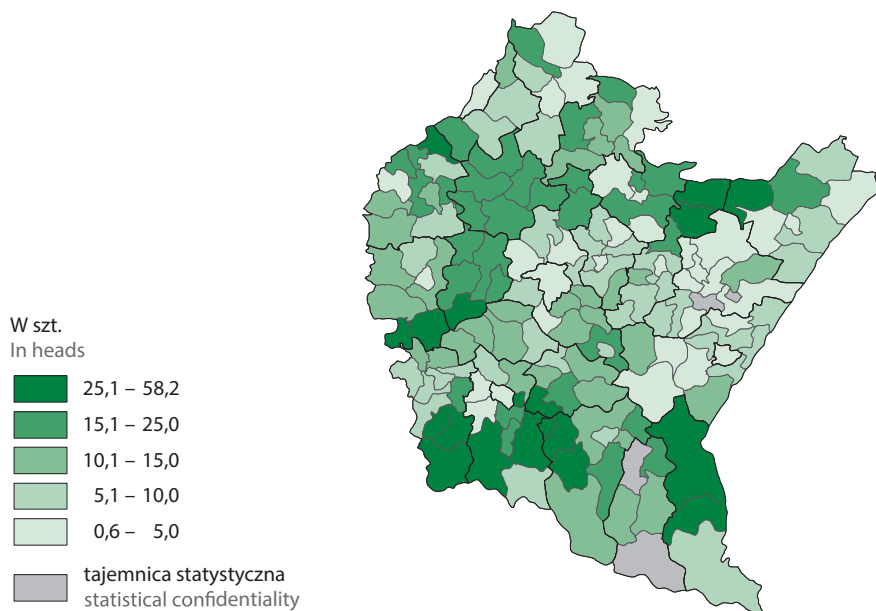
Uprawa ziemniaków dominowała w sześciu gminach województwa podkarpackiego, w których udział w powierzchni zasiewów stanowił ponad 20%, w tym największy w gminie Jaślicka (31,1%). Najmniejszy udział uprawy ziemniaków w zasiewach ogółem odnotowano w gminie Komańcza (0,3%) oraz w gminie Medyka (0,5%). W kraju w powierzchni zasiewów ogółem ziemniaki zajmowały 2,1%.

Mapa 19. Udział powierzchni uprawy ziemniaków w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.
Map 19. Share of area under potatoes in total sown area in 2020

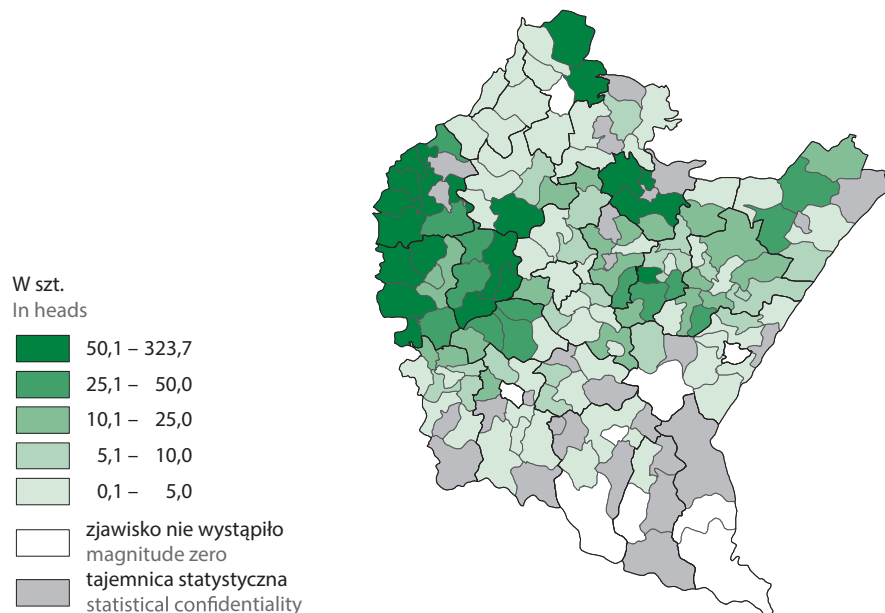
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych była wyższa niż w kraju (42,2 szt.) w pięciu gminach: Wielopole Skrzyńskie (58,2 szt.), Krempna (56,8 szt.), Bukowsko (45,8 szt.), Padew Narodowa (45,0 szt.) i Jodłowa (43,6 szt.). Najmniejszą obsadę bydła na 100 ha użytków rolnych (z pominięciem miast) odnotowano w gminie Orły (1,4 szt.). W pięciu gminach województwa podkarpackiego (Besko, Cieszanów, Medyka, Mielec i miasto Sanok) średnio w jednym gospodarstwie utrzymywanych było 20 i więcej sztuk bydła.

Mapa 20. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w 2020 r.
Map 20. Number of cattle per 100 ha of agricultural land in 2020

Obsadę trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych wynoszącą ponad 100 szt. uzyskały gminy: Borowa, Czermin, Gawłuszowice, Iwierzycy, Jodłowa, Leżajsk, Mielec, Nowa Sarzyna i Wadowice Górne. W gminie Nowa Sarzyna odnotowano największą obsadę trzody chlewnej – 323,7 szt. na 100 ha użytków rolnych, jak również średnio najwięcej sztuk przypadają na jedno gospodarstwo (565).

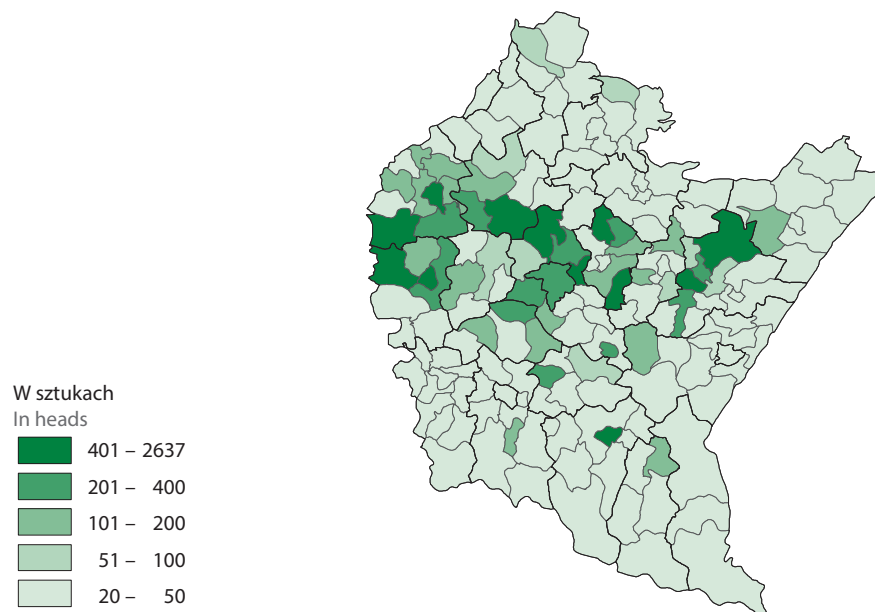
Mapa 21. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych w 2020 r.
Map 21. Number of pigs per 100 ha of agricultural land in 2020

Drób kurzy był najchętniej utrzymywanym gatunkiem spośród zwierząt gospodarskich, ale jego występowanie w poszczególnych gminach było różne. Świadczy o tym obsada drobiu kurzego przypadająca na jedno gospodarstwo prowadzące chów/hodowlę tego gatunku, która waha się od 20 szt. w gminach: Baligród, Harasiuki, Narol, Ulanów i Zagórz do 2637 szt. w Sanoku. Pogłowie drobiu kurzego skoncentrowane było w środkowej części województwa. Średnio w kraju na jedno gospodarstwo utrzymujące drób kurzy przypadają 544 szt.

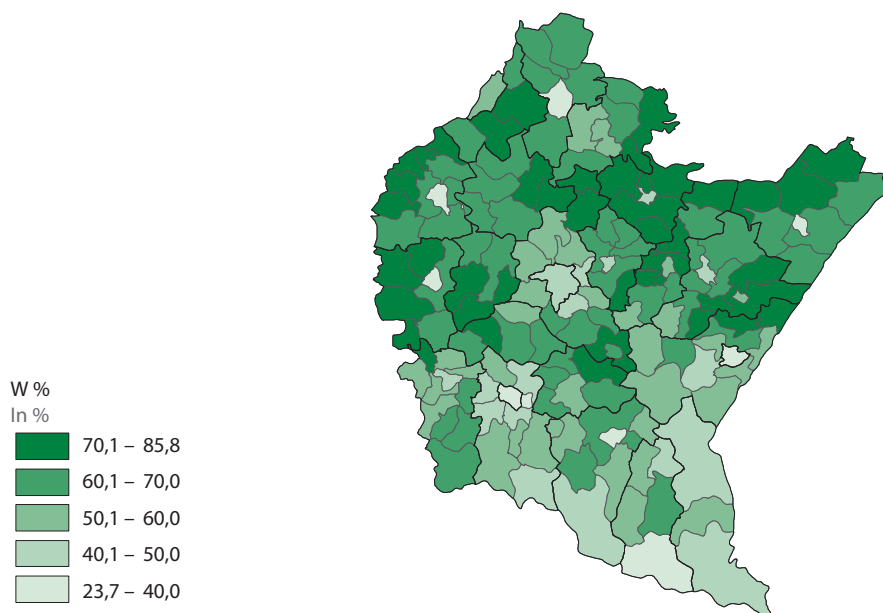
Mapa 22. Obsada drobiu kurzego na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów/hodowlę drobiu kurzego w 2020 r.

Map 22. Number of chickens per 1 agricultural holding breeding/rearing chickens in 2020

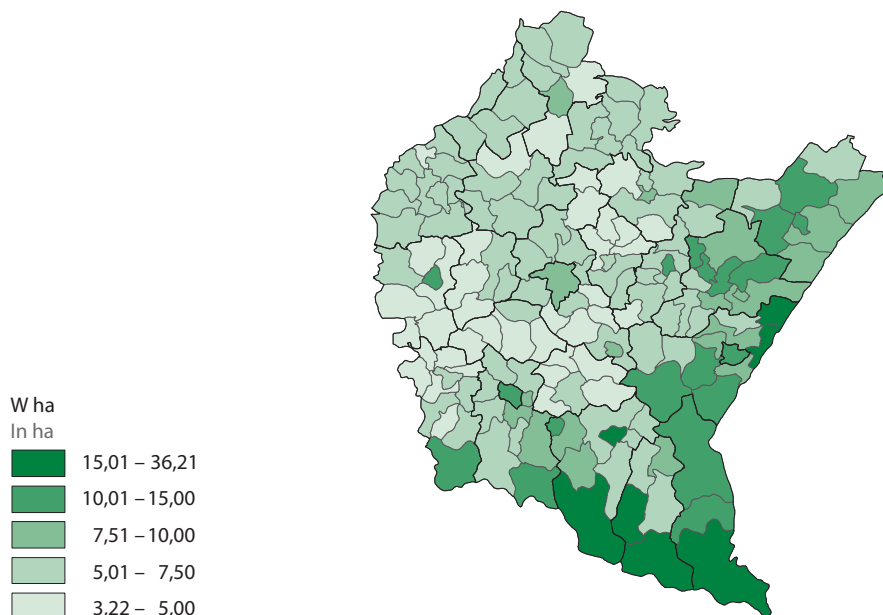
Według danych PSR 2020, najwięcej gospodarstw (ponad 80%) wyposażonych w ciągniki rolnicze było w gminach Gać, Harasiuki, Padew Narodowa i Stary Dzików. Najmniej gospodarstw z ciągnikami było w gminie Cisna (23,7%). W kraju 66,9% gospodarstw posiadało ciągniki.

Mapa 23. Udział gospodarstw z ciągnikami w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych w 2020 r.
 Map 23. Share of agricultural holdings with tractors in total number of agricultural holdings in 2020

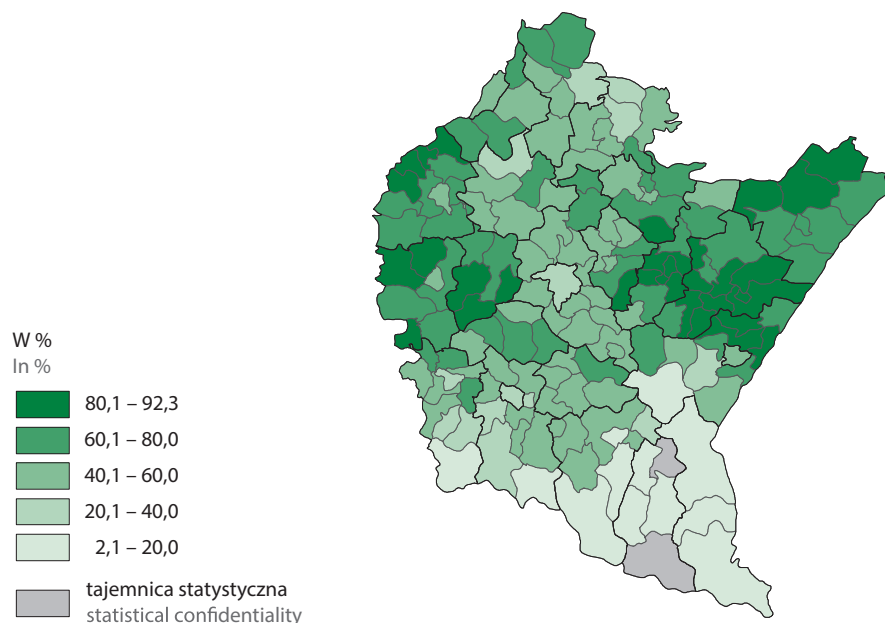
Na jeden ciągnik w kraju przypadało 10,3 ha użytków rolnych. W dwudziestu pięciu gminach województwa podkarpackiego powierzchnia ta była wyższa niż średnia w kraju. Najwyższą powierzchnię użytków rolnych przypadającą na jeden ciągnik odnotowano w gminie Lutowiska (36,2 ha), następnie w gminach Cisna (26,0 ha) i Komańcza (25,6 ha). W sześciu gminach powierzchnia przypadająca na jeden ciągnik nie przekroczyła 4,0 ha, a najniższa – 3,2 ha była w gminie Brzyska.

Mapa 24. Powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 ciągnik w 2020 r.
 Map 24. Area of agricultural land per 1 tractor in 2020

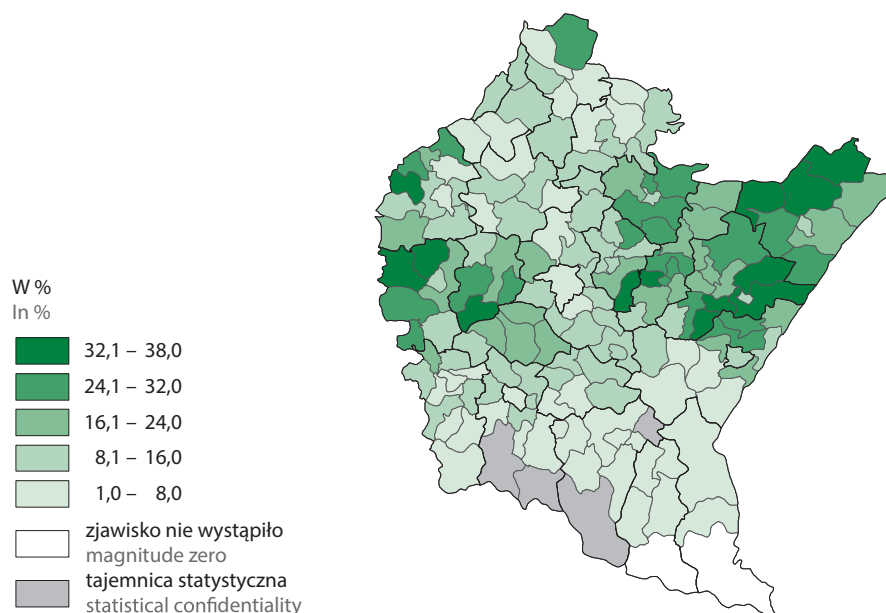
W trzydziestu gminach województwa podkarpackiego ponad 80% ogółu gospodarstw rolnych stosowało nawożenie mineralne, w tym największy udział takich gospodarstw odnotowano w gminie Rokietnica – 92,3%. Najmniej gospodarstw stosujących nawożenie mineralne było w gminie Komańcza (2,1%). W kraju udział gospodarstw stosujących nawożenie mineralne wyniósł 71,4% (najwięcej w gminie Krzanowice w województwie śląskim – 98,5%, a najmniej w gminach Biały Dunajec i Kościelisko w województwie małopolskim po 1,1%).

Mapa 25. Udział gospodarstw rolnych stosujących nawożenie mineralne w 2020 r.
Map 25. Share of agricultural holdings using mineral fertilizers in 2020

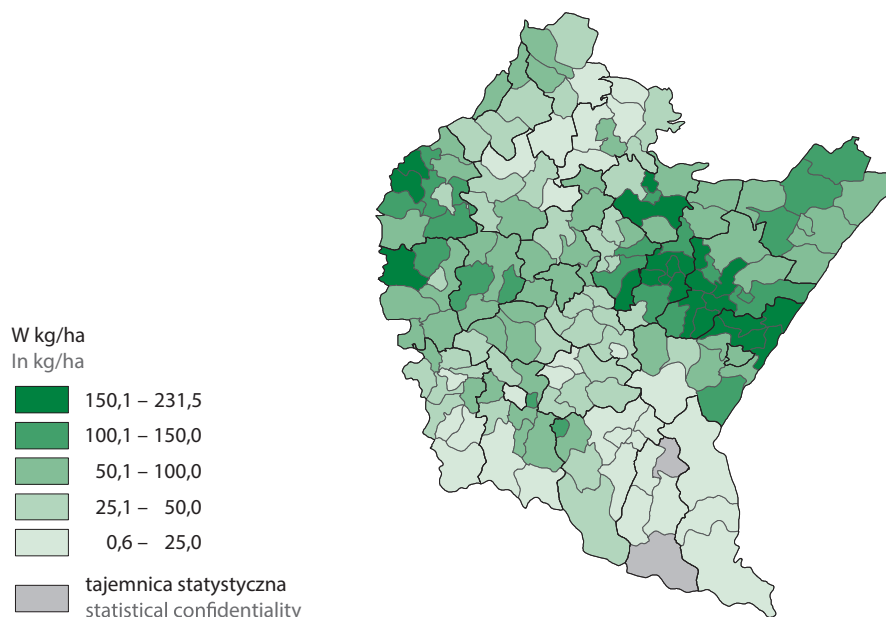
Największy udział gospodarstw stosujących nawożenie wapniowe odnotowano w gminie Chłopice – 38,0%. W szesnastu gminach województwa podkarpackiego udział gospodarstw stosujących wapnowanie przekroczył 30% (w kraju wynosił 21,3%). Najmniej gospodarstw stosowało nawozy wapniowe w gminach: Baligród, Lesko i Ustrzyki Dolne (po 1,0%). W kraju najczęściej gospodarstw stosowało wapnowanie gleb w gminie Czerwińsk nad Wisłą w województwie mazowieckim – 56,6%, a najmniej w gminie Szafłary w województwie małopolskim – 0,4%.

Mapa 26. Udział gospodarstw rolnych stosujących nawożenie wapniowe w 2020 r.
 Map 26. Share of agricultural holdings using lime fertilizers in 2020

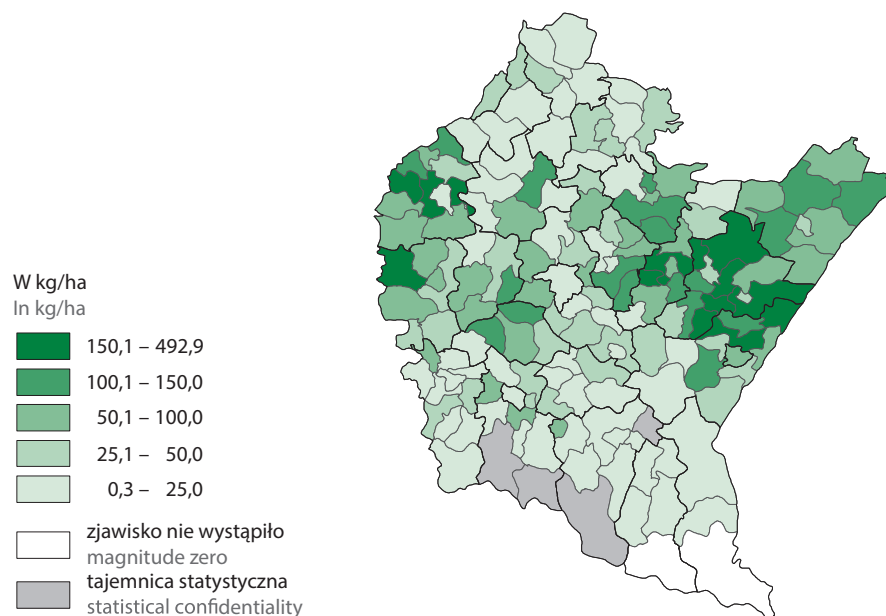
Zużycie nawozów mineralnych w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych w gminach województwa podkarpackiego mieściło się w granicach od 0,6 kg w gminie Solina do 231,5 kg w gminie Żurawica. W trzydziestu gminach zużycie nawozów mineralnych było wyższe niż w kraju (130,5 kg na 1 ha użytków rolnych).

Mapa 27. Zużycie nawozów mineralnych w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych w 2020 r.
 Map 27. Consumption of mineral fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land in 2020

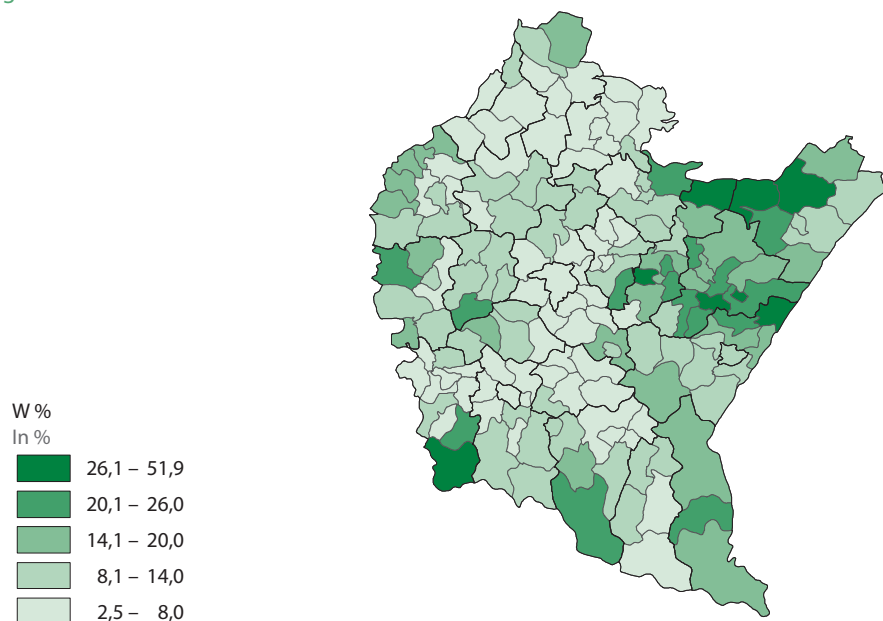
Duże rozpiętości można również zauważyć, analizując zużycie nawozów wapniowych w poszczególnych gminach województwa podkarpackiego. Najwyższe zużycie wynoszące 492,9 kg CaO na 1 ha UR odnotowano w gminie Radymno, a najniższe – 0,3 kg w gminie Lesko. Trzydzieści sześć gmin Podkarpacia stosowało wyższe nawożenie wapniowe niż średnio w kraju (89,6 kg/ha UR).

Mapa 28. Zużycie nawozów wapniowych w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych w 2020 r.
 Map 28. Consumption of lime fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land in 2020

Działalność rolniczą jako główne źródło dochodów (przekraczające 50% dochodów ogółem) najczęściej gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego wykazało w gminie Stary Dzików (51,9%), nieco mniej w gminie Gać (31,6%). W kraju takich gospodarstw było 30,3%. W ponad połowie gmin województwa podkarpackiego działalność rolnicza jako główne źródło dochodów nie przekroczyła 10%.

Mapa 29. Udział gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego, w których dochody z prowadzenia działalności rolniczej przekroczyły 50% dochodów ogółem w 2020 r.
 Map 29. Share of households with the holder of an agricultural holding whose income from agricultural activity exceeding 50% total income in 2020

Uwagi metodologiczne

1. Wprowadzenie

Niniejszą publikację opracowano na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020 (PSR 2020), który przeprowadzono w Polsce w terminie od 1 września do 30 listopada 2020 roku.

Spis został przeprowadzony na potrzeby Unii Europejskiej oraz krajowe, a jego podstawę prawną stanowiły:

- ustawa z dnia 31 lipca 2019 r. o powszechnym spisie rolnym w 2020 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1728 z późn. zm.). Ustawa ta szczegółowo określiła zasady przeprowadzenia spisu, podmioty podlegające spisowi oraz zakres danych, które należy zebrać;
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2018/1091 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zintegrowanych statystyk dotyczących gospodarstw rolnych oraz uchylenia rozporządzeń (WE) nr 1166/2008 i (UE) nr 1337/2011 (Dz. Urz. L 200 z 7.8.2018);
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 223/2009 z dnia 11 marca 2009 r. w sprawie statystyki europejskiej oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE, Euratom) nr 1101/2008 w sprawie przekazywania do Urzędu Statystycznego Wspólnot Europejskich danych statystycznych objętych zasadą poufności;
- rozporządzenie Rady (WE) nr 322/97 w sprawie statystyk Wspólnoty oraz decyzji Rady 89/382/EWG, Euratom w sprawie ustanowienia Komitetu ds. Programów Statystycznych Wspólnot Europejskich (tekst mający znaczenie dla Europejskiego Obszaru Gospodarczego – EOG i Szwajcarii) (Dz. Urz. L 87 z 31.3.2009, s. 164), w zakresie zasad opracowywania, tworzenia i rozpowszechniania statystyk oraz poufności informacji statystycznych;
- ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 443 z późn. zm.);
- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. (RODO) w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1) w zakresie zasad przetwarzania danych osobowych;
- ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1781).

Dniem referencyjnym spisu był 1 czerwca 2020 roku. Część danych, ze względu na ich specyfikę, dotyczyła okresu ostatnich 12 miesięcy kończącego się w dniu referencyjnym badania, czyli okresu od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r. włącznie.

Dla aktywności ekonomicznej, w części dotyczącej aktywności bieżącej, okresem referencyjnym był dodatkowo tydzień kończący się w dniu referencyjnym badania (tj. okres od 26 maja do 1 czerwca 2020 r.).

2. Uwaga

W związku z wprowadzaniem od 2010 r. zmian w metodologii badań rolniczych, mających na celu dostosowanie do standardów unijnych oraz uwzględnienie przemian dokonujących się w polskim rolnictwie, a także szersze wykorzystanie źródeł administracyjnych, **definicja gospodarstwa rolnego uległa zmianie**. Zgodnie z obowiązującą definicją w spisie rolnym w 2020 r. (podobnie jak w badaniach struktury gospodarstw rolnych w 2013 i 2016 r.) nie ujęto posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy użytków rolnych o powierzchni poniżej 1 ha, prowadzących działalność rolniczą o małej skali.

W związku z powyższym, prezentowane w niniejszym opracowaniu dane dla 2020 r. dotyczące gospodarstw rolnych ogółem oraz gospodarstw rolnych o powierzchni do 1 ha użytków rolnych włącznie są porównywalne z danymi zawartymi w edycji publikacji za lata 2013 i 2016, a nie są porównywalne z informacjami dla lat 2002, 2005, 2007 i 2010 zawartymi we wcześniejszych edycjach publikacji.

Do porównań wykorzystano dane z 2010 r., przeliczone zgodnie z obowiązującą definicją gospodarstwa rolnego.

Dane dla gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych są porównywalne z danymi prezentowanymi w poprzednich edycjach publikacji (dla gospodarstw prowadzących działalność rolniczą).

3. Ważniejsze pojęcia, definicje i zasady spisywania

Gospodarstwo rolne to grunty rolne wraz z gruntami leśnymi, budynkami lub ich częściami, urządzeniami i inwentarzem, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą wraz z prawami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego (art. 553 Kodeksu Cywilnego).

Gospodarstwo rolne osoby fizycznej (gospodarstwo indywidualne) to gospodarstwo użytkowane przez osobę fizyczną obejmujące:

- gospodarstwa rolne o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych,
- gospodarstwa rolne o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące działy specjalne produkcji rolnej lub produkcję rolną (roślinną i/lub zwierzęcą) o znaczącej, określonej następującymi progami skali: 0,5 ha dla: drzew owocowych, krzewów owocowych, warzyw gruntowych, truskawek gruntowych oraz chmielu; 0,3 ha dla szkótek sadowniczych i szkótek ozdobnych; 0,1 ha dla tytoniu; 5 sztuk dla bydła ogółem; 20 sztuk dla świń ogółem; 5 sztuk dla loch; 20 sztuk dla owiec ogółem i kóz ogółem; 100 sztuk dla drobiu ogółem; 10 sztuk dla zwierząt dzikich utrzymywanych w systemie fermowym; 20 pni dla pszczół.

Gospodarstwo rolne osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej to gospodarstwo rolne prowadzone przez osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, którego **podstawowa działalność jest zaliczana według Polskiej Klasyfikacji Działalności do sekcji A**, dział 01, grupy: 01.1 – uprawy rolne inne niż wieloletnie, 01.2 – uprawy roślin wieloletnich, 01.3 – rozmnażanie roślin, 01.4 – chów i hodowla zwierząt (z podklasy 01.49.Z – tylko strusie, króliki i inne zwierzęta futerkowe oraz pszczoły), 01.5 – uprawy rolne połączone z chowem i hodowlą zwierząt (działalność mieszana), 01.6, klasa 01.61, podklasa 01.61.Z – działalność usługowa wspomagająca produkcję roślinną (utrzymywanie gruntów w dobrej kulturze rolnej przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska), a także niezależnie od zaklasyfikowania działalności podstawowej, gdy w gruntach użytkowanych przez jednostkę powierzchnia **użytków rolnych przekracza 1 ha lub prowadzony jest chów/hodowla zwierząt gospodarskich**.

Użytkownik gospodarstwa rolnego to osoba fizyczna, osoba prawna oraz jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, faktycznie użytkująca gospodarstwo rolne, niezależnie od tego, czy jest właścicielem, dzierżawcą tego gospodarstwa, czy też użytkuje je z innego tytułu i niezależnie od tego, czy grunty wchodzące w skład gospodarstwa rolnego są położone na terenie jednej czy kilku gmin.

Za **osobę kierującą gospodarstwem rolnym** uważa się pełnoletnią osobę fizyczną upoważnioną przez właściciela/użytkownika gospodarstwa rolnego do podejmowania oraz nadzorowania lub wykonywania decyzji bezpośrednio związanych z procesami produkcyjnymi. W gospodarstwach indywidualnych kierujący jest często tą samą osobą co użytkownik.

Poziom wykształcenia rolniczego osoby kierującej gospodarstwem rolnym określa się jako:

- wyższe rolnicze – uzyskanie dyplomu ukończenia szkoły wyższej o kierunku rolniczym, np.: ogrodnictwo, geodezja urzędzeń rolniczych, technika urzędzeń rolniczych i leśnych, leśnictwo, technologia drewna, ochrona środowiska – melioracja, rybactwo, zootechnika, technologia żywności – mleczarstwo itp.; do kierunków rolniczych należy zaliczyć także weterynarię,
- policealne rolnicze – uzyskanie dyplomu ukończenia szkoły policealnej lub pomaturalnej o kierunku rolniczym, np.: ogrodnictwo, urządzenie terenów zieleni itp.,
- średnie zawodowe rolnicze – uzyskanie świadectwa ukończenia technikum lub liceum zawodowego o kierunku rolniczym np.: hodowla zwierząt, uprawa roślin, leśnictwo, melioracja, urządzenie terenów zieleni,
- zasadnicze zawodowe rolnicze – uzyskanie świadectwa ukończenia zasadniczej szkoły rolniczej, szkoły przysposobienia rolniczego, świadectwa ukończenia korespondencyjnego kursu rolniczego o poziomie szkoły zasadniczej, np.: ogrodnictwo, hodowla zwierząt, mechanizacja rolnictwa, wiejskie gospodarstwo domowe, rolnik upraw polowych,
- kurs rolniczy – kurs kwalifikacyjny zakończony egzaminem i uzyskaniem tytułu wykwalifikowanego rolnika lub mistrza rolnika,
- brak wykształcenia rolniczego – nieukończenie żadnej szkoły ani kursu o kierunku rolniczym, niezależnie od posiadanego ogólnego poziomu wykształcenia.

Siedziba użytkownika gospodarstwa indywidualnego to adres zamieszkania użytkownika. Adres ten nie zawsze jest taki sam jak adres zameldowania.

Siedziba gospodarstwa indywidualnego to siedlisko gospodarstwa (budynek mieszkalny oraz budynki gospodarskie i urządzenia służące do produkcji rolnej), a w przypadku braku siedliska największa część gospodarstwa rolnego. Adres siedziby gospodarstwa nie zawsze jest taki sam jak siedziby użytkownika.

Siedziba gospodarstwa rolnego osoby prawnej (lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej) to siedziba osoby prawnej lub jednostki lokalnej prowadzącej działalność rolniczą.

Do **działalności rolniczej** prowadzonej przez gospodarstwo rolne zaliczono:

- uprawę roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym również uprawę grzybów jadalnych), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych,
- chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, świń, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, zwierząt dzikich utrzymywanych w warunkach fermowych (np. dziki, sarny, daniele, lamy) i pszczół,
- utrzymanie gruntów rolnych, już niewykorzystywanych do celów produkcyjnych, według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

Za **zarobkową działalność inną niż rolnicza bezpośrednio związaną z gospodarstwem rolnym** przyjęto działalność produkcyjną lub usługową prowadzoną na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku, która wykorzystuje zasoby gospodarstwa rolnego (siłę roboczą, teren, budynki, park maszynowy itp.) lub produkty rolne w nim powstałe (np. agroturystyka, przetwórstwo produktów rolnych).

Nie wlicza się tu działalności innej niż rolnicza, jeżeli z zasobów gospodarstwa do jej prowadzenia wykorzystywana jest tylko i wyłącznie siła robocza.

Wartość końcowej produkcji rolniczej to suma wartości sprzedanych oraz zużytych przez gospodarstwo domowe użytkownika (samozaopatrzenie) surowych, nieprzetworzonych produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych).

Wartość **ogólnej sprzedaży produkcji gospodarstwa rolnego** to suma przychodów ze sprzedaży surowych produktów rolnych i zwierząt gospodarskich oraz wyrobów i usług z działalności innej niż rolnicza bezpośrednio związanej z gospodarstwem rolnym, a także płatności bezpośrednich.

Bezpośrednia sprzedaż konsumentom (ostatecznym odbiorcom na ich własne potrzeby) oznacza sprzedaż produktów rolnych, wytworzonych w gospodarstwie rolnym, na targowiskach, we własnych sklepach lub w ramach sprzedaży międzysąsiedzkiej.

Nie zalicza się tu sprzedaży produktów rolnych do punktów skupu oraz zakupów dokonywanych przez właścicieli sklepów, restauracji itp.

Za **gospodarstwo ekologiczne** uważa się gospodarstwo rolne, które posiada certyfikat nadany przez jednostkę certyfikującą lub jest w trakcie konwersji na ekologiczne metody produkcji rolniczej (pod kontrolą jednostki certyfikującej) na całość lub część produkcji roślinnej/zwierzęcej prowadzonej w gospodarstwie.

Za **gospodarstwo rolne korzystające ze środków wsparcia rozwoju obszarów wiejskich** uważa się gospodarstwo, z którym zawarto umowę/wydano pozytywną decyzję o przyznaniu płatności w okresie 3 lat kończących się 31 grudnia 2020 r. dla przynajmniej jednego z działań/poddziałań wymienionych poniżej:

- usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i zastępstw w gospodarstwie,
- systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych,
- inwestycje w środki trwałe,
- przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof oraz wprowadzenie odpowiednich środków zaradczych,
- pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników,
- pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz rozwoju małych gospodarstw,
- inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów,
- działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne,
- usługi leśno-środowiskowe i klimatyczne oraz ochrona lasów,
- rolnictwo ekologiczne,
- płatności dla obszarów Natura 2000 i płatności związane z ramową dyrektywą wodną,
- płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami,
- dobrostan zwierząt,
- zarządzanie ryzykiem.

4. Użytkowanie gruntów

Grunty ogółem to wszystkie grunty niezależnie od tytułu władania – własne, dzierżawione od innych (na zasadzie umowy i bezumownie), użytkowane z tytułu zajmowania określonego stanowiska (leśniczy, ksiądz, nauczyciel itp.) oraz wspólne w części przypadającej użytkownikowi, a także użytkowane przez gospodarstwo grunty należące do gospodarstw opuszczonych. Nie zalicza się tu powierzchni gruntów wydzierżawionych innym i gruntów należących do wspólnot gruntowych.

Użytki rolne ogółem to powierzchnia:

- użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej, na którą składają się:
 - zasiewy,
 - łąki trwałe,
 - pastwiska trwałe,
 - uprawy trwałe, w tym sady,
 - ogrody przydomowe (bez powierzchni przeznaczonej na rekreację),
 - grunty ugorowane (łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny),
- użytków rolnych pozostałych.

Powierzchnia **użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej** to użytki rolne, na których stosuje się jakiegokolwiek zabiegi uprawne (np. orka, koszenie, mulczowanie itp.), także grunty objęte płodozmianem. Są to grunty, które mogą kwalifikować się np. do otrzymania dopłat i są utrzymywane zgodnie z wymaganiami dotyczącymi dobrej kultury rolnej znajdującymi się w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 kwietnia 2004 roku – Dz. U. 65, poz. 600. Zalicza się tu także grunty ugorowane.

Powierzchnia **użytków rolnych pozostałych** (tj. nieużytkowanych i nieutrzymywanych w dobrej kulturze rolnej) to powierzchnia użytków rolnych wyłączonych z produkcji, tj. użytków rolnych uprzednio użytkowanych jako zasiewy oraz grunty ugorowane, łąki i pastwiska trwałe, sady i inne uprawy trwałe, ogrody przydomowe, które w dniu 1 czerwca 2020 r. ze względów ekonomicznych, społecznych lub innych nie były wykorzystywane już rolniczo i wyłączone z płodozmianu. Grunty te znajdowały się jednak w kondycji, pozwalającej w razie zmiany decyzji co do ich przyszłego użytkowania, na ich szybkie przywrócenie do produkcji rolniczej, przy wykorzystaniu zasobów dostępnych w gospodarstwie rolnym. Jeżeli rekultywacja tych gruntów wymagałaby bardzo długiego okresu czasu i dużych nakładów pracy oraz zasobów niedostępnych w gospodarstwie – powierzchnię tę zalicza się do powierzchni pozostałych gruntów.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym (jednorocznych i wieloletnich, ale bez upraw trwałych), prowadzonych zarówno w gruncie (na odkrytym polu lub pod niskim przykryciem, z brakiem dostępu), jak i pod wysokimi, dostępnymi osłonami (w szklarniach, tunelach wysokich lub inspektach).

Łąki trwałe to grunty pokryte trawami (5 lub więcej lat), z zasady koszone, a w rejonach górskich również powierzchnia koszonych hal i połonin. Łąki powinny być utrzymywane w dobrej kulturze rolnej i przynajmniej raz w roku koszone, a zbiory niekoniecznie wykorzystywane do celów produkcyjnych.

Pastwiska trwałe to grunty pokryte trawami (5 lub więcej lat), które z zasady nie są koszone, lecz wypasane, a w rejonach górskich również powierzchnia wypasanych hal i połonin utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej (łącznie z pastwiskami trwałymi niewykorzystywanymi do celów produkcyjnych

oraz z ekstensywnie wypasanymi pastwiskami położonymi na terenach pagórkowatych lub na znacznej wysokości, na glebach niskiej klasy, na których nie stosuje się nawożenia, podsiewów, melioracji itp.).

Powierzchnia upraw trwałych to powierzchnia: plantacji drzew i krzewów owocowych, szkótek drzew i krzewów owocowych oraz ozdobnych, szkótek drzew i krzewów leśnych do celów handlowych, plantacji wikliny oraz innych gruntowych upraw trwałych (np.: derenia, tarniny, morwy, wierzy mandżurskiej, głogu, rokitnika, jarzębiny, choinek bożonarodzeniowych uprawianych na użytkach rolnych), a także upraw trwałych pod osłonami (np. malina, winorośl, brzoskwinia).

Sady to uprawy drzew i krzewów owocowych posadzonych na miejscu stałym, w regularnej rozstawie, na powierzchni minimum 10 arów. Do sadów zaliczamy także szkółki drzew i krzewów owocowych.

Ogrody przydomowe to powierzchnia zlokalizowana najczęściej wokół siedziby gospodarstwa, często oddzielona od reszty gospodarstwa, która obejmuje uprawy (rolne, ogrodnicze zarówno jednoroczne jak i wieloletnie oraz drzewa i krzewy owocowe) przeznaczone na spożycie w gospodarstwie domowym użytkownika (samozaopatrzenie). Sporadycznie nadwyżki zbiorów mogą być sprzedawane.

Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację (należą do gruntów pozostałych).

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska.

Do gruntów ugorowanych zalicza się powierzchnię upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawóz zielony), a także grunty przygotowane pod jesienne nasadzenia, np. truskawek oraz obsiane roślinami miododajnymi.

Zaliczamy tu grunty zarówno uprawnione, jak i nieuprawnione do płatności obszarowych.

Do gruntów ugorowanych nie zaliczamy gruntów, które były przygotowane pod tegoroczne zasiewy (np. warzyw), a do 1 czerwca 2020 r. nie zostały jeszcze obsiane lub obsadzone (zaliczamy je do powierzchni zasiewów).

Powierzchnia **lasów i gruntów leśnych** to powierzchnia o wielkości co najmniej 0,10 ha:

- zalesiona (pokryta roślinnością leśną),
- niezalesiona (przejściowo pozbawiona roślinności leśnej),
- gruntów związanych z gospodarką leśną,
- plantacji o krótkiej rotacji (łącznie z założonymi na użytkach rolnych).

Uwzględnia się tu powierzchnię szkótek drzew leśnych założonych na terenach leśnych i wykorzystywanych na potrzeby własne gospodarstwa (niehandlowe).

Powierzchnia **pozostałych gruntów** to grunty będące pod zabudowaniami, podwórzami, placami i ogrodami ozdobnymi, parkami, powierzchnia wód śródlądowych (własnych i dzierżawionych), rowów melioracyjnych, powierzchnia porośnięta wikliną w stanie naturalnym, powierzchnia terenów bagiennych, powierzchnia innych gruntów (torfowiska, żwirownie), nieużytków (w tym gruntów zadrzewionych i zakrzaczonych), powierzchnia przeznaczona dla rekreacji (np. zlokalizowana wokół domu, pola golfowe, ogrody ozdobne itp.).

Do pozostałych gruntów zalicza się także powierzchnię gruntów rolnych, które nie są użytkowane rolniczo, jeżeli wiadomo, że grunty te nie powrócą już do użytkowania rolniczego, np. grunty rolne przeznaczone pod budowę drogi, supermarketu.

5. Powierzchnia zasiewów

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym (jednorocznych i wieloletnich, ale bez upraw trwałych), prowadzonych zarówno w gruncie (na odkrytym polu lub pod niskim, przykryciem z brakiem dostępu), jak i pod wysokimi, dostępnymi osłonami (w szklarniach, tunelach wysokich lub inspektach), które są uprawiane w plonie głównym.

Do powierzchni zasiewów zalicza się również powierzchnię, która była zaplanowana i obsiana/obsadzona po 1 czerwca 2020 r. pod zbiór w bieżącym roku (np. późnych odmian warzyw).

Powierzchnia zasiewów **w gruncie** to powierzchnia upraw prowadzonych zarówno na odkrytym polu, jak również **pod niskim, niedostępnym przykryciem**. Kategoria ta obejmuje powierzchnię upraw przykrytych przy użyciu mat/arkuszy z tworzywa sztucznego ułożonych płasko na ziemi oraz upraw pod tunelami niskimi (poniżej 1,5 m wysokości w szczycie).

Powierzchnia zasiewów w **szklarniach, tunelach foliowych wysokich** oraz **inspektach** to powierzchnia upraw prowadzonych pod wysokimi osłonami (o wysokości min. 1,5 m w szczycie) oraz pod osłonami niskimi z możliwością stałego dostępu, czyli inspektach, tzw. przyspiesznikach („miniaturowe szklarnie”); są to skrzytnie nakryte oknami, służące np. do produkcji rozsąd.

W powierzchni zasiewów ujęto uprawę chmielu oraz plantacje truskawek i poziomek, a także powierzchnię traw polowych.

Do grupy „**zboż ogółem**” zaliczono zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i pozostałe zbożowe (amarantus, kanar, żyto stuletnie itp.).

W grupie „**zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi**” ujęto zboża podstawowe (pszenica, żyto, jęczmień, owies i pszenżyto) oraz powierzchnię zasiewów mieszanek zbożowych ozimych i jarych.

Grupa „**przemysłowe**” obejmuje buraki cukrowe, rzepak i rzepik, len (łącznie z lnem oleistym), słonecznik na ziarno, konopie, tytoń, chmiel, cykorię oraz inne oleiste (mak, gorczyca, soja, itp.).

Do grupy „**strączkowych na ziarno**” zalicza się strączkowe jadalne (groch, fasolę, bób oraz inne strączkowe jadalne uprawiane na ziarno, np. ciecierzycę), strączkowe pastewne na ziarno oraz mieszanki zbożowo strączkowe na ziarno. Powierzchnię zasianą grochem, fasolą, bobem itp. przewidzianą do zbioru w stanie niedojrzałym zaliczono do warzyw gruntowych.

Grupa „**pastewne**” obejmuje uprawy okopowych pastewnych, kukurydzy na zielonkę, strączkowych pastewnych na zielonkę i motylkowych drobnonasiennych, innych pastewnych i traw na zielonkę (bez upraw przeznaczonych na nawozy zielone).

Grupa „**pozostałe**” obejmuje warzywa gruntowe, truskawki i poziomki gruntowe, uprawy nasienne, kwiaty i rośliny ozdobne gruntowe, pozostałe przemysłowe (np. krokosz barwierski, uprawy wieloletnie na cele energetyczne), zioła i przyprawy, a także uprawy pod osłonami (bez upraw trwałych pod osłonami) oraz pozostałe uprawy.

Do **warzyw** zaliczono: kapustę głowiastą (wczesną i późną, białą, czerwoną i włoską), cebulę, marchew jadalną, buraki ćwikłowe, ogórki, pomidory, kalafior (wczesne i późne), warzywa pozostałe (pietruszkę, seler, pory, brukselkę, szczaw, szpinak, sałatę, rzodkiewkę, chrzan, rabarbar, skorzonę, kalarepę, czosnek, dynię, szparagi, brokuły, kapustę pekińską, cykorię liściastą, cukinię, szalotkę itp.). Grupa ta obejmuje również groch, bób itp. zebrane w stanie niedojrzałym (zielonym), fasolę szparagową, z której zebrano niedojrzałe strąki oraz kukurydzę z przeznaczeniem na zbiór kolb w stanie niedojrzałym, a także rozsady warzyw gruntowych na potrzeby własne gospodarstwa.

Powierzchnia uprawy **truskawek** to powierzchnia obsadzona truskawkami i poziomkami (łącznie z nowymi, wiosennymi nasadzeniami) w gruncie oraz pod osłonami. Nie uwzględniono tu powierzchni przygotowanej do nasadzeń jesiennych oraz powierzchni plantacji truskawek przeznaczonych na sadzonki (którą ujęto w grupie „pozostałe”).

Do grupy roślin **przemysłowych** zaliczono buraki cukrowe, rzepak i rzepik, len (łącznie z lnem oleistym), słonecznik na ziarno, konopie, tytoń, chmiel, cykorię oraz inne oleiste (mak, gorczyca, soja, itp.).

Do **ziemniaków** zaliczono sadzeniaki, ziemniaki jadalne oraz uprawiane do przemysłu, odmian zarówno wczesnych, średniowczesnych, jak i późnych. Powierzchnia uprawy ziemniaków nie obejmuje uprawy tej rośliny w ogrodach przydomowych.

Dane o **burakach cukrowych** dotyczą tylko tych upraw, które są przeznaczone do przemysłu. Nie ujmują się tu buraków cukrowych uprawianych na wysadki/nasiona.

Trawy polowe są to krótkotrwałe użytki zielone (uprawiane z reguły mniej niż 5 lat), tj. trawy w czystym siewie (np.: rajgras, stokłosa, mozga, wiechlina, kostrzewa, tomka, kupkówka, wyczyniec, mietlica, tymotka, kłosówka, życica i inne) lub mieszanki tych gatunków, wykorzystywane na zielonkę/siano lub nasiona (użytkowane zazwyczaj kośnie) lub wypasane (tzw. pastwiska polowe).

Międzyplony (poplony) jare – rośliny wysiane po zbiorze plonu głównego i przyorane przed zimą, lub wysiane wiosną i przyorane przed zasianiem upraw zbieranych jako plon główny. Poplony jare mogą być także przeznaczone na paszę.

Międzyplony (poplony) ozime – rośliny wysiane jesienią 2019 r., po zbiorze plonu głównego, z przeznaczeniem na paszę dla zwierząt lub na przyoranie jako zielony nawóz wiosną 2020 r. Poplony ozime zimują na polu.

Powierzchnia grzybów jadalnych – powierzchnia zajmowana przez uprawy grzybów jadalnych, np. pieczarek, boczniaków, twardziaka jadalnego (shiitake), pierścieniaka uprawnego i innych. Powierzchnia ta obejmuje stanowiska, które co najmniej raz w okresie 12 miesięcy do 1 czerwca 2020 r. włącznie były zajęte pod uprawę grzybów jadalnych.

Powierzchnię uprawy ziemniaków, warzyw gruntowych, truskawek i poziomek gruntowych oraz grupy „pozostałych upraw” od 2007 r. podaje się bez powierzchni w ogrodach przydomowych, która zgodnie z klasyfikacją UE jest odrębną pozycją wyszczególnioną w użytkowaniu gruntów.

6. Zwierzęta gospodarskie

W spisie ujęto zwierzęta gospodarskie, które znajdowały się w gospodarstwie rolnym oraz zwierzęta wysłane na redyki, wypasy i do bacówek. Rejestrowane były wszystkie zwierzęta, tj. zarówno stanowiące własność użytkownika gospodarstwa rolnego lub członków jego gospodarstwa domowego, jak również zwierzęta przetrzymywane czasowo lub stale w gospodarstwie, tj. przyjęte na wychów, opas, tucz (np. umowy kontraktacyjne dla świń), przechowywanie (np. hotele dla koni) itp., niezależnie od tego czy przyjęto je od gospodarstw indywidualnych, czy od jednostek państwowych, spółdzielczych, spółek.

Zwierzęta gospodarskie to zwierzęta utrzymywane w celu osiągnięcia korzyści gospodarczych, np. produkcji mięsa, mleka i innych produktów zwierzęcych, a także w przypadku koni, wykorzystywanych jako siła pociągowa i do celów rekreacyjnych oraz sportowych.

Do zwierząt gospodarskich zalicza się następujące gatunki: konie domowe i inne koniowate, bydło, świnie, owce, kozy, drób (tj. brojlerzy, kury niośki, koguty, indyki, kaczki, gęsi, przepiórki, perliczki, gołębie, strusie i inne gatunki, ale bez ptactwa utrzymywanego do celów łowieckich, a nie do produkcji mięsa), króliki,

pozostałe zwierzęta futerkowe, inne zwierzęta utrzymywane w gospodarstwie rolnym dla pozyskania produktów zwierzęcych, np. mięsa czy wełny (tj.: jelenie, sarny, daniiele, łosie, renifery, dziki, świniodziki, lamy, alpaki itp.) oraz pszczoły.

Do zwierząt gospodarskich (z wyjątkiem koni) nie zalicza się zwierząt utrzymywanych wyłącznie dla celów rekreacyjnych lub terapeutycznych.

Spisowi podlegały zwierzęta gospodarskie, które **1 czerwca 2020 r. znajdowały się w gospodarstwie rolnym**, niezależnie od tego czy w dniu przeprowadzania spisu nadal w nim przebywały, czy już nie.

Nie ujmowano zwierząt, które po północy z 1 na 2 czerwca 2020 r. urodziły się, zostały zakupione lub trafiły do gospodarstwa z innych powodów, pomimo że znajdowały się one w gospodarstwie w czasie przeprowadzania spisu.

Wyjątek stanowiły pnje pszczele (ule), które spisywane były u ich właściciela niezależnie od miejsca, gdzie się znajdowały.

W spisie zebrano dane o pogłowie **drobiu** poszczególnych gatunków. Jeżeli 1 czerwca 2020 r. w gospodarstwie rolnym o dużej skali chowu drobiu (ferma wielkotowarowa, np. ferma tuczu brojlerów, ferma niosek jaj konsumpcyjnych, wylęgowych) nie było na stanie drobiu w związku z trwającą właśnie przerwą technologiczną w produkcji (przerwa pomiędzy cyklami produkcyjnymi, jeśli nie przekraczała 8 tygodni), należało wpisać stany drobiu z okresu przed opróżnieniem kurników.

W celu przeliczenia pogłowie zwierząt w sztukach fizycznych na **sztuki przeliczeniowe duże (SD)** wykorzystano następujące współczynniki:

- bydło, tj. cielęta ogółem w wieku poniżej 1 roku – 0,40; bydło w wieku 1–2 lat – 0,70; byki w wieku 2 lata i więcej – 1,00; jałówki w wieku 2 lata i więcej – 0,80; krowy pozostałe – 0,80; krowy mleczne – 1,00,
- świnie, tj. prosięta o wadze do 20 kg – 0,027; lochy ogółem – 0,50; warchlaki, knury rozplodowe i tuczniaki – 0,30,
- owce ogółem – 0,10,
- kozy ogółem – 0,10,
- drób, tj. brojlery kurze – 0,007; kury noski – 0,014; indyki – 0,03; gęsi – 0,02; kaczkki – 0,01; drób pozostały (bez strusi) – 0,001; strusie – 0,35,
- króliki ogółem – 0,02.

7. Nawożenie

Dane o zastosowanych w gospodarstwie rolnym nawozach mineralnych, wapniowych oraz nawozach naturalnych pochodzenia zwierzęcego obejmują okres od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.

W spisie zbierano dane dla następujących **rodzajów nawozów naturalnych**:

- **obornik** – stała mieszanina odchodów (kału i moczu) zwierząt gospodarskich (świń, bydła, koni, owiec, kóz, królików) wraz ze ściółką,
- **pomiot ptasi** – odchody drobiu,
- **gnojówka** – przefermentowany mocz zwierząt gospodarskich (odciek z obornika),
- **gnojowica** – rozwodniona mieszanina odchodów zwierząt (kału, moczu).

Zużycie nawozów mineralnych (azotowych, fosforowych, potasowych) oraz wapniowych prezentowane jest w przeliczeniu na czysty składnik NPK i CaO. Przeliczeń zużycia nawozów na 1 ha użytków rolnych w roku gospodarczym 2019/2020 dokonano na powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.

8. Środki ochrony roślin

Środki ochrony roślin to substancje lub ich mieszaniny oraz żywe organizmy przeznaczone do ochrony roślin uprawnych przed organizmami szkodliwymi (m.in. przed grzybami, wirusami, bakteriami, insektami, ślimakami, gryzoniami), a także niszczenia roślin niepożądanych (np. chwastów), regulowania rozwoju oraz wzrostu i innych procesów biologicznych w roślinach uprawnych. Do środków ochrony roślin zaliczane są również preparaty wykorzystywane do zabiegów w magazynach, w których przechowywane są pasze, nasiona siewne lub przeznaczone do konsumpcji.

W spisie zebrano informacje o **ilości zabiegów** zastosowanych na zboża, warzywa, sady i inne uprawy trwałe, pozostałą powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze.

Dodatkowo w spisie zebrano informacje dotyczące korzystania z różnych **rodzajów wsparcia przy podejmowaniu decyzji o stosowaniu środków ochrony roślin** oraz oceny stopnia znajomości **zasad integrowanej ochrony roślin**.

9. Ciągniki, maszyny i urządzenia rolnicze

Badaniem zostały objęte ciągniki (kołowe dwuosiowe i gąsienicowe) oraz maszyny i urządzenia rolnicze **własne** (stanowiące wyłączną własność użytkownika gospodarstwa lub członka jego gospodarstwa domowego) i **wspólne** (będące współwłasnością i użytkowane przez więcej niż jedno gospodarstwo rolne), które wykorzystywane były wyłącznie lub częściowo **do prac związanych z rolnictwem**. Ciągniki oraz maszyny i urządzenia rolnicze należące do kilku rolników spisano u tego rolnika, u którego znajdowały się w dniu referencyjnym spisu.

Spisano sprzęt sprawny technicznie, jak również znajdujący się w remoncie oraz przeznaczony do naprawy (niesprawny technicznie przez okres krótszy niż rok).

Nie spisywano **ciągników jednoosiowych** używanych często w ogrodnictwie.

10. Dochody gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego

Dane dotyczą 12 miesięcy, tj. okresu od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.

Za **gospodarstwo domowe z użytkownikiem gospodarstwa rolnego** uważa się zespół osób mieszkających i utrzymujących się wspólnie, jeżeli wśród nich jest osoba prowadząca gospodarstwo indywidualne.

Za **dochód całkowity gospodarstwa domowego** uważa się łączne dochody (z tytułu prowadzenia działalności rolniczej i pozarolniczej oraz z tytułu: pracy najemnej, pobierania emerytur i rent, zasiłku z pomocy społecznej, zasiłku wychowawczego, alimentów, stypendiów, posiadania lokat kapitałowych, uzyskiwania pomocy zagranicznej, wygranych w grach liczbowych, loteriach itp.) wszystkich osób (spokrewnionych i niespokrewnionych) zamieszkujących wspólnie z użytkownikiem gospodarstwa rolnego i wspólnie się z nim utrzymujących.

Dla potrzeb publikacji przyjęto, że **główne źródło dochodu** to źródło dochodów przekraczające 50% dochodów ogółem gospodarstwa domowego.

Do gospodarstw uzyskujących dochody z działalności rolniczej oraz z działalności pozarolniczej zaliczono również te gospodarstwa, w których omawiane rodzaje działalności nie przyniosły jeszcze dochodów lub przynosiły straty.

11. Pracujący w gospodarstwach rolnych

Dane o pracujących w rolnictwie według **aktywności stałej** dotyczą nakładów pracy ponoszonych na wytworzenie produkcji rolnej w ciągu 12 miesięcy poprzedzających dzień referencyjny spisu, a więc uwzględniają cały roczny cykl produkcyjny w gospodarstwie rolnym.

Dane o pracujących w rolnictwie według **aktywności bieżącej** (na podstawie metodologii rekomendowanej dla badań rynku pracy przez Międzynarodową Organizację Pracy i wykorzystywanej m.in. do zbilansowania pracujących w całej gospodarce narodowej) dotyczą tylko tej części pracujących, dla których praca w rodzinnych gospodarstwach rolnych jest wyłącznym lub głównym zajęciem użytkownika i osób z nim mieszkających. Z tego względu stosuje się kryterium bieżącej aktywności ekonomicznej poszczególnych osób w określonym odcinku czasu, to jest w tygodniu od 26 maja do 1 czerwca 2020 r.

W **gospodarstwach indywidualnych** zebrano dane o nakładach pracy użytkownika gospodarstwa rolnego i członków jego rodziny oraz o nakładach pracy osób spoza rodziny użytkownika.

Dla **gospodarstw rolnych osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej** zebrano dane o nakładach pracy osób tam zatrudnionych lub pracujących na innych zasadach (np. uczniowie, praktykanci, członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych, zakonnicy) – rozpatrywana była tylko aktywność stała (z uwzględnieniem podziału według płci).

Za **pracę w gospodarstwie rolnym przy produkcji rolniczej** uważa się wykonywanie prac bezpośrednio związanych z produkcją roślinną i zwierzęcą oraz utrzymywaniem gruntów w dobrej kulturze rolnej (działalność rolnicza), a także innych prac, które są niezbędne przy prowadzeniu gospodarstwa rolnego, takich jak: zakup środków produkcji, sprzedaż produktów i przygotowanie ich do sprzedaży, prace związane z magazynowaniem, transport na potrzeby gospodarstwa rolnego, bieżące naprawy sprzętu rolniczego, prace konserwacyjne budynków, maszyn, instalacji, organizację i zarządzanie pracą w gospodarstwie rolnym, załatwianie spraw urzędowych, prowadzenie rachunków, wypełnianie wniosków o dopłaty bezpośrednio i inne.

Nie zalicza się tu prac związanych z leśnictwem, łowiectwem, połowem lub hodowlą ryb oraz prac wykonywanych w ramach prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej (bez względu na to, czy prowadzone są w gospodarstwie czy poza nim).

Do pracy w gospodarstwie indywidualnym nie zalicza się takich prac, jak: przyrządzanie posiłków, pranie, sprząkanie, opieka nad dziećmi oraz innych prac związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego oraz prac rolnych wykonywanych w ramach pomocy sąsiedzkiej na rzecz innego gospodarstwa rolnego.

Za **pracę (działalność zarobkową) inną niż przy produkcji rolniczej w swoim (rodzinnym) gospodarstwie rolnym** uważa się każdą pracę (również dorywczą lub nierejestrowaną) najemną lub na własny rachunek, wykonywaną zarówno w gospodarstwie, jak i poza jego terenem. Zaliczono tu także pracę przy produkcji rolniczej w innym gospodarstwie rolnym.

Praca główna to praca zajmująca najwięcej czasu (dot. osób, które wykonują więcej niż jedną pracę). Jeżeli prace zajmują tyle samo czasu, to pracą główną jest ta, która przynosi największy dochód.

Praca dodatkowa to praca zajmująca najwięcej czasu, poza pracą główną. Jeżeli kilka prac zajmuje tyle samo czasu, to pracą dodatkową jest ta, z której osiągnięty jest wyższy dochód.

Spis w zakresie aktywności ekonomicznej dotyczył wszystkich osób w **wieku 15 lat i więcej** (tzn. urodzonych 1 czerwca 2005 r. i wcześniej).

Ze względu na duży udział pracy w niepełnym wymiarze godzin oraz sezonowego zatrudnienia pracowników dorywczych, kontraktowych, pracujących w ramach pomocy sąsiedzkiej i „pozostałych osób pracujących” nakłady pracy w rolnictwie zostały wyrażone w umownych rocznych jednostkach pracy (Annual Work Unit – AWU).

Roczna jednostka pracy (AWU) oznacza ekwiwalent pełnego etatu. Oblicza się ją przez podzielenie liczby godzin przepracowanych w ciągu roku przez roczną liczbę godzin odpowiadającą pełnemu etatowi. W Polsce jako ekwiwalent pełnego etatu przyjęto 2120 godzin pracy w roku, tzn. 265 dni roboczych po 8 godzin pracy dziennie. Przy wyliczaniu nakładów pracy wyrażonych w AWU (zgodnie z metodologią Eurostatu) zachowano warunek, że na 1 osobę nie może przypadać więcej niż 1 AWU, nawet jeżeli w rzeczywistości pracuje ona dłużej.

Wymiar rocznego czasu pracy przy produkcji rolniczej określa się w częściach etatu:

- poniżej 0,25 etatu (1–66 dni, 1–530 godzin) oznacza mniej niż 1/4 etatu lub okres do 3 miesięcy,
- od 0,25 do poniżej 0,5 etatu (67–132 dni, 531–1060 godzin) – oznacza 1/4 etatu, ale mniej niż 1/2 etatu lub okres od 3 miesięcy włącznie do 6 miesięcy,
- od 0,5 do poniżej 0,75 etatu (133–198 dni, 1061–1590 godzin) – oznacza 1/2 etatu, ale mniej niż 3/4 etatu lub okres od 6 miesięcy włącznie do 9 miesięcy,
- od 0,75 do poniżej 1 etatu (199–264 dni, 1591–2119 godzin) – oznacza 3/4 etatu, ale mniej niż 1 etat lub okres od 9 miesięcy włącznie do 12 miesięcy,
- 1 etat (265 dni i więcej, 2120 i więcej godzin) – oznacza 1 pełny etat lub 12 miesięcy w roku i przedział ten dotyczy również osób, które przepracowały większą liczbę godzin w ciągu roku niż odpowiadającą 1 etatowi.

Jako **pracowników najemnych** należy rozumieć osoby zatrudnione na podstawie pisemnej lub ustnej umowy o pracę, otrzymujące wynagrodzenie pieniężne lub w naturze. Częścią wynagrodzenia mogą być również koszty utrzymania (np. nocleg, wyżywienie).

Jako **pracowników najemnych stałych** traktuje się osoby, które pracowały za wynagrodzeniem w każdym tygodniu 12 miesięcy do 1 czerwca 2020 r. włącznie, bez względu na liczbę godzin pracy w ciągu tygodnia. Do pracowników najemnych stałych należy również zaliczyć osoby, które przepracowały tylko część tygodni w roku z następujących przyczyn:

- specyfika produkcji rolnej w gospodarstwie (np. uprawa owoców, warzyw gruntowych) wymagająca zatrudniania pracowników tylko w ciągu kilku miesięcy w roku,
- urlop, choroba, wypadek, kwarantanna lub izolacja wywołana zagrożeniem epidemicznym,
- rozpoczęcie lub zakończenie pracy w gospodarstwie (czyli osoby, które zmieniły miejsce pracy w ciągu roku),
- całkowite wstrzymanie pracy w gospodarstwie spowodowane przyczynami naturalnymi (powódź, pożar).

Pracownicy najemni dorywczy – osoby (zatrudnione na podstawie pisemnej lub ustnej umowy o pracę, otrzymujące wynagrodzenie pieniężne lub w naturze; częścią wynagrodzenia mogą być również koszty utrzymania, np. nocleg, wyżywienie), które w ciągu ostatnich 12 miesięcy pracowały tylko w wybranym okresie i nie mają stałej umowy o pracę.

Inni pracownicy – to inne osoby pracujące w gospodarstwach osób prawnych, tj. członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych (jeżeli pracowali w gospodarstwie rolnym, ale nie byli zatrudnieni jako pracownicy najemni stali), uczniowie pracujący w szkolnych gospodarstwach rolnych, osoby pracujące (w tym duchowni) w gospodarstwach prowadzonych przez zakony (niebędące pracownikami najemnymi stałymi).

Pracownicy kontraktowi – są to osoby wykonujące określoną usługę w gospodarstwie rolnym, które nie zostały zatrudnione bezpośrednio przez użytkownika/kierującego gospodarstwem rolnym.

Pomoc sąsiedzka – praca w **gospodarstwie indywidualnym** wykonana **przez osoby z innego gospodarstwa rolnego bez wynagrodzenia** (w formie pieniężnej lub w naturze) za tę pracę. Jako pomoc sąsiedzka należy traktować też m.in. pracę wykonywaną przez osoby z innego gospodarstwa rolnego w ramach tzw. odrobku (ale bez wynagrodzenia).

12. Typologia gospodarstw rolnych

Podstawę prawną obowiązującej w UE klasyfikacji gospodarstw rolnych (nazywanej Wspólnotową Typologią Gospodarstw Rolnych, w skrócie „typologia”) stanowią:

- rozporządzenie Rady (WE) nr 1217/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. ustanawiające sieć zbierania danych rachunkowych o dochodach i działalności gospodarczej gospodarstw rolnych we Wspólnocie Europejskiej,
- rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1198/2014 z dnia 1 sierpnia 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Rady (WE) nr 1217/2009,
- rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/220 z dnia 3 lutego 2015 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1217/2009.

Podstawowym celem typologii jest dostarczenie narzędzia umożliwiającego:

- spełnienie potrzeb informacyjnych Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej,
- sporządzanie analiz porównawczych sytuacji ekonomiczno-produkcyjnej gospodarstw rolnych:
 - pomiędzy różnymi klasami wielkości ekonomicznej i różnymi typami rolniczymi gospodarstw,
 - pomiędzy poszczególnymi krajami członkowskimi i ich regionami,
 - pomiędzy różnymi okresami czasowymi (analizy pionowe).

Dane pochodzące ze spisu rolnego w 2020 r. oraz wartości współczynników standardowej produkcji (opracowane przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy) dla każdej uprawy i kategorii zwierząt, pozwoliły na ustalenie dla każdego objętego spisem gospodarstwa rolnego **wielkości ekonomicznej** oraz **typu rolniczego**.

Produkcja określonej działalności rolniczej jest to wartość produkcji rolnej brutto uzyskanej z jednego hektara uprawy lub od jednego zwierzęcia gospodarskiego. Wartość oblicza się poprzez przemnożenie produkcji z 1 ha lub od 1 zwierzęcia przez cenę na terenie gospodarstwa rolnego, bez VAT, podatków od produktów i dopłat bezpośrednich.

Standardowa produkcja (SP) oznacza wartość produkcji odpowiadającej przeciętnej sytuacji w danym regionie. Jest obliczana jako średnia z pięciu lat wartość produkcji z określonej działalności rolniczej (roślinnej i zwierzęcej).

Całkowita standardowa produkcja gospodarstwa rolnego (GSP) jest sumą wartości uzyskanych dla każdej działalności rolniczej prowadzonej w gospodarstwie przez przemnożenie współczynników SP dla danej działalności przez liczbę hektarów lub liczbę zwierząt.

Wartość SP produktów roślinnych jest odnoszona do 1 ha, z wyjątkiem upraw grzybów, gdzie stosuje się standardową powierzchnię 100 m². W przypadku produkcji zwierzęcej współczynniki SP liczone są na jedną sztukę zwierzęcia.

Wyjątek stanowią drób i pszczoły, dla których SP liczone są odpowiednio na 100 sztuk i 1 pień pszczeli.

Wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego jest to całkowita standardowa produkcja gospodarstwa rolnego wyrażona w euro.

Wielkość ekonomiczna gospodarstwa pozwala na jego zaklasyfikowanie do jednej z poniżej podanych klas:

Klasa wielkości ekonomicznej	Całkowita standardowa produkcja gospodarstwa w euro		
I		<	2 000
II	2 000	– <	4 000
III	4 000	– <	8 000
IV	8 000	– <	15 000
V	15 000	– <	25 000
VI	25 000	– <	50 000
VII	50 000	– <	100 000
VIII	100 000	– <	250 000
IX	250 000	– <	500 000
X	500 000	– <	750 000
XI	750 000	– <	1 000 000
XII	1 000 000	– <	1 500 000
XIII	1 500 000	– <	3 000 000
XIV		> =	3 000 000

Typ rolniczy gospodarstwa określany jest na podstawie wielkości udziału standardowej produkcji poszczególnych działalności rolniczych prowadzonych w gospodarstwie w całkowitej standardowej produkcji gospodarstwa rolnego.

Typologia gospodarstw rolnych ma charakter hierarchiczny. Wyróżnia się 9 typów ogólnych, 22 typy podstawowe oraz 62 typy szczegółowe.

Dla potrzeb definicji typów ogólnych, wskaźnikom standardowej produkcji z działalności rolniczych ujmowanych w spisie zostały nadane następujące symbole:

- **P1** – standardowa produkcja z następujących upraw: zboża (pszenica zwyczajna, pszenica twarda, żyto, pszenżyto, jęczmień, owies, kukurydza na ziarno, gryka, proso, pozostałe zboża), strączkowe łącznie z mieszankami zbóż z roślinami strączkowymi (groch jadalny, fasola jadalna, inne strączkowe jadalne, strączkowe pastewne na ziarno), ziemniaki, buraki cukrowe, rośliny przemysłowe (tytoń, chmiel, rzepak i rzepik, słonecznik, soja, len, konopie, zioła i rośliny aromatyczne, pozostałe uprawy przemysłowe), warzywa i truskawki w uprawie polowej, uprawy nasienne i sadzonki, pastewne na sprzedaż, pozostałe uprawy, grunty ugorowane bez dopłat,

- **P2** – standardowa produkcja z następujących upraw: warzywa i truskawki w uprawie polowej – ogrody towarowe, warzywa i truskawki w uprawie pod osłonami, kwiaty i rośliny ozdobne w uprawie polowej, kwiaty i rośliny ozdobne w uprawie pod osłonami, szkółki drzew i krzewów owocowych, ozdobnych i leśnych oraz uprawy grzybów,
- **P3** – standardowa produkcja z następujących upraw: plantacje drzew i krzewów owocowych, winnice, pozostałe uprawy trwałe (np. wiklina), uprawy trwałe pod osłonami,
- **P4** – standardowa produkcja z następujących gatunków zwierząt: konie, bydło, owce, kozy oraz roślin pastewnych (łąki i pastwiska z wyłączeniem nieuprawianych terenów do wypasu, rośliny okopowe, rośliny na zielonkę: strączkowe, motylkowe, kukurydza, inne pastewne na zielonkę oraz trawy polowe na zielonkę),
- **P5** – standardowa produkcja z następujących gatunków zwierząt: trzoda chlewna, drób, króliki (samice hodowlane).

Wyróżnia się następujące typy ogólne gospodarstw:

1. **Specjalizujące się w uprawach polowych**

Gospodarstwa, dla których: $P1 > 2/3$ całkowitej standardowej produkcji gospodarstwa rolnego (GSP),

2. **Specjalizujące się w uprawach ogrodniczych** (warzyw, truskawek, kwiatów i roślin ozdobnych), grzybów i w szkółkarstwie

Gospodarstwa, dla których: $P2 > 2/3$ GSP,

3. **Specjalizujące się w uprawach trwałych** (drzew i krzewów owocowych)

Gospodarstwa, dla których: $P3 > 2/3$ GSP,

4. **Specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi**

Gospodarstwa, dla których: $P4 > 2/3$ GSP,

5. **Specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi**

Gospodarstwa, dla których: $P5 > 2/3$ GSP,

6. **Mieszane – różne uprawy**

Gospodarstwa, dla których: $(P1 + P2 + P3) > 2/3$ GSP; $P1 \leq 2/3$ GSP; $P2 \leq 2/3$; $P3 \leq 2/3$ GSP,

7. **Mieszane – różne zwierzęta**

Gospodarstwa, dla których: $(P4 + P5) > 2/3$ GSP; $P4 \leq 2/3$ GSP; $P5 \leq 2/3$ GSP,

8. **Mieszane – różne uprawy i zwierzęta**

Gospodarstwa niespełniające warunków klasyfikacji dla typów 1–7,

9. **Gospodarstwa niesklasyfikowane**

Gospodarstwa, dla których GSP = 0.

13. Ważniejsze grupowania i zakres publikowanych danych

Wyniki spisu zaprezentowano na poziomie kraju i województw.

W tablicach przedstawiono dane dla dwóch grup gospodarstw: gospodarstw rolnych ogółem i gospodarstw indywidualnych.

Dane prezentowane w publikacji opracowano **według siedziby użytkownika gospodarstwa**, z wyjątkiem tablic dotyczących **typologii gospodarstw rolnych**, gdzie dane zaprezentowano **według siedziby gospodarstwa rolnego**.

W zależności od tematyki, dane zostały opracowane według niżej wymienionych grupowań:

- grup obszarowych powierzchni użytków rolnych,
- rodzaju prowadzonej działalności,
- głównego źródła dochodów gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego,
- płci i wieku osoby kierującej gospodarstwem rolnym,
- nakładów pracy w AWU,
- wielkości ekonomicznej gospodarstw,
- typu rolniczego gospodarstw rolnych.

Przedziały grup obszarowych użytków rolnych są lewostronnie zamknięte, z wyjątkiem grup:

- „0–1”, gdzie przedział jest obustronnie zamknięty,
- „1–2”, gdzie przedział jest obustronnie otwarty.

Wszystkie przedziały grup obszarowych upraw oraz klas wielkości ekonomicznej są lewostronnie zamknięte.

W tablicach zawierających dane sumaryczne mogą wystąpić pewne nieścisłości rachunkowe wynikające z **zaokrągleń automatycznych**.

Methodological notes

1. Introduction

This publication has been prepared on the basis of the results of the 2020 Agricultural Census (AC 2020), which was carried out in Poland from September 1 to November 30, 2020.

The census was carried out for the needs of the European Union and national purposes, and its legal basis were:

- Act of July 31, 2019 on the agricultural census in 2020 (Journal of Laws of 2019, item 1728, as amended). This act defined in details the rules for conducting the census, entities subject to the census and the scope of data to be collected,
- Regulation (EU) 2018/1091 of the European Parliament and of the Council of July 18, 2018 on integrated farm statistics and repealing Regulations (EC) No 1166/2008 and (EU) No 1337/2011 (OJ L 200 of 7.8.2018),
- Regulation (EC) No 223/2009 of the European Parliament and of the Council of March 11, 2009 on European statistics and repealing Regulation (EC, Euratom) No 1101/2008 of the European Parliament and of the Council on the transmission of data subject to statistical confidentiality to the Statistical Office of the European Communities,
- Council Regulation (EC) No 322/97 on Community Statistics and Council Decision 89/382/EEC, Euratom on the establishment of a Statistical Program Committee of the European Communities (text with relevance to the European Economic Area – EEA and Switzerland) (OJ L 87 of 31.3.2009, p. 164) as regards the rules for the development, production and dissemination of statistics and statistical confidentiality,
- Act of June 29, 1995 on public statistics (Journal of Laws of 2020, item 443, as amended),
- Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation),
- Act of May 10, 2018 on the Protection of Personal Data (Journal of Laws of 2019, item 1781).

The census reference date was June 1, 2020. Part of the data, due to its specificity, related to the last 12-month period ending on the reference date of the survey, i.e. the period from June 2, 2019 to June 1, 2020, inclusive.

Additionally for economic activity section, in the part concerning current activity, the reference period was the week ending on the reference date of the survey (i.e. the period from May 26 to June 1, 2020).

2. Note

Due to the introduction of changes in the methodology of agricultural surveys from 2010, aimed at adapting to EU standards and taking into account the changes taking place in Polish agriculture, as well as the wider use of administrative sources, **the definition of an agricultural holding has changed**. According to the current definition in the agricultural census in 2020 (similarly to the Farm Structure Surveys in 2013 and 2016), owners of agricultural land not engaged in agricultural activity and owners

of agricultural land with an area of less than 1 ha conducting low-scale agricultural activities were not included.

Therefore, the data presented in this survey for 2020, concerning agricultural holdings in total and agricultural holdings with an area of up to 1 ha of agricultural land, inclusive, are comparable to the data included in the 2013 and 2016 edition of the publication, and are not comparable with the information for the years 2002, 2005, 2007 and 2010 included in previous editions of the publication.

The data from 2010 was used for comparisons, converted in accordance with the binding definition of an agricultural holding.

Data for agricultural holdings with an area of more than 1 ha of agricultural land is comparable with the data presented in previous editions of the publication (for agricultural holdings conducting agricultural activity).

3. Major concepts, definitions and enumeration rules

Agricultural holding is understood as agricultural land together with forest land, buildings or part of them, equipment and livestock, if they constitute or may constitute an organised economic unit with the rights related to conducting an agricultural holding (Article 55³ of the Civil Code).

Natural person's agricultural holding (private farms) is understood as a holding used by a natural person, including:

- agricultural holdings with an area of 1 ha and more of agricultural land,
- agricultural holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) running special branches of agricultural production or agricultural production (crop and/or animal) with a significant scale defined by the following thresholds: 0.5 ha for: fruit trees plantation, fruit bushes plantation, field vegetables, field strawberries and hops; 0.3 ha for fruit and ornamental nurseries; 0.1 ha for tobacco; 5 head of cattle in total; 20 head of pigs in total; 5 head of sows; 20 head of sheep in total and of goats in total; 100 head of poultry in total; 10 head of wild animals kept in a farm system; 20 beehives.

An agricultural holding of a legal person or an organisational unit without legal personality is a holding run by a legal person or an organisational unit without legal personality, **the basic activity of which is classified according to the Polish Classification of Activities to section A**, division 01, groups: 01.1 – agricultural crops other than perennial, 01.2 – cultivation of perennial plants, 01.3 – plant propagation, 01.4 – animal breeding and rearing (from subclass 01.49.Z – only ostriches, rabbits and other fur animals and bees), 01.5 – agricultural crops combined with animal breeding and rearing (mixed farming, 01.6, class 01.61, subclass 01.61.Z – service activities supporting crop production (maintaining land in good agricultural condition while maintaining environmental protection requirements), as well as, regardless of the classification of the basic activity, **when the area of agricultural land used by the holding exceeds 1 ha or breeding/rearing of livestock is conducted.**

Holder of an agricultural holding is understood as a natural person, a legal person and an organisational unit without legal personality, actually using the agricultural holding, regardless of whether he or she is the owner, leaseholder of the holding or uses the land for some other reason and regardless of whether the land constituting the holding is located in one or in several gminas.

Manager of an agricultural holding is an adult natural person authorised by the owner/holder of the agricultural holding to make and supervise or make decisions directly related to production processes. In natural person's agricultural holdings, the manager is often also the holder.

The level of agricultural education of the manager of an agricultural holding is defined as:

- tertiary agricultural – obtaining a diploma of graduation from a university in agriculture, e.g. horticulture, geodesy of agricultural equipment, agricultural and forestry equipment technology, forestry, wood technology, environmental protection – melioration, fishing, animal husbandry, food technology – dairy, etc. ; agricultural fields of study also include veterinary medicine,
- post-secondary agricultural – obtaining a diploma of graduation from completion of post-secondary school in agriculture, e.g. gardening, landscaping, etc.,
- vocational secondary agricultural – obtaining a certificate of completion of a technical or vocational high school in agriculture, e.g. animal husbandry, plant cultivation, forestry, melioration, landscaping,
- basic agricultural vocational – obtaining a certificate of graduation from basic agricultural school, agricultural training school, certificate of completion of a correspondence agricultural course at the basic school level, e.g. gardening, animal husbandry, agricultural mechanisation, rural household, farmer of field crops,
- agricultural course – a qualification course completed with an examination and obtaining the title of a qualified farmer or master farmer,
- lack of agricultural education – failure to complete any school or course in agriculture, regardless of the general level of education.

The seat of the holder of the natural person's agricultural holding is the holder's residence address. This address is not always the same as the registered address.

The seat of the natural person's agricultural holding is the settlement of the holding (residential building, farm buildings and equipment for agricultural production), and in the case of absence of the settlement, the largest part of the agricultural holding. A holding's seat address is not always the same as that of the holder.

The seat of an agricultural holding of a legal person (or an organisational unit without legal personality) is the seat of a legal person or a local unit conducting agricultural activity.

The agricultural activity conducted by an agricultural holding includes:

- cultivation of crops which includes: all field crops (including the cultivation of edible mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops,
- breeding and rearing of livestock, i.e. cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur animals, farmed wild animals (e.g. wild boars, does, fallow deer, llamas) and bees,
- maintenance of agricultural land, no longer used for production purposes, in accordance with the principles of good agricultural condition (according to the norms).

The other gainful activity directly connected with an agricultural holding has been assumed as production or service activity carried out on one's own account in order to achieve profit, which uses the resources of the agricultural holding (labour force, land, buildings, machinery, etc.) or agricultural products made within the holding (e.g. agritourism, processing of agricultural products).

Other gainful activity that uses only labour force from the holding's resources to conduct this activity is not included here.

The value of the final output of holding is the sum of the values of raw, unprocessed agricultural (crop and animal) products sold and consumed by the holder's household (self-consumption).

The value of the total sale of an agricultural holding is the sum of revenues from the sale of raw agricultural products and livestock as well as products and services from the other gainful activity directly connected with an agricultural holding, as well as direct payments.

Direct sale to consumers (final users for their own needs) means the sale of agricultural products, produced in an agricultural holding, in marketplaces, in own shops or through sales between neighbours.

It does not include the sale of agricultural products to procurement units and purchases made by owners of shops, restaurants, etc.

An organic agricultural holding is an agricultural holding that has a certificate issued by a certification body or is being converted to organic agricultural production methods (under the control of the certification body) for all or part of crop/animal production carried out in the holding.

Agricultural holding benefiting from rural development support measures is considered a holding with which a contract was concluded/a positive decision on granting payments has been issued during the period of 3 years ending on December 31, 2020 for at least one of the activities/sub-activities listed below:

- advisory services, farm management and farm replacement services,
- quality systems for agricultural products and foodstuffs,
- investments in physical assets,
- restoring agricultural production potential damaged by natural disasters and catastrophic events and introduction of appropriate prevention actions,
- business start-up aid for young farmers,
- business start-up aid for the development of small holdings,
- investments in forest development and improvement the viability of forest,
- agricultural-environment-climate action,
- forest-environmental and climate services and forest protection,
- organic farming,
- payments for Natura 2000 and Water Framework Directive payments,
- payments to areas facing natural or other specific constraints,
- animal welfare,
- risk management.

4. Land use

Land in total is all land regardless of the ownership – own land, leased from others (on a contractual basis and without a contract), used due to holding a specific position (forest officer, priest, teacher, etc.) and shared in the part attributable to the holder, and also land used by the holding that belongs to abandoned holdings. It excludes land leased to others and land belonging to communal land communities.

Total agricultural land is the area of:

- agricultural land in good agricultural condition, which consists of:
 - sown area,

- permanent meadows,
- permanent pastures,
- permanent crops, including orchards,
- kitchen gardens (without recreational space),
- fallow land (including crop for ploughing as the main crop),
- other agricultural land.

The area of **agricultural land in good agricultural condition** is the area of agricultural land where any type of cultivation is applied (e.g. ploughing, mowing, mulching, etc.), including land subject to crop rotation. These are lands that may qualify, for example, for subsidies and are maintained in accordance with the requirements of good agricultural condition contained in the regulation of the Minister of Agriculture and Rural Development of April 7, 2004 – Journal Of Laws 65, item 600. Fallow land is also included.

The area of **other agricultural land** (i.e. not used and not maintained in good agricultural condition) is the area of agricultural land excluded from production, i.e. agricultural land previously used as sowing and fallow land, meadows and permanent pastures, orchards and other permanent crops, kitchen gardens that on June 1, 2020, for economic, social or other reasons, were no longer used for agriculture and excluded from crop rotation. However, these lands were in a condition that, in the event of a change in the decision as to their future use, allowed for their quick return to agricultural production, using the resources available in the agricultural holding. If the rehabilitation of this land would require a very long period of time and a lot of work and resources not available in the holding – this area is included in the area of the other land.

Sown area is the area of all crops (annual and perennial, but without permanent crops) sown and planted in the agricultural holding both in the field (in an open field or under a low cover with no access) and under high, accessible covers (in greenhouses, tall tunnels or frames).

Permanent meadows are lands permanently covered with grasses (5 years or more), usually mowed, and in mountainous regions also the area of mown pastures and meadows. Meadows should be kept in good agricultural condition and mowed at least once a year, and the harvest should not necessarily be used for production purposes.

Permanent pastures are lands permanently covered with grasses (5 years or more), which, as a rule, are not mowed but grazed, and in mountainous regions also grazed pastures and meadows kept in good agricultural condition (including permanent pastures not used for production purposes and with extensive grazed pastures located in hilly areas or at high altitudes, on low-class soils, where no fertilization, supplementary sowing, melioration, etc., is applied).

Permanent crops is the area of: plantations of fruit trees and bushes, nurseries of fruit and ornamental trees and bushes, nurseries of forest trees and bushes for commercial purposes, wicker plantations and other permanent field crops (e.g. dogwood, blackthorn, mulberry, Manchurian willow, hawthorn, sea buckthorn, rowan, Christmas trees grown on agricultural land), as well as permanent crops under cover (e.g. raspberry, grape, peach).

Orchards are the cultivation of fruit trees and bushes planted in a permanent place, with a regular spacing, on an area of at least 10 acres. The orchards also include nurseries of fruit trees and bushes.

Kitchen gardens are areas most often located around the seat of the holding, often separated from the rest of the holding, which includes crops (agricultural, horticultural, both annual and perennial, and fruit trees and bushes) intended for consumption in the holder's holding (self-consumption). Occasionally, surplus crops may be sold.

Kitchen gardens do not include the area of lawns and ornamental gardens and areas intended for recreation (they belong to the other land).

Fallow land is arable land not used for production purposes, but maintained in accordance with the principles of good agricultural condition, while respecting environmental protection requirements.

Fallow land includes the area of crops for ploughing cultivated as the main crop (green fertilizer), as well as land prepared for autumn planting, e.g. strawberries and sowing with honey plants.

Here we include land both eligible and not eligible for area payments.

Fallow land does not include land that has been prepared for this year's sowing (e.g. vegetables), and until June 1, 2020, has not yet been sown or planted (it is included in the sown area).

Forests and forest land is an area of at least 0.10 ha:

- forested (covered with forest vegetation),
- non-forested (temporarily devoid of forest vegetation),
- land related to forest management,
- short-rotation plantations (including those established on agricultural land).

The area of forest tree nurseries established in forest areas and used for the needs of the holding (non-commercial) is taken into account here.

Other land is the land with buildings, surrounding courtyards, yards and ornamental gardens, parks, inland water area (own and leased), drainage ditches, the area covered with wicker in its natural state, the area of marshes, the area of other lands (peat bogs, gravel pits), wasteland (including wooded and shrubby land), areas intended for recreation (e.g. around the house, golf courses, ornamental gardens, etc.).

Other land also includes the area of agricultural land that is not used for agriculture, if it is known that this land will not be agriculturally used, e.g. agricultural land intended for the construction of a road or a supermarket.

5. Sown area

The sown area is the area of all crops (annual and perennial, but without permanent crops) sown and planted in the agricultural holding both in the field (in an open field or under a low cover with no access) and under high, accessible covers (in greenhouses, tall tunnels or frames) that are grown in the main crop.

The sown area also includes the area planned to be so and sown/planted after June 1, 2020 for the current year's harvest (e.g. late varieties of vegetables).

The sown area **in the field** is the area of crops grown both in the open field and **under low, inaccessible cover**. This category includes crops covered by plastic mats/sheets laid flat on the ground, and crops under low tunnels (less than 1.5 m high at the top).

The sown area in **greenhouses, high foil tunnels** and **frames** is the area of crops grown under high covers (at least 1.5 m high at the top) and under low covers with the possibility of permanent access, i.e. frames, so-called accelerators ("miniature greenhouses"); these are boxes covered with windows, for example for the production of seedlings.

The sown area includes the cultivation of hops and strawberry and wild strawberry plantations, as well as the area of field grasses.

The group of **“cereals in total”** includes basic cereals with cereal mixtures, grain maize, buckwheat, millet and other cereals (amaranth, canary, 100-year-old rye, etc.).

The group **“basic cereals with cereal mixtures”** includes basic cereals (wheat, rye, barley, oats and triticale) and the sown area of winter and spring cereal mixtures.

The **“industrial”** group includes sugar beet, rape and turnip rape, flax (including oilseed flax), sunflower seeds for grain, hemp, tobacco, hops, chicory and other oil crops (poppy, mustard, soybeans, etc.).

The group of **“pulses for the production of grain”** includes edible pulses (peas, beans, broad beans and other edible pulses grown for the production of grain, e.g. chickpeas), forage pulses for the production of grain and cereal-pulses mixtures for the production of grain. The area sown with peas, beans, broad beans etc., intended for harvesting when unripe, has been classified as field vegetables.

The **“fodder”** group includes fodder root crops, maize for green forage, forage pulses and small-seed legumes for green forage, other fodder plants and grasses designated for green forage (excluding green designated for green fertilizers).

The group **“other”** includes vegetables in the field, field strawberries and wild strawberries, seed crops, field ornamental flowers and plants, other industrial crops (e.g. safflower, perennial crops for energy purposes), herbs and spices, as well as crops under cover (without permanent crops under cover) and other crops.

Vegetables include: cabbage (early and late, white, red and Italian), onions, carrots, beetroot, cucumbers, tomatoes, cauliflowers (early and late), other vegetables (parsley, celery, leeks, Brussels sprouts, sorrel, spinach, lettuce, radish, horseradish, rhubarb, black salsify, kohlrabi, garlic, pumpkin, asparagus, broccoli, Chinese cabbage, leafy endive, zucchini, scallions, etc.). This group also includes peas, broad beans and etc. harvested unripe (green), green beans from which unripe pods have been harvested and maize for harvesting unripe cobs, as well as field vegetable seedlings for the holding's own use.

The area where **“strawberries”** are grown is the area planted with strawberries and wild strawberries (including new spring plantings) in the field and under cover. The area prepared for autumn plantings and the area of strawberry plantations intended for seedlings (included in the group **“other”**) is not included here.

Potatoes include seed, edible and industrial potatoes, both early, middle-early and late varieties. Potato cultivation area does not include the cultivation of this plant in kitchen gardens.

Data on **sugar beets** concern only the crops intended for industry. Sugar beets intended for sets/seeds are not included here.

Field grasses are short-term grasslands (usually cultivated for less than 5 years), i.e. grasses in pure sowing (e.g. ryegrass, brome grass, canary grass, meadow grass, fescue, vernal grass, cocksfoot grass, foxtail, bentgrass, timothy, soft grass, darnel and other) or mixtures of these species, used for green forage/hay or seeds (usually for mowing) or grazed (so-called field pastures).

Edible mushroom area – area occupied by the cultivation of edible mushrooms, e.g. champignons, oyster mushrooms, shiitake, stropharia and others. This area includes stands that were occupied at least once in the period of 12 months up to and including June 1, 2020 for the cultivation of edible mushrooms.

The cultivation areas of potatoes, field vegetables, strawberries and field wild strawberries and the group of **“other crops”** since 2007 is reported excluding kitchen garden area, which according to the EU classification is a separate entry for land use.

6. Livestock

The census includes livestock that were kept in the agricultural holding and animals sent for herding, grazing and to shepherds' huts. All animals were registered, i.e. those owned by the agricultural holding holder or members of his household, as well as animals kept temporarily or permanently in the holding, i.e. accepted for rearing, fattening (e.g. pig contracting contracts), keeping (e.g. hotels for horses), etc., regardless of whether they were received from private agricultural holdings or from state-owned or cooperative entities, companies. The exception was beehives which were recorded by their owner regardless of where they were located.

Livestock are animals kept for economic gain, such as the production of meat, milk and other animal products, and in the case of horses, that are used for traction and for recreational and sporting purposes.

Livestock includes the following species: horses and other equidae, cattle, pigs, sheep, goats, poultry (i.e. broilers, laying hens, cocks, turkeys, ducks, geese, quails, guinea fowls, pigeons, ostriches and other species, but excluding birds kept for hunting purposes and not for meat production), rabbits, other fur animals, other farm animals kept for the production of animal products, e.g. meat or wool (i.e. deer, roe deer, fallow deer, elks, reindeer, wild boars, hybrids of wild boar and domestic pig, llamas, alpacas etc.) and bees.

Livestock (except horses) excludes animals kept solely for recreational or therapeutic purposes.

Cows include dairy cows and suckling cows.

Dairy cows are understood as adult female cattle which have had calves and which, due to their breed, variety or particular qualities, are kept in a holding exclusively or mainly for the production of milk to be consumed or to be processed into dairy products. Dairy cows culled from breeding herds which at the moment of performing the survey were kept in the holding for the period regarded as pre-slaughter pasturing, after which they are sent to slaughter, are also included in this group.

Suckling cows are understood as adult female cattle which have had calves and which, due to their breed (beef breed cows and cows born from a cross-breed with beef breeds) or particular qualities, are kept in a holding exclusively or mainly for calves for slaughter, and whose milk is used to feed calves or other animals. Suckling cows culled from breeding herds which at the moment of performing the survey were kept in the holding for the period regarded as pre-slaughter pasturing, after which they are sent to slaughter, are also included in this group.

The census contains data on the number of **poultry** of individual species. If on June 1, 2020, in an agricultural holding with large-scale poultry rearing (large-scale farm, e.g. broiler fattening farm, laying hen farm producing eggs for consumption and for hatching) there was no poultry in stock due to the ongoing technological break in production (break between production cycles if it did not exceed 8 weeks), it was necessary to enter the numbers of poultry from the period before emptying the animal houses.

In order to convert the livestock in physical heads into **livestock units (LSU)**, the following coefficients were used:

- bovine animals, i.e. calves in total under the age of 1 year – 0.40; bovine animals aged 1–2 years – 0.70; male bovine animals aged 2 years and more – 1.00; heifers aged 2 years and more – 0.80; other cows – 0.80, dairy cows – 1.00,
- pigs, i.e. piglets weighing up to 20 kg – 0.027; breeding sows in total – 0.50; young pigs, breeding boars and fattening pigs – 0.30,
- sheep in total – 0.10,
- goats in total – 0.10,

- poultry, i.e. broilers – 0.007; laying hens – 0.014; turkeys – 0.03, geese – 0.02, ducks – 0.01, other poultry (without ostriches) – 0.001; ostriches – 0.35,
- rabbits in total – 0.02.

7. Fertilization

Data on mineral and lime fertilizers and natural fertilizers of animal origin (manure) used in the agricultural holding cover the period from June 2, 2019 to June 1, 2020.

The census collected data for the following **types of natural fertilizers (manure)**:

- **solid manure** – a solid mixture of excrements (faeces and urine) of livestock (pigs, cattle, horses, sheep, goats, rabbits) with bedding,
- **poultry manure** – poultry excrements,
- **liquid manure** – fermented urine of livestock (manure leachate),
- **slurry** – a diluted mixture of animal excrements (faeces, urine).

The consumption of mineral (nitrogen, phosphorus, potassium) and lime fertilizers is presented in terms of the pure ingredient of NPK and CaO. Conversions of fertilizer consumption per 1 ha of agricultural land in the farming year 2019/2020 were made to the area of agricultural land in good agricultural condition on June 1, 2020.

8. Plant protection products

Plant protection products are substances or their mixtures and living organisms intended for the protection of cultivated plants against harmful organisms (e.g. against fungi, viruses, bacteria, insects, snails, rodents), as well as the destruction of undesirable plants (e.g. weeds), and regulating development and growth and other biological processes in crops. Plant protection products also include preparations used for treatments in warehouses where fodder, sowing seeds or seeds intended for consumption are stored.

The census contains information on **the number of treatments** applied to cereals, vegetables, orchards and other permanent crops, and to the other agricultural land in good condition.

In addition, the census contains information on the use of various **types of support when making decisions on the use of plant protection products** and the assessment of the degree of knowledge of **the principles of integrated crop protection**.

9. Tractors, machines and agricultural equipment

The survey covered tractors (two-axle and tracked wheels) as well as **own** agricultural machines and equipment (being the sole property of the agricultural holding holder or a member of his household) and **shared** (jointly owned and used by more than one agricultural holding), which were used exclusively or partially **for agricultural work**. Tractors and agricultural machines and equipment belonging to several farmers were assigned to the farmer who had them on the census reference date.

The technically functional equipment was taken into account, as well as that under renovation and intended for repair (technically inoperative for a period of less than a year).

Single-axle tractors, often used in horticulture, were not included.

10. The income of households with a holder of an agricultural holding

The data relates to a period of 12 months, i.e. the period from June 2, 2019 to June 1, 2020.

A household with a holder of an agricultural holding (farm holder) is a group of persons residing together and with a common subsistence, if at least one of them runs a private holding.

Total income of a household is total income (from agricultural and non-agricultural activity as well as from paid work, retirement pays and disability pensions, social assistance benefits, maternity benefit, alimony, scholarships, capital investments, foreign assistance, wins in numerical and other lotteries, etc) of all persons (relatives and non-relatives) living together with the agricultural farm holder and with a common subsistence.

For the purposes of this publication it was assumed that **the main source of income** is the source of income exceeding 50% of total income of a household.

The group of holdings receiving income from agricultural activity or non-agricultural activity contains also the holdings where the above-mentioned types of activity have not yet brought any income or brought losses.

11. Persons employed in agricultural holdings

The data on persons employed in agriculture according to **permanent activity** refer to labour input incurred to agricultural production during the 12 months preceding the census reference date, thus they take into account the entire annual production cycle in an agricultural holding.

The data on persons employed in agriculture according to their **current activity** (based on the methodology recommended for labour market surveys by the International Labour Organisation and used, inter alia, to balance employed persons in the entire national economy) concern only that part of the employed for whom work in family agricultural holdings is the exclusive or the main job of the holder and those who live with him/her. For this reason, the criterion of the current economic activity of particular persons in a specific period of time, i.e. the week from May 26 to June 1, 2020 is used.

In natural person's agricultural holdings, the data were collected on the labour input of the holder of an agricultural holding and his/her family members, as well as on the labour input of persons from outside the holder's family.

For **agricultural holdings of legal persons and organisational units without legal personality**, the data were collected on the labour input of persons employed there or working on different principles (e.g. students, apprentices, members of agricultural production cooperatives, monks) – only permanent activity was considered (taking into account the division by sex).

As work in an agricultural holding in agricultural production is considered the work directly related to crop and animal production, and maintaining the land in good agricultural condition (agricultural activity), as well as other work that is necessary for running an agricultural holding, such as: purchase of means of production, sale of products and their preparation for sale, work related to storing, transport for the needs of the agricultural holding, ongoing repairs of agricultural equipment, maintenance works on buildings, machines, installations, organisation and management of work in the agricultural holding, dealing with official matters, keeping accounts, filling out applications for direct payments and other.

It does not include work related to forestry, hunting, fishing or fish farming as well as work performed as part of non-agricultural economic activity (regardless of whether it is conducted in the holding or not).

Work in natural person's agricultural holding does not include work such as: preparing meals, washing,

cleaning, caring for children and other work related to running a household and agricultural work performed as part of neighbourly assistance for another agricultural holding.

As work (paid activity) other than agricultural production in one's (family) agricultural holding is understood any hired or down-account work (including casual or unregistered), performed both in the holding and outside its area. It also includes work in agricultural production in another agricultural holding.

The main work is the most time consuming work (for persons who perform more than one work). If the work takes the same amount of time, the main work is the one that generates the highest income.

An additional work is work that takes the most time outside of the main work. If several jobs take the same amount of time, an additional work is the work which generates higher income.

Within the scope of economic activity, the census covered all persons **aged 15 and more** (i.e. born on June 1, 2005 and earlier).

Due to the large share of part-time work and seasonal employment of temporary workers, contracted workers, persons working within the confines of neighbourly assistance and other employed persons, labour input in agriculture was expressed in conventional (Annual Work Units AWU).

Annual Work Unit (AWU) is an equivalent of a full-time work. It is calculated by dividing the number of hours worked during a year by the annual number of hours equivalent to a full-time work. In Poland, 2.120 hours of work per year have been assumed as the equivalent of a full-time work, i.e. 265 working days, 8 hours of work per day. When calculating the labour input expressed in AWU (in accordance with the Eurostat methodology), the condition was kept that 1 person may not have more than 1 AWU, even if in reality he/she works longer.

The volume of the annual working time in agricultural production is defined in parts of a full-time work:

- less than 0.25 of a full-time work (1–66 days, 1–530 hours) means less than 1/4 of a full-time work or a period of up to 3 months,
- from 0.25 to less than 0.5 of a full-time work (67–132 days, 531–1 060 hours) – means 1/4 of a full-time work, but less than 1/2 of a full-time job or a period from 3 months up to 6 months,
- from 0.5 to less than 0.75 of a full-time work (133–198 days, 1 061–1 590 hours) – means 1/2 of a full-time work, but less than 3/4 of a full-time job or a period from 6 months up to and including 9 months,
- from 0.75 to less than 1 full-time work (199–264 days, 1 591–2 119 hours) – means 3/4 of a full-time job, but less than 1 of a full-time work or a period from 9 months up to and including 12 months,
- 1 full-time work (265 days and more, 2 120 hours and more) – means 1 full-time work or 12 months of a year, and this range also applies to persons who have worked more hours during a year than the equivalent of 1 full-time work.

Employees are persons employed on the basis of a written or oral employment contract, receiving remuneration in cash or in kind. The living costs of sustenance (e.g. accommodation, meals) may also be part of the remuneration.

Permanent employees are persons who worked for remuneration each week for 12 months until June 1, 2020, regardless of the number of working hours per week. Permanent employees also include persons who worked only some weeks in a year for the following reasons:

- the specificity of agricultural production in a holding (e.g. growing fruit, field vegetables) requiring hiring employees only for a few months of a year,
- vacation, illness, accident, quarantine or isolation due to an epidemic threat,
- starting or ending work in a holding (i.e. persons who changed their place of work during year),
- complete stoppage of work in a holding due to natural causes (flood, fire).

Temporary workers – persons (employed on the basis of a written or oral employment contract, receiving remuneration in cash or in kind; costs of sustenance may also be part of the remuneration (e.g. accommodation, meals) who in the last 12 months have worked only in a selected period and do not have a permanent employment contract.

Other employees – are other persons working in **holdings of legal persons**, i.e. members of agricultural production cooperatives (if they worked in an agricultural holding but were not employed as permanent employees), students working on school agricultural holdings, persons working (including clergy) in holdings run by monasteries (who are not being permanent hired employees).

Contracted workers – are persons who perform a specific service in an agricultural holding, and who are not employed directly by the holder of/the manager of agricultural holding.

Neighbourly assistance – work in the natural person's agricultural holding performed **by persons from another agricultural holding without remuneration** (in cash or in kind) for this work. One should also treat as neighbourly assistance, inter alia, the work performed by persons from another agricultural holding as part of the so-called "repayment" (but without remuneration).

12. The typology of agricultural holdings

The legal basis for the classification of agricultural holdings in the EU (known as the Community Typology for Agricultural Holdings, abbreviated as "typology") are:

- Council Regulation (EC) No. 1217/2009 of November 30, 2009 setting up a network for the collection of accountancy data on the incomes and business operation of agricultural holdings in the European Union,
- Commission Delegated Regulation (EU) No. 1198/2014 of August 1, 2014 supplementing Council Regulation (EC) No 1217/2009,
- Commission Implementing Regulation (EU) 2015/220 of February 3, 2015 laying down rules for the application of Council Regulation (EC) No. 1217/2009.

The typology is mainly intended to serve as an instrument that enables:

- satisfying information-related needs arising from the Common Agricultural Policy of the European Union,
- conducting comparative analyses of the economic and output situation of agricultural holdings:
 - between different economic size classes and different types of farming of holdings,
 - between individual Member States and their regions,
 - between different time periods (vertical analyses).

Data from the agricultural census in 2020 and the values of standard production coefficients (prepared by the Institute of Agricultural and Food Economics – National Research Institute) for each crop and livestock category allowed to determine **the economic size** and **type of farming** for each surveyed agricultural holding.

The output of a given type of agricultural activity represents the gross value of agricultural output per 1 hectare of crop or one head of livestock. The value is calculated by multiplying the output per hectare or per head of livestock by the price applicable in the agricultural holding, excluding VAT tax, taxes on products and direct payments.

Standard output (SO, Polish acronym: SP) represents the output value reflecting the average status in a given region. It is calculated as the five-year average of the output value of a specific agricultural activity (crop or livestock).

Total standard output of a holding (Polish acronym: GSP) is the sum of the values obtained for each agricultural activity conducted in the holding by multiplying the SO coefficients for a given type of activity by the number of hectares or the number of animals.

The SO value of crop products is referred to 1 ha, except for mushroom cultivation where a standard area of 100 m² is used. In the case of animal production, SO coefficients are calculated for one head of livestock.

The exceptions are poultry and bees, for which the SO is calculated for 100 heads and 1 beehive, respectively.

The economic size of an agricultural holding is the total standard output of an agricultural holding expressed in euro.

The economic size of a holding allows it to be classified into one of the following classes:

Economic size class	Total standard output of a holding in euro		
I	<		2 000
II	2 000	– <	4 000
III	4 000	– <	8 000
IV	8 000	– <	15 000
V	15 000	– <	25 000
VI	25 000	– <	50 000
VII	50 000	– <	100 000
VIII	100 000	– <	250 000
IX	250 000	– <	500 000
X	500 000	– <	750 000
XI	750 000	– <	1 000 000
XII	1 000 000	– <	1 500 000
XIII	1 500 000	– <	3 000 000
XIV		> =	3 000 000

The type of farming of the holding is determined through the share of standard outputs from various types of agricultural activity conducted in the holding in the total standard output of this holding.

The typology of agricultural holdings is hierarchical. There are 9 general types, 22 basic types and 62 specific types.

For the purpose of defining general types, the following symbols were assigned to SO indicators for various types of agricultural activity included in the census:

- **P1** – standard output from the following crops: cereals (common wheat, durum wheat, rye, triticale, barley, oats, grain maize, buckwheat, millet, other cereals), pulses including mixtures of cereals with pulses (edible peas, edible beans, other edible pulses, fodder pulses for grain), potatoes, sugar beet, industrial plants (tobacco, hops, rape and turnip rape, sunflower, soybean, flax, hemp, herbs and aromatic plants, other industrial crops), fresh vegetables and strawberries in field cultivation, seeds and seedlings, fodder crops for sale, other crops, fallow land without subsidies,
- **P2** – standard output from the following crops: vegetables and strawberries cultivated in the field – market gardens, vegetables and strawberries cultivated under cover, flowers and ornamental plants grown in the field, flowers and ornamental plants grown under cover, nurseries of fruit, ornamental and forest trees and bushes, and mushroom cultivation areas,
- **P3** – standard output from the following crops: plantations of fruit trees and bushes, vineyards, other permanent crops (e.g. wicker), permanent crops under cover,
- **P4** – standard output from the following animal species: horses, cattle, sheep, goats and fodder crops (meadows and pastures, excluding uncultivated grazing areas, root crops, crops for green forage: leguminous plants, pulses, corn, other fodder plants for green forage and field grasses for green forage),
- **P5** – standard output from the following animal species: pigs, poultry, rabbits (breeding females).

The following **general types** of holdings are distinguished:

1. **Specialising in field crops**

Holdings for which: $P1 > 2/3$ of the total standard output of a holding (GSP),

2. **Specialising in horticultural crops** (vegetables, strawberries, flowers and ornamental plants), mushrooms and nurseries

Holdings for which: $P2 > 2/3$ GSP,

3. **Specialising in permanent crops** (fruit trees and bushes)

Holdings for which: $P3 > 2/3$ GSP,

4. **Specialising in rearing of grazing livestock**

Holdings for which: $P4 > 2/3$ GSP,

5. **Specialising in rearing animals fed with concentrated feeding stuff's**

Holdings for which: $P5 > 2/3$ GSP,

6. **Mixed – different crops**

Holdings for which: $(P1 + P2 + P3) > 2/3$ TSO; $P1 \leq 2/3$ TSO; $P2 \leq 2/3$; $P3 \leq 2/3$ GSP,

7. **Mixed – different livestock**

Holdings for which: $(P4 + P5) > 2/3 \text{ TSO}$; $P4 \leq 2/3 \text{ TSO}$; $P5 \leq 2/3 \text{ GSP}$,

8. **Mixed – different crops and livestock**

Holdings that do not meet the classification conditions for types 1–7,

9. **Non-classified holdings**

Holdings for which $\text{GSP} = 0$.

13. The more important groupings and the scope of published data

The census results are presented at the national and voivodships level.

The tables present data for two groups of holdings: agricultural holdings in total and natural person's agricultural holdings (private farms).

The data presented in the publication has been compiled **according to the seat of the holder of a holding**, with the exception of the tables on **the typology of agricultural holdings**, where the data has been presented **according to the seat of the agricultural holding**.

Depending on the subject matter, the data has been prepared according to the following groupings:

- area groups of agricultural land,
- type of conducted activity,
- main income source for households with a holder of an agricultural holding,
- sex and age of manager of agricultural holding,
- labour input in AWU,
- economic size of holdings,
- farm types of agricultural holdings.

The ranges of area groups of agricultural land are closed on the left side, except for the groups:

- "0–1", where the range is closed on both sides,
- "1–2", where the range is open on both sides.

All ranges of area groups of crops and economic size classes are closed on the left side.

In the tables containing summary data, there may be some arithmetic inaccuracies due to **automatic rounding**.